

דף ב.א

משנה. מבוי שהוא גבוה למעלה מעשרים אמה - ימעט, רבי יהודה אומר: אינו צריך. והרחב מעשר אמות - ימעט, ואם יש לו צורת הפתח אף על פי שהוא רחב מעשר אמות - אין צריך למעט. גמרא. תנן התם: סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה - פסולה, ורבי יהודה מכשיר. מאי שנא גבי סוכה דתני פסולה וגבי מבוי תני תקנתא? - סוכה דאורייתא - תני פסולה, מבוי דרבנן - תני תקנתא. ואיבעית אימא: דאורייתא נמי תני תקנתא, אלא: סוכה דנפישין מיליה - פסיק ותני פסולה, מבוי דלא נפישין מיליה - תני תקנתא. אמר רב יהודה אמר רב: חכמים לא למדוה אלא מפתחו של היכל, ורבי יהודה לא למדוה אלא מפתחו של אולם. דתנן: פתחו של היכל גבהו עשרים אמה ורחבו עשר אמות, ושל אולם גבהו ארבעים אמה ורחבו עשרים אמות. ושניהן מקרא אחד דרשו (ויקרא ג') ושחטו פתח אהל מועד. דרבנן סברי: קדושת היכל לחוד, וקדושת אולם לחוד. וכי כתיב פתח אהל מועד - אהיכל כתיב. ורבי יהודה סבר: היכל ואולם קדושה אחת היא, וכי כתיב פתח אהל מועד - אתרווייהו הוא דכתיב. ואיבעית אימא: לרבי יהודה נמי קדושת אולם לחוד, וקדושת היכל לחוד. והכא היינו טעמא דרבי יהודה - דכתיב אל פתח אולם הבית. ורבנן אי הוה כתב אל פתח אולם - כדקאמרת, השתא דכתיב אל פתח אולם הבית - הבית הפתוח לאולם. והא כי כתיב האי במשכן כתיב - אשכחן משכן דאיקרי מקדש, ומקדש דאיקרי משכן. דאי לא תימא הכי - הא דאמר רב יהודה אמר שמואל: שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל - פסולין, שנאמר (ויקרא ג') ושחטו פתח אהל מועד, בזמן שפתוחין, ולא בזמן שהן נעולים. והא כי כתיב ההיא במשכן כתיב אלא: אשכחן מקדש דאיקרי משכן, ומשכן דאיקרי מקדש. בשלמא מקדש דאיקרי משכן - דכתיב (ויקרא כ"ו) ונתתי (את) משכני בתוכם. אלא משכן דאיקרי מקדש מנלן? אילימא מדכתיב (במדבר י') ונשאו הקהתים נשאי המקדש והקימו את המשכן עד באם

דף ב.ב

- ההוא בארון כתיב. אלא מהכא: (שמות כ"ה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. בין לרבנן ובין לרבי יהודה לילפו מפתח שער החצר, דכתיב (שמות כ"ז) ארך החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים וקומה חמש אמות וכתב (שמות כ"ז) וחמש עשרה אמה קלעים לכתף וכתב (שמות ל"ח) ולכתף השנית מזה ומזה לשער החצר קלעים חמש עשרה אמה, מה להלן - חמש ברוחב עשרים, אף כאן חמש ברוחב עשרים - פתח שער החצר - איקרי, פתח סתמא - לא איקרי. ואיבעית אימא: כי כתיב קלעים חמש עשרה אמה לכתף - בגובהה הוא דכתיב. גובהה? והא כתיב וקומה חמש אמות - ההוא משפת מזבח ולמעלה. ורבי יהודה מפתחו של אולם גמר? והא תנן והרחב מעשר אמות ימעט ולא פליג רבי יהודה - אמר אביי: פליג בברייתא, דתניא: והרחב מעשר אמות ימעט, רבי יהודה אומר: אינו צריך למעט. וליפלוג במתניתין - פליג בגובהה, והוא הדין לרחבה.

ואכתי, רבי יהודה מפתחו של אולם גמר? והתניא: מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה - ימעט, ורבי יהודה מכשיר עד ארבעים וחמשים אמה. ותני בר קפרא: עד מאה. בשלמא לבר קפרא - גוזמא, אלא לרב יהודה מאי גוזמא? בשלמא לרבי יהודה, ארבעים - גמר מפתחו של אולם, אלא חמשים מנא ליה? - אמר רב חסדא: הא מתניתא אטעיתיה לרב, דתניא: מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה, יותר מפתחו של היכל ימעט. הוא סבר: מדרבנן מפתחו של היכל גמרי, רבי יהודה - מפתחו של אולם גמר. ולא היא, רבי יהודה מפתחא דמלכין גמר. ורבנן, אי מפתחו של היכל גמירי - ליבעו דלתות כהיכל, אלמה תנן: הכשר מבוי, בית שמאי אומרים: לחי וקורה, ובית הלל אומרים: לחי או קורה - דלתות היכל לצניעות בעלמא הוא דעבידן. אלא מעתה, לא תיהני ליה צורת הפתח, דהא היכל צורת הפתח הויה לו, אפילו הכי עשר אמות הוא דרויה. אלמה תנן: אם יש לו צורת הפתח, אף על פי שרחב מעשר אמות - אינו צריך למעט מידי הוא טעמא אלא לרב - הא מתני ליה רב יהודה לחייה בר רב קמיה דרב: אינו צריך למעט. ואמר ליה: אתנייה צריך למעט. - אלא מעתה

דף גא

- לא תיהני ליה אמלתרא, דהא היכל אמלתרא הויה ליה, ואפילו הכי עשרים אמה הוא דגבוה. דתנן: חמש אמלתראות של מילה היו על גביו, זו למעלה מזו, וזו למעלה מזו. - והאי מאי תיובתא, דילמא כי תניא ההיא דאמלתראות - באולם תניא? - והאי מאי קושיא? דילמא תבנית היכל כתבנית אולם? אלמה אמר רבי אילעא אמר רב: רחבה ארבע אף על פי שאינה בריאה, ואם יש לה אמלתרא - אפילו גבוהה יותר מעשרים אמה אינו צריך למעט. אמר רב יוסף: אמלתרא מתניתא היא, מאן קתני לה? - אמר אביי: והא חמא בריה דרבה בר אבון קתני לה. ותיהוי אמלתרא מתניתא, ותיקשי לרב - אמר לך רב: דל אנא מהכא, מתנייתא מי לא קשיין אהדדי? אלא מאי אית לך למימר - תנאי היא, לדידי נמי - תנאי היא. רב נחמן בר יצחק אמר: בלא רב מתנייתא אהדדי לא קשיין לרבנן, קורה טעמא מאי - משום היכרא. והאי דקתני יתר מפתחו של היכל - סימנא בעלמא. ורב נחמן בר יצחק, הניחא אי לא סבירא ליה הא דרבה, אלא אי סבירא ליה הא דרבה, דאמר רבה: כתיב (ויקרא כ"ג) למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי עד עשרים אמה אדם יודע שדר בסכה, למעלה מעשרים אמה - אין אדם יודע, משום דלא שלטא ביה עינא. אלמא: גבי סוכה נמי בהיכרא פליגי, איפלוגי בתרתי למה ליה? - צריכא, דאי אשמעינן גבי סוכה - בהא קאמר רבי יהודה, כיון דלישיבה עבידא - שלטא ביה עינא. אבל מבוי, דלהילוך עביד - אימא מודה להו לרבנן. ואי אשמעינן בהא - בהא קאמרי רבנן, אבל בהך - אימא מודו ליה לרבי יהודה, צריכא. מאי אמלתרא? רב חמא בריה דרבה בר אבון אמר: קיני. כי אתא רב דימי אמר, אמרי במערבא: פסקי דארזא. מאן דאמר פסקי דארזא - כל שכן קיני, מאן דאמר קיני אבל פסקי דארזא לא - ומאן דאמר פסקי דארזא מאי טעמא - משום דנפיש משכיה, והא סוכה דנפיש משכיה, וקאמרי רבנן דלא - אלא: כיון דקא חשיב - אית ליה קלא. מקצת

קורה בתוך עשרים ומקצת קורה למעלה מעשרים, מקצת סכך בתוך עשרים ומקצת סכך למעלה מעשרים, אמר רבה: במבוי - כשר, בסוכה - פסול. מאי שנא במבוי דכשר - דאמרינן קלוש, סוכה נמי לימא קלוש - אי קלשת הויא לה חמתה מרובה מצילתה. הכא נמי, אי קלשת - הויא לה קורה הניטלת ברוח. אלא: על כרחך נעשו כשפודין של מתכת, הכא נמי: על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה אמר רבא מפרזקיא: סוכה דליחיד היא - לא מדכר, מבוי דלרבים - מדכרי אהדדי. רבינא אמר: סוכה דאורייתא - אחמירו בה רבנן, מבוי דרבנן - לא אחמירו ביה רבנן. רב אדא בר מתנה מתני להא שמעתא דרבה איפכא אמר רבה: במבוי - פסול, בסוכה - כשירה. מאי שנא סוכה דכשירה - דאמרינן קלוש, במבוי נמי - לימא קלוש - אי קלשת הוי לה קורה הניטלת ברוח. - הכא נמי, אי קלשת - הויא לה חמתה מרובה מצילתה אלא על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה, הכא נמי: על כרחך נעשו כשפודין של מתכת - אמר רבא מפרזקיא: סוכה דליחיד היא - רמי אנפשיה ומדכר, מבוי דלרבים היא - סמכי אהדדי, ולא מדכרי. דאמרי אינשי: קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא. רבינא אמר: סוכה דאורייתא - לא בעי חיזוק, מבוי דרבנן - בעי חיזוק. מאי הוי עלה? רבה בר רב עולא אמר: זה וזה פסול. רבא אמר: זה וזה כשר.

דף גב

חלל סוכה תנן, חלל מבוי תנן. אמר ליה רב פפא לרבא: תניא דמסייע לך, מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה יותר מפתחו של היכל - ימעט. והיכל גופו - חללו עשרים. איתיביה רב שימי בר רב אשי לרב פפא: כיצד היה עושה - מניח קורה משפת עשרים ולמטה. - אימא ולמעלה. - והא למטה קתני - הא קא משמע לן: דלמטה כלמעלה, מה למעלה - חללה עשרים, אף למטה - חללה עשרה. אמר אביי משמיה דרב נחמן: אמת סוכה ואמת מבוי - באמה בת חמשה. אמת כלאים - באמה בת ששה. אמת מבוי - באמה בת חמשה. למאי הלכתא - לגובהו ולפירצת מבוי, והא איכא משך מבוי בארבע אמות דלקולא - כמאן דאמר בארבעה טפחים. ואיבעית אימא: בארבע אמות, ורוב אמות קאמר. אמת סוכה באמה בת חמשה למאי הלכתא - לגובהה ולדופן עקומה. והא איכא משך סוכה בארבע אמות, דלקולא. דתניא, רבי אומר: אומר אני, כל סוכה שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות - פסולה - כרבנן, דאמרי אפילו אינה מחזקת אלא ראשו ורובו ושולחנו. ואיבעית אימא: לעולם רבי היא, ורוב אמות קאמר. אמת כלאים באמה בת ששה. למאי הלכתא - לקרחת הכרם ולמחול הכרם. דתנן: קרחת הכרם, בית שמאי אומרים: עשרים וארבע אמות, ובית הלל אומרים: שש עשרה אמות. ומחול הכרם, בית שמאי אומרים: שש עשרה אמות, ובית הלל אומרים: שתים עשרה אמות. איזו היא קרחת הכרם - כרם שחרב אמצעיתו, אין שם שש עשרה אמות - לא יביא זרע לשם, היו שם שש עשרה אמה - נותן לו כדי עבודתו וזרע את המותר. ואיזהו מחול הכרם - בין כרם לגדר אין שם שתים עשרה אמה - לא יביא זרע לשם, היו שם שתים עשרה אמה - נותן לו כדי עבודתו וזרע את השאר. והא איכא רצופים בארבע אמות

דלקולא , דתנן: כרם הנטוע על פחות מארבע אמות, רבי שמעון אומר: אינו כרם, וחכמים אומרים: כרם, ורואין את האמצעיים כאילו אינם - כרבנן, דאמרי הוי כרם. ואיבעית אימא: לעולם רבי שמעון, ורוב אמות קאמר. ורבא משמיה דרב נחמן אמר: כל אמות באמה בת ששה, אלא הללו שוחקות והללו עצבות. מיתיבי: כל אמות שאמרו חכמים באמה בת ששה, ובלבד

דף דא

שלא יהו מכוונות. בשלמא לרבא - כי היכי דליהויין הללו שוחקות והללו עצבות. אלא לאביי קשיא - אמר לך אביי: אימא אמת כלאים באמה בת ששה. - והא מדקתני סיפא רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל אמות שאמרו חכמים בכלאים באמה בת ששה, ובלבד שלא יהו מצומצמות מכלל דתנא קמא כל אמות קאמר - אמר לך אביי: ולא מי איכא רבן שמעון בן גמליאל דקאי כוותי? אנא דאמרי כרבן שמעון בן גמליאל. לאביי ודאי תנאי היא, לרבא מי לימא תנאי היא? אמר לך רבא: רבן שמעון בן גמליאל הא אתא לאשמועינן: אמת כלאים לא יצמצם. ולימא אמת כלאים לא יצמצם, באמה בת ששה למעוטי מאי? לאו למעוטי אמת סוכה ואמת מבוי? - לא, למעוטי אמה יסוד ואמה סובב. דכתיב (יחזקאל מג) ואלה מדות המזבח באמות אמה וטפח וחק האמה ואמה רחב וגבולה אל שפתה סביב זרת האחד וזה גב המזבח. חיק האמה - זה יסוד, ואמה רחב - זה סובב, וגבולה אל שפתה סביב - אלו הקרנות, וזה גב המזבח - זה מזבח הזהב. אמר רבי חייא בר אשי אמר רב: שיעורין חציצין ומחיצין הלכה למשה מסיני. - שיעורין? דאורייתא הוא דכתיב (דברים ח) ארץ חטה ושערה וגו' ואמר רב חנן: כל הפסוק הזה לשיעורין נאמר. חטה - לכדתנן: הנכנס לבית המנוגע, וכליו על כתיפיו, וסנדליו וטבעותיו בידיו - הוא והם טמאין מיד. היה לבוש כליו, וסנדליו ברגליו, וטבעותיו באצבעותיו - הוא טמא מיד, והן טהורין עד שישהא בכדי אכילת פרס, פת חיטין ולא פת שעורין, מיסב ואוכל בליפתן. שעורה - דתנן: עצם כשעורה מטמא במגע ובמשא, ואינו מטמא באהל. גפן - כדי רביעית יין לנזיר.

דף דב

תאנה - כגרוגרת להוצאת שבת, רמון - כדתנן: כל כלי בעלי בתים שיעורין כרימונים. (דברים ח) ארץ זית שמן (ודבש) ארץ שכל שיעוריה כזיתים. כל שיעוריה סלקא דעתך? והאיכא הני דאמרן אלא אימא: ארץ שרוב שיעוריה כזיתים. דבש - ככותבת הגסה ליום הכיפורים. ותיסברא, שיעורין מיכתב כתיבי? אלא: הלכתא ניהו, ואסמכינהו רבנן אקראי. - חציצין - דאורייתא ניהו דכתיב (ויקרא טו) ורחץ את כל בשרו (במים) (מסורת הש"ס: [ורחץ במים את כל בשרו]) - שלא יהא דבר חוצץ בין בשרו למים. במים - במי מקוה, כל בשרו - מים שכל גופו עולה בהן. וכמה הן - אמה על אמה ברום שלש אמות. ושיערו חכמים מי מקוה ארבעים סאה. כי איצטריך הילכתא - לשערו, וכדרבה בר רב הונא. דאמר רבה בר רב הונא: נימא אחת קשורה - חוצצת, שלש - אינן חוצצות, שתים - איני יודע. שערו נמי דאורייתא הוא, דתניא: (ויקרא ט"ו) ורחץ את כל

בשרו - את הטפל לבשרו, וזהו שער - כי אתאי הילכתא - לרובו ולמיעוטו, ולמקפיד ולשאין מקפיד, וכדרכי יצחק. דאמר רבי יצחק: דבר תורה, רובו ומקפיד עליו - חוצץ, ושאינו מקפיד עליו - אינו חוצץ. וגזרו על רובו שאינו מקפיד משום רובו המקפיד, ועל מיעוטו המקפיד משום רובו המקפיד. - וליגזור נמי על מיעוטו שאינו מקפיד משום מיעוטו המקפיד, אי נמי משום רובו שאינו מקפיד היא גופה גזירה, ואנן ניקום וניגזור גזירה לגזירה? מחיצות - דאורייתא נינהו, דאמר מר: ארון תשעה. וכפורת טפח - הרי כאן עשרה - לא צריכא, לרבי יהודה, דאמר: אמת בנין באמה בת ששה, אמת כלים באמה בת חמשה. ולרבי מאיר, דאמר: כל האמות היו בבינוניות, מאי איכא למימר? - לרבי מאיר, כי אתאי הילכתא - לגוד וללבוד ולדופן עקומה. היה גבוה מעשרים אמה ובא למעטו כמה ממעט. כמה ממעט? כמה דצריך ליה - אלא: רחבו בכמה? רב יוסף אמר: טפח. אביי אמר: ארבעה. לימא בהא קא מיפלגי, דמאן דאמר: טפח, קסבר: מותר להשתמש תחת הקורה.

דף ה.א

ומאן דאמר ארבעה קסבר: אסור להשתמש תחת הקורה. - לא, דכולי עלמא קסברי: מותר להשתמש תחת הקורה, ובהא קא מיפלגי: מר סבר: קורה משום היכר, ומר סבר: קורה משום מחיצה. ואיבעית אימא: דכולי עלמא - קורה משום היכר, והכא בהיכר של מטה ובהיכר של מעלה קא מיפלגי דמר סבר: אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה, ומר סבר: לא אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה. ואיבעית אימא: דכולי עלמא אמרינן היכר של מטה כהיכר של מעלה והכא בגזירה שמא יפחות קמיפלגי. היה פחות מעשרה טפחים וחקק בו להשלימו לעשרה. כמה חוקק? כמה חוקק כמה דצריך ליה - אלא: משכו בכמה? - רב יוסף אמר: בארבעה, אביי אמר: בארבע אמות. לימא בדרכי אמי ורבי אסי קמיפלגי דאיתמר: מבוי שנפרץ מצידו כלפי ראשו, איתמר משמיה דרבי אמי ורבי אסי: אם יש פס ארבעה - מתיר בפירצה עד עשר. ואם לאו, פחות משלשה - מתיר, שלשה - אינו מתיר. לרב יוסף - אית ליה דרבי אמי, לאביי - לית ליה דרבי אמי. - אמר לך אביי: התם - סוף מבוי, הכא - תחלת מבוי, אי איכא ארבע אמות - אין, אי לא - לא. אמר אביי: מנא אמינא לה - דתניא: אין מבוי נותר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצרות פתוחין לתוכו. ואי בארבעה, היכי משכחת ליה? - וכי תימא: דפתח לה בדופן האמצעי - והאמר רב נחמן: נקיטינן, איזהו מבוי שניתר בלחי וקורה - כל שארכו יתר על רחבו, ובתים וחצרות פתוחין לתוכו. - ורב יוסף? - דפתח ליה בקרן זוית. אמר אביי: מנא אמינא לה - דאמר רמי בר חמא אמר רב הונא: לחי הבולט מדופנו של מבוי, פחות מארבע אמות - נידון משום לחי, ואינו צריך לחי אחר להתירו. ארבע אמות - נידון משום מבוי, וצריך לחי אחר להתירו. ורב יוסף: לאפוקי מתורת לחי - עד דאיכא ארבע אמות, למיהוי מבוי - אפילו בארבעה טפחים נמי הוי מבוי. גופא, אמר רמי בר חמא אמר רב הונא: לחי הבולט מדפנו של מבוי,

דף ה.ב

פחות מארבע אמות - נידון משום לחי, ואין צריך לחי אחר להתירו. ארבע אמות - נידון משום מבוי, וצריך לחי אחר להתירו. אותו לחי היכן מעמידו? אי דמוקי ליה בהדיה - אוספי הוא דקא מוסיף עליה - אמר רב פפא: דמוקי ליה לאידך גיסא. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: אפילו תימא דמוקי לה בהדיה. דמטפי ביה, או דמבצר ביה. אמר רב הונא בריה דרב יהושע: לא אמרן אלא במבוי שמונה, אבל במבוי שבעה - ניתר בעומד מרובה על הפרוץ. וקל וחומר מחצר. ומה חצר שאינה ניתרת בלחי וקורה - ניתרת בעומד מרובה על הפרוץ, מבוי שניתר בלחי וקורה - אינו דין שניתר בעומד מרובה על הפרוץ? - מה לחצר שכן פרצתה בעשר, תאמר במבוי שפרצתו בארבע - קסבר רב הונא בריה דרב יהושע: מבוי נמי, פרצתו בעשר. למאן קאמרינן - לרב הונא, והא רב הונא פרצתו בארבע סבירא ליה - רב הונא בריה דרב יהושע טעמא דנפשיה קאמר. רב אשי אמר: אפילו תימא במבוי שמונה נמי לא צריך לחי. מה נפשך, אי עומד נפיש - ניתר בעומד מרובה על הפרוץ, ואי פרוץ נפיש - נידון משום לחי. מאי אמרת - דשוו תרווייהו כי הדדי, הוה ליה ספק דבריהן, וספק דבריהן להקל. אמר רב חנין בר רבא אמר רב: מבוי שנפרץ

דף ו.א

מצידו - בעשר, מראשו - בארבעה. מאי שנא מצידו בעשר - דאמר פתחא הוא, מראשו נמי - נימא פתחא הוא - אמר רב הונא בריה דרב יהושע: כגון שנפרץ בקרן זזית, דפתחא בקרן זזית לא עבדי אינשי. ורב הונא אמר: אחד זה ואחד זה בארבעה. וכן אמר ליה רב הונא לרב חנן בר רבא: לא תפלוג עלאי, דרב איקלע לדמחריא ועבד עובדא כוותי. - אמר ליה: רב בקעה מצא, וגדר בה גדר. אמר רב נחמן בר יצחק: כוותיה דרב הונא מסתברא. דאיתמר: מבוי עקום, רב אמר: תורתו כמפולש, ושמואל אמר: תורתו כסתום. במאי עסקינן? אילימא ביותר מעשר - בהא לימא שמואל תורתו כסתום? אלא לאו - בעשר, וקאמר רב: תורתו כמפולש. אלמא: פירצת מבוי מצידו בארבע. - ורב חנן בר רבא - שאני התם, דקא בקעי בה רביס. מכלל דרב הונא סבר אף על גב דלא בקעי בה רביס? מאי שנא מדרבי אמי ורב אסי? - התם דאיכא גידודי, הכא - דליכא גידודי. תנו רבנן: כיצד מערבין דרך רשות הרבים - עושה צורת הפתח מכאן, ולחי וקורה מכאן. חנניה אומר בית שמאי אומרים: עושה דלת מכאן ודלת מכאן, וכשהוא יוצא ונכנס - נועל. בית הלל אומרים: עושה דלת מכאן, ולחי וקורה מכאן. ורשות הרבים מי מיערבא? והתניא: יתר על כן אמר רבי יהודה:

דף ו.ב

מי שהיו לו שני בתים משני צידי רשות הרבים - עושה לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן - ונושא ונותן באמצע. אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך. וכי תימא: בכך הוא דלא מיערבא, הא בדלתות מיערבא. והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: ירושלים, אילמלא דלתותיה ננעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים ואמר עולא: הני אבולי דמחוזא, אילמלא דלתותיהן ננעלות - חייבין עליהן משום רשות

הרבים - אמר רב יהודה: הכי קאמר, כיצד מערבין מבואות המפולשין לרשות הרבים - עושה צורת הפתח מכאן, ולחי וקורה מכאן. איתמר, רב אמר: הילכתא כתנא קמא, ושמואל אמר: הלכה כחנניה. איבעיא להו: לחנניה אליבא דבית הלל, צריך לנעול או אין צריך לנעול? - תא שמע, דאמר רב יהודה אמר שמואל: אינו צריך לנעול, וכן אמר רבי מתנה אמר שמואל: אינו צריך לנעול. איכא דאמרי, אמר רב מתנה: בדידי הוה עובדא, ואמר לי שמואל: אין צריך לנעול. בעו מיניה מרב ענן: צריך לנעול, או אין צריך לנעול? - אמר להו: תא חזי הני אבולי דנהרדעא, דטימן עד פלגייהו בעפרא ועייל ונפיק מר שמואל, ולא אמר להו ולא מידי. - אמר רב כהנא: הנך מגופות הוא. כי אתא רב נחמן אמר: פנייה לעפרייהו. - לימא קסבר רב נחמן צריך לנעול? - לא, כיון דראויות לנעול, אף על פי שאין ננעלות. ההוא מבוי עקום דהוה בנהרדעא, רמי עליה חומריה דרב וחומריה דשמואל, ואצרכוהו דלתות. חומריה דרב - דאמר תורתו כמפולש. והאמר רב הלכה כתנא קמא כשמואל, דאמר: הלכה כחנניה. והאמר שמואל: תורתו כסתום - כרב, דאמר: תורתו כמפולש. ומי עבדינן כתרי חומרי? והא תניא: לעולם הלכה כבית הלל, והרוצה לעשות כדברי בית שמאי - עושה, כדברי בית הלל - עושה. מקולי בית שמאי ומקולי בית הלל - רשע, מחומרי בית שמאי ומחומרי בית הלל - עליו הכתוב אומר (קהלת ב) הכסיל בחשך הולך, אלא, אי כבית שמאי - כקוליהון וכחומריהון, אי כבית הלל - כקוליהון וכחומריהון. הא גופא קשיא: אמרת לעולם הלכה כבית הלל והדר אמרת הרוצה לעשות כדברי בית שמאי עושה - לא קשיא כאן - קודם בת קול, כאן - לאחר בת קול. ואיבעית אימא: הא והא לאחר בת קול,

דף זא

ורבי יהושע היא, דלא משגח בבת קול. ואיבעית אימא, הכי קאמר: כל היכא דמשכחת תרי תנאי ותרי אמוראי דפליגי אהדדי כעין מחלוקת בית שמאי ובית הלל - לא ליעבד כי קוליה דמר וכי קוליה דמר, ולא כחומריה דמר וכי חומריה דמר. אלא: או כי קוליה דמר וכחומריה עביד, או כקוליה דמר וכחומריה עביד. - מכל מקום קשיא - אמר רב נחמן בר יצחק: כוליה כרב עבדוה, דאמר רב הונא אמר רב: הלכה ואין מורין כן. ולרב אדא בר אהבה אמר רב, דאמר: הלכה ומורין כן, מאי איכא למימר? - אמר רב שיזבי: כי לא עבדינן כחומרי דבי תרי - היכא דסתרי אהדדי, כגון שדרה וגולגולת. דתנן: השדרה והגולגולת שחסרו, וכמה חסרון בשדרה? בית שמאי אומרים: שתי חוליות, ובית הלל אומרים: חוליא אחת. ובגולגולת, בית שמאי אומרים: כמלא מקדח, ובית הלל אומרים: כדי שינטל מן החי וימות. ואמר רב יהודה אמר שמואל: וכן לענין טריפה. אבל היכא דלא סתרי אהדדי - עבדינן. והיכא דסתרי אהדדי לא עבדינן? מתיב רב משרשיא: מעשה ברבי עקיבא שליקט אתרוג באחד בשבט, ונהג בו שני עישורין, אחד כדברי בית שמאי ואחד כדברי בית הלל - רבי עקיבא גמריה איסתפיק ליה, ולא ידע אי בית הלל בחד בשבט אמור, אי בחמיסר בשבט אמור, ועבד הכא לחומרא והכא לחומרא. יתיב רב יוסף קמיה דרב הונא, ויתיב וקאמר, אמר רב יהודה אמר רב: מחלוקת בסרטיא

מכאן וסרטיא מכאן ופלטאיא מכאן ופלטאיא מכאן. אבל סרטיא מכאן ובקעה מכאן, או בקעה מכאן ובקעה מכאן - עושה צורת הפתח מכאן, ולחי וקורה מכאן. השתא סרטיא מכאן ובקעה מכאן עושה לו צורת הפתח מכאן, ולחי וקורה מכאן, בקעה מכאן ובקעה מכאן מיבעיא? - הכי קאמר: סרטיא מכאן ובקעה מכאן - נעשה כבקעה מכאן ובקעה מכאן. ומסיים בה משמיה דרב יהודה: אם היה מבוי כלה לרחבה - אינו צריך כלום. - אמר ליה אביי לרב יוסף: הא דרב יהודה - דשמואל היא.

דף זב

דאי דרב - קשיא דרב אדרב בתרתי. דאמר רב ירמיה בר אבא אמר רב: מבוי שנפרץ במלואו לחצר, ונפרצה חצר כנגדו - חצר מותרת ומבוי אסור. ואמאי? ליהוי כמבוי שכלה לרחבה - אמר ליה: אנא לא ידענא עובדא הוה בדורא דרעותא מבוי שכלה לרחבה הוה, ואתא לקמיה דרב יהודה ולא אצרכיה ולא מידי. ואי קשיא משמיה דרב - תיהוי משמיה דשמואל, ולא קשיא מידי. השתא דאמר ליה רב ששת לרב שמואל בר אבא, ואמרי ליה לרב יוסף בר אבא: אסברא לך, כאן - שעירבו, כאן - שלא עירבו, דרב אדרב נמי לא קשיא, כאן - שעירבו בני חצר עם בני מבוי, כאן - שלא עירבו.

דף חא

ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא, בין שעירבו ובין שלא עירבו פליגי בעירבו במאי פליגי, בשלא עירבו במאי פליגי? - בשלא עירבו פליגי בנראה מבחוץ ושוה מבפנים. בעירבו - קמיפלגי בדרב יוסף דאמר רב יוסף: לא שנו אלא שכלה לאמצע רחבה. אבל כלה לצדי רחבה - אסור. אמר רבה: הא דאמרת לאמצע רחבה מותר לא אמרן אלא זה שלא כנגד זה, אבל זה כנגד זה - אסור. אמר רב משרשיא: הא דאמרת זה שלא כנגד זה מותר לא אמרן אלא - רחבה דרבים, אבל רחבה דיחיד - זימנן דמימלך עלה ובני לה בתים, והוי ליה כמבוי שכלה לה לצדי רחבה - ואסור. ומנא תימרא דשני לן בין רחבה דרבים לרחבה דיחיד - דאמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק: מעשה במבוי אחד שצידו אחד כלה לים וצידו אחד כלה לאשפה, ובא מעשה לפני רבי ולא אמר בה לא היתר ולא איסור. איסור לא אמר בה - דהא קיימי מחיצות, היתר לא אמר בה - חיישינן: שמא תינטל אשפה, ויעלה הים שרטון, ומי חיישינן שמא תינטל אשפה? והתנן: אשפה ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים, חלון שעל גבה זורקין לה בשבת, אלמא: שני בין אשפה דרבים לאשפה דיחיד. הכא נמי, שני בין רחבה דרבים לרחבה דיחיד. ורבנן מאי? אמר רב יוסף בר אבדימי, תנא: וחכמים אוסרין. אמר רב נחמן: הלכה כדברי חכמים. איכא דאמרי אמר רב יוסף בר אבדימי, תנא: וחכמים מתירין. אמר רב נחמן: אין הלכה כדברי חכמים. מרימר פסיק לה לסורא באוזלי, אמר: חיישינן שמא יעלה הים שרטון. ההוא מבוי עקום דהוה בסורא כרוך בודיא אותיבו ביה בעקמומיתיה. אמר רב חסדא הא לא כרב ולא כשמואל. לרב דאמר תורתו כמפולש - צורת הפתח בעי, לשמואל דאמר תורתו כסתום - הני מילי לחי מעליא, אבל האי כיון דנשיב ביה זיקא ושדי ליה - לא כלום הוא. ואי נעיץ ביה סיכתא וחבריה - חבריה. גופא, אמר רב

ירמיה בר אבא אמר רב: מבוי שנפרץ במלואו לחצר, ונפרצה חצר כנגדו - חצר מותרת, ומבוי אסור. אמר ליה רבה בר עולא לרב ביבי בר אביי: רבי, לא משנתנו היא זו? חצר קטנה שנפרצה לגדולה - גדולה מותרת וקטנה אסורה, מפני שהיא כפתחה של גדולה. אמר ליה: אי מהתם הוה אמינא: הני מילי - היכא דלא קא דרסי בה רביס אבל היכא דקא דרסי בה רביס - אימא אפילו חצר נמי. והא נמי תנינא חצר שהרביס נכנסין לה בזו ויוצאין לה בזו - רשות הרבים לטומאה, ורשות היחיד לשבת. - אי מהתם הוה אמינא: הני מילי - זה שלא כנגד זה,

דף ח.ב

אבל זה כנגד זה - אימא לא. ולרבה, דאמר זה כנגד זה אסור הא דרב במאי מוקי לה? - בזה שלא כנגד זה. - תרתי למה ליה? אי מהתם הוה אמינא: הני מילי - לזרוק, אבל לטלטל - אימא לא, קא משמע לן. איתמר, מבוי העשוי כנדל, אמר אביי: עושה צורת הפתח לגדול, והנך כולהו מישתרו בלחי וקורה. אמר ליה רבא: כמאן - כשמואל, דאמר תורתו כסתום למה ליה צורת הפתח? ועוד הא ההוא מבוי עקום דהוה בנהרדעא, וחשו לה לדרב - אלא אמר רבא: עושה צורת הפתח לכולהו להאי גיסא, ואידך גיסא מישתרו בלחי וקורה. אמר רב כהנא בר תחליפא משמיה דרב כהנא בר מניומי משמיה דרב כהנא בר מלכיו משמיה דרב, ואמרי לה רב כהנא בר מלכיו היינו רב כהנא רביה דרב: מבוי שצידו אחד ארוך וצידו אחד קצר, פחות מארבע אמות - מניח את הקורה באלכסון, ארבע אמות - אינו מניח את הקורה אלא כנגד הקצר. רבא אמר: אחד זה ואחד זה - אינו מניח את הקורה אלא כנגד הקצר. ואימא טעמא דידי, ואימא טעמא דידהו. אימא טעמא דידי: קורה טעמא מאי - משום היכר, ובאלכסון לא הוי היכר ואימא טעמא דידהו: קורה משום מאי - משום מחיצה, ובאלכסון נמי הוי מחיצה. אמר רב כהנא: הואיל ושמעתתא דכהני היא - אימא בה מילתא: הא דאמרת מניח הקורה באלכסון - לא אמרן אלא שאין באלכסונו יותר מעשר, אבל יש באלכסונו יותר מעשר - דברי הכל אינו מניח אלא כנגד הקצר. איבעיא להו: מהו להשתמש תחת הקורה? רב ורבי חייה ורבי יוחנן אמרו: מותר להשתמש תחת הקורה. שמואל ורבי שמעון בר רבי ורבי שמעון בן לקיש אמרו: אסור להשתמש תחת הקורה. לימא בהא קמיפלגי, דמר סבר: קורה משום היכר, ומר סבר: קורה משום מחיצה. - לא, דכולי עלמא - קורה משום היכר, והכא בהא קמיפלגי דמר סבר: היכירא מלגיו, ומר סבר: היכירא מלבר. ואיבעית אימא: דכולי עלמא משום מחיצה, והכא בהא קמיפלגי דמר סבר: חודו הפנימי יורד וסותם, ומר סבר: חודו החיצון יורד וסותם. אמר רב חסדא: הכל מודים בבין לחיים שאסור. בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא: נעץ שתי יתידות בשני כותלי מבוי מבחוץ, והניח קורה על גביהן מהו? - אמר ליה: לדברי המתיר - אסור, לדברי האוסר - מותר. רבא אמר: לדברי האוסר, נמי אסור. בעינן קורה על גבי מבוי, וליכא. איתיביה רב אדא בר מתנה לרבא: היתה קורתו

דף ט.א

משוכה או תלויה פחות משלשה - אין צריך להביא קורה אחרת, שלשה - צריך להביא קורה אחרת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פחות מארבעה - אין צריך להביא קורה אחרת, ארבעה - צריך להביא קורה אחרת. מאי לאו - משוכה מבחוץ, ותלויה מבפנים - לא, אידי ואידי מבפנים משוכה - מרוח אחת, ותלויה - משתי רוחות. מהו דתימא: מרוח אחת אמרינן לבוד, משתי רוחות - לא אמרינן לבוד, קא משמע לן. רב אשי אמר: משוכה והיא תלויה. והיכי דמי - כגון שנעץ שתי יתידות עקומות על שני כותלי מבוי, שאין בגובהן שלשה, ואין בעקמומיתן שלשה. מהו דתימא: או לבוד אמרינן או חבוט אמרינן, לבוד וחבוט לא אמרינן, קא משמע לן. תני רבי זכאי קמיה דרבי יוחנן: בין לחיים ותחת הקורה - נידון ככרמלית. אמר ליה: פוק תני לברא. אמר אביי: מסתברא מילתיה דרבי יוחנן תחת הקורה, אבל בין לחיין - אסור. ורבא אמר: בין לחיים נמי מותר. אמר רבא: מנא אמינא לה - דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מקום שאין בו ארבעה על ארבעה - מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו, ובלבד שלא יחליפו. ואביי - התם בגבוה שלשה. אמר אביי: מנא אמינא לה דאמר רב חמא בר גוריא אמר רב: תוך הפתח צריך לחי אחר להתירו. וכי תימא דאית ביה ארבעה על ארבעה - והאמר רב חנין בר רבא אמר רב: תוך הפתח, אף על פי שאין בו ארבעה על ארבעה - צריך לחי אחר להתירו. ורבא - התם דפתוח לכרמלית, אבל לרשות הרבים מאי - שרי? יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא - אין, מצא מין את מינו וניעור. אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא: ואת לא תסברא דבין לחיין אסור? והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מבוי שרצפו בלחיין פחות פחות מארבעה בדפוס וילנא יש כאן ציור - באנו למחלוקת רבן שמעון בן גמליאל ורבנן. לרבן שמעון בן גמליאל דאמר אמרינן לבוד - משתמש עד חודו הפנימי של לחי הפנימי, לרבנן דאמרי לא אמרינן לבוד - משתמש עד חודו הפנימי של חיצון. אבל בין לחיין - דכולי עלמא אסור - ורבא - התם נמי דפתוח לכרמלית. אבל לרשות הרבים מאי - שרי? יציבא בארעא וגיורא בשמי שמיא - אין, מצא מין את מינו וניעור.

דף ט.ב

רב אשי אמר: כגון שרצפו בלחיין פחות פחות מארבעה, במשך ארבע אמות. לרבן שמעון בן גמליאל דאמר אמרינן לבוד - הוה ליה מבוי, וצריך לחי אחר להתירו. ולרבנן דאמרי לא אמרינן לבוד - לא צריך לחי אחר להתירו. ולרבן שמעון בן גמליאל, להוי כנראה מבחוץ ושוה מבפנים - מידי הוא טעמא אלא לרבי יוחנן, הא כי אתא רבין אמר רבי יוחנן: נראה מבחוץ ושוה מבפנים - אינו נידון משום לחי. איתמר נראה מבפנים ושוה מבחוץ - נידון משום לחי. נראה מבחוץ ושוה מבפנים, רבי חייא ורבי שמעון ברבי. חד אמר: נידון משום לחי, וחד אמר: אינו נידון משום לחי. תסתיים דרבי חייא הוא דאמר נידון משום לחי, דתני רבי חייא: כותל שצידו אחד כנוס מחבירו, בין שנראה מבחוץ ושוה מבפנים, ובין שנראה מבפנים ושוה מבחוץ - נידון משום לחי, תסתיים. ורבי יוחנן מי לא שמיע ליה הא? אלא: שמיע ליה, ולא סבר לה, רבי חייא נמי, לא סבר

לה - האי מאי? בשלמא רבי יוחנן לא סבר לה - משום הכי לא תני לה, אלא רבי חייא - אי איתא דלא סבר לה, למה ליה למיתנא? אמר רבה בר רב הונא: נראה מבחוץ ושוה מבפנים - נידון משום לחי. אמר רבה: ומותביןן אשמעתין חצר קטנה שנפרצה לגדולה - גדולה מותרת וקטנה אסורה, מפני שהיא בפתחה של גדולה. ואם איתא, קטנה נמי תשתרי בנראה מבחוץ ושוה מבפנים - אמר רבי זירא: בנכנסין כותלי קטנה לגדולה. ולימא לבוד ותשתרי וכי תימא דמפלגי טובא - והא תני רב אדא בר אבימי קמיה דרב חנינא: קטנה בעשר, גדולה באחת עשרה - אמר רבינא: במופלגין מכותל זה בשנים, ומכותל זה בארבעה. ולימא לבוד מרוח אחת, ותשתרי

דף יא

רבי היא, דאמר: בעינן שני פסין. דתניא: חצר ניתרת בפס אחד, רבי אומר: בשני פסין. האי מאי? אי אמרת בשלמא נראה מבחוץ ושוה מבפנים - אינו נידון משום לחי, ורבי סבר לה כרבי יוסי, ודרבי זירא ודרבינא ליתא - משום הכי: קטנה בעשר, וגדולה באחת עשרה, משום דרבי סבר לה כרבי יוסי. אלא אי אמרת נראה מבחוץ ושוה מבפנים - נידון משום לחי, ודרבי זירא ודרבינא איתא, ורבי לא סבר לה כרבי יוסי - גדולה באחת עשרה למה ליה? ממה נפשך: אי למשרייה לגדולה קאתי - בעשר ושני טפחים סגיא. ואי למיסרה לקטנה קאתי - לאשמועינן דמפלגי טובא אלא לאו שמע מינה: נראה מבחוץ ושוה מבפנים - אינו נידון משום לחי, שמע מינה. אמר רב יוסף: לא שמיע לי הא שמעתתא. אמר ליה אביי: את אמרת ניהלן, ואהא אמרת ניהלן דאמר רמי בר אבא אמר רב הונא: לחי המושך עם דפנו של מבוי, פחות מארבע אמות - נידון משום לחי ומשתמש עם חודו הפנימי, ארבע אמות - נידון משום מבוי, ואסור להשתמש בכולו. ואת אמרת לן עלה: שמע מינה תלת שמע מינה: בין לחיין אסור, ושמע מינה: משך מבוי בארבע, ושמע מינה: נראה מבחוץ ושוה מבפנים - נידון משום לחי. והלכתא: נראה מבחוץ ושוה מבפנים - נידון משום לחי. תיובתא והלכתא? - אין, משום דתני רבי חייא כוותיה. והרחב מעשר ימעט. אמר אביי, תנא: והרחב מעשר ימעט, רבי יהודה אומר: אינו צריך למעט. ועד כמה? סבר רב אחי קמיה דרב יוסף למימר: עד שלש עשרה אמה ושליש. וקל וחומר מפסי ביראות, ומה פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד - לא התרתה בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש, מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד - אינו דין שלא תתיר בו יותר משלש עשרה אמה ושליש? והיא הנותנת, פסי ביראות שהתרתה בהן פרוץ מרובה על העומד - לא תתיר בהן יותר משלש עשרה אמה ושליש, מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד - תתיר בו יותר משלש עשרה אמות ושליש אי נמי לאידך גיסא: פסי ביראות דאקילת בהו חד קולא - אקיל בהו קולא אחרינא, מבוי - כלל כלל לא. תני לוי: מבוי שהוא רחב עשרים אמה נועץ קנה באמצעיתו, ודיו. הוא תני לה והוא אמר לה: דאין הלכה כאותה משנה. איכא דאמרי, אמר שמואל משמיה דלוי: אין הלכה כאותה משנה. אלא היכי עביד? - אמר שמואל משמיה דלוי:

דף יב

עושה פס גבוה עשרה במשך ארבע אמות, ומעמידו לארכו של מבוי. אי נמי כדרב יהודה, דאמר רב יהודה: מבוי שהוא רחב חמש עשרה אמה - מרחיק שתי אמות ועושה פס שלש אמות. ואמאי? יעשה פס אמה ומחצה, וירחיק שתי אמות, ויעשה פס אמה ומחצה. שמע מינה: עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות - לא הוי עומד - לעולם אימא לך הוי עומד ושאני הכא - דאתי אוריא דהאי גיסא ואוריא דהאי גיסא ומבטל ליה. - ויעשה פס אמה, וירחיק אמה, ויעשה פס אמה וירחיק אמה ויעשה פס אמה, שמע מינה: עומד כפרוץ - אסור - לעולם אימא לך מותר, ושאני הכא - דאתא אוריא דהאי גיסא ודהאי גיסא - ומבטל ליה. - וירחיק אמה ויעשה פס אמה ומחצה, וירחיק אמה ויעשה פס אמה ומחצה - אין הכי נמי, וכולי האי לא אטרחהו רבנן. - וליחוש דלמא שביק פיתחא רבה, ועייל בפיתחא זוטא - אמר רב אדא בר מתנה: חזקה, אין אדם מניח פתח גדול ונכנס בפתח קטן. - ומאי שנא מדרבי אמי ודרבי אסי? - התם קא ממעט בהילוכא, הכא - לא קא ממעט בהילוכא. תנן התם: עור העסלא וחלל שלו - מצטרפין בטפח. מאי עור העסלא? אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: עור כיסוי של בית הכסא. וכמה? כי אתא רב דימי אמר: אצבעיים מכאן ואצבעיים מכאן, - ואצבעיים ריוח באמצע. כי אתא רבין אמר: אצבע ומחצה מכאן, ואצבע ומחצה מכאן, ואצבע ריוח באמצע. אמר ליה אביי לרב דימי: מי פליגיתו? - אמר ליה: לא, הא - ברברבתא, הא - בזוטרתא, ולא פליגין. אמר ליה: לאיי, פליגיתו, ובעומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות פליגיתו לדידך - הוי עומד משתי רוחות, לרבין, מרוח אחת - הוי עומד, משתי רוחות - לא הוי עומד. דאי סלקא דעתך לא פליגיתו - לרבין הכי איבעי ליה למימר: אצבע ושליש מכאן, ואצבע ושליש ריוח באמצע. - ואלא מאי - פליגין, לדידי הכי איבעי לי למימר: אצבע ושני שלישים מכאן, ואצבע ושני שלישים מכאן, ואצבעיים ושני שלישים ריוח באמצע - אלא אי איכא למימר דפליגין - בפרוץ כעומד פליגין. אם יש לו צורת הפתח אף על פי שרחב מעשר אינו צריך למעט. אשכחן צורת הפתח דמהניא ברחבו, ואמלתרא דמהניא בגבהו.

דף יאא

איפכא מאי? - תא שמע, דתניא: מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה - ימעט, ואם יש לו צורת הפתח - אינו צריך למעט. אמלתרא ברחבו מאי - תא שמע, דתניא: מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה - ימעט, והרחב מעשר - ימעט, ואם יש לו צורת הפתח - אינו צריך למעט, ואם יש לו אמלתרא - אינו צריך למעט. מאי לאו אסיפא? - לא, ארישא. מתני ליה רב יהודה לחייא בר רב קמיה דרב: אינו צריך למעט. אמר ליה: אתנייה צריך למעט. אמר רב יוסף, מדברי רבינו נלמד: חצר שרובה פתחים וחלונות - אינה ניתרת בצורת הפתח, מאי טעמא - הואיל ויותר מעשר אוסר במבוי, ופרוץ מרובה על העומד אוסר בחצר, מה יותר מעשר האוסר במבוי - אינו ניתר בצורת הפתח, אף פרוץ מרובה על העומד, האוסר בחצר - אינו ניתר בצורת הפתח. מה ליותר מעשר האוסר במבוי -

שכן לא התרת בו אצל פסי ביראות לרבי מאיר, תאמר בפרוץ מרובה על העומד האוסר בחצר - שכן התרת אצל פסי ביראות לדברי הכל. לימא מסייע ליה: דפנות הללו שרובן פתחים וחלונות - מותר, ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ. שרובן סלקא דעתך? אלא אימא: שריבה בהן פתחים וחלונות, ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ. - אמר רב כהנא כי תניא ההיא - בפיתחי שימאי. מאי פיתחי שימאי? פליגי בה רב רחומי ורב יוסף חד אמר: דלית להו שקפין, וחד אמר: דלית להו תיקרה. ואף רבי יוחנן סבר לה להא דרב. דאמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה באדם אחד מבקעת בית חורתן שנעץ ארבע קונדיסין בארבע פינות השדה, ומתח זמורה עליהם, ובא מעשה לפני חכמים, והתירו לו לענין כלאים - ואמר ריש לקיש: כדרך שהתירו לו לענין כלאים - כך התירו לו לענין שבת. רבי יוחנן אמר: לכלאים - התירו לו, לענין שבת - לא התירו לו. במאי עסקינן? אילימא מן הצד - והאמר רב חסדא: צורת הפתח שעשאה מן הצד - לא עשה ולא כלום. אלא על גבן ובמאי? אילימא בעשר - בהא לימא רבי יוחנן בשבת לא? אלא לאו - ביתר מעשר - לא, לעולם בעשר ומן הצד, ובדרב חסדא קא מיפלגי. ורמי דרבי יוחנן אדרבי יוחנן, ורמי דריש לקיש אדריש לקיש. דאמר ריש לקיש משום רבי יהודה ברבי חנינא:

דף יא.ב

פיאה מותרת לענין כלאים, אבל לא לשבת. ורבי יוחנן אמר: כמחיצות לשבת - דלא, כך מחיצות לכלאים - דלא. בשלמא דריש לקיש אדריש לקיש לא קשיא, הא - דידיה. הא - דרביה. אלא דרבי יוחנן אדרבי יוחנן קשיא אי אמרת בשלמא: התם - על גבן, הכא - מן הצד, שפיר. אלא אי אמרת אידי ואידי מן הצד, מאי איכא למימר? לעולם אידי ואידי מן הצד, התם - בעשר, הכא - ביותר מעשר. ומנא תימרא דשני לן בין עשר ליותר מעשר - דאמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש: לא כך היה המעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי יוחנן בן נורי ללמוד תורה, אף על פי שבקי בהלכות כלאים, ומצאו שיושב בין האילנות ומתח זמורה מאילן לאילן. ואמר לו: רבי, אי גפנים כאן מהו לזרוע כאן? אמר לו: בעשר - מותר, ביותר מעשר - אסור. במאי עסקינן? אילימא על גבן - יותר מעשר אסור - והתניא: היו שם קנין הדוקרנין, ועשה להן פיאה מלמעלה, אפילו ביותר מעשר - מותר אלא לאו - מן הצד, וקאמר ליה: בעשר - מותר, יותר מעשר - אסור. שמע מינה. גופא, אמר רב חסדא: צורת הפתח שעשאה מן הצד - לא עשה ולא כלום. ואמר רב חסדא: צורת הפתח שאמרו - צריכה שתהא בריאה כדי להעמיד בה דלת, ואפילו דלת של קשין. אמר ריש לקיש משום רבי ינאי צורת הפתח צריכה היכר ציר. מאי היכר ציר? אמר רב אויא: אבקתא. אשכחינהו רב אחא בריה דרב אויא לתלמידי דרב אשי, אמר להו: אמר מר מידי בצורת הפתח? אמרו ליה: לא אמר ולא כלום. תנא: צורת הפתח שאמרו - קנה מכאן וקנה מכאן וקנה על גביהן. צריכין ליגע או אין צריכין ליגע? רב נחמן אמר: אין צריכין ליגע. ורב ששת אמר: צריכין ליגע. אזל רב נחמן ועבד עובדא בי ריש גלותא כשמעתי, אמר ליה רב ששת לשמעיה רב גדא: זיל, שלוף שדינהו. אזל

שלף שדינהו. אשכחוהו דבי ריש גלותא חבשוהו. אזל רב ששת קם אבבא, אמר ליה: גדא, פוק תא נפק ואתא. אשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל, אמר ליה: תני מר מידי בצורת הפתח? אמר ליה: אין, תנינא כיפה, רבי מאיר מחייב במזוזה וחכמים פוטרין. ושיום שאם יש ברגליה עשרה שהיא חייבת. אמר אביי: הכל מודים אם גבוהה עשרה ואין ברגליה שלשה, אי נמי: יש ברגליה שלשה ואין גבוהה עשרה - ולא כלום. כי פליגי - ביש ברגליה שלשה וגבוהה עשרה ואין רחבה ארבעה, ויש בה לחוק להשלימה לארבעה. רבי מאיר סבר: חוקקין להשלים, ורבנן סברי: אין חוקקין להשלים, אמר ליה: אי משכחת להו - לא תימא להו לבי ריש גלותא ולא מידי מהא מתניתא דכיפה. משנה. הכשר מבוי בית שמאי אומרים: לחי וקורה, ובית הלל אומרים: או לחי או קורה. רבי אליעזר אומר: לחיין. משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני רבי עקיבא: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מבוי שהוא פחות מארבע אמות שהוא נותר או בלחי או בקורה, על מה נחלקו - על רחב מארבע אמות ועד עשר, שבית שמאי אומרים לחי וקורה, ובית הלל אומרים: או לחי או קורה. אמר רבי עקיבא על זה ועל זה נחלקו. גמרא. כמאן? דלא כחנניה ולא כתנא קמא - אמר רב יהודה: הכי קאמר הכשר מבוי סתום כיצד? בית שמאי אומרים: לחי וקורה ובית הלל אומרים: או לחי או קורה. בית שמאי אומרים לחי וקורה למימרא דקא סברי בית שמאי ארבע מחיצות דאורייתא? - לא, לזרוק - משלש הוא דמחייב, לטלטל - עד דאיכא ארבע. בית הלל אומרים או לחי או קורה לימא קא סברי בית הלל שלש מחיצות דאורייתא? לא, לזרוק - משתים הוא דמחייב, לטלטל - עד דאיכא שלש. רבי אליעזר אומר לחיין. איבעיא להו: רבי אליעזר לחיין וקורה קאמר, או דילמא לחיין בלא קורה קאמר? תא שמע: מעשה ברבי אליעזר שהלך אצל רבי יוסי בן פרידא תלמידו

דף יבא

לאובלין ומצאו שיושב במבוי שאין לו אלא לחי אחד. אמר לו בני, עשה לחי אחר. אמר לו: וכי לסותמו אני צריך? אמר לו: יסתם, ומה בכך. אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מבוי שהוא פחות מארבע אמות - שאינו צריך כלום, על מה נחלקו - על רחב מארבע אמות ועד עשר שבית שמאי אומרים: לחי וקורה, ובית הלל אומרים: או לחי או קורה. קתני מיהת וכי לסותמו אני צריך, אי אמרת בשלמא לחיין וקורה - משום הכי אמר וכי לסותמו אני צריך, אלא אי אמרת לחיין בלא קורה - מאי לסותמו? - הכי קאמר: וכי לסותמו בלחיין אני צריך. אמר מר אמר רבן שמעון בן גמליאל: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מבוי שפחות מארבע אמות שאינו צריך כלום. והא אנן תנן: משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני רבי עקיבא: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מבוי שהוא פחות מארבע אמות, שהוא נותר או בלחי או בקורה - אמר רב אשי, הכי קאמר: אינו צריך לחי וקורה כבית שמאי, ולא לחיין כרבי אליעזר, אלא: או לחי או קורה כבית הלל. וכמה? - אמר רב אחלי ואיתימא רב יחיאל עד ארבעה. אמר רב ששת אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב: מודים חכמים לרבי

אליעזר בפסי חצר. ורב נחמן אמר: הלכה כרבי אליעזר בפסי חצר. אמר רב נחמן בר יצחק: מאן מודים - רבי. הלכה מכלל דפליגי, [מאן פליג עליה] - רבנן. דתניא: חצר ניתרת בפס אחד, רבי אומר: בשני פסין. אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: חצר צריכה שני פסין. אמר ליה רבי זירא לרבי אסי: מי אמר רבי יוחנן הכי? והא אתה דאמרת משמיה דרבי יוחנן: פסי חצר צריכין שיהא בהן ארבעה וכי תימא ארבעה מכאן וארבעה מכאן - והתני רב אדא בר אבימי קמיה דרבי חנינא, ואמרי לה קמיה דרבי חנינא בר פפי: קטנה - בעשר, וגדולה - באחת עשרה כי סליק רבי זירא מימי פרשה: ברוח אחת - בארבעה, משתי רוחות - משהו לכאן ומשהו לכאן. והדתני אדא בר אבימי - רבי היא, וסבר לה כרבי יוסי. אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: חצר ניתרת בפס אחד. אמר ליה אביי לרב יוסף: מי אמר שמואל הכי? והא אמר ליה שמואל לרב חנניה בר שילא: את לא תעביד עובדא אלא או ברוב דופן או בשני פסין - אמר ליה: ואנא לא ידענא, דעובדא הוה בדורה דרעותא, לשון ים הנכנס לחצר הוה, ואתא לקמיה דרב יהודה ולא אצרכיה אלא פס אחד. אמר ליה: לשון ים קאמרת - קל הוא שהקלו חכמים במים. כדבעא מיניה רבי טבלא מרב: מחיצה תלויה, מהו שתתיר בחורבה? - אמר ליה: אין מחיצה תלויה מתרת אלא במים, קל הוא שהקלו חכמים במים. מכל מקום קשיא כי אתו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מבי רב פירשוה: מרוח אחת - בארבעה, משתי רוחות - משהו לכאן ומשהו לכאן. אמר רב פפא: אי קשיא לי הא קשיא לי דאמר ליה שמואל לרב חנניה בר שילא: את לא תעביד עובדא אלא או ברוב דופן או בשני פסין. למה לי רוב דופן? בפס ארבעה סגי וכי תימא מאי ברוב דופן - בדופן שבעה, דבארבעה הוה ליה רוב דופן. למה לי ארבעה? בשלשה ומשהו סגי דהא אמר רב אחלי ואיתימא רב יחיאל: עד ארבעה - איבעית אימא: כאן - בחצר, כאן - במבוי. ואיבעית אימא: דרב אחלי גופיה תנאי היא. תנו רבנן: לשון ים הנכנס לחצר - אין ממלאין הימנו בשבת אלא אם כן יש לו מחיצה גבוה עשרה טפחים. במה דברים אמורים - שפירצתו ביותר מעשרה, אבל עשרה - אין צריך כלום. ממלא הוא דלא ממלאינן, הא טלטולי מטלטלין. והא נפרצה חצר במלואה למקום האסור לה

דף יבב

- הכא במאי עסקינן דאית ליה גידודי. אמר רב יהודה: מבוי שלא נשתתפו בו, הכשירו בלחי - הזורק לתוכו חייב, הכשירו בקורה - הזורק לתוכו פטור. מתקיף לה רב ששת: טעמא דלא נשתתפו בו, הא נשתתפו בו - אפילו הכשירו בקורה נמי חייב. וכי כבר זו עשה אותו רשות היחיד או רשות הרבים? והתניא: חצירות של רבים ומבואות שאינן מפולשין, בין עירבו ובין לא עירבו - הזורק לתוכן חייב אלא אי איתמר הכי איתמר, אמר רב יהודה: מבוי שאינו ראוי לשיתוף, הכשירו בלחי - הזורק לתוכו חייב. הכשירו בקורה - הזורק לתוכו פטור. אלמא קסבר: לחי משום מחיצה, וקורה משום היכר. וכן אמר רבה: לחי משום מחיצה וקורה משום היכר. ורבא אמר: אחד זה ואחד זה משום היכר. איתיביה רבי יעקב בר אבא לרבא: הזורק למבוי, יש לו לחי - חייב, אין לו לחי -

פטור הכי קאמר: אינו צריך אלא לחי, הזורק לתוכו - חייב, לחי ודבר אחר - הזורק לתוכו פטור. - איתיביה: יתר על כן אמר רבי יהודה: מי שיש לו שני בתים בשני צידי רשות הרבים עושה לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע. אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך - התם קסבר רבי יהודה: שתי מחיצות דאורייתא. אמר רב יהודה אמר רב: מבוי שארכו כרחבו אינו נותר בלחי משהו. אמר רב חייא בר אשי אמר רב: מבוי שארכו כרחבו אינו נותר בקורה טפח. אמר רב זירא: כמה מכוונן שמעתא דסבי כיון דארכו כרחבו - הוה ליה חצר, וחצר אינה ניתרת בלחי וקורה אלא בפס ארבעה. אמר רב זירא: אי קשיא לי - הא קשיא לי, ליהוי האי לחי כפס משהו ונשתרי - אישתמיטתיה הא דאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: פסי חצר צריכין שיהא בהן ארבעה. אמר רב נחמן: נקטינן, איזהו מבוי שניתר בלחי וקורה - כל שארכו יתר על רחבו, ובתים וחצרות פתוחים לתוכו. ואיזו היא חצר שאינה ניתרת בלחי וקורה אלא בפס ארבעה - כל שמרובעת. מרובעת - אין, עגולה - לא? - הכי קאמר: אי ארכה יתר על רחבה - הוה ליה מבוי, ומבוי בלחי וקורה סגיא. ואי לא - הוה לה חצר. וכמה? סבר שמואל למימר: עד דאיכא פי שנים - ברחבה. אמר ליה רב, הכי אמר חביבי, אפילו משהו. משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד כו'.

דף יגא

רבי עקיבא אומר על זה ועל זה נחלקו כו'. רבי עקיבא היינו תנא קמא - איכא בינייהו דרב אחלי ואיתימא רב יחיאל, ולא מסיימי. תניא אמר רבי עקיבא: לא אמר רבי ישמעאל דבר זה, אלא אותו תלמיד אמר דבר זה - והלכה כאותו תלמיד. הא גופה קשיא: אמרת לא אמר רבי ישמעאל דבר זה - אלמא לית הלכתא כוותיה, והדר אמרת הלכה כאותו תלמיד - אמר רב יהודה אמר שמואל: לא אמרה רבי עקיבא אלא לחדד בה התלמידים. ורב נחמן בר יצחק אמר: נראין איתמר. אמר רבי יהושע בן לוי: כל מקום שאתה מוצא משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני רבי עקיבא - אינו אלא רבי מאיר, ששימש את רבי ישמעאל ואת רבי עקיבא. דתניא, אמר רבי מאיר: כשהייתי אצל רבי ישמעאל הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לי דבר. כשבאתי אצל רבי עקיבא אסרה עלי. איני? והאמר רב יהודה אמר שמואל משום רבי מאיר: כשהייתי לומד אצל רבי עקיבא הייתי מטיל קנקנתום לתוך הדיו ולא אמר לי דבר. וכשבאתי אצל רבי ישמעאל אמר לי: בני, מה מלאכתך? אמרתי לו: לבלר אני. אמר לי: בני, הוי זהיר במלאכתך שמלאכתך מלאכת שמים היא, שמא אתה מחסר אות אחת או מיותר אות אחת - נמצאת מחריב את כל העולם כולו. אמרתי לו. דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו, שאני מטיל לתוך הדיו. אמר לי: וכי מטילין קנקנתום לתוך הדיו? והלא אמרה תורה: (במדבר ה') וכתב ומחה - כתב שיכול למחות. מאי קאמר ליה ומאי קא מהדר ליה? - הכי קאמר ליה: לא מיבעיא בחסירות וביתירות [דלא טעינא] דבקי אנא, אלא אפילו מיחש לזבוב נמי, דילמא אתי ויתיב אתגיה דדל"ת ומחיק ליה ומשוי ליה רי"ש, - דבר אחד יש לי וקנקנתום שמו שאני מטיל לתוך הדיו. קשיא שימוש אשימוש, קשיא

אסרה אאסרה - בשלמא שימוש אשימוש לא קשיא מעיקרא אתא לקמיה דרבי עקיבא, ומדלא מצי למיקם אליביה - אתא לקמיה דרבי ישמעאל וגמר גמרא, והדר אתא לקמיה דרבי עקיבא וסבר סברא. אלא אסרה אאסרה קשיא - קשיא. תניא, רבי יהודה אומר, רבי מאיר היה אומר: לכל מטילין קנקנתום לתוך הדיו, חוץ מפרשת סוטה. ורבי יעקב אומר משמו: חוץ מפרשת סוטה שבמקדש. מאי בינייהו? אמר רב ירמיה: למחוק לה מן התורה איכא בינייהו. והני תנאי כי הני תנאי דתניא: אין מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת. רבי אחי בר יאשיה אמר: מגילתה כשירה להשקות בה סוטה אחרת. אמר רב פפא: דילמא לא היא עד כאן לא קאמר תנא קמא התם - אלא כיון דאינתיק לשום רחל, תו לא הדרא מינתקא לשום לאה. אבל גבי תורה דסתמא מיכתבא - הכי נמי דמחקינן. אמר רב נחמן בר יצחק: דילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי אחי בר יאשיה התם - אלא דאיכתיב מיהת לשום סוטה בעולם, אבל גבי תורה דלהתלמד כתיבא - הכי נמי דלא מחקינן. ולית ליה לרבי אחי בר יאשיה הא דתנן, כתב [גט] לגרש את אשתו,

דף יגב

ונמלך, ומצאו בן עירו ואמר: שמך כשמי ושם אשתך כשם אשתי - פסול לגרש בו - הכי השתא? התם וכתב לה כתיב - בעינן כתיבה לשמה, הכא ועשה לה כתיב - בעינן עשיה לשמה, עשייה דידה מחיקה היא. אמר רבי אחא בר חנינא: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו, ומפני מה לא קבעו הלכה כמותו - שלא יכלו חביריו לעמוד על סוף דעתו. שהוא אומר על טמא טהור ומראה לו פנים, על טהור טמא ומראה לו פנים. תנא: לא רבי מאיר שמו אלא רבי נהוראי שמו, ולמה נקרא שמו רבי מאיר - שהוא מאיר עיני חכמים בהלכה. ולא נהוראי שמו אלא רבי נחמיה שמו, ואמרי לה רבי אלעזר בן ערך שמו, ולמה נקרא שמו נהוראי - שמנהיר עיני חכמים בהלכה. אמר רבי: האי דמחדדנא מחבראי - דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואילו חזיתיה מקמיה - הוה מחדדנא טפי. דכתיב (ישעיהו ל') והיו עיניך ראות את מורידך. אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: תלמיד היה לו לרבי מאיר וסומכוס שמו, שהיה אומר על כל דבר ודבר של טומאה ארבעים ושמונה טעמי טומאה, ועל כל דבר ודבר של טהרה ארבעים ושמונה טעמי טהרה. תנא: תלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר את השרץ במאה וחמשים טעמים. אמר רבינא: אני אדון ואטהרנו ומה נחש שממית ומרבה טומאה - טהור, שרץ שאין ממית ומרבה טומאה לא כל שכן? - ולא היא, מעשה קוץ בעלמא קעביד. אמר רבי אבא אמר שמואל: שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים הלכה כמותנו והללו אומרים הלכה כמותנו. יצאה בת קול ואמרה: אלו ואלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כבית הלל. וכי מאחר שאלו ואלו דברי אלהים חיים מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן - מפני שנוחין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי. ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן. כאותה ששנינו: מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית, בית שמאי פוסלין ובית הלל

מכשירין. אמרו בית הלל לבית שמאי: לא כך היה מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני בית הלל לבקר את רבי יוחנן בן החורנית, ומצאוהו יושב ראשו ורובו בסוכה ושלחנו בתוך הבית. אמרו להן בית שמאי: (אי) משם ראייה? אף הן אמרו לו: אם כך היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך. ללמדך, שכל המשפיל עצמו הקדוש ברוך הוא מגביהו, וכל המגביה עצמו הקדוש ברוך הוא משפילו. כל המחזר על הגדולה - גדולה בורחת ממנו, וכל הבורח מן הגדולה - גדולה מחזרת אחריו. וכל הדוחק את השעה - שעה דוחקתו, וכל הנדחה מפני שעה - שעה עומדת לו. תנו רבנן: שתי שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, והללו אומרים: נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא. נמנו וגמרו: נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, עכשיו שנברא - יפשפש במעשיו. ואמרי לה: ימשמש במעשיו. משנה. הקורה שאמרו - רחבה כדי לקבל אריח. ואריח חצי לבנה של שלשה טפחים. דייה לקורה שתהא רחבה טפח כדי לקבל אריח לרחבו. רחבה כדי לקבל אריח, ובריאה כדי לקבל אריח. רבי יהודה אומר: רחבה אף על פי שאין בריאה. היתה של קש ושל קנים - רואין אותה כאילו היא של מתכת. עקומה - רואין אותה כאילו היא פשוטה, עגולה - רואין אותה כאילו היא מרובעת. כל שיש בהיקיפו שלשה טפחים יש בו רוחב טפח.

דף י"ד א

גמרא. טפח? טפח ומחצה בעי - כיון דרחב לקבל טפח, אידך חצי טפח מלבין ליה בטינא, משהו מהאי גיסא ומשהו מהאי גיסא, וקיימא. אמר רבה בר רב הונא: קורה שאמרו - צריכה שתהא בריאה כדי לקבל אריח, ומעמידי קורה אינן צריכין שיהיו בריאין כדי לקבל קורה ואריח. ורב חסדא אמר: אחד זה ואחד זה צריכין שיהיו בריאין כדי לקבל קורה ואריח. אמר רב ששת: הניח קורה על גבי מבוי, ופרס עליה מחצלת, והגביה מן הקרקע שלשה - קורה אין כאן, מחיצה אין כאן. קורה אין כאן - דהא מיכסיא, מחיצה אין כאן - דהויא לה מחיצה שהגדיים בוקעין בה. תנו רבנן: קורה היוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל זה, וכן שתי קורות אחת יוצאה מכותל זה ואחת יוצאה מכותל זה ואינן נוגעות זו בזו. פחות משלשה - אין צריך להביא קורה אחרת, שלשה - צריך להביא קורה אחרת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פחות מארבע אין צריך להביא קורה אחרת, ארבע - צריך להביא קורה אחרת. וכן שתי קורות המתאימות, לא בזו כדי לקבל אריח ולא בזו כדי לקבל אריח, אם מקבלות אריח לרחבו טפח - אין צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו - צריך להביא קורה אחרת. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אם מקבלת אריח לארכו שלשה - אין צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו - צריך להביא קורה אחרת. היו אחת למעלה ואחת למטה, רבי יוסי ברבי יהודה אומר: רואין את העליונה כאילו היא למטה, ואת התחתונה כאילו היא למעלה, ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מעשרים אמה ותחתונה למטה מעשרה. אמר אביי: רבי יוסי ברבי יהודה סבר לה כאבנה בחדא, ופליג עליה בחדא. סבר לה כאבנה בחדא - דאית ליה רואין, ופליג עליה בחדא דאילו רבי יהודה סבר למעלה מעשרים, ורבי יוסי ברבי

יהודה סבר: בתוך עשרים - אין, למעלה מעשרים - לא. רבי יהודה אומר רחבה אף על פי שאינה בריאה. מתני ליה רב יהודה לחייה בר רב קמיה דרב: רחבה אף על פי שאינה בריאה. אמר ליה: אתנייה רחבה ובריאה. והאמר רבי אילעאי אמר רב: רחבה ארבעה אף על פי שאינה בריאה - רחבה ארבעה שאני. היתה של קש כו'. מאי קא משמע לן - דאמרינן רואין, היינו הך - מהו דתימא: במינה אמרינן, שלא במינה לא אמרינן, קא משמע לן. עקומה רואין אותה כאילו היא פשוטה, פשיטא - קא משמע לן כדרבי זירא דאמר רבי זירא: היא בתוך המבוי ועקמומיתה חוץ למבוי, היא בתוך עשרים ועקמומיתה למעלה מעשרים, היא למעלה מעשרה ועקמומיתה למטה מעשרה. רואין, כל שאילו ינטל עקמומיתה ואין בין זה לזה שלשה - אין צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו - צריך להביא קורה אחרת. הא נמי פשיטא - היא בתוך מבוי ועקמומיתה חוץ למבוי איצטריכא ליה, מהו דתימא: ליחוש דילמא אתי לאמשוכי בתרה, קא משמע לן. עגולה רואין אותה כאילו היא מרובעת. הא תו למה לז? - סיפא איצטריכא ליה: כל שיש בהיקפו שלשה טפחים יש בו רחב טפח. מנא הני מילי? - אמר רבי יוחנן, אמר קרא (מלכים א' ז'): ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו עד שפתו עגל סביב וחמש באמה קומתו וקו שלשים באמה יסב אתו סביב. והא איכא שפתו - אמר רב פפא: שפתו שפת פרח שושן כתיב ביה, דכתיב (מלכים א' ז') ועביו טפח ושפתו כמעשה כוס פרח שושן אלפים בת יכיל. והאיכא משהו - כי קא חשיב - מגואי קא חשיב. תניא רבי חייא: ים שעשה שלמה היה מחזיק מאה וחמשים מקוה טהרה. מכדי, מקוה כמה הוי - ארבעים סאה, כדתניא ורחץ (את בשרו)

דף י"ב

במים - במי מקוה. כל בשרו - מים שכל גופו עולה בהן. וכמה הן - אמה על אמה ברום שלש אמות. ושיערו חכמים מי מקוה ארבעים סאה. כמה הוו להו - חמש מאה גרמידי, לתלת מאה מאה, למאה וחמשין חמשין, בארבע מאה וחמשין סגיא - הני מילי - בריבועא, ים שעשה שלמה עגל היה. מכדי, כמה מרובע יתר על העגול - רביע לארבע מאה - מאה, למאה - עשרים וחמשה, הני מאה ועשרים וחמשה הוו להו תני רמי בר יחזקאל: ים שעשה שלמה שלש אמות תחתונות מרובעות ושתיים עליונות עגולות. נהי דאיפכא לא מצית אמרת, דשפתו עגול כתיב, אלא אימא חדא - לא סלקא דעתך, דכתיב (מלכים א' ז') אלפים בת יכיל, בת כמה הויא - שלש סאין, דכתיב (יחזקאל מ"ה) מעשר הבת מן הכר. דהוה להו שיתא אלפי גריו. והא כתיב (דברי הימים ב' ד') מחזיק בתים שלשת אלפים - ההוא לגודשא. אמר אביי שמע מינה: האי גודשה תלתא הוי. ותנן נמי: שידה תיבה ומגדל, כוורת הקש, וכוורת הקנים, ובור ספינה אלכסנדריה, אף על פי שיש להן שולים והן מחזיקות ארבעים סאה בלת, שהן כוריים ביבש - טהורין. משנה. לחיין שאמרו - גובהן עשרה טפחים, ורחבן ועוביין כל שהוא. רבי יוסי אומר: רחבן שלשה טפחים. גמרא. לחיין שאמרו כו' לימא תנן סתמא כרבי אליעזר, דאמר לחיין בעינן - לא מאי לחיין - לחיין דעלמא. אי הכי, קורה נמי ניתני קורות, ומאי קורות

- קורות דעלמא - הכי קאמר: אותן לחיין שנחלקו בהן רבי אליעזר וחכמים - גובהן עשרה טפחים, ורוחבן ועוביין כל שהוא. וכמה כל שהוא? - תני רבי חייא: אפילו כחוט הסרבל. תנא: עשה לחי לחצי מבוי - אין לו אלא חצי מבוי. פשיטא - אלא אימא: יש לו חצי מבוי. האי נמי פשיטא - מהו דתימא: ליחוש דילמא אתי לאישתמושי בכוליה, קא משמע לן. אמר רבא: עשה לחי למבוי והגביהו מן הקרקע שלשה, או שהפליגו מן הכותל שלשה - לא עשה ולא כלום. אפילו לרבן שמעון בן גמליאל דאמר אמרינן לבוד - הני מילי למעלה אבל למטה, כיון דהויא מחיצה שהגדיין בוקעין בה - לא קאמר. רבי יוסי אומר רחבן שלשה טפחים. אמר רב - יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: אין הלכה כרבי יוסי לא בהילמי ולא בלחיין. אמר ליה רב הונא בר חיננא בהילמי אמרת לן, בלחיין לא אמרת לן. מאי שנא בהילמי - דפליגי רבנן עליה, לחיין נמי פליגי רבנן עליה - אמר ליה: שאני לחיין, משום דקאי רבי כוותיה. רב רחומי מתני הכי, אמר רב יהודה בריה דרב שמואל [בר שילת] משמיה דרב: אין הלכה כרבי יוסי לא בהילמי ולא בלחיין. אמר ליה: אמרת? אמר להו: לא. אמר רבא: האלהים אמרה, וגמירנא לה מיניה. ומאי טעמא קא הדר ביה - משום דרבי יוסי נימוקו עמו. אמר ליה רבא בר רב חנן לאביי הילכתא מאי? - אמר ליה: פוק חזי מאי עמא דבר. איכא דמתני לה אהא השותה מים לצמאו אומר שהכל נהיה בדברו, רבי טרפון אומר: בורא נפשות רבות וחסרון על כל מה שבראת. אמר ליה רב חנן לאביי הילכתא מאי? אמר ליה: פוק חזי מאי עמא דבר.

דף טו.א

איתמר: לחי העומד מאליו. אביי אמר: הוי לחי. רבא אמר: לא הוי לחי. היכא דלא סמכינן עליה מאתמול - כולי עלמא לא פליגי דלא הוי לחי. כי פליגי - היכא דסמכינן עליה מאתמול. אביי אמר: הוי לחי, דהא סמכינן עליה מאתמול. רבא אמר: לא הוי לחי, כיון דמעיקרא לאו אדעתיה דהכי עבידי - לא הוי לחי. קא סלקא דעתך כי היכי דפליגי בלחי פליגי נמי במחיצה. תא שמע: העושה סוכתו בין האילנות, ואילנות דפנות לה - כשירה - הכא במאי עסקינן - שנטען מתחילה לכך. אי הכי, פשיטא - מהו דתימא: ליגזור דילמא אתי לאישתמושי באילן, קא משמע לן. תא שמע: היה שם אילן או גדר או חיצת הקנים - נידון משום דיומד. - הכא נמי במאי עסקינן - שעשאן מתחילה לכך. אי הכי מאי קא משמע לן? [קא משמע לן]: חיצת הקנים קנה קנה פחות משלשה טפחים, כדבעא מיניה אביי מרבה. תא שמע: אילן המסיד על הארץ, אם אין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים - מטלטלין תחתיו. - הכא נמי במאי עסקינן - שנטעו מתחילה לכך. - אי הכי, ליטלטל בכולו, אלמה אמר רב הונא בריה דרב יהושע: אין מטלטלין בו אלא בית סאתים - משום דהוי דירה שתשמישה לאויר, וכל דירה שתשמישה לאויר אין מטלטלין בה אלא בית סאתים. תא שמע: שבת בתל שהוא גבוה עשרה, והוא מארבע אמות ועד בית סאתים, וכן בנקע שהוא עמוק עשרה והוא מארבע אמות ועד בית סאתים, וקמה קצורה ושיבולות מקיפות אותה - מהלך את כולה וחוצה לה

אלפים אמה. וכי תימא, הכא נמי שעשה מתחילה לכך - בשלמא קמה, לחיי. אלא תל ונקע מאי איכא למימר? - אלא: במחיצות כולי עלמא לא פליגי דהויא מחיצה, כי פליגי בלחי. אביי לטעמיה, דאמר: לחי משום מחיצה, ומחיצה העשויה מאליה הויא מחיצה. ורבא לטעמיה, דאמר: לחי משום היכר. אי עבידא בידים - הויא היכר, ואי לא - לא הוי היכר. תא שמע: אבני גדר היוצאות מן הגדר, מובדלות זו מזו פחות משלשה - אין צריך לחי אחר, שלשה - צריך לחי אחר. - הכא נמי, שבנאן מתחילה לכך. אי הכי פשיטא - מהו דתימא למיסר בניינא הוא דעבידא, קא משמע לן. תא שמע, דתני רבי חייא: כותל שצידו אחד כנוס מחברו, בין שנראה מבחוץ ושוה מבפנים, ובין שנראה מבפנים ושוה מבחוץ - נדון משום לחי. - הכא נמי שעשאו מתחילה לכך. אי הכי מאי קא משמע לן - הא קא משמע לן: נראה מבחוץ ושוה מבפנים - נדון משום לחי. תא שמע: דרב הוה יתיב בההוא מבואה, הוה יתיב רב הונא קמיה. אמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי כוזא דמיא. עד דאתא נפל לחיא. אחוי ליה בידיה, קם אדוכתיה. אמר ליה רב הונא: לא סבר לה מר לסמוך אדיקלא? אמר: דמי האי מרבנן כמאן דלא פרשי אינשי שמעתא. מי סמכינן עליה מאתמול? - טעמא - דלא סמכינן, הא סמכינן - הוי לחי לימא אביי ורבא בדלא סמכינן עליה פליגי, הא סמכינן עליה - הוה לחי? - לא סלקא דעתך, דההוא ברקא דהוה בי בר חבו, דהוה פליגי בה אביי ורבא כולי שנייהו. משנה. בכל עושין לחיין, אפילו בדבר שיש בו רוח חיים, ורבי מאיר אוסר. ומטמא משום גולל,

דף טו.ב

ורבי מאיר מטהר. וכותבין עליו גיטי נשים, ורבי יוסי הגלילי פוסל. גמרא. תניא, רבי מאיר אומר: כל דבר שיש בו רוח חיים אין עושין אותו לא דופן לסוכה, ולא לחי למבוי, לא פסין לביראות, ולא גולל לקבר. משום רבי יוסי הגלילי אמרו: אף אין כותבין עליו גיטי נשים. מאי טעמא דרבי יוסי הגלילי? דתניא: (דברים כ"ד) ספר, אין לי אלא ספר, מניין לרבות כל דבר - תלמוד לומר (דברים כ"ד) וכתב לה, מכל מקום. אם כן מה תלמוד לומר ספר - לומר לך: מה ספר דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל, אף כל דבר שאין בו רוח חיים ואינו אוכל. - ורבנן מי כתיב בספר? ספר כתיב - לספירות דברים בעלמא הוא דאתא. ורבנן, האי וכתב לה מאי דרשי ביה? - ההוא מבעי ליה: בכתובה מתגרשת, ואינה מתגרשת בכסף. סלקא דעתך אמינא: הואיל ואיתקש יציאה להויה, מה הויה בכסף אף יציאה בכסף - קא משמע לן. ורבי יוסי הגלילי, האי סברא מנא ליה? - נפקא ליה מספר כריתת - ספר כורתה, ואין דבר אחר כורתה. ורבנן, האי ספר כריתת מיבעי ליה לדבר הכורת בינו לבינה. לכדתניא: הרי זה גיטך על מנת שלא תשתי יין, על מנת שלא תלכי לבית אביך לעולם - אין זה כריתות. כל שלשים יום - הרי זה כריתות. - ורבי יוסי הגלילי נפקא ליה מכרת כריתת. - ורבנן כרת כריתת לא דרשי. משנה. שיירא שחנתה בבקעה והקיפוח כלי בהמה - מטלטלין בתוכה, ובלבד שיהא גדר גבוה עשרה טפחים, ולא יהו פירצות יתרות על הבנין. כל פירצה שהיא כעשר אמות - מותרת, מפני שהיא כפתח, יתר מכאן - אסור. גמרא. איתמר: פרוץ כעומד. רב

פפא אמר: מותר. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: אסור. רב פפא אמר: מותר, הכי אגמריה רחמנא למשה: לא תפרוץ רובה. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: אסור. הכי אגמריה רחמנא למשה: גדור רובה. תנן: ולא יהו פירצות יתרות על הבנין, הא כבנין - מותר - לא תימא הא כבנין מותר, אלא אימא: אם בנין יתר על הפירצה - מותר. אבל כבנין מאי? אסור? אי הכי: ליתני לא יהו פירצות כבנין - קשיא. תא שמע: המקרה סוכתו בשפודין או בארוכות המטה, אם יש ריוח ביניהן כמותן - כשירה הכא במאי עסקינן - כשנכנס ויוצא. והא אפשר לצמצם אמר רבי אמי: במעדיף. רבא אמר: אם היו נתונין ערב - נותנו שתי, שתי - נותנו ערב. תא שמע שיירא שחנתה בבקעה והקיפוה בגמלין, באוכפות,

דף טז.א

בעביטין בשליפין בקנים בקולחות - מטלטלין בתוכה ובלבד שלא יהא בין גמל לגמל כמלא גמל, ובין אוכף לאוכף כמלא אוכף, ובין עביט לעביט כמלא עביט. - הכא נמי, כשנכנס ויוצא. תא שמע: נמצאת אתה אומר שלש מדות במחיצות כל שהוא פחות משלשה - צריך שלא יהא בין זה לזה שלשה, כדי שלא יזדקר הגדי בבת ראש. כל שהוא שלשה ומשלשה עד ארבעה - צריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו, כדי שלא יהא פרוץ כעומד. ואם היה פרוץ מרובה על העומד - אף כנגד העומד אסור. כל שהוא ארבעה ומארבעה עד עשר אמות - צריך שלא יהא בין זה לזה כמלואו, שלא יהא פרוץ כעומד. ואם היה פרוץ כעומד - כנגד העומד מותר, כנגד הפרוץ אסור. ואם היה עומד מרובה על הפרוץ - אף כנגד הפרוץ מותר. נפרצה ביותר מעשר - אסור. היו שם קנים הדוקרנים ועושה להן פיאה מלמעלה - אפילו ביותר מעשר מותר. קתני מיהת רישא משלשה ועד ארבעה, ובלבד שלא יהא בין זה לזה כמלואו, תיובתא דרב פפא אמר לך רב פפא: מאי מלואו - נכנס ויוצא. הכי נמי מסתברא, מדקתני: אם היה פרוץ מרובה על העומד - אף כנגד העומד אסור. הא כעומד - מותר. שמע מינה. לימא תיהוי תיובתיה דרב הונא בריה דרב יהושע - אמר לך: וליטעמיק, אימא סיפא: אם היה עומד מרובה על הפרוץ - אף כנגד הפרוץ מותר. הא כפרוץ - אסור. סיפא קשיא לרב פפא, רישא קשיא לרב הונא בריה דרב יהושע. סיפא לרב פפא לא קשיא - איידי דתנא רישא פרוץ מרובה על העומד תנא סיפא עומד מרובה על הפרוץ. רישא לרב הונא בריה דרב יהושע לא קשיא, איידי דבעי למיתני סיפא עומד מרובה על הפרוץ תנא רישא פרוץ מרובה על העומד. בשלמא לרב פפא - משום הכי לא עריב להו ותני להו, אלא לרב הונא בריה דרב יהושע ליערבינהו וליתננהו: כל שהוא פחות משלשה ושלשה - צריך שלא יהא בין זה לזה שלשה - משום דלא דמי פסולא דרישא לפסולה דסיפא פסולא דרישא - כדי שלא יזדקר הגדי בבת אחת, פסולא דסיפא - שלא יהא פרוץ כעומד. פחות משלשה מני - רבנן היא, דאמרי: פחות משלשה אמרינן לבוד, שלשה לא אמרינן לבוד. אימא סיפא: כל שהוא שלשה ומשלשה ועד ארבעה -

דף טז.ב

אתאן לרבן שמעון בן גמליאל, דאמר: פחות מארבעה לבוד דאי רבנן - משלשה ועד ארבעה? שלשה וארבעה חד הוא - אמר אביי: מדרישא רבנן סיפא נמי רבנן, ומודו רבנן דכל למישראל כנגדו, אי איכא מקום ארבעה - חשיב, ואי לא - לא חשיב. רבא אמר: מדסיפא רבן שמעון בן גמליאל רישא נמי רבן שמעון בן גמליאל, וכי אמר רבן שמעון בן גמליאל אמרינן לבוד - הני מיילי למעלה, אבל למטה הוה ליה כמחיצה שהגדיים בוקעין בה - לא אמרינן לבוד. תא שמע: דפנות הללו שרובן פתחים וחלונות - מותר, ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ. שרובן סלקא דעתך? אלא: שריבה בהן פתחים וחלונות מותר, ובלבד שיהא עומד מרובה על הפרוץ. הא כפרוץ - אסור תיובתא דרב פפא - תיובתא. והילכתא כוותיה דרב פפא. תיובתא והילכתא? - אין, משום דדייקא מתניתין כוותיה, דתנן: לא יהיו פרצות יתירות על הבנין. הא כבנין - מותר. משנה. מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה, ובלבד שלא יהו בין חבל לחבירו שלשה טפחים. שיעור חבלים ועוביין - יתר על טפח, כדי שיהא הכל עשרה טפחים. מקיפין בקנים, ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו שלשה טפחים. בשיירא דברו, דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: לא דברו בשיירא, אלא בהווה. כל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב אינה מחיצה, דברי רבי יוסי ברבי יהודה. וחכמים אומרים: אחד משני דברים. גמרא. אמר רב המנונא אמר רב: הרי אמרו עומד מרובה על הפרוץ בשתי - הוי עומד. בעי רב המנונא: בערב מאי? - אמר אביי, תא שמע: שיעור חבלים ועוביין יתר על טפח, שיהו הכל עשרה טפחים. ואי איתא - למה לי יתר על טפח? ליעביד פחות משלשה וחבל משהו, פחות משלשה וחבל משהו, פחות מארבעה וחבל משהו - ותיסברא, האי פחות מארבעה היכא מוקים ליה? אי מוקים ליה תתאי - הוה ליה כמחיצה שהגדיים בוקעין בה, אי מוקים ליה עילאי - אתי אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל ליה. אי מוקים ליה במיצעי - הוה ליה עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות. שמעת מינה עומד מרובה על הפרוץ משתי רוחות הוי עומד אלא רב המנונא הכי קא מיבעיא ליה: כגון דאייתי מחצלת דהוי שבעה ומשהו, וחקק בה שלשה ושבק בה ארבעה ומשהו, ואוקמיה בפחות משלשה. רב אשי אמר: מחיצה תלויה איבעיא ליה, כדבעא מיניה רבי טבלא מרב: מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה? אמר ליה: אין מחיצה תלויה מתרת אלא במים, קל הוא שהקלו חכמים במים. מקיפין בקנים וכו'. בשיירא - אין, ביחיד - לא. והתניא רבי יהודה אומר: כל מחיצות שבת לא התירו ליחיד יותר מבית סאתים כדאמר רב נחמן ואיתימא רב ביבי בר אביי לא נצרכא אלא ליתן להן כל צרכן, הכא נמי: ליתן להן כל צרכן. היכא איתמר דרב נחמן ואיתימא רב ביבי בר אביי - אהא, דתנן: כל מחיצה שאינה של שתי וערב אינה מחיצה, דברי רבי יוסי ברבי יהודה. ומי אמר רבי יוסי ברבי יהודה הכי? והתניא: אחד יחיד ואחד - שיירא לחבלים, ומה בין יחיד לשיירא? - יחיד - נותנין לו בית סאתים, שנים - נותנין להם בית סאתים, שלשה נעשו שיירא, ונותנין להן בית שש דברי רבי יוסי ברבי יהודה. וחכמים אומרים: אחד יחיד ואחד שיירא נותנין להן כל צרכן ובלבד שלא יהא בית סאתים פנוי.

אמר רב נחמן ואיתימא רב ביבי בר אביי: לא נצרכא אלא ליתן להן כל צרכן. דרש רב נחמן משום רבינו שמואל: יחיד נותנין לו בית סאתים, שנים נותנין להן בית סאתים, שלשה - נעשו שיירא ונותנין להן בית שש. - שבקת רבנן ועבדת כרבי יוסי ברבי יהודה? הדר אוקים רב נחמן אמורא עליה ודרש: דברים שאמרתי לפניכם טעות הן בידי, ברם כך אמרו: יחיד נותנין לו בית סאתים, שנים נותנין להן בית סאתים, שלשה נעשו שיירא - ונותנין להן כל צרכן.

דף יז.א

רישא רבי יוסי ברבי יהודה וסיפא רבנן - אין, משום דקאי אבוה בשיטתיה. אמר רב גידל אמר רב: שלשה, בחמש - אסורין, בשבע - מותרין. אמרו ליה: אמר רב הכי? - אמר להו: אורייתא נביאי וכתביבי, דאמר רב הכי. אמר רב אשי: מאי קשיא? דילמא הכי קאמר: הוצרכו לשש והקיפו בשבע - אפילו בשבע מותרין, לא הוצרכו אלא לחמש והקיפו בשבע - אפילו בחמש אסורין. ואלא הא דקתני ובלבד שלא יהא בית סאתים פנוי, מאי לאו פנוי מאדם? לא, פנוי מכלים. איתמר: שלשה ומת אחד מהן, שנים ונתוספו עליהן. רב הונא ורבי יצחק: חד אמר: שבת גורמת, וחד אמר: דיורין גורמין. תסתיים דרב הונא הוא דאמר שבת גורמת, דאמר רבה: בעאי מרב הונא, ובעאי מרב יהודה: עירב דרך הפתח ונסתם הפתח, דרך החלון ונסתם החלון, מהו? ואמר לי: שבת הואיל והותרה הותרה. תסתיים. לימא רב הונא ורבי יצחק בפלוגתא דרבי יוסי ורבי יהודה קמיפלגי, דתנן: חצר שנפרצה משתי רוחותיה, וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו, וכן מבוי שניטלו קורותיו או לחייו - מותרין לאותה שבת ואסורין לעתיד לבא, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: אם מותרין לאותה שבת - מותרין לעתיד לבא, ואם אסורין לעתיד לבא - אסורין לאותה שבת. לימא רב הונא דאמר כרבי יהודה, ורבי יצחק דאמר כרבי יוסי? - אמר לך רב הונא: אנא דאמרי אפילו לרבי יוסי, עד כאן לא קאמר רבי יוסי התם - אלא דליתנהו למחיצות, הכא - איתנהו למחיצות. ורבי יצחק אמר: אנא דאמרי אפילו לרבי יהודה, עד כאן לא קאמר רבי יהודה התם אלא דאיתנהו לדיורין - הכא ליתנהו לדיורין. וחכמים אומרים אחד משני דברים. היינו תנא קמא - איכא בינייהו יחיד בישוב. משנה. ארבעה דברים פטרו במחנה: מביאין עצים מכל מקום ופטורין מרחיצת ידים, ומדמאי, ומלערב. גמרא. תנו רבנן: מחנה היוצאת למלחמת הרשות - מותרין בגזל עצים יבשים. רבי יהודה בן תימא אומר: אף חונין בכל מקום, ובמקום שנהרגו שם נקברין. מותרין בגזל עצים יבשים. האי תקנתא דיהושע הוה, דאמר מר, עשרה תנאים התנה יהושע: שיהו מרעין בחורשין ומלקטין עצים משדותיהן - התם בהיזמי והיגי, הכא בשאר עצים. אי נמי: התם במחוברין, הכא בתלושין. אי נמי: התם בלחין, הכא ביבשים. רבי יהודה בן תימא אומר: אף חונין בכל מקום ובמקום שנהרגים שם נקברים. פשיטא, מת מצוה הוא, ומת מצוה קונה מקומו - לא צריכא, אף

על גב

דף יז.ב

דאית ליה קוברין, דתניא: איזהו מת מצוה - כל שאין לו קוברין, קורא ואחרים עונין אותו - אין זה מת מצוה. ומת מצוה קנה מקומו? והתניא: המוצא מת מוטל בסרטיא - מפניהו לימין אסרטיא או לשמאל אסרטיא. שדה בור ושדה ניר - מפניהו לשדה בור, שדה ניר ושדה זרע - מפניהו לשדה ניר, היו שתיהן נירות, שתיהן זרועות, שתיהן בורות מפנהו לכל רוח שירצה - אמר רב ביבי: הכא במת מוטל על המיצר עסקינן, מתוך שניתנה רשות לפנותו מן המיצר - מפניהו לכל רוח שירצה. ופטורין מרחיצת ידים. אמר אביי: לא שנו אלא מים ראשונים אבל מים אחרונים חובה. אמר רב חייא בר אשי: מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני שמלח סדומית יש, שמסמא את העינים. אמר אביי: ומשתכחא כקורטא בכורא אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: כייל מילחא מאי? אמר ליה: [הא] לא מיבעיא. ומדמאי דתנן: מאכילין את העניים דמאי ואת אכסניא דמאי. אמר רב הונא: תנא, בית שמאי אומרים: אין מאכילין את העניים דמאי ואת אכסניא דמאי, ובית הלל אומרים: מאכילין את העניים דמאי ואת אכסניא דמאי. ומלערב. אמרי דבי רבי ינאי: לא שנו אלא עירובי חצירות, אבל עירובי תחומין - חייבין. דתני רבי חייא: לוקין על עירובי תחומין דבר תורה. מתקיף לה רבי יונתן: וכי לוקין על לאו שבאלו? מתקיף רב אחא בר יעקב: אלא מעתה דכתיב (ויקרא יט) אל תפנו אל האבת ואל הידענים, הכי נמי דלא לקי? - רבי יונתן הכי קשיא ליה לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין, וכל לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין אין לוקין עליו. אמר רב אשי: מי כתיב אל יוציא? (שמות טז) אל יצא כתיב. הדרן עלך מבו. משנה. עושין פסין לביראות, ארבעה דיומדין נראין כשמונה, דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: שמונה נראין כשנים עשר, ארבעה דיומדין וארבעה פשוטין. גובהן עשרה טפחים ורוחבן ששה, ועוביים כל שהוא. וביניהן כמלא שתי רבקות של שלש בקר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: של ארבע. קשורות ולא מותרות, אחת נכנסת ואחת יוצאת. מותר להקריב לבאר ובלבד שתהא פרה ראשה ורובה בפנים ושותה. מותר

דף יחא

להרחיק כל שהוא. ובלבד שירבה בפסין. רבי יהודה אומר: עד בית סאתים. אמרו לו: לא אמרו בית סאתים אלא לגנה ולקרפף. אבל אם היה דיר או סהר או מוקצה או חצר - אפילו בית חמשת כורין אפילו בית עשרה כורין מותר. ומותר להרחיק כל שהוא ובלבד שירבה בפסין. גמרא. לימא מתניתין דלא כחנניא, דתניא: עושין פסין לבור וחבלין לשיירא. וחנניא אומר: חבלין לבור, אבל לא פסין. - אפילו תימא חנניא, בור לחוד באר לחוד. איכא דאמרי: מדלא קתני חנניא אומר עושין חבלין לבור ופסין לבאר - מכלל דלחנניא לא שנא בור ולא שנא באר, חבלין - אין, פסין - לא. לימא מתניתין דלא כחנניא - אפילו תימא חנניא, למאי דקאמר תנא קמא קא מהדר ליה. לימא מתניתין דלא כרבי עקיבא, דתנן: אחד באר הרבים ובור הרבים ובאר היחיד - עושין להן פסין, אבל בור היחיד עושין לו מחיצה גבוה עשרה טפחים, דברי רבי עקיבא. ואילו הכא קתני לביראות, לביראות - אין, לבורות - לא. - אפילו תימא רבי עקיבא, באר מים

חיים דפסיקא ליה - לא שנא דרבים ולא שנא דיחיד, קתני, בור מכונסין, דלא פסיקא ליה - לא קתני. לימא מתניתין דלא כרבי יהודה בן בבא, דתנן, רבי יהודה בן בבא אומר: אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד, ואילו הכא קתני לביראות לא שנא דרבים ולא שנא דיחיד - אפילו תימא רבי יהודה בן בבא, מאי ביראות - ביראות דעלמא. מאי דיומדין? - אמר רבי ירמיה בן אלעזר: דיו עמודין. ד"ו למ"נודה שב"ח זונ"ית נתק"לקל במיד"ה שלש"ה סימן. תנן התם, רבי יהודה אומר: כל השיתין פטורין חוץ מן הדיופרא. מאי דיופרא? אמר עולא: אילן העושה דיו פירות בשנה. אמר רבי ירמיה בן אלעזר: דיו פרצוף פנים היה לו לאדם הראשון, שנאמר (תהלים קל"ט) אהור וקדם צרתני. כתיב (בראשית ב') ויבן ה' אלהים את הצלע וגו', רב ושמואל: חד אמר: פרצוף, וחד אמר: זנב. בשלמא למאן דאמר פרצוף - היינו דכתיב אהור וקדם צרתני, אלא למאן דאמר זנב - מאי אהור וקדם צרתני? - כדרבי אמאי, דאמר רבי אמאי: אהור למעשה בראשית, וקדם לפורענות. בשלמא אהור למעשה בראשית - דלא איברי עד מעלי שבתא, אלא וקדם לפורענות מאי היא? אילימא משום קללה - הא בתחילה נתקלל נחש, ולבסוף נתקללה חוה, ולבסוף נתקלל אדם אלא למבול, דכתיב (בראשית ז') וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם ועד בהמה וגו'. בשלמא למאן דאמר פרצוף - היינו דכתיב (בראשית ב') וייצר, תרין יודי"ן. אלא למאן דאמר זנב - מאי וייצר? - כדרבי שמעון בן פזי, דאמר רבי שמעון בן פזי: אוי לי מיצרי אוי לי מיוצרי. בשלמא למאן דאמר פרצוף - היינו דכתיב (בראשית ה') זכר ונקבה בראם, אלא למאן דאמר זנב - מאי זכר ונקבה בראם? - לכדרבי אבהו. דרבי אבהו רמי: כתיב זכר ונקבה בראם, וכתיב (בראשית א') (כי) בצלם אלהים ברא אתו - בתחלה עלתה במחשבה לבראות שנים ולבסוף לא נברא אלא אחד. בשלמא למאן דאמר פרצוף - היינו דכתיב (בראשית ב') וייצר בשר תחתנה, אלא למאן דאמר זנב - מאי וייצר בשר תחתנה? - אמר רב זביד ואיתימא רבי ירמיה, ואיתימא רב נחמן בר יצחק: לא נצרכה אלא למקום חתך. בשלמא למאן דאמר זנב - היינו דכתיב ויבן, אלא למאן דאמר פרצוף, מאי ויבן? - לכדרבי שמעון בן מנסיא, דדריש רבי שמעון בן מנסיא: ויבן ה' אלהים את הצלע - מלמד שקילעה הקדוש ברוך הוא לחוה והביאה לאדם הראשון, שכן בכרכי היס קורין לקלעיתא בנייתא. דבר אחר: ויבן ה' אלהים אמר רב חסדא ואמרי לה במתניתא תנא: מלמד שבנאה הקדוש ברוך הוא לחוה כבניין

דף יח.ב

אוצר, מה אוצר זה רחב מלמטה וקצר מלמעלה כדי לקבל את הפירות - אף האשה רחבה מלמטה וקצרה מלמעלה כדי לקבל את הולד. ויביאה אל האדם מלמד שעשה הקדוש ברוך הוא שושבינות לאדם הראשון, מכאן לגדול שיעשה שושבינות לקטן ואל ירע לו. ולמאן דאמר פרצוף, הי מינייהו סגי ברישא? - אמר רב נחמן בר יצחק: מסתברא דזכר סגי ברישא. דתניא: לא יהלך אדם אחורי אשה בדרך, ואפילו היא אשתו. נזדמנה על הגשר - יסלקנה לצדדין. וכל העובר אחורי אשה בנהר אין לו חלק

לעולם הבא. תנו רבנן: המרצה מעות לאשה מידו לידה או מידה לידו בשביל שיסתכל בה, אפילו דומה למשה רבינו שקיבל תורה מהר סיני - לא ינקה מדינה של גיהנם. ועליו הכתוב אומר (משלי י"א) יד ליד לא ינקה רע - לא ינקה מדינה של גיהנם. אמר רב נחמן: מנוח עם הארץ היה, שנאמר (שופטים י"ג) ויקם וילך מנוח אחרי אשתו. מתקיף לה רב נחמן בר יצחק: אלא מעתה, גבי אלקנה דכתיב וילך אלקנה אחרי אשתו, הכי נמי? וגבי אלישע דכתיב (מלכים ב' ד') ויקם וילך אחריה, הכי נמי? אלא: אחרי דבריה ועצתה, הכא נמי: אחרי דבריה ועצתה. אמר רב אשי: ולמאי דאמר רב נחמן מנוח עם הארץ היה, אפילו בי רב נמי לא קרא. דכתיב (בראשית כ"ד) ותקם רבקה ונערתיה ותרכבנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש - ולא לפני האיש. אמר רבי יוחנן: אחרי ארי ולא אחרי אשה, אחרי אשה ולא אחרי עבודת כוכבים, אחורי עבודת כוכבים ולא אחורי בית הכנסת בשעה שמתפללין. ואמר רבי ירמיה בן אלעזר: כל אותן השנים שהיה אדם הראשון בנידוי הוליד רוחין ושידין ולילין, שנאמר (בראשית ה') ויחי אדם שלשים ומאת שנה ויולד בדמותו כצלמו, מכלל דעד האידנא לאו כצלמו אוליד. מיתבי, היה רבי מאיר אומר: אדם הראשון חסיד גדול היה, כיון שראה שנקנסה מיתה על ידו ישב בתענית מאה ושלשים שנה, ופירש מן האשה מאה ושלשים שנה והעלה זרזי תאנים על בשרו מאה ושלשים שנה? כי קאמרין ההוא - בשכבת זרע דחזא לאונסיה. ואמר רבי ירמיה בן אלעזר: מקצת שבחו של אדם אומרים בפניו, וכולו שלא בפניו. מקצת שבחו בפניו - דכתיב (בראשית ז') כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, כולו שלא בפניו - דכתיב (בראשית ו') נח איש צדיק תמים היה בדרתיו. ואמר רבי ירמיה בן אלעזר: מאי דכתיב (בראשית ח') והנה עלה זית טרף בפיה - אמרה יונה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך, ואל יהיו מתוקין כדבש ותלוין ביד בשר ודם. כתיב הכא טרף, וכתוב התם (משלי ל') הטריפני לחם חקי. ואמר רבי ירמיה בן אלעזר: כל בית שנשמעין בו דברי - תורה בלילה - שוב אינו נחרב, שנאמר (איוב ל"ה) ולא אמר איה אלוה עושי נתן זמירות בלילה. ואמר רבי ירמיה בן אלעזר: מיום שחרב בית המקדש דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות, שנאמר (תהלים ק"ג) כל הנשמה תהלל יה הללויה. ואמר רבי ירמיה בן אלעזר: נתקללה בבל - נתקללו שכיניה, נתקללה שומרון - נתברכו שכיניה. נתקללה בבל נתקללו שכיניה - דכתיב (ישעיהו י"ד) ושמתי למורש קפד ואגמי מים. נתקללה שומרון נתברכו שכיניה - דכתיב (מיכה א') ושמתי שמרון לעי השדה

דף יט.א

למטעי כרם. ואמר רבי ירמיה בן אלעזר: בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם: מדת בשר ודם מתחייב אדם הריגה למלכות מטילין לו חכה לתוך פיו כדי שלא יקלל את המלך, מדת הקדוש ברוך הוא אדם מתחייב הריגה למקום - שותק, שנאמר (תהלים ס"ה) לך דמיה תהלה. ולא עוד אלא שמשבח, שנאמר תהלה. ולא עוד אלא שדומה לו כאילו מקריב קרבן שנאמר (תהלים ס"ה) ולך ישלם נדר. היינו דאמר

רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב (תהלים פ"ד) עברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה עברי - אלו בני אדם שעוברין על רצונו של הקדוש ברוך הוא, עמק - שמעמיקין להם גיהנם, הבכא - שבוכין ומורידין דמעות כמעין של שיתין, גם ברכות יעטה מורה - שמצדיקין עליהם את הדין, ואומרים לפניו: רבונו של עולם יפה דנת, יפה זכית, יפה חייבת, ויפה תקנת גיהנם לרשעים גן עדן לצדיקים. איני? והאמר רבי שמעון בן לקיש: רשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרין בתשובה, שנאמר (ישעיהו ס"ו) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי וגו' שפשעו לא נאמר, אלא הפשעים - שפושעים והולכין לעולם - לא קשיא הא - בפושעי ישראל, הא - בפושעי עובדי כוכבים. הכי נמי מסתברא, דאם כן קשיא דריש לקיש אדריש לקיש. דאמר ריש לקיש: פושעי ישראל אין אור גיהנם שולטת בהן קל וחומר ממזבח הזהב, מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב עמד כמה שנים ולא שלטה בו האור, פושעי ישראל שמליאין מצות כרמון שנאמר (שיר השירים ו') כפלח הרמון רקתך. ואמר רבי שמעון בן לקיש: אל תיקרי רקתך אלא ריקתך, שאפילו ריקנך שבך מליאין מצות כרמון - על אחת כמה וכמה. אלא הא דכתיב עברי בעמק הבכא - ההוא דמחייבי ההיא שעתא בגיהנם, ואתי אברהם אבינו ומסיק להו ומקבל להו, בר מישראל שבא על הגויה דמשכה ערלתו ולא מבשקר ליה. מתקיף לה רב כהנא: השתא דאמרת הפשעים דפשעי ואזלי, אלא מעתה דכתיב המוציא והמעלה דמסיק ודמפיק הוא? אלא דאסיק ואפיק, הכי נמי: דפשעי הוא. ואמר רבי ירמיה (בר) (מסורת הש"ס: [בן]) אלעזר: שלשה פתחים יש לגיהנם, אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים. במדבר, דכתיב (במדבר ט"ז) וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה, בים דכתיב (יונה ב') מבטן שאול שועתי שמעת קולי, בירושלים דכתיב (ישעיהו ל"א) נאם ה' אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלים. ותנא דבי רבי ישמעאל: אשר אור לו בציון - זו גיהנם, ותנור לו בירושלים - זו פתחה של גיהנם. ותו ליכא? והאמר רבי מריון אמר רבי יהושע בן לוי, ואמרי לה תנא רבה בר מריון בדבי רבי יוחנן בן זכאי: שתי תמרות יש בגי בן הנום ועולה עשן מביניהן, וזו היא ששנינו ציני הר הברזל כשירות, וזו היא פתחה של גיהנם - דילמא היינו דירושלים. אמר רבי יהושע בן לוי: שבעה שמות יש לגיהנם, ואלו הן: שאול ואבדון, ובאר שחת, ובור שאון, וטיט היון, וצלמות, וארץ התחתית. שאול דכתיב (יונה ב') מבטן שאול שועתי שמעת קולי. אבדון דכתיב (תהלים ט"ז) היספר בקבר חסדך אמונתך באבדון. באר שחת דכתיב (תהלים ק"ז) כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת, ובור שאון וטיט היון דכתיב (תהלים מ') ויעלני מבור שאון מטיט היון. וצלמות דכתיב (תהלים ק"ז) ישבי חשך וצלמות, וארץ התחתית גמרא הוא. ותו ליכא? והאיכא גיהנם - גיא שעמוקה (בגיהנם) (מסורת הש"ס: [כגיהנם]) שהכל יורד לה על עסקי הנם. והאיכא תפתה, דכתיב (ישעיהו ל') כי ערוך מאתמול תפתה - ההוא - שכל המתפתה ביצרו יפול שם. גן עדן, אמר ריש לקיש: אם בארץ ישראל הוא - בית שאן פתחו, ואם בערבא - בית גרם פתחו, ואם בין הנהרות הוא - דומסקנין פתחו. בבבל, אביי משתבח בפירי דמעבר

ימינא, רבא משתבח בפירי דהרפניא. וביניהן כמלוא שתי וכו'. פשיטא, כיון דתנא ליה דקשורות הוּו אַן ידעינן דלא הוּו מותרות - מהו דתימא: קשורות כעין קשורות, אבל ממש לא - קא משמע לן ולא מותרות. אחת נכנסת ואחת יוצאת. תנא: רבקה נכנסת ורבקה יוצאת. תנו רבנן: כמה ראשה ורובה של פרה - שתי אמות. וכמה עוביה של פרה - אמה ושני שלישי אמה,

דף יט.ב.

שהן כעשר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: כשלש עשרה אמה וכארבע עשרה אמה. כעשר? הא עשר הויין - משום דבעי למיתנא סיפא כשלש עשרה, כשלש עשרה טפי הויין, משום דבעי למתני כארבע עשרה - וכארבע עשרה הא לא הויא - אמר רב פפא: יתירות על שלש עשרה, ואינן מגיעות לארבע עשרה. אמר רב פפא: בבור שמונה דכולי עלמא לא פליגי דלא בעינן פשוטין, בבור שתים עשרה - דכולי עלמא לא פליגי דבעינן פשוטין. כי פליגי - משמונה עד שתים עשרה. לרבי מאיר בעינן פשוטין, לרבי יהודה לא בעינן פשוטין. ורב פפא מאי קא משמע לן? תנינא - רב פפא ברייתא לא שמיע ליה, וקא משמע לן כברייתא. ארי"ך יות"ר בת"ל חיצ"ת חצ"ר שיבש"ה סימן. בעא מיניה אביי מרבה: האריך בדיומדין כשיעור פשוטין, לרבי מאיר מהו? - אמר ליה: תניתוה, ובלבד שירבה בפסין. מאי לאו דמאריך בדיומדין? - לא, דמפיש ועביד פשוטין. אי הכי האי ובלבד שירבה בפסין? עד שירבה פסין מיבעי ליה - תני: עד שירבה פסין. איכא דאמרי, אמר ליה: תניתוה, ובלבד שירבה בפסין, מאי לאו דמפיש ועביד פשוטין? - לא, דמאריך בדיומדין. הכי נמי מסתברא, מדקתני ובלבד שירבה בפסין - שמע מינה. בעא מיניה אביי מרבה: יותר משלש עשרה אמה ושליש לרבי יהודה מהו? פשוטין עביד או בדיומדין מאריך? - אמר ליה: תניתוה, כמה הן מקורבין - כדי ראשה ורובה של פרה, וכמה מרוחקין - אפילו כור ואפילו כוריים, רבי יהודה אומר: בית סאתים - מותר, יותר מבית סאתים - אסור. אמרו לו לרבי יהודה: אי אתה מודה בדיר וסהר ומוקצה וחצר אפילו בת חמשת כורים ואפילו בת עשרה כורים שמותר? - אמר להן: זו מחיצה, ואלו פסין. ואם איתא - זו מחיצה וזו (היא) מחיצה מיבעי ליה: - הכי קאמר: זו תורת מחיצה עליה, ופרצותיה בעשר, ואלו תורת פסין עליהן - ופרצותיהן בשלש עשרה אמה ושליש. בעא מיניה אביי מרבה: תל המתלקט עשרה מתוך ארבע נידון משום דיומד, או אינו נידון משום דיומד? אמר ליה: תניתוה, רבי שמעון בן אלעזר אומר: היתה שם אבן מרובעת רואין, כל שאילו תחלק ויש בה אמה לכאן ואמה לכאן - נידון משום דיומד, ואם לאו - אינו נידון משום דיומד. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: היתה שם אבן עגולה רואין כל שאילו תחלק ותחלק, ויש בה אמה לכאן ואמה לכאן - נידון משום דיומד, ואם לאו - אינו נידון משום דיומד. במאי קא מפלגי? מר סבר: חד רואין אמרינן, תרי רואין - לא אמרינן. ומר סבר: אפילו תרי רואין נמי אמרינן. בעא מיניה אביי מרבה: חיצת הקנים, קנה קנה פחות משלשה נידון משום דיומד או לאו? - אמר ליה: תניתוה, היה שם אילן או גדר או חיצת הקנים - נידון משום דיומד. מאי לאו

קנה קנה פחות משלשה - לא, גודריתא דקני. אי הכי - היינו אילן - ואלא מאי - קנה קנה פחות משלשה, היינו גדר אלא מאי אית לך למימר - תרי גווני גדר, הכא נמי - תרי גווני אילן. איכא דאמרי: גודריתא דקני קא מיבעיא ליה, גודריתא דקני מאי? אמר ליה: תניתוה, היה שם גדר או אילן או חיצת הקנים - נידון משום דיומד, מאי לאו גודריתא דקני? - לא, קנה קנה פחות משלשה. - אי הכי היינו גדר - ואלא מאי - גודריתא דקני, היינו אילן אלא מאי אית לך למימר -

דף כ.א

תרי גווני אילן, הכא נמי - תרי גווני גדר. בעא מיניה אביי מרבה: חצר שראשה נכנס לבין הפסין, מהו לטלטל מתוכה לבין הפסין, ומבין הפסין לתוכה? - אמר ליה: מותר. - שתים מאי? - אמר ליה: אסור. אמר רב הונא: שתים אסורין, ואפילו עירבו, גזירה שמא יאמרו עירוב מועיל לבין הפסין. רבא אמר: עירבו מותר. אמר ליה אביי לרבא, תניא דמסייע לך: חצר שראשה אחד נכנס לבין הפסין - מותר לטלטל מתוכה לבין הפסין ומבין הפסין לתוכה, אבל שתים - אסור. במה דברים אמורים - שלא עירבו, אבל עירבו - מותרין. לימא תיהוי תיובתא דרב הונא - אמר לך רב הונא: התם דהדרן וערבן. בעא מיניה אביי מרבה: יבשו מים בשבת מהו? אמר ליה: כלום נעשית מחיצה אלא בשביל מים, מים אין כאן - מחיצה אין כאן. בעי רבין: יבשו מים בשבת ובאו בשבת מהו? - אמר ליה אביי: יבשו בשבת לא תיבעי לך. דבעי מיניה דמר ופשיט לי דאסיר. באו נמי לא תבעי לך - דהוה ליה מחיצה העשויה בשבת, ותניא: כל מחיצה העשויה בשבת, בין בשוגג בין במזיד, בין באונס בין ברצון - שמה מחיצה. ולא איתמר עלה, אמר רב נחמן: לא שנו אלא לזרוק, אבל לטלטל - לא כי איתמר דרב נחמן - אמר רבי אלעזר: הזורק לבין פסי הבירות - חיוב. (אמר ליה) פשיטא אי לאו מחיצה היא היכי משתרי ליה למלאות? - לא צריכא, דעבד כעין פסי בירות ברשות הרבים, וזרק לתוכה - חיוב. - הא נמי פשיטא אי לאו דבעלמא מחיצה היא - גבי בור היכי משתרי ליה לטלטלי? - לא צריכא, אף על גב דקא בקעי בה רבים. ומאי קא משמע לן - דלא אתו רבים ומבטלי מחיצתא, הא אמר רבי אלעזר חדא זימנא דתנן, רבי יהודה אומר: אם היתה דרך רשות הרבים מפסקתן, יסלקנה לצדדין, וחכמים אומרים: אינו צריך. רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרווייהו: כאן הודיעך כחן של מחיצות. - אי מהתם - הוה אמינא: כאן - ולא סבירא ליה, קא משמע לן: כאן - וסבירא ליה. ולימא הא ולא בעי הך - חדא מכלל חבירתה איתמר. מותר להקריב לבאר וכו'. תנן התם: לא יעמוד אדם ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד, ברשות היחיד וישתה ברשות הרבים, אלא אם כן מכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה.

דף כ.ב

וכן בגת. גבי אדם הא אמר דבעי ראשו ורובו גבי פרה, מי בעינן לה ראשה ורובה או לא? - כל היכא דקא נקיט מנא ולא נקיט לה - לא תיבעי לך דבעי ראשה ורובה מלגיו. כי תבעי לך - היכא דנקיט מנא ונקיט לה, מאי? - אמר ליה: תניתוה, ובלבד שתהא

הפרה ראשה ורובה מבפנים ושותה. מאי לאו דנקיט לה ונקיט מנא - לא, דנקיט מנא ולא נקיט לה. וכי נקיט מנא ולא נקיט לה מי שרי? והתניא: לא ימלא אדם מים ויתן בשבת לפני בהמתו, אבל ממלא הוא ושופך, והיא שותה מאיליה - הא אתמר עלה, אמר אביי: הכא באבוס העומד ברשות הרבים, גבוה עשרה טפחים ורוחב ארבעה וראשו אחד נכנס לבין הפסין, גזרה דילמא חזי ליה לאבוס דמקלקל ואתי לתקוניה ודרא ליה לדוולא בהדיה, וקא מפיק מרשות היחיד לרשות הרבים. וכי האי גוונא מי מיחייב? והאמר רב ספרא אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן: המפנה חפציו מזוית לזוית ונמלך עליהן והוציאן - פטור, שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך - אלא, זמנין דמתקן ליה והדר מעייל ליה, וקא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד. איכא דאמרי: גבי אדם - הא קאמרינן דסגי ליה בראשו ורובו. גבי פרה מי סגי לה בראשה ורובה, או לא? היכא דנקיט מנא ונקיט לה - לא תיבעי לך דסגי לה בראשה ורובה, אלא כי תיבעי לך דנקיט מנא ולא נקיט לה, מאי? - אמר ליה: תניתוה, ובלבד שתהא פרה ראשה ורובה מבפנים ושותה. מאי לאו דנקיט מנא ולא נקיט לה - לא, דנקיט מנא ונקיט לה. והכי נמי מסתברא, דאי נקיט מנא ולא נקיט לה מי שרי? והתניא: לא ימלא אדם מים ויתן לפני בהמתו, אבל ממלא ושופך והיא שותה מאיליה - הא איתמר עלה, אמר אביי: הכא באבוס העומד ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים - ורוחב ארבעה, וראשו נכנס לבין הפסין, דזמנין דחזי ליה לאבוס דמקלקל ואתי לתקוניה, ודרי ליה לדוולא בהדיה וקא מפיק מרשות היחיד לרשות הרבים. וכי האי גוונא מי מיחייב? והאמר רב ספרא אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן: המפנה חפציו מזוית לזוית ונמלך עליהן והוציאן - פטור, שלא היתה עקירה משעה ראשונה לכך - אלא, זמנין דמתקן ליה והדר מעייל ליה, וקא מעייל ליה מרשות הרבים לרשות היחיד. תא שמע: גמל שראשו ורובו מבפנים - אובסין אותו מבפנים. והא איבוס כמאן דנקיט מנא ונקיט לה דמיא, וקא בעינן ראשה ורובה - אמר רב אחא בר רב הונא אמר רב ששת: שאני גמל, הואיל וצוארו ארוך. תא שמע: בהמה שראשה ורובה בפנים - אובסין אותה מבפנים. והא אבוס כמאן דנקיט מנא ונקיט לה וקא בעינן ראשו ורובו - מאי בהמה נמי דקתני - גמל. - והתניא בהמה והתניא גמל מידי גבי הדדי תניא? תניא נמי הכי רבי אלעזר אוסר בגמל, הואיל וצוארו ארוך. אמר רבי יצחק בר אדא: לא הותרו פסי ביראות אלא לעולי רגלים בלבד. - והתניא: לא הותרו פסי ביראות אלא לגבי בהמה בלבד - מאי בהמה - בהמת עולי רגלים, אבל אדם

דף כא.א

מטפס ועולה מטפס ויורד. - איני? והאמר רב יצחק אמר רב יהודה אמר שמואל: לא הותרו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד. ואי לבהמה - מה לי חיים מה לי מכונסין? - בעינן מידי דחזי לאדם. גופא: לא הותרו פסי ביראות אלא לבהמה בלבד אבל אדם מטפס ועולה מטפס ויורד ואם היו רחבין אפילו לאדם נמי. ולא ימלא אדם מים ויתן לפני בהמתו אבל ממלא הוא ושופך לפני בהמה ושותה מאיליה. מתקיף לה

רב ענן: אם כן מה הועילו פסי ביראות? - מה הועילו? למלאות מהן - אלא: מה הועילו ראשה ורובה של פרה? - אמר אביי: הכא במאי עסקינן - באיבוס העומד ברשות הרבים, גבוה עשרה ורוחב ארבעה וראשו נכנס לבין הפסין וכו'. אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב: אין בורגנין בבבל, ולא פסי ביראות בחוץ לארץ. בורגנין בבבל לא - דשכיחי בידקי, פסי ביראות בחוץ לארץ לא - דלא שכיחי מתיבתא. אבל איפכא עבדינן. איכא דאמרי אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב: אין בורגנין ופסי ביראות, לא בבבל ולא בחוץ לארץ, בורגנין בבבל לא - דשכיחי בידקי, בחוץ לארץ נמי לא - דשכיחי גנבי. פסי ביראות בבבל לא - דשכיחי מיא, בחוץ לארץ נמי לא - דלא שכיחי מתיבתא. אמר ליה רב חסדא למרי בריה דרב הונא בריה דרב ירמיה בר אבא: אמרי אתיתו מברנש לבי כנישתא דדניאל דהוה תלתא פרסי בשבתא, אמאי סמכיתו - אבורגנין, הא אמר אבוה דאבוה משמיה דרב אין בורגנין בבבל נפק ואחוי ליה הנהו מתוותא, דמבלען בשבעים אמה ושיריים. אמר רב חסדא דריש מרי בר מר: מאי דכתיב (תהלים קי"ט) לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד, דבר זה אמרו דוד ולא פירשו, אמרו איוב ולא פירשו, אמרו יחזקאל ולא פירשו, עד שבא זכריה בן עדו ופירשו. אמרו דוד ולא פירשו, - דכתיב לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד, אמרו איוב ולא פירשו - דכתיב (איוב י"א) ארכה מארץ מדה ורחבה מני ים, אמרו יחזקאל ולא פירשו - דכתיב (יחזקאל ב') ויפרש אותה לפני והיא כתובה פנים ואחור וכתוב אליה קינים והגה והי. קינים - זו פורענותן של צדיקים בעולם הזה, וכן הוא אומר (יחזקאל ל"ב) קינה היא וקוננוה. והגה - זו מתן שכרן של צדיקים לעתיד לבא, וכן הוא אומר (תהלים צ"ב) עלי הגיון בכנור. והי - זו היא פורענותן של רשעים לעתיד לבא, וכן הוא אומר (יחזקאל ז') הוה על הוה תבוא. עד שבא זכריה בן עדו ופירשו - דכתיב (זכריה ה') ויאמר אלי מה אתה ראה ואמר אני ראה מגלה עפה ארכה עשרים באמה ורחבה עשר באמה. וכי פשטת לה הויה לה עשרין בעשרין, וכתוב היא כתובה פנים ואחור. וכי קלפת לה כמה הויה לה - ארבעין בעשרין, וכתוב (ישעיהו מ') מי מדד בשעלו מים ושמים בזרת תכן וגו'. נמצא כל העולם כולו אחד משלשת אלפים ומאתים בתורה. ואמר רב חסדא, דריש מרי בר מר: מאי דכתיב (ירמיהו כ"ד) והנה שני דודאי תאנים מועדים לפני היכל ה' הדוד (האחד) [אחד] תאנים טבות מאד כתאני

דף כא.ב

הבכרות והדוד (האחד) [אחד] תאנים רעות מאד אשר לא תאכלנה מרע. תאנים הטובות - אלו צדיקים גמורים, תאנים הרעות - אלו רשעים גמורים. ושמא תאמר אבד סברם ובטל סיכויים - תלמוד לומר (שיר השירים ז') הדודאים נתנו ריח, אלו ואלו עתידין שיתנו ריח. דרש רבא: מאי דכתיב הדודאים נתנו ריח - אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא. ועל פתחינו כל מגדים - אלו בנות ישראל שמגידות פתחיהן לבעליהן. לשון אחר: שאוגדות פתחיהן לבעליהן. חדשים גם ישנים דודי צפנתי לך, אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, הרבה גזירות גזרתי על עצמי יותר ממה

שגזרת עלי - וקיימתים. אמר ליה רב חסדא לההוא מדרבנן דהוה קא מסדר אגדתא קמיה: מי שמיע לך חדשים גם ישנים מהו? אמר ליה: אלו מצות קלות ואלו מצות חמורות. אמר ליה: וכי תורה פעמים פעמים ניתנה? אלא: הללו מדברי תורה, והללו מדברי סופרים. דרש רבא: מאי דכתיב (קהלת י"ב) ויתר מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה וגו'. בני הזהר בדברי סופרים יותר מדברי תורה. שדברי תורה יש בהן עשה ולא תעשה, ודברי סופרים - כל העובר על דברי סופרים חייב מיתה. שמא תאמר אם יש בהן ממש מפני מה לא נכתבו - אמר קרא עשות ספרים הרבה אין קץ. (קהלת י"ב) ולהג הרבה יגעת בשר. אמר רב פפא בריה דרב אחא בר אדא משמיה דרב אחא בר עולא: מלמד שכל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת. מתקיף לה רבא: מי כתיב לעג? להג כתיב - אלא: כל ההוגה בהן טועם טעם בשר. תנו רבנן: מעשה ברבי עקיבא שהיה חבוש בבית האסורין, והיה רבי יהושע הגרסי משרתו. בכל יום ויום היו מכניסין לו מים במדה. יום אחד מצאו שומר בית האסורין, אמר לו היום מימך מרובין, שמא לחתור בית האסורין אתה צריך שפך חציין, ונתן לו חציין. כשבא אצל רבי עקיבא, אמר לו יהושע, אין אתה יודע שזקן אני וחיי תלויין בחיידך? סח לו כל אותו המאורע אמר לו: תן לי מים שאטול ידי. אמר לו: לשתות אין מגיעין ליטול ידיך מגיעין? אמר לו: מה אעשה שחייבים עליהן מיתה, מוטב אמות מיתת עצמי ולא אעבור על דעת חבירי. אמרו: לא טעם כלום עד שהביא לו מים ונטל ידיו. כששמעו חכמים בדבר, אמרו: מה בזקנותו כך - בילדותו על אחת כמה וכמה. ומה בבית האסורין כך - שלא בבית האסורין על אחת כמה וכמה. אמר רב יהודה אמר שמואל: בשעה שתיקן שלמה עירובין ונטילת ידים, יצתה בת קול ואמרה (משלי כ"ג) בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני, ואומר (משלי כ"ז) חכם בני ושמח לבי ואשיבה חרפי דבר. דרש רבא: מאי דכתיב (שיר השירים ז') לכה דודי נצא השדה נלינה בכפרים נשכימה לכרמים נראה אם פרח הגפן פתח הסמדר הנצו הרמונים שם אתן את דדי לך. לכה דודי נצא השדה אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, אל תדינני כיושבי כרכים שיש בהן גזל ועריות ושבועת שוא ושבועת שקר, נצא השדה - בא ואראך תלמידי חכמים שעוסקין בתורה מתוך הדחק. נלינה בכפרים אל תקרי בכפרים אלא בכופרים - בא ואראך אותם שהשפעת להן טובה והן כפרו בך. נשכימה לכרמים - אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. נראה אם פרח הגפן - אלו בעלי מקרא, פתח הסמדר - אלו בעלי משנה, הנצו הרמונים - אלו בעלי גמרא. שם אתן את דדי לך - אראך כבודי וגודלי, שבח בני ובנותי. אמר רב המנונא: מאי דכתיב (מלכים א' ד') וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף מלמד שאמר שלמה על כל דבר ודבר של תורה שלשת אלפים משל, על כל דבר ודבר של סופרים חמשה ואלף טעמים. דרש רבא: מאי דכתיב (קהלת י"ב) ויתר שהיה קהלת חכם עוד לימד דעת את העם (אזן) [ואזן] וחקר תיקן משלים הרבה. לימד דעת את העם - דאגמריה בסימני טעמים, ואסברה במאי דדמי ליה. (אזן) [ואזן] וחקר תקן משלים הרבה, אמר עולא אמר רבי אליעזר: בתחילה היתה תורה

דומה לכפיפה שאין לה אזנים, עד שבא שלמה ועשה לה אזנים. קווצותיו תלתלים. אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: מלמד שיש לדרוש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות. שחרות כעורב, - במי אתה מוצאן - במי

דף כבא

שמשכים ומעריב עליהן לבית המדרש. רבה אמר: במי שמשחיר פניו עליהן כעורב. רבא אמר: במי שמשים עצמו אכזרי על בניו ועל בני ביתו כעורב. כי הא דרב אדא בר מתנא הוה קאזיל לבי רב, אמרה ליה דביתהו: ינוקי דידך מאי אעביד להו? אמר לה: מי שלימו קורמי באגמא? (דברים ז') ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו, אמר רבי יהושע בן לוי: אילמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, כביכול כאדם שנושא משוי על פניו ומבקש להשליכו ממנו. לא יאחר לשנאו, אמר רבי אילא: לשונאיו הוא דלא יאחר, אבל יאחר לצדיקים גמורים. והיינו דאמר רבי יהושע בן לוי: מאי דכתיב (דברים ז') אשר אנכי מצוך היום לעשותם, היום לעשותם - ולא למחר לעשותם, היום לעשותם - למחר לקבל שכרם. אמר רבי חגי ואיתימא רבי שמואל בר נחמני: מאי דכתיב (שמות ל"ד) ארך אפים? ארך אף מבעי ליה אלא: ארך אפים לצדיקים, ארך אפים לרשעים. רבי יהודה אומר עד בית סאתים וכו'. איבעיא להו: בור ופסין קאמר או דילמא בור ולא פסין קאמר? אדם נותן עיניו בבורו, ולא גזרינן דילמא אתי לטלטולי יותר מבית סאתים בקרפף. או דילמא: אדם נותן עיניו במחיצתו, וגזרינן דילמא אתי לאיחלופי יותר מבית סאתים בקרפף תא שמע: כמה הן מקורבין - כדי ראשה ורובה של פרה, וכמה הן מרוחקין - אפילו כור אפילו כוריים. רבי יהודה אומר: בית סאתים - מותר, יתר מבית סאתים - אסור. אמרו לרבי יהודה: אי אתה מודה בדיר וסהר מוקצה וחרז אפילו בית חמשת כורים ובית עשרת כורים שמוותר? - אמר להם: זו מחיצה, ואלו פסין. רבי שמעון בן אלעזר אומר: בור בית סאתים אבית סאתים - מותר, ולא אמרו להרחיק אלא כדי ראשה ורובה של פרה. הא מדקאמר רבי שמעון בן אלעזר בור ולא פסין - מכלל דרבי יהודה בור ופסין קאמר - ולא היא, רבי יהודה בור בלא פסין קאמר. - אי הכי היינו דרבי שמעון בן אלעזר - איכא בינייהו אריך וקטין. כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר: כל אויר שתשמישו לדירה, כגון דיר וסהר מוקצה וחרז, אפילו בית חמשת כורים ובית עשרת כורים - מותר. וכל דירה שתשמישה לאויר, כגון בורגנין שבשדות, בית סאתים - מותר, יתר מבית סאתים - אסור. משנה. רבי יהודה אומר: אם היה דרך רשות הרבים מפסקתן - יסלקנה לצדדין. וחכמים אומרים: אינו צריך. גמרא. רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו: כאן הודיעך כוחן של מחיצות. כאן - וסבירא ליה והאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: ירושלים אילמלא דלתותיה ננעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים - אלא: כאן ולא סבירא ליה. ורמי דרבי יהודה אדרבי יהודה, ורמי דרבנן אדרבנן. דתניא: יתר על כן אמר רבי יהודה: מי שהיו לו שני בתים משני צידי רשות הרבים - עושה לו לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע. אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך. קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה,

קשיא דרבנן אדרבנן - דרבי יהודה אדרבי יהודה לא קשיא: התם - דאיכא שתי מחיצות מעלייתא, הכא - ליכא שתי מחיצות מעלייתא. דרבנן אדרבנן [נמין] לא קשיא הכא - איכא שם ארבע מחיצות, התם - ליכא שם ארבע מחיצות. אמר רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: ארץ ישראל אין חייבין עליה משום רשות הרבים. יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא. אמר ליה אביי לרב דימי: מאי טעמא?

דף כ.ב.

אילימא משום דמקיף לה סולמא דצור מהך גיסא ומחתנא דגדר מהך גיסא - בבל נמי מקיף לה פרת מהך גיסא ודיגלת מהאי גיסא. דכולא עלמא נמי - מקיף אוקיינוס דילמא מעלות ומורדות קאמרת - אמר ליה: קרקפנא, חזיתיה לרישך בי עמודי כי אמרה רבי יוחנן, להא שמעתא. איתמר נמי, כי אתא רבין אמר רבי יוחנן, ואמרי לה אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: מעלות ומורדות שבארץ ישראל אין חייבין עליהן משום רשות הרבים, לפי שאינן כדגלי - מדבר. בעא מיניה רחבה מרבא: תל המתלקט עשרה מתוך ארבע, ורבים בוקעין בו, חייבין עליו משום רשות הרבים או אין חייבין עליו? אליבא דרבנן לא תיבעי לך, השתא ומה התם דניחא תשמישתיה, אמרי רבנן לא אתו רבים ומבטלי לה מחיצתא, הכא דלא ניחא תשמישתיה - לא כל שכן. כי תיבעי לך אליבא דרבי יהודה, מאי? התם הוא דניחא תשמישתיה, הכא הוא דלא ניחא תשמישתיה - לא אתו רבים ומבטלי מחיצתא, או דילמא לא שנא? - אמר ליה: חייבין. - ואפילו עולין לו בחבל? - אמר ליה: אין. ואפילו במעלות בית מרון? - אמר ליה: אין. - איתביה: חצר שהרבים נכנסין לה בזו ויוצאין בזו - רשות הרבים לטומאה ורשות היחיד לשבת. מני? אילימא רבנן - השתא ומה התם דניחא תשמישתיה אמרי רבנן לא אתו רבים ומבטלי מחיצתא, הכא דלא ניחא תשמישתיה - לא כל שכן אלא לאו - רבי יהודה היא - לא, לעולם רבנן, ורשות הרבים לטומאה איצטריכא ליה. - תא שמע: מבואות המפולשות בבורות בשיחין ובמערות רשות היחיד לשבת, ורשות הרבים לטומאה. בבורות סלקא דעתך? אלא: לבורות. רשות היחיד לשבת ורשות הרבים לטומאה. מני? אילימא רבנן - השתא ומה התם דניחא תשמישתיה - אמרי לא אתו רבים ומבטלי לה, הכא דלא ניחא תשמישתיה לא כל שכן? אלא לאו רבי יהודה היא - לא, לעולם רבנן, ורשות הרבים לטומאה איצטריכא ליה. תא שמע: שבילי בית גילגול וכיוצא בהן רשות היחיד לשבת, ורשות הרבים לטומאה. ואיזהו שבילי בית גילגול? אמרי דבי רבי ינאי: כל שאין העבד יכול ליטול סאה של חיטין וירוך לפני סרדיוט. מני? אילימא רבנן - השתא ומה התם דניחא תשמישתיה אמרי רבנן לא אתו רבים ומבטלי לה מחיצתא, הכא דלא ניחא תשמישתיה לא כל שכן? - אלא לאו רבי יהודה היא - אמר ליה: שבילי בית גילגול קאמרת - יהושע אוהב ישראל היה, עמד ותיקן להם דרכים וסרטיא. כל היכא דניחא תשמישתיה - מסרה לרבים, כל היכא דלא ניחא תשמישתיה - מסרה ליחיד. משנה. אחד בור הרבים ובאר הרבים ובאר היחיד עושין להן פסין, אבל לבור היחיד עושין לו מחיצה גבוה עשרה טפחים, דברי רבי עקיבא. רבי יהודה בן בבא

אומר: אין עושין פסין אלא לבאר הרבים בלבד, ולשאר עושין חגורה גבוה עשרה טפחים.

דף כג.א

גמרא. אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יהודה בן בבא. ואמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: לא הותרו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים בלבד. וצריכא, דאי אשמעינן הלכה כרבי יהודה בן בבא - הוה אמינא דרבים, ואפילו מכוונסין. והאי דקתני באר הרבים - לאפוקי מדרבי עקיבא. קא משמע לן דלא הותרו פסי ביראות אלא לבאר מים חיים. ואי אשמעינן באר מים חיים - הוה אמינא: לא שנא דרבים ולא שנא דיחיד, קא משמע לן: הלכה כרבי יהודה בן בבא. משנה. ועוד אמר רבי יהודה בן בבא: הגינה והקרפף שהן שבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים, המוקפות גדר גבוה עשרה טפחים - מטלטלין בתוכה, ובלבד שיהא בה שומירה או בית דירה, או שתהא סמוכה לעיר. רבי יהודה אומר: אפילו אין בה אלא בור ושיח ומערה מטלטלין בתוכה. רבי עקיבא אומר: אפילו אין בה אחת מכל אלו מטלטלין בתוכה, ובלבד שיהא בה שבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים. רבי אליעזר אומר: אם היתה ארכה יתר על רחבה אפילו אמה אחת - אין מטלטלין בתוכה. רבי יוסי אומר: אפילו ארכה פי שנים ברחבה מטלטלין בתוכה. אמר רבי אלעאי, שמעתי מרבי אלעזר ואפילו היא כבית כור. וכן שמעתי ממנו: אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב - ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו, אבל להם מותר. וכן שמעתי ממנו שיוצאין בערקבלין בפסח, וחזרתי על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי. גמרא. מאי תנא דקתני ועוד? אילימא משום דתנא ליה חדא לחומרא וקתני אחריתי משום הכי קתני ועוד - והא רבי יהודה דתנא ליה חדא לחומרא וקתני אחריתי, ולא קתני ועוד - התם אפסקוה רבנן, הכא לא אפסקוה רבנן. וכל היכא דאפסקוה רבנן לא קתני ועוד? והא רבי אליעזר דסוכה, דאפסקוה רבנן וקתני ועוד - התם במילתיה הוא דאפסקוה, הכא במילתא אחריתי אפסקוה? רבי עקיבא אומר אפילו אין בה אחד מכל אלו מטלטלין בתוכה.

דף כג.ב

רבי עקיבא היינו תנא קמא - איכא בינייהו דבר מועט. דתניא, רבי יהודה אומר: דבר מועט יש על שבעים אמה ושיריים, ולא נתנו חכמים בו שיעור. וכמה שיעור סאתים - כחצר המשכן. מנא הני מילי? - אמר רב יהודה: דאמר קרא (שמות כ"ז) ארך החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים, אמרה תורה: טול חמשים וסבב חמשים. פשטיה דקרא במאי כתיב? - אמר אביי: העמד משכן על שפת חמשים, כדי שיהא חמשים אמה לפניו, ועשרים אמה לכל רוח ורוח. רבי אליעזר אומר אם היתה ארכה כו'. והתניא, רבי אליעזר אומר: אם היתה ארכה יתר על פי שנים ברחבה אפילו אמה אחת אין מטלטלין בתוכה אמר רב ביבי בר אביי: כי תנן נמי מתניתין [יתר על] פי שנים ברחבה תנן. - אי הכי היינו רבי יוסי - איכא בינייהו ריבועא דריבועוה רבנן. רבי יוסי אומר כו'. איתמר,

אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יוסי. ורב ביבי אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי עקיבא. ותרוייהו לקולא. וצריכא, דאי אשמעינן הלכה כרבי יוסי - הוה אמינא עד דאיכא שומירה או בית דירה, קא משמע לן הלכה כרבי עקיבא. ואי אשמעינן הלכה כרבי עקיבא - הוה אמינא: דאריך וקטין לא, קא משמע לן הלכה כרבי יוסי. קרפף שהוא יותר מבית סאתים שהוקף לדירה, נזרע רובו - הרי הוא כגינה, ואסור. נטע רובו - הרי הוא כחצר, ומותר. נזרע רובו אמר רב הונא בריה דרב יהושע: לא אמרן אלא יותר מבית סאתים, אבל בית סאתים - מותר. כמאן - כרבי שמעון דתנן, רבי שמעון אומר: אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות רשות אחת הן לכלים ששבתו בתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית. לרבי שמעון נמי, כיון דנזרע רובו - הוי ההוא מעוטא

דף כזא

בטיל ליה לגבי רובה, והוה ליה קרפף יותר מבית סאתים - ואסור. אלא, אי אתמר הכי איתמר הא מיעוטא שרי. אמר רב הונא בריה דרב יהושע: לא אמרן אלא דלא הוי בית סאתים, אבל בית סאתים - אסור. כמאן - כרבנן. ורב ירמיה מדיפתי מתני לקולא: הא מיעוטא - שרי. אמר רב הונא בריה דרב יהושע: לא אמרן אלא בית סאתים, אבל יותר מבית סאתים - אסור, כמאן - כרבי שמעון. נטע רובו הרי הוא כחצר ומותר. אמר רב יהודה אמר אבימי: והוא שעשויין אצטבלאות. ורב נחמן אמר: אף על פי שאין עשויין אצטבלאות. מר יהודה אקלע לבי רב הונא בר יהודה: חזנהו להנהו דלא עבידי אצטבלאות, וקא מטלטלי בגוייהו. אמר ליה: לא סבר לה מר להא דאבימי? - אמר ליה: אנא כרב נחמן סבירא לי. אמר רב נחמן אמר שמואל: קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה, כיצד הוא עושה? פורץ בו פירצה יותר מעשר, וגודרו ומעמידו על עשר, ומותר. איבעיא להו: פרץ אמה וגדר אמה [ופרץ אמה וגדרה] עד שהשלימו ליותר מעשר מהו? אמר ליה: לאו היינו דתנן: כל כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים. ובעי חזקיה: ניקב כמוציא זית וסתמו, וחזר וניקב כמוציא זית וסתמו עד שהשלימו למוציא רמון מהו? ואמר ליה רבי יוחנן: רבי, שניתה לנו: סנדל שנפסקה אחת מאזניו ותיקנה - טמא מדרס, נפסקה שניה ותיקנה - טהור (בה) מן המדרס, אבל טמא מגע מדרס. ואמרת עלה מאי שנא ראשונה - דהא קיימא שניה, שניה נמי הא קיימא ראשונה? ואמרת לן עלה: פנים חדשות באו לכאן. הכא נמי פנים חדשות באו לכאן. קרי עליה: לית דין בר אינש איכא דאמרי: כגון דין בר נש אמר רב כהנא: רחבה שאחורי הבתים אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות. ואמר רב נחמן: אם פתח לו פתח - מותר לטלטל בכולו, פתח מתירו. ולא אמרן אלא שפתח ולבסוף הוקף, אבל הוקף ולבסוף פתח - לא. פתח ולבסוף הוקף, פשיטא - לא צריכא, דאית ביה בי דרי. מהו דתימא: אדעתא דבי דרי עבדיה - קא משמע לן. קרפף יותר מבית סאתים שהוקף לדירה ונתמלא מים, סבור רבנן למימר כזרעים דמו - ואסיר. אמר להו רב אבא (אבוה) (מסורת הש"ס: [אחוה]) דרב בריה דרב משרשיא: הכי אמרינן משמיה דרבא: מים כנטעים דמו, ושרי.

דף כז.ב

אמר אמימר: והוא דחזיין לתשמישתא, אבל לא חזיין לתשמישתא - לא. אמר רב אשי: ודחזיין לתשמישתא נמי לא אמרן אלא שאין בעומקו יותר מבית סאתים, אבל אם יש בעומקו יותר מבית סאתים - אסור. ולא מילתא היא, מידי דהוה אכריא דפירי. ההיא רחבה דהואי בפום נהרא דחד גיסא הוה פתיח למתא, וחד גיסא הוה פתיח לשביל של כרמים, ושביל של כרמים הוה סליק לגודא דנהרא. אמר אביי: היכי נעביד? לעביד ליה מחיצה אגודא דנהרא - אין עושין מחיצה על גבי מחיצה. ולעביד ליה צורת הפתח אפומא דשביל של כרמים - אתו גמלי שדיין ליה. אלא אמר אביי: לעביד לחי אפיתחא דשביל של כרמים, דמגו דמהניא לשביל של כרמים - מהני נמי לרחבה, אמר ליה רבא: יאמרו לחי מועיל לשביל של כרמים דעלמא - אלא אמר רבא: עבדין ליה לחי לפיתחא דמתא, דמגו דמהני ליה לחי למתא - מהני נמי לרחבה. הלכך, טלטולי במתא גופה - שרי, טלטולי ברחבה גופה - שרי, ממתא לרחבה ומרחבה למתא - פליגי בה רב אחא ורבינא, חד אסר וחד שרי.

דף כה.א

מאן דשרי - דהא ליכא דיורין ומאן דאסר - זימנין דהוי בה דיורין, ואתי לטלטולי. קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה ובא למעטו, מיעטו באילנות - לא הוי מיעוט, בנה בו עמוד גבוה עשרה ורחב ארבעה - הוי מיעוט. פחות משלושה - לא הוי מיעוט. משלושה ועד ארבעה, רבה אמר: הוי מיעוט, ורבא אמר: לא הוי מיעוט. רבה אמר: הוי מיעוט - דהא נפיק ליה מתורת לבוד. רבא אמר: לא הוי מיעוט - כיון דלא הוי מקום ארבעה - לא חשיב. הרחיק מן הכותל ארבעה ועשה מחיצה - הועיל, פחות משלושה - לא הועיל. משלושה ועד ארבעה, רבה אמר: הועיל, רבא אמר: אינו מועיל. רבה אמר: הועיל - דהא נפיק ליה מתורת לבוד, רבא אמר: אינו מועיל, כיון דלא הוי מקום ארבעה - לא חשיב. רב שימי מתני לקולא: טח בו טיט ויכול לעמוד בפני עצמו - הוי מיעוט. אינו יכול לעמוד בפני עצמו, רבה אמר: הוי מיעוט, רבא אמר: לא הוי מיעוט. רבה אמר: הוי מיעוט השתא מיהא קאי. רבא אמר: לא הוי מיעוט, כיון דלא יכול למיקם בפני עצמו - לא כלום הוא. הרחיק מן התל ארבעה ועשה מחיצה - הועיל. פחות משלושה או על שפת התל, רב חסדא ורב המנונא חד אמר: הועיל, וחד אמר: לא הועיל. תסתיים דרב חסדא אמר הועיל. דאתמר: העושה מחיצה על גבי מחיצה, אמר רב חסדא: בשבת - הועיל, בנכסי הגר - לא קנה. ורב ששת אמר: אף בשבת נמי לא הועיל, תסתיים. אמר רב חסדא: ומודה לי רב ששת שאם עשה מחיצה על התל שהועיל. מאי טעמא - הואיל ובאור מחיצות העליונות הוא דר. בעי רבה בר בר חנה: נבלעו מחיצות התחתונות והעליונות קיימות, מהו? למאי? אי לנכסי הגר - היינו דירמיה ביראה, דאמר ירמיה ביראה אמר רב יהודה: האי מאן דשדא לפתא אפילא דארעא דגר, ואתא ישראל אחרינא רפק בה פורתא - בתרא קני, קמא לא קני. מאי טעמא? בעידנא דשדא - לא קא שבח, כי קא שבחא - ממילא קא משבחא. ואלא לענין שבת -

הוי מחיצה הנעשה בשבת, ותניא: כל מחיצה הנעשה בשבת, בין בשוגג בין במזיד - שמה מחיצה. - לאו איתמר עלה, אמר רב נחמן: לא שנו אלא לזרוק, אבל לטלטל - אסור. כי איתמר דרב נחמן - אמזיד איתמר. ההיא איתתא דעבדה מחיצה על גבי מחיצה בנכסי הגר, אתא ההוא גברא רפק בה פורתא. אתא לקמיה דרב נחמן, אוקמה בידיה. אתת איהי וקא צווחא קמיה. אמר לה: מאי איעביד לך, דלא מחזקת כדמחזקי אינשי? קרפף בית שלש, וקירה בו בית סאה רבא אמר: אויר קירוי מייטרו, ורבי זירא אמר: אין אויר קירוי מייטרו. לימא רבא ורבי זירא בפלוגתא דרב ושמואל קא מפלגי? דאיתמר, אכסדרה בבקעה, רב אמר: מותר לטלטל בכולה, ושמואל אמר: אין מטלטלין אלא בארבע אמות. רב אמר: מותר לטלטל בכולה, אמרינן: פי תקרה יורד וסותם. ושמואל אמר: אין מטלטלין אלא בארבע אמות, לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם.

דף כה.ב

- אי דעבידא כי אכסדרה - הכי נמי. הכא במאי עסקינן - דעבדה כי אורזילא. אמר רבי זירא: ומודינא בקרפף שנפרץ במלואו לחצר, שאסור. מאי טעמא - הואיל ואויר חצר מייטרו. מתקיף לה רב יוסף: וכי אויר המותר לו אוסרו? אמר ליה אביי: כמאן - כרבי שמעון, לרבי שמעון נמי, הא איכא אויר מקום מחיצות דאמר רב חסדא: קרפף שנפרץ במלואו לחצר - חצר מותרת וקרפף אסור. חצר מאי טעמא - דאית ליה גיפופי, והא זמנין דמשכחת לה איפכא אלא: משום דאמרינן: זה - אויר מחיצות מייטרו, וזה - אין אויר מחיצות מייטרו. ההוא בוסתנא דהוה סמיך לגודא דאפדנא נפל אשיתא ברייתא דאפדנא סבר רב ביבי למימר: ליסמוך אגודא גוויאתא. אמר ליה רב פפי: משום דאתו ממולאי אמריתו מילי מולייאתא? הנך מחיצות, לגאוי - עבידן, לבראי - לא עבידן. ההיא אבוורנקא דהוה ליה לריש גלותא בבוסתניה, אמר ליה לרב הונא בר חיננא: ליעביד מר תקנתא, דלמחר נאכול נהמא התם. אזל עבד קנה קנה פחות משלשה. אזל רבא

דף כו.א

שלפינהו. אזל רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע נקטינהו מבתריה. למחר איתיביה רבינא לרבא: עיר חדשה מודדין לה משיבתה, וישנה מחומתה. איזו היא חדשה ואיזו היא ישנה? חדשה - שהוקפה ולבסוף ישבה, ישנה - ישבה ולבסוף הוקפה. והאי נמי, כהוקפה ולבסוף ישבה דמי. אמר ליה רב פפא לרבא והאמר רב אסי: מחיצות אדרכלין לא שמה מחיצה, אלמא: כיון דלצניעותא עבידא לה - לא הויא מחיצה. הכא נמי כיון דלצניעותא עבידא - לא הויא מחיצה. ואמר רב הונא בריה דרב יהושע לרבא, והאמר רב הונא: מחיצה העשויה לנחת - לא שמה מחיצה, דהא רבה בר אבוה מערב לה לכולה מחווא ערסייתא ערסייתא משום פירא דבי תורי והא פירא דבי תורי כמחיצה העשויה לנחת דמיא - קרי עלייהו ריש גלותא: (ירמיהו ד') חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו. אמר רבי אלעאי שמעתי מרבי אליעזר ואפילו בית כור. מתניתין דלא כחנניה. דתניא, חנניה אומר: ואפילו היא ארבעים סאה כאסטרטיא של מלך. אמר רבי יוחנן: ושניהם

מקרא אחד דרשו, שנאמר (מלכים ב' כ') ויהי ישעיהו לא יצא (אל) חצר התיכונה. כתיב העיר וקרין חצר, מכאן לאיסטרטיא של מלך, שהיו כעיירות בינוניות. במאי קמיפלגי? מר סבר: עיירות בינוניות הויין בית כור, ומר סבר: ארבעים סאה הויין. וישעיהו מאי בעי התם? - אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מלמד שחלה חזקיה, והלך ישעיהו והושיב ישיבה על פתחו. מכאן לתלמיד חכם שחלה שמושיבין ישיבה על פתחו. ולא מילתא היא, דילמא אתי לאיגרווי ביה שטן. וכן שמעתי הימנו אנשי חצר ששכח אחד ולא עירב - ביתו אסור. והתנן: ביתו אסור להוציא ולהכניס לו ולהן - אמר רב הונא בריה דרב יהושע אמר רב ששת: לא קשיא

דף כו.ב

הא - רבי אליעזר והא - רבנן. כשתימצי לומר, לדברי רבי אליעזר המבטל רשות חצירו - רשות ביתו ביטל. לרבנן המבטל רשות חצירו - רשות ביתו לא ביטל. - פשיטא - אמר רחבה אנא ורב הונא בר חיננא תרגימנא: לא נצרכא אלא לחמשה ששרוין בחצר אחד, ושכח אחד מהן ולא עירב. לדברי רבי אליעזר, כשהוא מבטל רשותו - אין צריך לבטל לכל אחד ואחד. לרבנן, כשהוא מבטל רשותו - צריך לבטל לכל אחד ואחד. כמאן אזלא הא דתניא: חמשה ששרוין בחצר אחד ושכח אחד מהן ולא עירב, כשהוא מבטל רשותו - אין צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד. כמאן - כרבי אליעזר. רב כהנא מתני הכי. רב טביומי מתני הכי: כמאן אזלא הא דתניא, חמשה ששרוין בחצר אחד ושכח אחד מהן ולא עירב, כשהוא מבטל רשותו - אינו צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד. כמאן? אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת: כמאן - כרבי אליעזר. אמר ליה רב פפא לאביי: לרבי אליעזר, אי אמר לא מבטילנא ולרבנן אי אמר מבטילנא, מאי? טעמא דרבי אליעזר משום דקסבר: המבטל רשות חצירו - רשות ביתו ביטל, והאי אמר אנא לא מבטילנא. או דילמא: טעמא דרבי אליעזר משום דבית בלא חצר לא עבידי אינשי דדיירי, וכי קאמר לא מבטילנא - לאו כל כמיניה, אף על גב דאמר דיירנא - לאו כלום קאמר. ולרבנן, אי אמר מבטילנא, מאי טעמא דרבנן? משום דקסברי המבטל רשות חצירו רשות ביתו לא ביטל - והאי אמר מבטילנא. או דילמא: טעמא דרבנן משום דלא עביד איניש דמסלק נפשיה לגמרי מבית וחצר, והוי כי אורח לגבייהו. והאי כי אמר מבטילנא, - לאו כל כמיניה (קאמר). אמר ליה: בין לרבנן בין לרבי אליעזר, כיון דגלי דעתיה - גלי. וכן שמעתי ממנו שיוצאים בערקבלין בפסח. מאי ערקבלין? - אמר ריש לקיש: אצוותא חרוזיא. הדרן עלך עושין פסין. משנה. בכל מערבין ומשתתפין - חוץ מן המים ומן המלח. והכל ניקח בכסף מעשר - חוץ מן המים ומן המלח. הנודר מן המזון - מותר (במלח ובמים) (מסורת הש"ס: [במים ובמלח]). מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה. סומכוס אומר: בחולין. ולכהן בבית הפרס, רבי יהודה אומר: אפילו בין הקברות.

דף כז.א

מפני שיכול לחוץ ולילך ולאכול. גמרא. אמר רבי יוחנן: אין למידין מן הכללות ואפילו

במקום שנאמר בו חוץ. מדקאמר אפילו במקום שנאמר בו חוץ מכלל דלאו הכא קאי, היכא קאי? - התם קאי: כל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבין ונשים פטורות, ושלא הזמן גרמא - אחד נשים ואחד אנשים חייבין. וכללא הוא דכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות? הרי מצה שמחה והקהל, דמצות עשה שהזמן גרמא הוא - ונשים חייבות. וכל מצות עשה שלא הזמן גרמא נשים חייבות? הרי תלמוד תורה, פריה ורביה, ופדיון הבן, דמצות עשה שלא הזמן גרמא - ונשים פטורות אלא אמר רבי יוחנן: אין למידין מן הכללות, ואפילו במקום שנאמר בו חוץ. אמר אביי, ואיתימא רבי ירמיה: אף אגן נמי תנינא: עוד כלל אחר אמרו: כל שנישא על גבי הזב - טמא, וכל שהזב נישא עליו - טהור, חוץ מן הראוי למשכב ומושב והאדם. ותו ליכא? והא איכא מרכב - האי מרכב היכי דמי? אי דיתיב עליה - היינו מושב - אגן הכי קאמרינן: הא איכא גבא דאוכפא, דתניא: האוכף טמא מושב, והתפוס טמא מרכב. אלא שמע מינה: אין למידין מן הכללות, ואפילו במקום שנאמר בו חוץ. אמר רבינא ואיתימא רב נחמן: אף אגן נמי תנינא: בכל מערבין ומשתתפין, חוץ מן המים והמלח. ותו ליכא? והא איכא כמיהין ופטירות אלא שמע מינה: אין למידין מן הכללות, ואפילו במקום שנאמר בו חוץ. הכל ניקח בכסף מעשר כו'. רבי אליעזר ורבי יוסי בר חנינא, חד מתני אעירוב וחד מתני אמעשר. חד מתני אעירוב: לא שנו אלא מים בפני עצמו ומלח בפני עצמו, דאין מערבין - אבל במים ומלח מערבין. וחד מתני אמעשר: לא שנו אלא מים בפני עצמו ומלח בפני עצמו דאין ניקחין, אבל מים ומלח - ניקחין בכסף מעשר. מאן דמתני אמעשר - כל שכן אעירוב, ומאן דמתני אעירוב - אבל אמעשר לא. מאי טעמא - פירא בעינן. כי אתא רבי יצחק מתני אמעשר. מיתיבי, העיד רבי יהודה בן גדיש לפני רבי אליעזר: של בית אבא היו לוקחין ציר בכסף מעשר. אמר לו: שמא לא שמעת אלא כשקרבי דגים מעורבין בהן. ואפילו רבי יהודה בן גדיש לא קאמר אלא בציר, דשומנא דפירא היא - אבל מים ומלח לא - אמר רב יוסף:

דף כזב

לא נצרכה אלא שנתן לתוכן שמן. אמר ליה אביי: ותיפוק ליה משום שמן - לא צריכא שנתן דמי מים ומלח בהבלעה. - ובהבלעה מי שרי? - אין, והתניא בן בג בג אומר: (דברים י"ד) בבקר - מלמד שלוקחין בקר על גב עורו, ובצאן - מלמד שלוקחין צאן על גב גיזתה, וביין - מלמד שלוקחין יין על גב קנקנו, ובשכר - מלמד שלוקחין תמד משהחמיץ. אמר רבי יוחנן: מאן דמתרגם לי בבקר אליבא דבן בג בג - מובילנא מאניה אבתריה לבי מסותא. מאי טעמא? כולהו צריכי, לבר מבבקר דלא צריך. מאי צריכי? דאי כתב רחמנא בבקר, הוה אמינא: בקר הוא דמזדבן על גב עורו, משום דגופיה הוא - אבל צאן על גב גיזתה, דלאו גופיה הוא - אימא לא. ואי כתב רחמנא בצאן על גב גיזתה - הוה אמינא: משום דמחובר בה, אבל יין על גב קנקנו - אימא לא. ואי כתב רחמנא ביין - הוה אמינא: משום דהיינו נטירותיה, אבל תמד משהחמיץ דקיוהא בעלמא הוא - אימא לא, כתב רחמנא שכר. ואי כתב רחמנא בשכר - הוה אמינא: מאי שכר - דבילה

קעילית, דפירא הוא. אבל יין על גב קנקנו - אימא לא. ואי כתב רחמנא יין על גב קנקנו - דהיינו נטירותיה, אבל צאן על גב גיזתה - אימא לא, כתב רחמנא צאן דאפילו על גב גיזתה. בבקר למה ליי? וכי תימא: אי לא כתב רחמנא בבקר הוה אמינא: צאן על גב עורה - אין, על גב גיזתה - לא, כתב רחמנא בבקר - לאתויי עורו. אייתר ליה צאן לאתויי גיזתה. - אי לא כתב רחמנא בקר - לא הוה אמינא צאן על גב עורה אין, על גב גיזתה לא. דאם כן - לכתוב רחמנא בקר דממילא אייתר ליה צאן וכיון דכתב רחמנא צאן, דאפילו על גב גיזתה - בבקר למה ליי? השתא צאן על גב גיזתה מיזדבנא, בקר על גב עורו מיבעיא? היינו דקאמר רבי יוחנן: מאן דמתרגס לי בבקר אליבא דבן בג בג, מובילנא מאניה לבי מסותא. במאי קא מיפלגי רבי יהודה בן גדיש ורבי אליעזר והני תנאי דלקמן? - רבי יהודה בן גדיש ורבי אליעזר דרשי רבוי ומיעוטי, והני תנאי דרשי כללי ופרטי. רבי יהודה בן גדיש ורבי אליעזר דרשי ריבוי ומיעוטי: (דברים י"ד) ונתתה הכסף בכל אשר תאווה נפשך - ריבה, בבקר ובצאן וביין ובשכר - מיעט, ובכל אשר תשאלך נפשך - חזר וריבה. ריבה ומיעט וריבה - ריבה הכל. מאי רבי - רבי כל מילי, ומאי מיעט - לרבי אליעזר מיעט ציר, לרבי יהודה בן גדיש מיעט מים ומלח. והני תנאי דרשי כללי ופרטי, דתניא: ונתתה הכסף בכל אשר תאווה נפשך - כלל, בבקר ובצאן וביין ובשכר - פרט, ובכל אשר תשאלך נפשך - חזר וכלל. כלל ופרט וכלל - אי אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש - פרי מפרי וגידולי קרקע, אף כל - פרי מפרי וגידולי קרקע. ותניא אידך: מה הפרט מפורש - ולד ולדות הארץ, אף כל ולד ולדות הארץ. מאי בינייהו? - אמר אביי דגים איכא בינייהו, למאן דאמר: פרי מפרי וגידולי קרקע - הני דגים גידולי קרקע נינהו. למאן דאמר ולד ולדות הארץ - דגים ממיא איברו. ומי אמר אביי דגים גידולי קרקע נינהו? והאמר אביי:

דף כח.א

אכל פוטיתא - לוקה ארבע, נמלה - לוקה חמש, צירעה - לוקה שש. ואם איתא, פוטיתא נמי לילקי משום השרץ על הארץ - אלא אמר רבינא: עופות איכא בינייהו. למאן דאמר פרי מפרי וגידולי קרקע - הני נמי גידולי קרקע נינהו. למאן דאמר ולד ולדות הארץ - הני עופות מן הרקק - נבראו. מאן דמרבי עופות מאי טעמיה, ומאן דממעט עופות מאי טעמיה? מאן דמרבי עופות קסבר: כללא בתרא דוקא, פרט וכלל נעשה כלל מוסף על הפרט. ואיתרבו להו כל מילי, ואהני כללא קמא למעוטי כל דלא דמי ליה משני צדדין. ומאן דממעט עופות קסבר: כללא קמא דווקא, כלל ופרט - ואין בכלל אלא מה שבפרט, הני - אין, מידי אחרינא - לא. ואהני כללא בתרא לרבוי כל דדמי ליה משלשה צדדין. אמר רבי יהודה משמיה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: מערבין בפעפועין ובחלגלוגות. ובגודגדניות, אבל לא בחזיז, ולא בכפניות. ובגודגדניות מי מערבין? והתניא: גודגדניות, מרובי בנים - יאכלו, חשוכי בנים - לא יאכלו ואם הוקשו לזרע - אף מרובי בנים לא יאכלו. - תרגמא אשלא הוקשו לזרע, ומרובי בנים. ואיבעית אימא: לעולם לחשוכי בנים - דהא חזו למרובי בנים. מי לא תנן: מערבין לנזיר

ביין ולישראל בתרומה. אלמא: אף על גב דלא חזי להאי - חזי להאי. הכא נמי: אף על גב דלא חזי להאי - חזי להאי. ואיבעית אימא: כי קאמר רב - בהנדקוקי מדאי. ובחזיו לא? והאמר רב יהודה אמר רב: כשות וחזיו מערבין בהן, ומברכין עליהן בורא פרי האדמה - לא קשיא הא - מקמי דאתא רב לבבל, הא - לבתר דאתא רב לבבל. ובבל הוא רובא דעלמא? והתניא: הפול והשעורה והתילתן שזרען לירק - בטלה דעתו אצל כל אדם, לפיכך: זרען חייב וירקן פטור. השחליים והגרגיר שזרען לירק - מתעשרין ירק וזרע, זרען לזרע - מתעשרין זרע וירק. כי קאמר רב -

דף כח.ב

בדגנונייתא. זרע גרגיר למאי חזי? - אמר רבי יוחנן: שכן ראשונים שלא היה להן פלפלין, שוחקין אותו ומטבילין בו את הצלי. רבי זירא כי הוה חליש מגרסיה הוה אזיל ויתיב אפיתחא דרב יהודה בר אמי, אמר: כי נפקי ועיילי רבנן - איקום מקמייהו ואקבל בהו אגרא. נפק אתא ינוקא דבי רב, אמר ליה: מאי אגמרך רבך? אמר ליה: כשות - בורא פרי האדמה, חזיו - שהכל נהיה בדברו. אמר ליה: אדרבה, איפכא מסתברא האי - מארעא קא מרבי, והאי - מאוירא קא מירבי. והלכתא כינוקא דבי רב. מאי טעמא? האי - גמר פירי, והאי - לאו גמר פירי. ומאי דקאמרת האי מארעא קא רבי והאי מאוירא קא רבי - לא היא. כשות נמי מארעא קא רבי, דהא קא חזינן דקטלינן לה להיזמתא ומייתא כשותא. ובכפניות אין מערבין? והתניא: קור ניקח בכסף מעשר, ואין מטמא טומאת אוכלין. וכפניות נקחות בכסף מעשר, ומטמאות טומאת אוכלים. רבי יהודה אומר: קור הרי הוא כעץ לכל דבריו, אלא שניקח בכסף מעשר. וכפניות - הרי הן כפרי לכל דבריהם, אלא שפטורות מן המעשר. - התם בדניסחני. - אי הכי בהא לימא רבי יהודה פטורות מן המעשר? והתניא, אמר רבי יהודה: לא הוזכרו פגי ביתיוני אלא לענין מעשר בלבד פגי ביתיוני ואהיני דטובינא חייבין במעשר. - אלא לעולם לאו בניסחני, ולענין טומאת אוכלין שאני. כדאמר רבי יוחנן: הואיל וראוי למתקן על ידי האור. הכא נמי: הואיל ויכול למתקן על ידי האור. והיכא אתמר דרבי יוחנן - אהא: דתניא, שקדים המרים, קטנים - חייבין, גדולים - פטורין. מתוקים, גדולים - חייבין, קטנים - פטורין. רבי שמעון ברבי יוסי אומר משום אביו: זה וזה לפטור, ואמרי לה: זה זה לחיוב. אמר רבי אילעא: הורה רבי חנינא בציפורי כדברי האומר זה וזה לפטור. ולמאן דאמר זה וזה לחיוב, למאי חזי? - אמר רבי יוחנן: הואיל וראוי למתקן על ידי האור. אמר מר, רבי יהודה אומר: קור הרי הוא כעץ לכל דבריו, אלא שניקח בכסף מעשר. היינו תנא קמא - אמר אביי: שלקו וטגנו איכא בנייהו. מתקיף לה רבא: מי איכא למאן דאמר שלקו וטגנו לא? והתניא: העור והשיליא אין מטמאין טומאת אוכלין, עור ששלקו, ושיליא שחישב עליה - מטמאין טומאת אוכלין - אלא אמר רבא: איכא בנייהו ברכה. דאתמר: קור, רב יהודה אמר: בורא פרי האדמה, ושמואל אמר: שהכל נהיה בדברו. רב יהודה אמר בורא פרי האדמה - אוכלא הוא, ושמואל אמר: שהכל נהיה בדברו - כיון שסופו להקשות לא מברכין עילויה בורא פרי האדמה. אמר

ליה שמואל לרב יהודה: שיננא, כוותיך מסתברא, דהא צנון שסופו להקשות ומברכינן עליה בורא פרי האדמה. ולא היא, צנון - נטעי אינשי אדעתא דפוגלא, דיקלא - לא נטעי אינשי אדעתא דקורא. ואף על גב דקלסיה שמואל לרב יהודה, הלכתא כוותיה דשמואל. גופא, אמר רב יהודה אמר רב: כשות וחזיז מערבין בהן, ומברכינן עליהם בורא פרי האדמה. כשות בכמה? - כדאמר רב יחיאל: כמלא היד, הכא נמי - כמלא היד. חזיז בכמה? אמר רבה בר טוביה בר יצחק אמר רב: כמלא אוזילתא דאיכרי. אמר רב חלקיה בר טוביה מערבין בקליא. - בקליא סלקא דעתך? אלא: בירקא דקליא. וכמה? אמר רב יחיאל: כמלא היד. רבי ירמיה נפק לקירייתא בעו מיניה מהו לערב בפולין לחין? לא הוה בידיה. כי אתא לבי מדרשא אמרו ליה, הכי אמר רבי ינאי: מערבין בפולין לחין. וכמה? אמר רב יחיאל: כמלא היד. אמר רב המנונא: מערבין בתרדין חין. איני? והאמר רב חסדא: סילקא חייא קטיל גברא חייא

דף כט.א

- ההוא בבשיל ולא בשיל. איכא דאמרי, אמר רב המנונא: אין מערבין בתרדין חין, דאמר רב חסדא: סילקא חייא קטיל גברא חייא. - והא קא חזינן דקא אכלי ולא מייתי - התם בבשיל ולא בשיל. אמר רב חסדא: תבשיל של תרדין יפה ללב וטוב לעיניים, וכל שכן לבני מעיים. אמר אביי: והוא דיתיב אבי תפי ועביד תוך תוך. אמר רבא: הריני כבן עזאי בשוקי טבריא. אמר ליה ההוא מרבנן לרבא: תפוחים בכמה? אמר ליה: וכי מערבין בתפוחים? - ולא? והתנן: כל האוכלין מצטרפין לפסול את הגוויה בחצי פרס, ובמזון שתי סעודות לעירוב, וכביצה לטמא טומאת אוכלים - והאי מאי תיובתא? אילימא משום דקתני כל האוכלין והני בני אכילה נינהו - והאמר רבי יוחנן: אין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בו חוץ - אלא משום דקתני ובמזון שתי סעודות לעירוב וכביצה לטמא טומאת אוכלין, והני נמי בני טמויי טומאת אוכלין נינהו. וכמה? - אמר רב נחמן: תפוחים בקב. מיתיבי, רבי שמעון בן אלעזר אומר: עוכלא תבלין, וליטרא ירק, ועשרה אגוזין, וחמשה אפרסקין, ושני רמונים, ואתרוג אחד. ואמר גורסק בר דרי משמיה דרב מנשיא בר שגובלי משמיה דרב: וכן לעירוב. והני נמי ליהו כי אפרסקין? - הני חשיבי והני לא חשיבי. אמר רב יוסף: שרא ליה מריה לרב מנשיא בר שגובלי אנא אמריתא ניהליה אמתניתין והוא אמרה אברייתא. דתנן: אין פוחתין לעני בגורן מחצי קב חטין וקב שעורין. רבי מאיר אומר: חצי קב שעורין, וקב וחצי כוסמין, וקב גרוגרות, או מנה דבילה. רבי עקיבא אומר: פרס. וחצי לוג יין, רבי עקיבא אומר: רביעית. ורביעית שמן, רבי עקיבא אומר: שמינית. ושאר כל הפירות, אמר אבא שאול: כדי שימכרם ויקח בהן מזון שתי סעודות. ואמר רב: וכן לעירוב. ומאי אולמיה דהאי מהך? אילימא משום דקא תני בהך תבלין, ותבלין לאו בני אכילה נינהו - אטו הכא מי לא קתני חטין ושעורין, ולא בני אכילה נינהו. - אלא משום דקתני חצי לוג יין. ואמר רב: מערבין בשתי רביעיות של יין. מדבעינן כולי האי - שמע מיניה כי אמר רב וכן לעירוב - אהא מתניתין קאמר - שמע מיניה. אמר רב: ובמזון שתי סעודות לעירוב.

סבר רב יוסף למימר: עד דאיכא סעודה מהאי וסעודה מהאי. אמר ליה רבה: אפילו למחצה לשליש ולרביע. גופא אמר רב מערבין בשתי רביעיות של יין ומי בעינן כולי האי? והתניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: יין - כדי לאכול בו, חומץ - כדי לטבל בו, זיתים ובצלים - כדי לאכול בהן שתי סעודות. - התם בחמרא מבשלא. אמר מר: חומץ כדי לטבל בו. אמר רב גידל אמר רב: כדי לטבל בו מזון שתי סעודות של ירק. איכא דאמרי, אמר רב גידל אמר רב: ירק הנאכל בשתי סעודות. אמר מר: זיתים ובצלים, כדי לאכול בהן מזון שתי סעודות. ובבצלים מי מערבין? והתניא, אמר רבי שמעון בן אלעזר: פעם אחת שבת רבי מאיר בערדיסקא, ובא אדם אחד לפניו. אמר לו: רבי, עירבתי בבצלים לטיבעין. והושיבו רבי מאיר בארבע אמות שלו. - לא קשיא הא - בעלים, הא - באימהות. דתניא: אכל בצל והשכים ומת - אין אומרין ממה מת. ואמר שמואל: לא שנו אלא בעלים, אבל באימהות - לית לן בה, ובעלין נמי לא אמרן, אלא

דף כט.ב

דלא אבציל זירתא, אבל אבציל זירתא - לית לן בה. אמר רב פפא: לא אמרן אלא דלא אישתי שיכרא, אבל אישתי שיכרא - לית לן בה. תנו רבנן: לא יאכל אדם בצל מפני נחש שבו. ומעשה ברבי חנינא שאכל חצי בצל וחצי נחש שבו, וחלה ונטה למות, ובקשו חביריו רחמים עליו וחיה, מפני שהשעה צריכה לו. אמר רבי זירא אמר שמואל: שכר מערבין בו, ופוסל את המקוה בשלשת לוגין. מתקיף לה רב כהנא: פשיטא, וכי מה בין זה למי צבע? דתנן, רבי יוסי אומר: מי צבע פוסלין את המקוה בשלשת לוגין - אמרי: התם מיא דצבעא מיקרי, הכא - שיכרא איקרי. ובכמה מערבין? סבר רב אחא בריה דרב יוסף קמיה דרב יוסף למימר: בתרין רבעי שכרא. כדתנן: המוציא יין כדי מזיגת הכוס, ותני עלה: כדי מזיגת כוס יפה. מאי כוס יפה? - כוס של ברכה ואמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב: כוס של ברכה צריך שיהא בו רובע רביעית, כדי שימזגנו ויעמוד על רביעית. וכדרבא, דאמר רבא: כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא - לאו חמרא הוא. וקתני סיפא: ושאר כל המשקין ברביעית, וכל השופכין ברביעית. מדהתם על חד ארבע - הכא נמי על חד ארבע. - ולא היא, התם הוא דבציר מהכי לא חשיב, אבל הכא - לא, דעבידי אינשי דשתו כסא בצפרא וכסא בפניא, וסמכי עילויהו. תמרים בכמה? - אמר רב יוסף: תמרים בקב. אמר רב יוסף: מנא אמינא לה - דתניא: אכל גרוגרות ושילם תמרים - תבא עליו ברכה. היכי דמי? אילימא לפי דמים, דאכל מיניה בזוזא וקא משלם ליה בזוזא - מאי תבא עליו ברכה? בזוזא אכל, בזוזא קא משלם אלא לאו לפי מדה, דאכל מיניה גריוא דגרוגרות דשויא זוזא, וקא משלם ליה גריוא דתמרים דשווי ארבעה. וקתני: תבא עליו ברכה, אלמא: תמרים עדיפי. - אמר ליה אביי: לעולם דאכל מיניה בזוזא, וקא משלם בזוזא. ומאי תבא עליו ברכה - דאכל מיניה מידי דלא קפיץ עליה זבינא, וקא משלם ליה מידי דקפיץ עליה זבינא. שתיתא, אמר רב אחא בר פנחס: תרי שרגושי. כיסאני, אמר אביי: תרי בוני דפומבדיתא. אמר אביי, אמרה לי אם: הני כיסאני מעלו לליבא, ומבטלי מחשבתא. ואמר אביי, אמרה לי אם: האי מאן דאית ליה חולשא

דליבא לייתי בישראל דאטמא ימינא דדיכרא, ולייתי כבויי דרעיתא דניסן. ואי ליכא כבויי דרעיתא - לייתי סוגייני דערבתיא, וניכבביה וניכול, ונשתי בתריה חמרא מרקא. אמר רב יהודה אמר שמואל: כל שהוא ליפתן - כדי לאכול בו. כל שאינו ליפתן - כדי לאכול הימנו. בשר חי - כדי לאכול הימנו. בשר צלי, רבה אמר: כדי לאכול בו, ורב יוסף אמר: כדי לאכול הימנו. אמר רב יוסף: מנא אמינא לה - דהני פרסאי אכלי טבהקי בלא נהמא, אמר ליה אביי: ופרסאי הוו רובא דעלמא? והתנן: בגדי עניים לעניים, בגדי עשירים לעשירים,

דף ל.א

אבל בגדי עשירים לעניים - לא. וכי תימא: הכא לחומרא והכא לחומרא. והתניא: רבי שמעון בן אלעזר אומר: מערבין לחולה ולזקן כדי מזונו, ולרעבתן בסעודה בינונית של כל אדם. קשיא - ומי אמר רבי שמעון בן אלעזר הכי? והתניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: עוג מלך הבשן פיתחו כמלואו - ואביי: התם היכי ליעביד - הדומי נהדמיה, [ונפקיה? איבעיא להו: פליגי רבנן עליה דרבי שמעון בן אלעזר, או לא? - תא שמע, דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: עוג מלך הבשן פיתחו בארבעה. - התם דאיכא פתחים קטנים טובא, ואיכא חד דהוי ארבעה. דודאי כי קא מרוח - בההוא קא מרוח. אמר רב חייה בר רב אשי אמר רב: מערבין בבשר חי. אמר רב שימי בר חייה: מערבין בביצים חיות. וכמה אמר רב נחמן בר יצחק: (אחת). סיני אמר שתיים. הנודר מן המזון מותר במים כו'. מלח ומים הוא דלא איקרי מזון, הא כל מילי איקרי - מזון. לימא תיהוי תיובתא דרב ושמואל, דרב ושמואל דאמרי תרווייהו: אין מברכין בורא מיני מזונות אלא על חמשת המינין בלבד. - ולא אותביניה חדא זימנא? - לימא תיהוי תיובתיהו נמי מהא - אמר רב הונא: באומר כל הזן עלי, מים ומלח הוא דלא זייני, הא כל מילי - זייני. והאמר רבה בר בר חנה: כי הוה אזילנא בתריה דרבי יוחנן למיכל פירי דגינוסר, כי הוינן בי מאה - הוה מנקטינן לכל חד וחד עשרה עשרה, כי הוינן בי עשרה הוה מנקטינן לכל חד וחד מאה מאה, וכל מאה מינייהו (לא) הוי מחזיק להו צנא בת תלתא סאוי, והוה אכיל להו לכולהון, ואמר: שבועתא דלא טעים לי זיונא - אימא מזונא. אמר רב הונא אמר רב: שבועה שלא אוכל ככר זו - מערבין לו בה, ככר זו עלי - אין מערבין לו בה. מיתיבי: הנודר מן הככר - מערבין לו בה. מאי לאו דאמר עלי? - לא, דאמר זו. הכי נמי מסתברא, דקתני סיפא: אימתי - בזמן שאמר שבועה שלא אטעמנה. אבל אמר עלי מאי? הכי נמי דאין מערבין לו בה - אי הכי, אדתני ככר זו הקדש - אין מערבין לו בה לפי שאין מערבין בהקדשות. ליפלוג וליתני בדידה: במה דברים אמורים - דאמר זו אבל אמר עלי - אין מערבין לו בה. אמר לך רב הונא: אלא מאי כל היכא דאמר עלי מערבין? קשיא רישא - חסורי מיחסרא והכי קתני: הנודר מן הככר - מערבין לו בה, ואפילו אמר עלי - נעשה כאומר שבועה שלא אטעמנה. מכל מקום קשיא לרב הונא - הוא דאמר כרבי אליעזר. דתניא, רבי אליעזר אומר: שבועה שלא אוכל ככר זו - מערבין לו בה, ככר זו עלי - אין מערבין לו בה. ומי אמר רבי אליעזר הכי? והתניא: זה הכלל:

אדם אוסר עצמו באוכל - מערבין לו בה, אוכל הנאסר לו לאדם - אין מערבין לו בה. רבי אליעזר אומר: ככר זו עלי - מערבין לו בה, ככר זו הקדש - אין מערבין לו בה, לפי שאין מערבין לו בהקדשות - תרי תנאי, ואליבא דרבי אליעזר. מערבין לנזיר ביין כו'. מתניתין דלא כבית שמאי. דתניא, בית שמאי אומרים: אין מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה, בית הלל אומרים: מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה. אמרו להן בית הלל לבית שמאי: אי אתם מודים

דף ל.ב

שמערבין לגדול ביום הכפורים? - אמרו להן: אבל. - אמרו להן: כשם שמערבין לגדול ביום הכפורים, כן מערבין לנזיר ביין ולישראל בתרומה. ובית שמאי: התם - איכא סעודה הראויה מבעוד יום, הכא - ליכא סעודה הראויה מבעוד יום. כמאן - דלא כחנניה. דתניא, חנניה אומר: כל עצמן של בית שמאי לא היו מודים בעירוב, עד שיוציא מטתו וכל כלי תשמישיו לשם. כמאן אזלא הא דתניא: עירב בשחורים - לא יצא בלבנים, בלבנים - לא יצא בשחורים. כמאן? אמר רב נחמן בר יצחק: חנניה היא, ואליבא דבית שמאי. ולחנניה, בשחורים הוא דלא יצא - הא בלבנים יצא? האמר: עד שיוציא מטתו וכלי תשמישיו לשם - הכי קאמר: עירב בלבנים והוצרך לשחורים - אף בלבנים לא יצא. כמאן? אמר רב נחמן בר יצחק: חנניה היא, ואליבא דבית שמאי. סומכוס אומר בחולין. ואילו לנזיר ביין לא פליג, מאי טעמא - אפשר דמתשיל אנזירותיה. - אי הכי, תרומה נמי אפשר דמתשיל עילויה - אי מתשיל עלה - הדרא לטיבלא. - וליפרוש עלה ממקום אחר לא נחשדו חבירים לתרום שלא מן המוקף. - ולפרוש עלה מיניה וביה - דלית בה שיעורא. - ומאי פסקא? - אלא: סומכוס סבר לה כרבנן, דאמרי: כל דבר שהוא משום שבות - גזרו עליו בין השמשות. כמאן אזלא הא דתנן: יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם: מלא קומצו מנחה, ומלא חפניו קטרת, והשותה מלא לוגמיו ביום הכפורים, ובמזון שתי סעודות לעירוב. כמאן? אמר רבי זירא: סומכוס היא, דאמר: מאי דחזי ליה בעינן. לימא פליגא אדרבי שמעון בן אלעזר דתניא, רבי שמעון בן אלעזר אומר: מערבין לחולה ולזקן כדי מזונו, ולרעבתן בסעודה בינונית של כל אדם - תרגומא אחולה וזקן, אבל רעבתן - בטלה דעתו אצל כל אדם. ולכהן בבית הפרס. דאמר רב יהודה אמר שמואל: מנפח אדם בית הפרס והולך. רבי יהודה בר אמי משמיה דרב יהודה אמר: בית הפרס שנידש טהור. רבי יהודה אומר אף בית הקברות. תנא: מפני שיכול לחוץ, ולילך בשידה תיבה ומגדל. קא סבר: אהל זרוק שמיה אהל. ובפלוגתא דהני תנאי דתניא: הנכנס לארץ העמים בשידה תיבה ומגדל רבי מטמא, רבי יוסי ברבי יהודה מטהר. במאי קמיפלגי? מר סבר: אהל זרוק - לאו שמיה אהל, ומר סבר: אהל זרוק - שמיה אהל. והא דתניא, רבי יהודה אומר:

דף לא.א

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר. היכי אזיל - בשידה תיבה ומגדל. והא כיון דאחתא איטמיה לה - בשלא הוכשרה, או שנילושה במי פירות. - והיכי מייתי לה? -

בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טומאה. - והא קא מאהיל - דמייתי לה אחוריה. - אי הכי מאי טעמא דרבנן? - קסברי: אסור לקנות בית באיסורי הנאה. מכלל דרבי יהודה סבר: מותר? - קסבר: מצות לאו ליהנות ניתנו, אלא הא דאמר רבא: מצות לאו ליהנות ניתנו, לימא כתנאי אמרה לשמעתיה? - אמר לך רבא: אי סבירא להו דאין מערבין אלא לדבר מצוה - דכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו. והכא בהא קמיפלגי מר סבר: אין מערבין אלא לדבר מצוה, ומר סבר: מערבין אפילו לדבר הרשות. אלא הא דאמר רב יוסף: אין מערבין אלא לדבר מצוה - לימא כתנאי אמרה לשמעתיה? - אמר לך רב יוסף: דכולי עלמא אין מערבין אלא לדבר מצוה, ודכולי עלמא מצות לאו ליהנות ניתנו, ובהא קמיפלגי מר סבר: כיון דקנה ליה עירוב - לא ניחא ליה דמינטרא, ומר סבר: ניחא ליה דמינטרא, דאי איצטריך אכיל ליה. משנה. מערבין בדמאי, ובמעשר ראשון שנטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש שנפדו, והכהנים בחלה. אבל לא בטבל, ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. גמרא. דמאי, הא לא חזי ליה - מיגו דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני, וחזו ליה - השתא נמי חזי ליה. דתנן: מאכילין את העניים דמאי

דף לא.ב

ואת אכסניא דמאי. אמר רב הונא: תנא, בית שמאי אומרים: אין מאכילין את העניים דמאי, ובית הלל אומרים: מאכילין את העניים דמאי. ובמעשר ראשון שנטלה כו'. פשיטא - לא צריכא, שהקדימו בשבלין, ונטלה ממנו תרומת מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה. וכדרבי אבהו אמר ריש לקיש, דאמר רבי אבהו אמר ריש לקיש: מעשר ראשון שהקדימו בשבלין - פטור מתרומה גדולה. שנאמר: (במדבר י"ח) והרמתם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר, מעשר מן המעשר אמרתי לך, ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר אמר ליה רב פפא לאביי: אי הכי, אפילו הקדימו בכרי נמי - אמר ליה: עליך אמר קרא (במדבר י"ח) מכל מעשרתיכם תרימו את כל תרומת ה'. ומה ראית? - האי - אידגן, והאי - לא אידגן. ובמעשר שני והקדש שנפדו. פשיטא - לא צריכא, שנתן את הקרן ולא נתן את החומש. וקא משמע לן: דאין החומש מעכב. אבל לא בטבל. פשיטא - לא צריכא, בטבל טבול מדרבנן. וכגון שזרעו בעציץ שאינו נקוב. ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו. פשיטא - לא צריכא, שהקדימו בכרי ונטלה ממנו תרומת מעשר ולא נטלה ממנו תרומה גדולה. מהו דתימא כדאמר ליה רב פפא לאביי - קא משמע לן כדשני ליה. ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. פשיטא - לא צריכא, שפדאן ולא פדאן כהלכתן: מעשר שפדאו על גב אסימון, ורחמנא אמר (דברים י"ד) וצרת הכסף - כסף שיש עליו צורה. הקדש - שחיללו על גב קרקע, דרחמנא אמר ונתן הכסף וקם לו. משנה. השולח עירובו ביד חרש שוטה וקטן, או ביד מי שאינו מודה בעירוב - אינו עירוב. ואם אמר לאחר לקבלו ממנו - הרי זה עירוב. גמרא. וקטן לא? והאמר רב הונא: קטן גובה את העירוב - לא קשיא: כאן - בעירובי תחומין, כאן - בעירובי חצירות. או ביד מי שאינו מודה בעירוב. מאן? - אמר רב חסדא: כותאי. ואם

אמר לאחר לקבלו הימנו - הרי זה עירוב. וליחוש דילמא לא ממטי ליה? - כדאמר רב חסדא: בעומד ורואהו, הכא נמי: בעומד ורואהו. - וליחוש דילמא לא שקיל מיניה? כדאמר רב יחיאל: חזקה שליח עושה שליחותו, הכא נמי: חזקה שליח עושה שליחותו. והיכא איתמר דרב חסדא ורב יחיאל? אהא אתמר דתניא: נתנו לפיל והוליכו, לקוף והוליכו - אין זה עירוב. ואם אמר לאחר לקבלו הימנו - הרי זה עירוב. - ודילמא לא ממטי ליה? - אמר רב חסדא: בעומד ורואהו. - ודילמא לא מקבל ליה מיניה? - אמר רב יחיאל: חזקה שליח עושה שליחותו. אמר רב נחמן: בשל תורה - אין חזקה שליח עושה שליחותו,

דף לבא

בשל סופרים - חזקה, שליח עושה שליחותו. ורב ששת אמר: אחד זה ואחד זה - חזקה, שליח עושה שליחותו. אמר רב ששת: מנא אמינא לה - דתנן: משקרב העומר הותר החדש מיד, והרחוקים מותרים מחצות היום ואילך. והא חדש דאורייתא הוא, וקתני: הרחוקים מותרין מחצות היום ואילך. לאו משום חזקה שליח עושה שליחותו? - ורב נחמן: התם כדקתני טעמא - לפי שיודעין שאין בית דין מתעצלין בו. ואיכא דאמר, אמר רב נחמן: מנא אמינא לה - דקתני טעמא: לפי שיודעין שאין בית דין מתעצלין בו. בית דין הוא דלא מתעצלין בו - הא שליח מתעצל בו. - ורב ששת אמר לך: בית דין עד פלגיה דיומא, שליח - כולי יומא. אמר רב ששת: מנא אמינא לה - דתניא: האשה שיש עליה לידה או זיבה, מביאה מעות ונותנת בשופר, וטובלת ואוכלת בקדשים לערב. מאי טעמא - לאו משום דאמרין חזקה שליח עושה שליחותו? - ורב נחמן - התם כדרב שמעיה. דאמר רב שמעיה: חזקה אין בית דין של כהנים עומדים משם עד שיכלו כל מעות שבשופר. אמר רב ששת: מנא אמינא לה - דתניא: האומר לחבירו צא ולקט לך תאנים מתאנתי - אוכל מהן עראי, ומעשרן ודאי. מלא לך כלכלה זה תאנים מתאנתי - אוכל מהן עראי, ומעשרן דמאי. במה דברים אמורים - בעם הארץ, אבל בחבר - אוכל ואינו צריך לעשר, דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במה דברים אמורים - בעם הארץ, אבל בחבר - אינו אוכל עד שיעשר, לפי שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. אמר רבי: נראין דברי מדברי אבא, מוטב שיחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף, ולא יאכילו לעמי הארץ טבלים, עד כאן לא פליגי אלא דמר סבר נחשדו, ומר סבר לא נחשדו. אבל כולי עלמא - חזקה שליח עושה שליחותו. - ורב נחמן: התם כדרב חנינא חוזאה, דאמר רב חנינא חוזאה: חזקה הוא על חבר שאינו מוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידו. אמר רב: במה דברים אמורים - בעם הארץ, אבל בחבר - אוכל ואינו צריך לעשר, דברי רבי. האי עם הארץ דקאמר ליה למאן? אילימא דקאמר לעם הארץ חבריה - מעשרן דמאי? מי ציית? אלא בעם הארץ דקאמר ליה לחבר. אימא סיפא: נראין דברי מדברי אבא, מוטב שיחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף ואל יאכילו לעמי הארץ טבלין. עמי הארץ מאי בעי התם? אמר רבינא: רישא בעם הארץ שאמר לחבר, סיפא בחבר שאמר לעם הארץ וחבר אחר שומעו. רבי

דף לבב

סבר: אותו חבר אוכל ואינו צריך לעשר, דודאי עישורי מעשר ההוא חבר קמא עילויה. ורבן שמעון בן גמליאל אומר: לא יאכל עד שיעשר, לפי שלא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף. ואמר ליה רבי: מוטב שיחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף, ואל יאכילו עמי הארץ טבלים. במאי קמיפלגי? - רבי סבר: ניחא ליה לחבר דלעביד הוא איסורא קלילא, ולא ליעבד עם הארץ איסורא רבה. ורבן - שמעון בן גמליאל סבר: ניחא ליה לחבר דלעבד עם הארץ איסורא רבה, ואיהו אפילו איסורא קלילא לא ליעבד. משנה. נתנו באילן, למעלה מעשרה טפחים - אין עירובו עירוב, למטה מעשרה טפחים - עירובו עירוב. נתנו בבור, אפילו עמוק מאה אמה - עירובו עירוב. גמרא. יתיב רבי חייה בר אבא ורבי אסי ורבי בר נתן, ויתיב רב נחמן גבייהו, ויתבי וקאמר: האי אילן דקאי היכא? אילימא דקאי ברשות היחיד - מה לי למעלה מה לי למטה? רשות היחיד עולה עד לרקיע ואלא דקאי ברשות הרבים דמתכוין לשבות היכא? אילימא דנתכוון לשבות למעלה - הוא ועירובו במקום אחד הוא. אלא נתכוון לשבות למטה. והא קא משתמש באילן - לעולם דקאי ברשות הרבים, ונתכוון לשבות למטה ורבי היא, דאמר: כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות. אמר להו רב נחמן: ישר, וכן אמר שמואל אמרו ליה: פתרתו בה כולי האי? - אינהו נמי הכי קא פתרי בה [אלא הכי] אמרו ליה: קבעיתו ליה בגמרא? - אמר להו: אין. אתמר נמי, אמר רב נחמן אמר שמואל: הכא באילן העומד ברשות הרבים עסקינן, גבוה עשרה ורחב ארבעה, ונתכוון לשבות למטה. ורבי היא, דאמר: כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות. אמר רבא: לא שנו אלא באילן העומד חוץ לעיבורה של עיר, אבל אילן העומד בתוך עיבורה של עיר - אפילו למעלה מעשרה הרי זה עירוב, דמתא כמאן דמליא דמיא. - אי הכי, חוץ לעיבורה של עיר נמי, כיון דאמר רבא: הנותן עירובו - יש לו ארבע אמות, הויא לה רשות היחיד - ורשות היחיד עולה עד לרקיע - אמר רב יצחק בריה דרב משרשיא: הכא באילן הנוטה חוץ לארבע אמות עסקינן,

דף לגא

ונתכוין לשבות בעיקרו. ומאי למעלה ומאי למטה - דהדר זקין. - והא אי בעי מייתי לה דרך עליו - כשרבים מכתפין עליו, וכדעולא דאמר עולא: עמוד תשעה ברשות הרבים ורבים מכתפין עליו, וזרק ונח על גביו - חייב. מאי רבי ומאי רבנן? דתניא: נתנו באילן, למעלה מעשרה טפחים - אין עירובו עירוב. למטה מעשרה טפחים - עירובו עירוב, ואסור ליטלו. בתוך שלשה - מותר ליטלו. נתנו בכלכלה ותלאו באילן, אפילו למעלה מעשרה טפחים עירובו עירוב, דברי רבי. וחכמים אומרים: כל מקום שאסור ליטלו - אין עירובו עירוב. וחכמים אומרים אהייא? אילימא אסיפא - לימא קסברי רבנן צדדין אסורין? - אלא ארישא. האי אילן היכי דמי? אי דלית ביה ארבעה - מקום פטור הוא, ואי דאית ביה ארבעה - כי נתנו בכלכלה מאי הוי? - אמר רבינא: רישא דאית ביה ארבעה, סיפא דלית ביה ארבעה, וכלכלה משלימתו לארבעה.

דף לג.ב

ורבי סבר לה כרבי מאיר, וסבר לה כרבי יהודה. סבר לה כרבי מאיר - דאמר: חוקקין להשלים. וסבר לה כרבי יהודה - דאמר: בעינן עירוב על גבי מקום ארבעה, וליכא. מאי רבי יהודה? דתניא, רבי יהודה אומר: נעץ קורה ברשות הרבים והניח עירובו עליה, גבוה עשרה ורחבה ארבעה - עירובו עירוב, ואם לאו - אין עירובו עירוב. - אדרבה, הוא ועירובו במקום אחד - אלא הכי קאמר: גבוה עשרה - צריך שיהא בראשה ארבעה, אין גבוהה עשרה - אין צריך שיהא בראשה ארבעה. כמאן? - דלא כרבי יוסי ברבי יהודה: דתניא, רבי יוסי ברבי יהודה אומר: נעץ קנה ברשות הרבים והניח בראשו טרסקל, וזרק ונח על גביו - חייב. - אפילו תימא רבי יוסי ברבי יהודה, התם - הדרן מחיצתא, הכא - לא הדרן מחיצתא. רבי ירמיה אמר: שאני כלכלה הואיל ויכול לנטותה ולהביאה לתוך עשרה. יתיב רב פפא וקא אמר להא שמעתא. איתיביה רב בר שבא לרב פפא: כיצד הוא עושה? מוליכו בראשון ומחשיך עליו, ונוטלו ובא לו. בשני מחשיך עליו ואוכלו ובא לו.

דף לד.א

אמאי? נימא: כיון דאי בעי אמטויי מצי ממטי ליה, אף על גב דלא אמטייה - כמאן דאמטייה דמי - אמר רבי זירא: גזירה משום יום טוב שחל להיות אחר שבת. - איתיביה: נתכוון לשבות ברשות הרבים, והניח עירובו בכותל, למטה מעשרה טפחים - עירובו עירוב, למעלה מעשרה טפחים - אין עירובו עירוב. נתכוון לשבות בראש השוכך או בראש המגדל, למעלה מעשרה טפחים - עירובו עירוב, למטה מעשרה טפחים - אין עירובו עירוב. ואמאי? הכי נמי נימא: הואיל ויכול לנטותו ולהביאו לתוך עשרה - אמר רבי ירמיה: הכא במגדל מסומר עסקינן. רבא אמר: אפילו תימא במגדל שאינו מסומר, והכא במגדל ארוך עסקינן, דאי ממטי ליה פורתא אזיל חוץ לארבע אמות. היכי דמי? אי דאיכא כוותא ומתנא - לייתיה בכוותא ומתנא - דלית ליה כוותא ומתנא. נתנו בבור אפילו עמוק מאה אמה וכו'. האי בור דקאי היכא? אילימא דקאי ברשות היחיד -

דף לד.ב

פשיטא, רשות היחיד עולה עד לרקיע. וכי היכי דסלקא לעיל - הכי נמי דנחתא לתחת. - ואלא דקאי ברשות הרבים. דנתכוון לשבות היכא? אי למעלה - הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא, אי למטה - פשיטא, הוא ועירובו במקום אחד - לא צריכא, דקאי בכרמלית, ונתכוון לשבות למעלה, ורבי היא. דאמר: כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות. משנה. נתנו בראש הקנה או בראש הקונדס, בזמן שהוא תלוש ונעוץ - אפילו גבוה מאה אמה הרי זה עירוב. גמרא. רמי ליה רב אדא בר מתנא לרבא: תלוש ונעוץ - אין, לא תלוש ונעוץ - לא. מני - רבנן היא, דאמרי: כל דבר שהוא משום שבות - גזרו עליו בין השמשות. והא אמרת רישא רבי, רישא רבי וסיפא רבנן? - אמר ליה: כבר רמי ליה רמי בר חמא לרב חסדא, ושני ליה: רישא רבי וסיפא רבנן. רבינא אמר: כולה רבי היא, וסיפא - גזירה שמא יקטום. ההוא פולמוסא דאתא

לנהרדעא, אמר להו רב נחמן: פוקו עבידו כבושי כבשי באגמא, ולמחר ניזיל וניתב עלויהו. איתיביה רמי בר חמא לרב נחמן, ואמרי לה רב עוקבא בר אבא לרב נחמן: תלוש ונעוץ - אין, לא תלוש ולא נעוץ - לא. אמר ליה: התם בעוזרדין. ומנא תימרא דשני לן בין עוזרדין לשאין עוזרדין - דתניא: הקנין והאטדין וההגין - מין אילן הן, ואינן כלאים בכרם. ותניא אידך: הקנים והקידן והאורבנין - מין ירק הן, והן כלאים בכרם. קשיא אהדדי אלא שמע מיניה: כאן - בעוזרדין, כאן - בשאין עוזרדין. שמע מיניה. וקידה מין ירק הוא? והתנן: אין מרכיבין פגם על גבי קידה לבנה, מפני שהוא ירק באילן - אמר רב פפא: קידה לחוד, וקידה לבנה לחוד. משנה. נתנו במגדל ואבד המפתח - הרי זה עירוב, רבי אליעזר אומר: אם אינו יודע שהמפתח במקומו - אינו עירוב. גמרא. ואמאי? הוא במקום אחד ועירובו במקום אחר הוא - רב ושמואל דאמרי תרוייהו: הכא במגדל של לבנים עסקינן ורבי מאיר היא, דאמר: פוחת לכתחילה ונוטל, דתנן: בית שמילאהו פירות, סתום ונפחת - נוטל ממקום הפחת. רבי מאיר אומר: פוחת ונוטל לכתחילה. והאמר רב נחמן בר אדא אמר שמואל: באוירא דליבני, הכא נמי - באוירא דליבני. - והאמר רבי זירא: ביום טוב אמרו אבל לא בשבת - הכא נמי, ביום טוב. - אי הכי, היינו דקתני עלה רבי אליעזר אומר: אם בעיר אבד - עירובו עירוב ואם בשדה אבד - אין עירובו עירוב. ואי ביום טוב - מה לי עיר מה לי שדה?

דף לה.א

- חסורי מיחסרא והכי קתני: נתנו במגדל, ונעל בפניו ואבד המפתח - הרי זה עירוב. במה דברים אמורים - ביום טוב, אבל בשבת - אין עירובו עירוב. נמצא המפתח, בין בעיר בין בשדה - אין עירובו עירוב. רבי אליעזר אומר: בעיר - עירובו עירוב, בשדה - אין עירובו עירוב, בעיר - עירובו עירוב כרבי שמעון, דאמר: אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות רשות אחת הן לכלים ששבתו בתוכן. בשדה אין עירובו עירוב - כרבנן. רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו: הכא במגדל של עץ עסקינן דמר סבר: כלי הוא, ואין בנין בכלים ואין סתירה בכלים. ומר סבר: אהל הוא. ובפלוגתא דהני תנאי דתנן: הקיש על גבי שידה תיבה ומגדל - טמאין, רבי נחמיה ורבי שמעון מטהרין. מאי לאו בהא קמפלגי מר סבר כלי הוא, ומר סבר: אהל הוא? - אמר אביי: ותיסברא? והתניא: אהל וניסט - טמא, כלי ואינו ניסט - טהור. וקתני סיפא: ואם היו ניסוטיין - טמאים. זה הכלל: ניסט מחמת כחו - טמא, מחמת רעדה - טהור - אלא אמר אביי: דכולי עלמא: היסט מחמת כחו - טמא, מחמת רעדה טהור. והכא ברעדה מחמת כחו עסקינן. ובהא קא מיפלגי: דמר סבר: הוי היסט, ומר סבר: לא הוי היסט. ומתניתין במאי מוקמינן לה? - אביי ורבא דאמרי תרוייהו: במנעול וקטיר במתנא עסקינן, ובעי סכינא למיפסקיה. תנא קמא סבר לה כרבי יוסי, דאמר: כל הכלים ניטלין בשבת, חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה. ורבי אליעזר סבר לה כרבי נחמיה דאמר: אפילו טלית, אפילו תרווד - אין ניטלין אלא לצורך תשמישן. משנה. נתגלגל חוץ לתחום. נפל עליו גל, או נשרף, תרומה ונטמאת מבעוד יום - אינו עירוב, משחשיכה - הרי זה עירוב. אם ספק, רבי מאיר ורבי

יהודה אומרים: הרי זה חמר גמל. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: ספק עירוב כשר. אמר רבי יוסי: אבטולמוס העיד משום חמשה זקנים על ספק עירוב שכשר. גמרא. נתגלגל חוץ לתחום. אמר רבא: לא שנו אלא שנתגלגל חוץ לארבע אמות, אבל לתוך ארבע אמות - הנותן עירובו יש לו ארבע אמות. נפל עליו גל וכו'. קא סלקא דעתך דאי בעי מצי שקיל ליה, לימא מתניתין דלא כרבי, דאי כרבי - האמר: כל דבר שהוא משום שבות - לא גזרו עליו בין השמשות - אפילו תימא כרבי, לא צריכא דבעי מרא וחצינא. וצריכי, דאי תנא נתגלגל - משום דליתא גביה. אבל נפל עליו גל, דאיתיה גביה - אימא ליהוי עירוב. ואי תנא נפל עליו גל - משום דמיכסי, אבל נתגלגל, זימנין דאתי זיקא ומייתי ליה, אימא ליהוי עירוב - צריכא. או נשרף, תרומה ונטמאת. למה ליי? - תנא נשרף -

דף להב.

להודיעך כחו דרבי יוסי. תנא תרומה ונטמאת - להודיעך כחו דרבי מאיר. וסבר רבי מאיר ספיקא לחומרא? והתנן: טמא שירד לטבול, ספק טבל ספק לא טבל, ואפילו טבל, ספק טבל בארבעים סאה ספק לא טבל בארבעים סאה וכן שני מקוואות, באחת יש בה ארבעים סאה ובאחת אין בה ארבעים סאה, וטבל באחת מהן ואינו יודע באיזה מהן טבל - ספיקו טמא. במה דברים אמורים - בטומאה חמורה. אבל בטומאה קלה, כגון שאכל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין, והבא ראשו ורובו במים שאובין, או שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובין, וירד לטבול ספק טבל ספק לא טבל, ואפילו טבל - ספק טבל בארבעים סאה ספק לא טבל בארבעים סאה, וכן שני מקוואות, באחת יש בה ארבעים סאה ואחת אין בה ארבעים סאה, וטבל באחת מהן ואינו יודע באיזה מהן טבל - ספיקו טהור. רבי יוסי מטמא. - קסבר רבי מאיר: תחומין דאורייתא נינהו. - וסבר רבי מאיר תחומין דאורייתא? והא תנן: אם אין יכול להבליעו, בזו אמר רבי דוסתאי בר ינאי משום רבי מאיר: שמעתי שמקדרין בהרים. ואי סלקא דעתך תחומין דאורייתא - מי מקדרין? והא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח: אין מקדרין לא בערי מקלט ולא בעגלה ערופה - מפני שהן של תורה. - לא קשיא הא - ידיה, הא - דרביה. דיקא נמי, דקתני בזו אמר רבי דוסתאי בר ינאי משום רבי מאיר שמעתי שמקדרין בהרים - שמע מיניה. ורמי דאורייתא אדאורייתא לרבי מאיר דתנן: נגע באחד בלילה, ואינו יודע אם חי אם מת, ולמחר השכים ומצאו מת, רבי מאיר מטהר וחכמים מטמאין. שכל הטמאות כשעת מציאתן - אמר רבי ירמיה: משנתנו שהיה עליה שרץ כל בין השמשות. - אי הכי, בהא לימא רבי יוסי ספק עירוב כשר? - רב ורב יוסף דאמרי תרוייהו: הכא בשתי כיתי עדים עסקינן, אחת אומרת: מבעוד יום נטמאה, ואחת אומרת: משחשיכה.

דף לוא.

רבא אמר: התם תרי חזקי לקולא, והכא חדא חזקה לקולא. קשיא דרבי יוסי אדרבי יוסי - אמר רב הונא בר חיננא: שאני טומאה, הואיל ויש לה עיקר מן התורה. - שבת

נמי דאורייתא היא - קסבר רבי יוסי: תחומין דרבנן. ואיבעית אימא: הא דידיה, הא דרביה. דיקא נמי, דקתני: אמר רבי יוסי אבטולמוס העיד משום חמשה זקנים שספק עירוב כשר - שמע מיניה. רבא אמר: התם היינו טעמא דרבי יוסי: העמד טמא על חזקתו, ואימא לא טבל. - אדרבה, העמד מקוה על חזקתו ואימא לא חסר - במקוה שלא נמדד. תניא, כיצד אמר רבי יוסי ספק עירוב כשר? עירב בתרומה, ספק מבעוד יום נטמאת ספק משחשיכה נטמאת, וכן בפירות - ספק מבעוד יום נתקנו, ספק משחשיכה נתקנו - זה הוא ספק עירוב כשר. אבל עירב בתרומה, ספק טהורה ספק טמאה וכן בפירות, ספק נתקנו ספק לא נתקנו - אין זה ספק עירוב כשר. מאי שנא תרומה - דאמר: העמד תרומה על חזקתה, ואימא טהורה היא. פירות נמי, העמד טבל על חזקתו, ואימא לא נתקנו - לא תימא: ספק מבעוד יום נתקנו, אלא אימא: ספק מבעוד יום נדמעו, ספק משחשיכה נדמעו. בעא רב שמואל בר רב יצחק מרב הונא: היו לפניו שתי ככרות, אחת טמאה ואחת טהורה. ואמר: עירבו לי בטהורה בכל מקום שהיא. מהו? תיבעי לרבי מאיר תיבעי לרבי יוסי תיבעי לרבי מאיר: עד כאן לא קאמר רבי מאיר התם - דליכא טהורה, הכא - הא איכא טהורה. או דילמא: אפילו לרבי יוסי לא קאמר אלא התם, דאם איתא דהיא טהורה - ידע לה, אבל הכא - הא לא ידע לה? - אמר ליה: בין לרבי יוסי בין לרבי מאיר, בעינן סעודה הראויה מבעוד יום - וליכא. בעא מיניה רבא מרב נחמן: ככר זו היום חול ולמחר קדש, ואמר: עירבו לי בזה, מהו? - אמר ליה: עירבו עירוב. היום קדש ולמחר חול, ואמר: עירבו לי בזה, מהו? - אמר ליה: אין עירובו עירוב. - מאי שנא? - אמר ליה: לכי תיכול עליה כורא דמלחא. היום חול ולמחר קדש - מספיקא לא נחתא ליה קדושה. היום קדש ולמחר חול - מספיקא לא פקעא ליה קדושתיה מיניה. תנן התם: לגין טבול יום שמלאו מן החבית של מעשר טבל, ואמר: הרי זה תרומת מעשר לכשתחשך - דבריו קיימין, ואם אמר עירבו לי בזה - לא אמר כלום. אמר רבא, זאת אומרת: סוף היום קונה עירוב.

דף לו.ב

דאי סלקא דעתך תחילת היום קונה עירוב - אי אמר עירבו לי בזה, אמאי לא אמר כלום? - אמר רב פפא: אפילו תימא תחילת היום קונה עירוב - בעינן סעודה הראויה מבעוד יום, וליכא. משנה. מתנה אדם על עירובו ואומר: אם באו נכרים מן המזרח - עירובי למערב, מן המערב - עירובי למזרח. אם באו לכאן ולכאן - למקום שארצה אלך, לא באו לא לכאן ולא לכאן - הריני כבני עירי. אם בא חכם מן המזרח - עירובי למזרח, מן המערב - עירובי למערב, בא לכאן ולכאן - למקום שארצה אלך. לא לכאן ולא לכאן - הריני כבני עירי. רבי יהודה אומר: אם היה אחד מהן רבו - הולך אצל רבו, ואם היו שניהן רבותיו - למקום שירצה ילך. גמרא. כי אתא רבי יצחק תני איפכא כולה מתניתין. קשיא נכרים אנכרים, קשיא חכם אחכם - נכרים אנכרים לא קשיא הא - בפרהגבנא, הא - במרי דמתא. חכם אחכם לא קשיא הא - במותיב פירקי, הא - במקרי שמע. רבי יהודה אומר אם היה אחד מהן וכו'. ורבנן - זימנין דניחא ליה בחבריה טפי

מרביה. אמר רב: ליתא למתניתין מדתני איו. דתני איו: רבי יהודה אומר: אין אדם מתנה על שני דברים כאחד, אלא אם (כן) בא חכם למזרח - עירובו למזרח, ואם בא חכם למערב - עירובו למערב. אבל לכאן ולכאן - לא. - מאי שנא לכאן ולכאן דלא - דאין ברירה, למזרח למערב נמי אין ברירה - אמר רבי יוחנן: וכבר בא חכם. - אדרבה, ליתא לדאיו ממתניתין - לא סלקא דעתך, דהא שמעינן ליה לרבי יהודה דלית ליה ברירה. דתנן: הלוקח יין מבין הכותים

דף לז.א

אומר: שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה, עשרה מעשר ראשון, תשעה מעשר שני - ומיחל ושותה מיד, דברי רבי מאיר. רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין. עולא אמר: ליתא לאיו ממתניתין. ואלא הא דקתני רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון אוסרין? - עולא זוזי זוזי קתני: דברי רבי מאיר ורבי יהודה, רבי יוסי ורבי שמעון אוסרין. - וסבר רבי יוסי אין ברירה? והתנן, רבי יוסי אומר: שתי נשים שלקחו את קיניהן בעירוב, או שנתנו קיניהן לכהן - איזהו שירצה כהן יקריב עולה, ולאיהו שירצה יקריב חטאת - אמר רבה: התם כשהתנו. - אי הכי מאי למימרא? - קא משמע לן כדרב חסדא, דאמר רב חסדא: אין הקינין מתפרשות

דף לז.ב

אלא אי בלקיחת בעלים אי בעשית כהן. ואכתי, סבר רבי יוסי אין ברירה? והתניא: עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודה אחת של ירק או גלוסקא אחת - אינו צריך לעשר, דברי רבי יוסי. וחכמים אומרים: צריך לעשר - איפוך. תא שמע: האומר מעשר שיש לי בביתי מחולל על סלע שתעלה בידי מן הכיס, רבי יוסי אומר: מחולל - איפוך, אימא: רבי יוסי אומר לא חילל. ומאי חזית דאפכת תרתי מקמי חדא? איפוך חדא מקמי תרתי - הא ודאי איפכא תניא, דקתני סיפא: ומודה רבי יוסי באומר מעשר שיש לי בתוך ביתי יהא מחולל על סלע חדשה שתעלה בידי מן הכיס - שחילל. מדקאמר הכא שחילל - מכלל דהתם לא חילל. האי סלע חדשה היכי דמי? אי דאיכא תרתי תלת, דיש ברירה - היינו קמייתא אלא דליכא אלא חדא - מאי תעלה? איידי דתני רישא תעלה תנא סיפא נמי תעלה. אמר ליה רבא לרב נחמן: מאן האי תנא דאפילו בדרבנן לית ליה ברירה? דתניא, אמר לחמשה: הריני מערב על איזה מכס שארצה, רציתי - ילך, לא רציתי - לא ילך, רצה מבעוד יום - עירובו עירוב, משחשיכה - אין עירובו עירוב. אישתיק ולא אמר ליה ולא מידי. ולימא ליה תנא דבי איו הוא - לא שמיע ליה. רב יוסף אמר: תנאי שקלת מעלמא? תנאי היא. דתניא: הריני מערב לשבתות של כל השנה, רציתי - אלך, לא רציתי - לא אלך. רצה מבעוד יום - עירובו עירוב. משחשיכה רבי שמעון אומר: עירובו עירוב, וחכמים אומרים: אין עירובו עירוב. והא שמעינן לרבי שמעון דלית ליה ברירה, קשיא דרבי שמעון אדרבי שמעון אלא איפוך. - מאי קשיא? דילמא, כי לית ליה לרבי שמעון ברירה - בדאורייתא, אבל בדרבנן - אית ליה, קסבר רב יוסף: מאן דאית ליה ברירה - לא שנא בדאורייתא, לא שנא בדרבנן - אית ליה. ומאן דלית ליה ברירה - לא שנא

בדאורייתא ולא שנא בדרבנן - לית ליה. רבא אמר: שאני התם, דבעינן ראשית ששיריה ניכרין. - אמר ליה אביי: אלא מעתה, היו לפנינו שני רמונים של טבל, ואמר: אם ירדו גשמים היום - יהא זה תרומה על זה, ואם לא ירדו גשמים היום - יהא זה תרומה על זה. הכי נמי, בין ירדו בין לא ירדו דאין בדבריו כלום? - וכי תימא הכי נמי - והתנן: תרומת הכרי הזה ומעשרותיו בתוכו, ותרומת מעשר זה בתוכו. רבי שמעון אומר: קרא השם - שאני התם דאיכא סביביו. ואי בעית אימא כדקתני טעמא: אמרו לו לרבי מאיר: אי אתה מודה שמא יבקע הנוד ונמצא זה שותה טבלים למפרע? אמר להן: לכשיבקע. ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא, דבעינן ראשית ששיריה ניכרין, מאי קאמרי ליה? - הכי קאמרי ליה: לדידן - בעינן ראשית ששיריה ניכרין, לדידך -

דף לח.א

אי אתה מודה שמא יבקע הנוד, ונמצא שותה טבלים למפרע? - אמר להן: לכשיבקע. משנה. רבי אליעזר אומר: יום טוב הסמוך לשבת, בין מלפניה ובין מלאחריה - מערב אדם שני עירובין ואומר: עירובי בראשון למזרח, ובשני למערב. בראשון למערב ובשני למזרח, עירובי בראשון, ובשני כבני עירי, עירובי בשני, ובראשון כבני עירי. וחכמים אומרים: או מערב לרוח אחת, או אינו מערב כל עיקר. או מערב לשני ימים, או אינו מערב כל עיקר. כיצד יעשה? מוליכו בראשון ומחשיך עליו, ונוטלו ובא לו. בשני מחשיך עליו ואוכלו ובא לו, ונמצא משתכר בהליכתו ומשתכר בעירובו. נאכל בראשון - עירובו לראשון ואין עירובו לשני, אמר (להן) (מסורת הש"ס: [להם]) רבי אליעזר: מודים אתם לי שהן שתי קדושות. גמרא. לרוח אחת מאי ניהו - לשני ימים, לשני ימים מאי ניהו - לרוח אחת, היינו קמייתא - הכי קאמרי ליה רבנן לרבי אליעזר: אי אתה מודה שאין מערבין ליום אחד חציו לצפון וחציו לדרום? - אמר להן: אבל. - כשם שאין מערבין ליום אחד חציו לדרום וחציו לצפון - כך אין מערבין לשני ימים, יום אחד למזרח ויום אחד למערב. - ורבי אליעזר: התם - קדושה אחת, הכא - שתי קדושות. אמר להן רבי אליעזר: אי אתם מודים שאם עירב ברגליו ביום ראשון - מערב ברגליו ביום שני, נאכל עירובו ביום ראשון - אין יוצא עליו ביום שני. אמרו לו: אבל. - הא לאיי שתי קדושות הן. ורבנן: ספוקי מספקא להו, והכא לחומרא והכא לחומרא. אמרו לו לרבי אליעזר: אי אתה מודה שאין מערבין בתחילה מיום טוב לשבת? - אמר להן: אבל. - הא לאיי קדושה אחת היא. - ורבי אליעזר: התם משום הכנה. תנו רבנן: עירב ברגליו ביום ראשון - מערב ברגליו ביום שני, נאכל עירובו ביום ראשון - אין יוצא עליו ביום שני, דברי רבי. רבי יהודה אומר:

דף לח.ב

הרי זה חמר גמל. רבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומרים: עירב ברגליו בראשון - אין מערב ברגליו בשני, נאכל עירובו ביום ראשון - יוצא עליו בשני. אמר רב: הלכה כארבעה זקנים הללו, ואלויבא דרבי אליעזר דאמר: שתי קדושות הן. ואלו הן ארבעה זקנים: רבן שמעון בן גמליאל, ורבי ישמעאל ברבי

יוחנן בן ברוקה, ורבי אלעזר ברבי שמעון, ורבי יוסי בר יהודה סתימתאה. ואיכא דאמרי: חד מינייהו רבי אלעזר, ומפיק רבי יוסי בר יהודה סתימתאה. - והא רבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בר רבי יוחנן בן ברוקה איפכא שמעינן להו - איפוך. - אי הכי היינו רבי - אימא: וכן אמר רבן שמעון בן גמליאל וכו'. - וליחשוב נמי רבי - רבי תני לה ולא סבר לה. - רבנן נמי תנו לה ולא סברי לה רב גמרא גמיר לה. כי נח נפשיה דרב הונא, עייל רב חסדא למירמא דרב אדרב מי אמר רב: הלכה כארבעה זקנים, ואליבא דרבי אליעזר דאמר שתי קדושות הן? והא איתמר: שבת ויום טוב, רב אמר: נולדה בזה - אסורה בזה - אמר רבה: התם - משום הכנה. דתניא: (שמות ט"ז) והיה ביום הששי והכינו - חול מכות לשבת, וחול מכות ליום טוב, ואין יום טוב מכות לשבת, ואין שבת מכות ליום טוב. אמר ליה אביי: אלא הא דתנן: כיצד הוא עושה - מוליכו - בראשון, ומחשיך עליו, ונוטלו ובא לו. בשני מחשיך עליו, ואוכלו ובא לו. הא קא מכות מיום טוב לשבת אמר ליה רבה: מי סברת סוף היום קונה עירוב? תחלת היום קונה עירוב, ושבת מכות לעצמה. - אלא מעתה יערבו בלגין - בעינן סעודה הראויה מבעוד יום, וליכא. - אלא הא דתנן, רבי אליעזר אומר: יום טוב הסמוך לשבת, בין מלפניה ובין מלאחריה - מערב אדם שני עירובין. הא בעינן סעודה הראויה מבעוד יום, וליכא - מי סברת דמנח ליה בסוף אלפים אמה לכאן, ובסוף אלפים אמה לכאן? לא, דמנח ליה בסוף אלף אמה לכאן, ובסוף אלף אמה לכאן. - אלא הא דאמר רב יהודה: עירב ברגליו יום ראשון - מערב ברגליו יום שני, עירב בפת ביום ראשון - מערב בפת ביום שני, הא קא מכות מיום טוב לשבת - אמר ליה: מי סברת דאזיל ואמר מידי? דאזיל ושתיק ויטיב. כמאן - כרבי יוחנן בן נורי, דאמר: חפצי הפקר קונין שביתה? - אפילו תימא רבנן. עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי יוחנן בן נורי - אלא בישן, דלא מצי אמר. אבל בניעור, דאי בעי למימר מצי אמר, אף על גב דלא אמר - כמאן דאמר דמי. אמר ליה רבה בר רב חנין לאביי: אי הוה שמיע ליה למר הא דתניא: לא יהלך אדם לסוף שדהו לידע מה היא צריכה, כיוצא בו

דף לט.א

לא יטייל אדם על פתח מדינה כדי שיכנס למרחץ מיד - הדר ביה. ולא היא, שמע ליה ולא הדר ביה. התם - מוכחא מילתא, הכא - לאו מוכחא מילתא היא. אי צורבא מרבנן הוא - אמרינן: שמעתא משכתיה. ואי עם הארץ הוא - אמרינן: חמרא אירכס ליה. גופא, אמר רב יהודה: עירב ברגליו ביום ראשון - מערב ברגליו בשני, עירב בפת ביום ראשון - מערב בפת ביום שני. עירב בפת בראשון - מערב ברגליו בשני, עירב בפת בראשון - אין מערב בפת בשני, שאין מערבין בתחילה בפת. עירב בפת ביום ראשון - מערב בפת ביום שני. אמר שמואל: ובאותה הפת. אמר רב אשי: דיקא נמי מתניתין, דקתני: כיצד הוא עושה? מוליכו בראשון, ומחשיך עליו ונוטלו - ובא לו. בשני מחשיך עליו ואוכלו, ובא לו. - ורבנן - דילמא התם עצה טובה קא משמע לן. משנה. רבי יהודה אומר: ראש השנה, שהיה ירא שמא תתעבר - מערב אדם שני עירובין, ואומר: עירובי בראשון

למזרח, ובשני למערב. בראשון למערב ובשני למזרח, עירובי בראשון, ובשני כבני עירי. עירובי בשני, ובראשון כבני עירי. ולא הודו לו חכמים. ועוד אמר רבי יהודה: מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב ראשון, ואוכלה בשני. וכן ביצה שנולדה בראשון תאכל בשני, ולא הודו לו חכמים. רבי דוסא בן הרכינס אומר: העובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה אומר: החליצנו ה' אלהינו את יום ראש החדש הזה אם היום אם למחר, ולמחר הוא אומר: אם היום אם אמש, ולא הודו לו חכמים. גמרא. מאן לא הודו לו? - אמר רב: רבי יוסי היא. דתניא: מודים חכמים לרבי אליעזר בראש השנה שהיה ירא שמא תתעבר, מערב אדם שני עירובין, ואומר: עירובי בראשון למזרח ובשני למערב, בראשון למערב ובשני למזרח. עירובי בראשון, ובשני כבני עירי. עירובי בשני, ובראשון כבני עירי. רבי יוסי אוסר. אמר להן רבי יוסי: אי אתם מודים שאם באו עדים מן המנחה ולמעלה, שנוהגין אותנו היום קדש ולמחר קדש?

דף לט.ב

ורבנן התם כי היכי דלא לזלולי ביה. ועוד אמר רבי יהודה וכו'. וצריכא, דאי אשמעינן ראש השנה - בהא קאמר רבי יהודה משום דלא קעביד מידי. אבל כלכלה, דמיחזי כמתקן טיבלא - אימא מודה להו לרבנן. ואי אשמעינן הני תרתי - משום דליכא למיגזר עליהו, אבל ביצה דאיכא למיגזר בה משום פירות הנושרין ומשום משקין שזבו - אימא מודה להו לרבנן, צריכא. תניא, כיצד אמר רבי יהודה מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב ראשון ואוכלה בשני: היו לפניו שתי כלכלות של טבל, אומר: אם היום חול ולמחר קדש - תהא זו תרומה על זו, ואם היום קדש ולמחר חול - אין בדברי כלום, וקורא עליה שם ומניחה. ולמחר הוא אומר: אם היום חול - תהא זו תרומה על זו, ואם היום קדש - אין בדברי כלום, וקורא עליה שם ואוכלה. רבי יוסי אוסר. וכן היה רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של גליות. ההוא בר טביא דאתא לבי ריש גלותא, דאתציד ביום טוב ראשון של גליות, רב נחמן ורב חסדא אכלו, רב ששת לא אכל. אמר רב נחמן: מאי אעביד ליה לרב ששת דלא אכיל בישראל דטביא? - אמר ליה רב ששת: והיכי איכול? דתני איסי, ואמרי לה איסי תני: וכן היה רבי יוסי אוסר שני ימים טובים של גליות - אמר רבא: ומאי קושיא? דילמא הכי קאמר: וכן היה רבי יוסי אוסר בשני ימים טובים של ראש השנה בגולה. - אי הכי של גליות? בגולה מיבעי ליה אמר רבי אסי: ומאי קושיא? דילמא הכי קאמר: וכן היה רבי יוסי עושה איסור שני ימים טובים של גליות, כשני ימים טובים של ראש השנה לרבנן דשרו. אשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל, אמר ליה: תני מר מידי בקדושות? - אמר ליה, תנינא מודה רבי יוסי בשני ימים טובים של גליות. אמר ליה: אי משכחת להו - לא תימא להו ולא מידי. אמר רב אסי: לדידי אמר לי אמימר: ההוא בר טביא לאו איתצודי איתציד,

דף מא

אלא מחוץ לתחום אתא. מאן דאכל סבר: הבא בשביל ישראל זה - מותר לישראל אחר. ומאן דלא אכל סבר: כל דאתי לבי ריש גלותא - אדעתא דכולהו רבנן אתי. והא

אשכחיה רב ששת לרבה בר שמואל ואמר ליה - לא היו דברים מעולם. ההוא ליפתא דאתי למחוזא, נפק רבא חזיא דכמישא, שרא רבא למיזבן מיניה. אמר: הא ודאי מאיתמול נעקרה. מאי אמרת מחוץ לתחום אתיא - הבא בשביל ישראל זה מותר לאכול לישראל אחר, וכל שכן האי דאדעתא דנכרים אתא. כיון דחזא דקא מפשי ומייתי להו - אסר להו. הנהו בני גננא דגזו להו אסא ביום טוב שני, לאורתא שרא להו רבינא לאורוחי ביה לאלתר. אמר ליה רבא בר תחליפא לרבינא: ליסר להו מר, מפני שאינן בני תורה - מתקיף לה רב שמעיה: טעמא - דאינן בני תורה, הא בני תורה שרי? והא בעינן בכדי שיעשו - אזלו שיילוה לרבא, אמר להו: בעינן בכדי שיעשו. רבי דוסא אומר העובר לפני התיבה כו'. אמר רבה: כי הוינן בי רב הונא, איבעיא לן: מהו להזכיר של ראש חדש בראש השנה? כיון דחלוקין במוספין אמרינן, או דילמא: זכרון אחד עולה לכאן ולכאן? אמר לן תניתוה, רבי דוסא אומר: העובר לפני התיבה כו'. מאי לאו להזכיר? - לא, להתנות. - הכי נמי מסתברא, מדקתני בברייתא: וכן היה רבי דוסא עושה בראשי חדשים של כל השנה כולה, ולא הודו לו. אי אמרת בשלמא להתנות - משום הכי לא הודו לו. אלא אי אמרת להזכיר - אמאי לא הודו לו? - ואלא מאי - להתנות? למה לי לאיפלוגי בתרתי? - צריכא, דאי אשמעינן ראש השנה הוה אמינא: בהא קאמרי רבנן דלא - משום דאתי לזלזולי ביה, אבל בראשי חדשים של כל השנה כולה - אימא מודו ליה לרבי דוסא. ואי אתמר בהא - בהא קאמר רבי דוסא, אבל בהך - אימא מודה להו לרבנן, צריכא. מיתבי: ראש השנה שחל להיות בשבת, בית שמאי אומרים: מתפלל עשר, ובית הלל אומרים: מתפלל תשע. ואם איתא, בית שמאי אחת עשרה מבעי ליה

דף מב

- אמר רבי זירא: שאני ראש חודש, מתוך שכולל לשחרית וערבית כולל נמי במוספין. - ומי אית להו לבית שמאי כולל, והתניא: ראש חדש שחל להיות בשבת, בית שמאי אומרים: מתפלל שמנה, ובית הלל אומרים: מתפלל שבע - קשיא. וכולל עצמו תנאי היא: דתניא: שבת שחל להיות בראש חודש או בחולו של מועד, ערבית שחרית ומנחה מתפלל כדרכו שבע, ואומר מעין המאורע בעבודה. רבי אליעזר אומר: בהודאה. ואם לא אמר - מחזירין אותו. ובמוספין מתחיל בשל שבת ומסיים בשל שבת ואומר קדושת היום באמצע. רבן שמעון בן גמליאל ורבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומרים: כל מקום שזקוק לשבע - מתחיל בשל שבת, ומסיים בשל שבת, ואומר קדושת היום באמצע. מאי הוה עלה? - אמר רב חסדא: זכרון אחד עולה לו לכאן ולכאן. וכן אמר רבה: זכרון אחד עולה לו לכאן ולכאן. ואמר רבה: כי הוינא בי רב הונא איבעיא לן: מהו לומר זמן בראש השנה וביום הכפורים? כיון דמזמן לזמן אתי - אמרינן, או דילמא: כיון דלא איקרו רגלים - לא אמרינן? לא הוה בידיה. כי אתאי בי רב יהודה אמר: אנא אקרא חדתא נמי אמינא זמן. - אמר ליה: רשות לא קא מיבעיא לי, כי קא מיבעיא לי - חובה מאי? - אמר לי: רב ושמואל דאמרי תרווייהו: אין אומר זמן אלא בשלש רגלים. -

מיתיבי (קהלת י"א) תן חלק לשבעה וגם לשמונה , רבי אליעזר אומר: שבעה - אלו שבעה ימי בראשית, שמונה - אלו שמונה ימי מילה. רבי יהושע אומר: שבעה אלו שבעה ימי פסח, שמונה - אלו שמונה ימי החג. וכשהוא אומר וגם - לרבות עצרת וראש השנה ויום הכפורים. מאי לאו לזמן? - לא, לברכה. - הכי נמי מסתברא, דאי סלקא דעתך לזמן - זמן כל שבעה מי איכא? - הא לא קשיא, דאי לא מברך האידנא - מברך למחר וליום אחר. מכל מקום בעינן כוס? לימא מסייע ליה לרב נחמן, דאמר רב נחמן: זמן אומרו אפילו בשוק. - הא לא קשיא - דאי קלע ליה כוס. - התינח עצרת וראש השנה, יום הכפורים היכי עביד? אי מברך עליה ושתי ליה - כיון דאמר זמן קבליה עליה, ואסר ליה. דהאמר ליה רב ירמיה בר אבא לרב: מי בדלת? ואמר ליה: אין, בדילנא. - לברוך עליה ולנחיה - המברך צריך שיטעום ליתביה לינוקא - לית הלכתא כרב אחא, דילמא אתי למסרך. - מאי הוי עלה? שדרוה רבנן לרב יימר סבא קמיה דרב חסדא במעלי יומא דריש שתא, אמרו ליה: זיל חזי היכי עביד עובדא, תא אימא לן. כי חזייה אמר ליה: דלויה לרטיבה, רפסא ליה בדוכתיה. אייתו ליה כסא דחמרא, קדיש ואמר זמן. והלכתא: אומר זמן בראש השנה וביום הכפורים. והלכתא: זמן אומרו אפילו בשוק. ואמר רבה כי הוינן בי רב הונא איבעיא לן: בר בי רב דיתיב בתעניתא במעלי שבתא, מהו לאשלומי? לא הוה בידיה. אתאי לקמיה דרב יהודה ולא הוה בידיה. אמר רבא: נחזייה אנן: דתניא: תשעה באב שחל להיות בשבת,

דף מא.א

וכן ערב תשעה באב שחל להיות בשבת - אוכל ושותה כל צרכו, ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בשעתו. חל להיות תשעה באב בערב שבת מביאין לו כביצה ואוכל, כדי שלא יכנס לשבת כשהוא מעונה. תניא, אמר רבי יהודה: פעם אחת היינו יושבין לפני רבי עקיבא, ותשעה באב שחל להיות בערב שבת היה, והביאו לו ביצה מגולגלת וגמעה בלא מלח. ולא שהיה תאב לה, אלא להראות לתלמידים הלכה. ורבי יוסי אומר: מתענה ומשלים. אמר להן רבי יוסי: אי אתם מודים לי בתשעה באב שחל להיות באחד בשבת, שמפסיק מבעוד יום? - אמרו לו: אבל. - אמר להם: מה לי ליכנס בה כשהוא מעונה, מה לי לצאת ממנה כשהוא מעונה? - אמרו לו: אם אמרת לצאת ממנה - שהרי אכל ושתה כל היום כולו, תאמר ליכנס בה כשהוא מעונה - שלא אכל ושתה כל היום כולו. ואמר עולא: הלכה כרבי יוסי. ומי עבדינן כרבי יוסי? ורמינהי: אין גוזרין תענית על הציבור בראשי חדשים בחנוכה ובפורים, ואם התחילו - אין מפסיקין, דברי רבן גמליאל. אמר רבי מאיר: אף על פי שאמר רבן גמליאל, אין מפסיקין - מודה היה שאין משלימין, וכן בתשעה באב שחל להיות בערב שבת. ותניא: לאחר פטירתו של (רבן שמעון בן גמליאל) (מסורת הש"ס: [ר' גמליאל]) נכנס רבי יהושע להפר את דבריו. עמד רבי יוחנן בן נורי על רגליו ואמר: חזי אנא דבתר רישא גופא אזיל, כל ימיו של רבן גמליאל קבענו - הלכה כמותו, עכשיו אתה מבקש לבטל דבריו? יהושע, אין שומעין לך, שכבר נקבעה הלכה כרבן גמליאל. ולא היה אדם שערער בדבר כלום. - בדורו של רבן

גמליאל עבוד כרבן גמליאל, בדורו של רבי יוסי - עבוד כרבי יוסי. - ובדורו של רבן גמליאל עבוד כרבן גמליאל? והתניא, אמר רבי אלעזר (בן) (מסורת הש"ס: [ברבי]) צדוק: אני (הייתי) מבני סנאב בן בנימין. פעם אחת חל תשעה באב להיות בשבת, ודחינהו לאחר השבת והתענינו בו ולא השלמנוהו, מפני שיום טוב שלנו היה. טעמא דיום טוב, הא ערב יום טוב - משלימין - אמר רבינא: שאני יום טוב של דבריהם, מתוך שמתענין בו שעות - משלימין בו ערביות. שבת, הואיל ואין מתענין בה שעות - אין משלימין בה ערביות. אמר רב יוסף: לא שמיע לי הא שמעתא. אמר ליה אביי: את אמרת ניהלן, ואהא אמרת ניהלן: אין גוזרין תענית על הצבור בראשי חדשים וכו'. ואמרינן עלה אמר רב יהודה אמר רב: זו דברי רבי מאיר שאמר משום רבן גמליאל, אבל חכמים אומרים: מתענה ומשלים. מאי לאו אכולהו? - לא, אחנוכה ופורים. הכי נמי מסתברא,

דף מא.ב

דאי סלקא דעתך אכולהו - הא בעי מיניה רבה מרב יהודה ולא פשט ליה - ולטעמך, הא דדרש מר זוטרא משמיה דרב הונא: הלכה, מתענה ומשלים. הא בעא מיניה רבה מרב הונא ולא פשט ליה אלא: הא - מקמי דשמעה, והא - לבתר דשמעה. הכא נמי, הא - מקמי דשמעה, הא - לבתר דשמעה. דרש מר זוטרא משמיה דרב הונא: הלכה, מתענין ומשלימין. הדרן עלך בכל מערבין. משנה. מי שהוציא אוהו נכרים או רוח רעה - אין לו אלא ארבע אמות. החזירוהו - כאילו לא יצא. הוליכוהו לעיר אחרת, נתנוהו בדיר או בסהר, רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה אומרים: מהלך את כולה, רבי יהושע ורבי עקיבא אומרים: אין לו אלא ארבע אמות. מעשה שבאו מפלנדרסין והפליגה ספינתם בים, רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה הלכו את כולה, רבי יהושע ורבי עקיבא לא זזו מארבע אמות, שרצו להחמיר על עצמן. פעם אחת לא נכנסו לנמל עד שחשיכה, אמרו לו לרבן גמליאל: מה אנו לירד? אמר להם: מותרים אתם, שכבר הייתי מסתכל והיינו בתוך התחום עד שלא חשיכה. גמרא. תנו רבנן: שלושה דברים מעבירין את האדם על דעתו ועל דעת קונו, אלו הן: עובדי כוכבים, ורוח רעה, ודקדוקי עניות. למאי נפקא מינה? - למיבעי רחמי עליהו. שלושה אין רואין פני גיהנם, אלו הן: דקדוקי עניות, וחולי מעיין, והרשות. ויש אומרים: אף מי שיש לו אשה רעה. ואידך - אשה רעה מצוה לגרשה. ואידך - זימנין דכתובתה מרובה. אי נמי: אית ליה בנים מינה, ולא מצי מגרש לה. למאי נפקא מינה? - לקבולי מאהבה. שלשה מתין כשהן מספרין, ואלו הן: חולי מעיין, וחיה, והדרוקן. למאי נפקא מינה? - למשמושי בהו זוודתא. אמר רב נחמן אמר שמואל: יצא לדעת - אין לו אלא ארבע אמות. פשיטא השתא מי שהוציא אוהו נכרים אין לו אלא ארבע אמות, יצא לדעת מיבעיא? אלא אימא: חזר לדעת - אין לו אלא ארבע אמות. - הא נמי תנינא: החזירוהו הוא דכאילו לא יצא, אבל הוציא אוהו נכרים וחזר לדעת - אין לו אלא ארבע אמות - אלא אימא: יצא לדעת והחזירוהו נכרים, אין לו אלא ארבע אמות. הא נמי תנינא: הוציא אוהו והחזירוהו -

כאילו לא יצא. הוציאוהו והחזירוהו הוא דכאילו לא יצא, אבל יצא לדעת - לא. - מהו דתימא: לצדדין קתני מי שהוציאוהו נכרים וחזר לדעת - אין לו אלא ארבע אמות, אבל יצא לדעת והחזירוהו נכרים - כאילו לא יצא, קא משמע לן. בעו מיניה מרבה: הוצרך לנקביו מהו? אמר להם: גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה. אמרי נהרדעי: אי פיקח הוא - עייל לתחומא, וכיון דעל - על. אמר רב פפא: פירות שיצאו חוץ לתחום וחזרו, אפילו במזיד - לא הפסידו את מקומן. מאי טעמא - אנוסין נינהו. איתיביה רב יוסף בר שמעיה לרב פפא: רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אומרים: לעולם אסורין, עד שיחזרו למקומן שוגגין. בשוגג - אין, במזיד - לא - תנאי היא, דתניא: פירות שיצאו חוץ לתחום, בשוגג - יאכלו, במזיד - לא יאכלו.

דף מבא

רבי נחמיה אומר: במקומן - יאכלו, שלא במקומן - לא יאכלו. מאי במקומן? אילימא במקומן במזיד, והא קתני בהדיא: רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אומרים: לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שוגגין. בשוגג - אין, במזיד - לא - אלא לאו במקומן בשוגג, וחסורי מחסרא והכי קתני: פירות שיצאו חוץ לתחום, בשוגג - יאכלו, במזיד - לא יאכלו. במה דברים אמורים - שלא במקומן, אבל במקומן - אפילו במזיד יאכלו. ואתא רבי נחמיה למימר: אפילו במקומן נמי, בשוגג - אין, במזיד - לא. - לא, במזיד במקומן - דכולי עלמא לא פליגי דאסור. והכא - בשוגג שלא במקומן פליגי, תנא קמא סבר: בשוגג שרי שלא במקומן, ורבי נחמיה סבר: אפילו שוגג, במקומן - אין, שלא במקומן - לא. - והא מדקתני סיפא: רבי נחמיה ורבי אליעזר בן יעקב אומרים: לעולם אסורין עד שיחזרו למקומן שוגגין. שוגג - אין, במזיד - לא. מכלל דתנא קמא סבר: במזיד נמי שרי, שמע מינה. אמר רב נחמן אמר שמואל: היה מהלך ואינו יודע תחום שבת - מהלך אלפים פסיעות בינוניות, וזו היא תחום שבת. ואמר רב נחמן אמר שמואל: שבת בבקעה, והקיפוא נכרים מחיצה בשבת - מהלך אלפים אמה, ומטלטל בכולה על ידי זריקה. ורב הונא אמר: מהלך אלפים אמה, ומטלטל ארבע אמות. - וניטלטל בכולה על ידי זריקה - שמא ימשך אחר חפצו. - באלפים מיהת ליטלטל כי אורחיה - משום דהוי כמחיצה שנפרצה במלואה למקום האסור לה. חייא בר רב אמר: מהלך אלפים אמה, ומטלטל באלפים אמה. כמאן? דלא כרב נחמן ולא כרב הונא - אימא: מטלטל בארבע. אי הכי - היינו דרב הונא - אימא: וכן אמר רבי חייא בר רב. אמר ליה רב נחמן לרב הונא: לא תיפלוג עליה דשמואל, דתניא כוותיה. דתניא:

דף מבב

היה מודד ובא, וכלתה מדתו בחצי העיר - מותר לטלטל בכל העיר כולה, ובלבד שלא יעבור את התחום ברגליו. במאי מטלטל - לאו על ידי זריקה? - אמר רב הונא: לא, על ידי משיכה. אמר רב הונא: היה מודד ובא, וכלתה מדתו בחצי חצר - אין לו אלא חצי חצר. פשיטא - אימא: יש לו חצי חצר. - האי נמי פשיטא - מהו דתימא: ליחוש דלמא אתי לטלטולי בכולה - קא משמע לן. אמר רב נחמן מודה לי הונא: היה מודד ובא

וכלתה מדתו על שפת תקרה - מותר לטלטל בכל הבית. מאי טעמא - הואיל ותקרת הבית חובטת. אמר רב הונא בריה דרב נתן: כתנאי הוליקוהו לעיר אחרת ונתנוהו בדיר או בסהר, רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה אומרים: מהלך את כולה, ורבי יהושע ורבי עקיבא אומרים: אין לו אלא ארבע אמות. מאי לאו: רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה דאמרו מהלך את כולה - דלא גזרי הילוך דיר וסהר אטו הילוך בבקעה, ומדהילוך אטו הילוך לא גזרי - טלטול אטו הילוך לא גזרי. ורבי יהושע ורבי עקיבא דאומרים אין לו אלא ארבע אמות דגזרי הילוך דיר וסהר אטו הילוך דבקעה, ומדהילוך אטו הילוך גזרי - טלטול אטו הילוך נמי גזרי. - ממאי? דילמא, כי לא גזרי רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה הילוך סהר ודיר אטו הילוך בקעה - הני מילי התם, דשני מקומות הן. אבל טלטול אטו הילוך דמקום אחד הוא - הכי נמי דגזרי, גזירה שמא ימשך אחר חפצו. ורבי יהושע ורבי עקיבא נמי, ממאי דמשום דגזרי הוא - דילמא משום דקא סברי: כי אמרינן כל הבית כולו כארבע אמות דמי - הני מילי היכא דשבת באויר מחיצות מבעוד יום, אבל היכא דלא שבת באויר מחיצות מבעוד יום - לא. אמר רב: הלכתא כרבן גמליאל בדיר וסהר וספינה. ושמואל אמר: הלכתא כרבן גמליאל בספינה, אבל בדיר וסהר - לא. דכולי עלמא מיהת הלכה כרבן גמליאל בספינה, מאי טעמא? - אמר רבה: הואיל ושבת באויר מחיצות מבעוד יום. רבי זירא אמר: הואיל וספינה נוטלתו מתחילת ארבע ומנחתו בסוף ארבע. מאי בינייהו? - איכא בינייהו שנפחתו דופני ספינה. אי נמי - בקופץ מספינה לספינה. ורבי זירא, מאי טעמא לא אמר כרבה? - אמר לך: מחיצות

דף מגא

- להבריה מים עשויות. ורבה, מאי טעמא לא אמר כרבי זירא? - במהלכת - כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי - בשעמדה. אמר רב נחמן בר יצחק: מתניתין נמי דיקא דבמהלכת לא פליגי, ממאי - מדקתני. מעשה שבאו מפלנדרסין והפליגה ספינתם בים רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה הלכו את כולה, ורבי יהושע ורבי עקיבא לא זזו מארבע אמות, שרצו להחמיר על עצמן. אי אמרת בשלמא במהלכת לא פליגי - היינו דקתני רצו - דילמא עמדה. אלא אי אמרת פליגי - האי רצו להחמיר? איסורא הוא אמר רב אשי: מתניתין נמי דיקא, דקתני ספינה, דומיא דדיר וסהר. מה דיר וסהר - דקביעי, אף ספינה נמי - דקביעא. אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: - הלכתא כרבן גמליאל בספינה, הלכתא - מכלל דפליגי? - אין, והתניא: חנניא (בן אחי רבי יהושע) אומר: כל אותו היום ישבו ודנו בדבר הלכה, אמש הכריע אחי אבא: הלכה כרבן גמליאל בספינה, והלכה כרבי עקיבא בדיר וסהר. בעי רב חנניא: יש תחומין למעלה מעשרה או אין תחומין למעלה מעשרה? עמוד גבוה עשרה ורחב ארבעה לא תיבעי לך - דארעא סמיכתא היא. כי תיבעי לך - בעמוד גבוה עשרה ואינו רחב ארבעה. אי נמי - דקאזיל בקפיצה. לישנא אחרינא: בספינה מאי? - אמר רב הושעיא: תא שמע, מעשה שבאו מפלנדרסין והפליגה ספינתם בים וכו'. אי אמרת בשלמא יש תחומין - משום הכי רצו. אלא אי אמרת אין תחומין אמאי רצו? - כדאמר רבא: במהלכת ברקק, הכי נמי -

במהלכת ברקק. תא שמע: פעם אחת לא נכנסו לנמל עד שחשיכה וכו'. אי אמרת בשלמא יש תחומין - שפיר, אלא אי אמרת אין תחומין - כי לא היינו בתוך התחום מאי הוי? - אמר רבא: במהלכת ברקק. תא שמע: הני שב שמעתא דאיתאמרן בצפרא בשבתא קמיה דרב חסדא בסורא, בהדי פניא בשבתא קמיה דרבא בפומבדיתא. מאן אמרינהו? לאו אליהו אמרינהו? אלמא: אין תחומין למעלה מעשרה - לא, דלמא יוסף שידא אמרינהו. תא שמע: הריני נזיר ביום שבן דוד בא - מותר לשתות יין בשבתות ובימים טובים,

דף מגב

ואסור לשתות יין כל ימות החול. אי אמרת בשלמא יש תחומין - היינו דבשבתות ובימים טובים מותר. אלא אי אמרת אין תחומין, בשבתות ובימים טובים אמאי מותר? - שאני התם, דאמר קרא (מלאכי ג') הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא וגו', והא לא אתא אליהו מאתמול. - אי הכי, בחול כל יומא ויומא נמי לישתרי, דהא לא אתא אליהו מאתמול אלא אמרינן: לבית דין הגדול אתא. הכא נמי - לימא: לבית דין הגדול אתא - כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח. קא סלקא דעתך: מדאליהו לא אתא - משיח נמי לא אתי, במעלי שבתא לישתרי - אליהו - לא אתי, משיח אתי. דכיון דאתי משיחא - הכל עבדים הן לישראל. - בחד בשבא לישתרי לפשוט מינה דאין תחומין, דאי יש תחומין - בחד בשבא לישתרי, דלא אתא אליהו בשבת - האי תנא ספוקי מספקא ליה אי יש תחומין או אין תחומין, ולחומרא. דקאי אימת דקא נדר? אילימא דקאי בחול - כיון דחל עליה נזירות, היכי אתיא שבתא ומפקעא ליה? אלא דקאי בשבתא, וקא נדר, וביום טוב וקא נדר, וההוא יומא דשרי ליה, מיכן ואילך - אסיר ליה. - פעם אחת לא נכנסו לנמל וכו'. תנא: שפופרת היתה לו לרבן גמליאל שהיה מבטיט וצופה בה אלפים אמה ביבשה, וכנגדה אלפים בים. הרוצה לידע כמה עומקו של גיא מביא שפופרת ומביט בה, וידע כמה עומקו של גיא. והרוצה לידע כמה גובהו של דקל - מודד קומתו וצלו, וצל קומתו, וידע כמה גובהו של דקל. הרוצה שלא תשרה חיה רעה בצל קבר - נועץ קנה בארבע שעות ביום ויראה להיכן צלו נוטה, משפיע ועולה משפיע ויורד. נחמיה בריה דרב חנילאי משכתיה שמעתא ונפק חוץ לתחום. אמר ליה רב חסדא לרב נחמן: נחמיה תלמידך שרוי בצער. אמר לו: עשה לו מחיצה של בני אדם ויכנס. יתיב רב נחמן בר יצחק אחוריה דרבא, ויתיב רבא קמיה דרב נחמן. אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא: מאי קא מיבעיא ליה לרב חסדא? אילימא בדמלו גברי עסקינן, וקא מבעיא ליה: הלכתא כרבן גמליאל,

דף מדא

או אין הלכה כרבן גמליאל? או דילמא: בדלא מלו גברי עסקינן, וקא מבעיא ליה: הלכה כרבי אליעזר או אין הלכה כרבי אליעזר? - פשיטא, בדלא מלו גברי עסקינן. דאי סלקא דעתך בדמלו גברי עסקינן - מאי תיבעי ליה? האמר רב: הלכה כרבן גמליאל בדיר

וסהר וספינה - אלא ודאי: בדלא מלו גברי עסקינן, ודרבי אליעזר קמיבעיא ליה. דיקא נמי, דקאמר ליה יכנס. מאי יכנס, לאו בלא מחיצה? איתיביה רב נחמן בר יצחק לרבא: נפל דופנה - לא יעמיד בה אדם בהמה וכלים, ולא יזקוף את המטה לפרוס עליה סדין - לפי שאין עושין אהל עראי בתחילה ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת. - אמר ליה: את אמרת לי מהא, ואנא אמינא לך מהא: עושה אדם את חבירו דופן כדי שיאכל וישתה וישן, ויזקוף את המטה, ויפרוס עליה סדין כדי שלא תפול חמה על המת ועל האוכלין. קשיין אהדדי - לא קשיא הא - רבי אליעזר, הא - רבנן. דתנן: פקק החלון, רבי אליעזר אומר: בזמן שקשור ותלוי - פוקקין בו, ואם לאו - אין פוקקין בו. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך פוקקין בו. - והא איתמר עלה, אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחילה ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת. לא נחלקו אלא להוסיף, שרבי אליעזר אומר: אין מוסיפין ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת. וחכמים אומרים: מוסיפין בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב - אלא, לא קשיא הא - כרבי מאיר, הא - כרבי יהודה. דתניא: עשאה לבהמה דופן לסוכה - רבי מאיר פוסל, ורבי יהודה מכשיר. רבי מאיר דקא פסיל התם - אלמא: לא מחיצה היא, הכא שרי - דלאו מידי קא עביד. ורבי יהודה דקא מכשיר התם - אלמא: מחיצה היא: הכא אסר. - ותיסברא? אימר דשמעת ליה לרבי מאיר בהמה, אדם וכלים מי שמעת ליה? ותו, רבי מאיר אליבא דמאן? אי אליבא דרבי אליעזר - להוסיף נמי אסר - אלא אליבא דרבנן - אימר דאמרי רבנן להוסיף, לכתחילה מי אמור? אלא: הא והא רבנן, וכלים אכלים לא קשיא הא - בדופן שלישית, הא - בדופן רביעית. דיקא נמי, דקתני נפל דופנה, שמע מינה.

דף מדב

אלא אדם אדם קשיא - אדם אדם נמי לא קשיא כאן - לדעת, כאן - שלא מדעת. והא דרבי נחמיה בריה דרבי חנילאי לדעת הוה - שלא מדעת הוה. - רב חסדא מיהא לדעת הוה - רב חסדא שלא מן המנין הוה. הנהו בני גנא דאעילו מיא במחיצה של בני אדם, נגדינהו שמואל. אמר: אם אמרו שלא מדעת יאמרו לדעת? הנהו זיקי דהוה שדיין בריסתקא דמחוזא, בהדי דאתא רבא מפירקיה אעלינהו ניהליה. לשבתא אחריתי בעי עיילינהו. - ואסר להו, דהוה ליה כלדעת, ואסור. לוי אעילו ליה תיבנא, זעירי אספסתא, רב שימי בר חייה מיא. משנה. מי שיצא ברשות ואמרו לו כבר נעשה מעשה - יש לו אלפים אמה לכל רוח. אם היה בתוך התחום - כאילו לא יצא. כל היוצאים להציל חוזרין למקומן. גמרא. מאי אם היה בתוך התחום כאילו לא יצא? - אמר רבה, הכי קאמר: אם היה בתוך תחום שלו - כאילו לא יצא מתוך ביתו דמי. פשיטא - מהו דתימא: הואיל ועקר עקר, קא משמע לן. רב שימי בר חייה אמר, הכי קאמר: אם היו תחומין שנתנו לו חכמים מובלעין בתוך התחום שלו - כאילו לא יצא מתחומו. במאי קמיפלגיי? - מר סבר: הבלעת תחומין מילתא היא, ומר סבר: לאו מילתא היא. - אמר ליה אביי לרבה: ואת לא תסברא דהבלעת תחומין מילתא היא? ומה אילו שבת במערה,

שבתוכה ארבעת אלפים ועל גגה פחות מארבעת אלפים אמה, לא נמצא מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה? - אמר ליה: ולא שני לך בין היכא דשבת באויר מחיצות מבעוד יום, להיכא דלא שבת באויר מחיצות מבעוד יום? - והיכא דלא שבת לא?

דף מה.א

והתנן, רבי אליעזר אומר: שתיים - יכנס, שלושה - לא יכנס. מאי לאו, רבי אליעזר לטעמיה, דאמר: והוא באמצען, וארבע אמות דיהבו ליה רבנן כמאן דמיבלען דמו, וקאמר יכנס, אלמא: הבלעת תחומין מילתא היא - אמר ליה רבה בר בר חנה לאביי: ומדרבי אליעזר קמותבת ליה למר? - אמר ליה: אין, דשמיע לי מיניה דמר: עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר - אלא לדבר הרשות, אבל לדבר מצוה - מודו ליה. וכל היוצאין להציל חוזרין למקומן. ואפילו טובא? והא אמרת רישא אלפים אמה ותו לא - אמר רב יהודה אמר רב: שחוזרין בכלי זיין למקומן. ומאי קושיא? דילמא להציל שאני - אלא, אי קשיא הא קשיא: דתנן, בראשונה לא היו זיין משם כל היום כולו, התקין רבן גמליאל הזקן שיש להן אלפים אמה לכל רוח. ולא אלו בלבד אמרו, אלא אפילו חכמה הבאה לילד, והבא להציל מן הגייס ומן הנהר ומן המפולת ומן הדליקה - הרי הן כאנשי העיר, ויש להן אלפים אמה לכל רוח. ותו לא? והא אמרת: כל היוצאין להציל חוזרין למקומן, אפילו טובא - אמר רב [יהודה אמר רב]: שחוזרין בכלי זיין למקומן. כדתניא: בראשונה היו מניחין כלי זיין בבית הסמוך לחומה, פעם אחת הכירו בהן אויבים ורדפו אחריהם, ונכנסו ליטול כלי זיין, ונכנסו אויבים אחריהן. דחקו זה את זה, והרגו זה את זה יותר ממה שהרגו אויבים. באותה שעה התקינו שיהו חוזרין למקומן בכלי זיין. רב נחמן בר יצחק אמר: לא קשיא כאן - שנצחו ישראל את אומות העולם, כאן - שנצחו אומות העולם את עצמן. אמר רב יהודה אמר רב: נכרים שצרו על עיירות ישראל - אין יוצאין עליהם בכלי זיין, ואין מחללין עליהן את השבת. תניא נמי הכי: נכרים שצרו וכו'. במה דברים אמורים - כשבאו על עסקי ממון. אבל באו על עסקי נפשות - יוצאין עליהן בכלי זיין, ומחללין עליהן את השבת. ובעיר הסמוכה לספר, אפילו לא באו על עסקי נפשות אלא על עסקי תבן וקש - יוצאין עליהן בכלי זיין, ומחללין עליהן את השבת. אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן: ובבל כעיר הסמוכה לספר דמיא. ותרגומא - נהרדעא. דרש רבי דוסתאי דמן בירי: מאי דכתיב (שמואל א' כג) ויגדו לדוד לאמר הנה פלשתים נלחמים בקעילה והמה שסים את הגרנות. תנא: קעילה עיר הסמוכה לספר היתה, והם לא באו אלא על עסקי תבן וקש. דכתיב והמה שסים את הגרנות, וכתיב (שמואל א' כ"ג) וישאל דוד בה' לאמר האלך והכיתי בפלשתים האלה ויאמר ה' אל דוד לך והכית בפלשתים והושעת את קעילה. מאי קמבעיא ליה? אילימא אי שרי אי אסור - הרי בית דינו של שמואל הרמתי קיים. אלא: אי מצלח אי לא מצלח. דיקא נמי, דכתיב לך והכית בפלשתים והושעת את קעילה, שמע מינה. משנה. מי שישב בדרך ועמד וראה הרי (זה) הוא סמוך לעיר - [הואיל] ולא היתה כוונתו לכך - לא יכנס, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: יכנס. אמר רבי יהודה:

מעשה היה ונכנס רבי טרפון בלא מתכוין. גמרא. תניא, אמר רבי יהודה: מעשה ברבי טרפון שהיה מהלך בדרך וחשכה לו, ולן חוץ לעיר. לשחרית מצאוהו רועי בקר, אמרו לו: רבי, הרי העיר לפניך, הכנס נכנס וישב בבית המדרש, ודרש כל היום כולו. (אמרו לו) (מסורת הש"ס: [אמר לי ר' עקיבא]): משם ראייה? שמא בלבו היתה, או בית המדרש מובלע בתוך תחומו היה. משנה. מי שישן בדרך ולא ידע שחשיכה - יש לו אלפים אמה לכל רוח, דברי רבי יוחנן בן נורי. וחכמים אומרים: אין לו אלא ארבע אמות. רבי אליעזר אומר: והוא באמצעו. רבי יהודה אומר: לאיזה רוח שירצה ילך. ומודה רבי יהודה, שאם בירר לו - שאינו יכול לחזור בו. היו שנים, מקצת אמותיו של זה בתוך אמותיו של זה - מביאין ואוכלין באמצע,

דף מהב

ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו לתוך של חבירו. היו שלשה, והאמצעי מובלע ביניהן - הוא מותר עמהן, והן מותרין עמו, ושנים החיצונים אסורין זה עם זה. אמר רבי שמעון: למה הדבר דומה לשלש חצירות הפתוחות זו לזו, ופתוחות לרשות הרבים. עירבו שתים עם האמצעית - היא מותרת עמהן והם מותרות עמה, ושתים החיצונות אסורות זו עם זו. גמרא. בעי רבא: מאי קסבר רבי יוחנן בן נורי? מסבר קא סבר: חפצי הפקר קונין שביתה, ובדין הוא דליפלוג בכלים. והא דקמיפלגי באדם - להודיעך כוחן דרבנן, דאף על גב דאיכא למימר: הואיל וניעור קנה - ישן נמי קנה, קא משמע לן דלא. או דילמא, קסבר רבי יוחנן בן נורי בעלמא: חפצי הפקר אין קונין שביתה. והכא היינו טעמא: הואיל וניעור קנה - ישן נמי קנה? - אמר רב יוסף, תא שמע: גשמים שירדו מערב יום טוב יש להן אלפים אמה לכל רוח. ביום טוב - הרי הן כרגלי כל אדם. אי אמרת בשלמא קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי הפקר קונין שביתה, הא מני - רבי יוחנן היא. אלא אי אמרת חפצי הפקר אין קונין שביתה הא מני? לא רבי יוחנן ולא רבנן יתיב אביי וקאמר לה להא שמעתא. אמר ליה רב ספרא לאביי: ודילמא בגשמים הסמוכין לעיר עסקינן, ואנשי אותה העיר דעתם עילייהו? - אמר ליה: לא סלקא דעתך, דתנן: בור של יחיד - כרגלי יחיד, ושל אותה העיר - כרגלי אותה העיר, ושל עולי בבל - כרגלי הממלא. ותניא: בור של שבטים יש להן אלפים אמה לכל רוח. קשיין אהדדי אלא לאו שמע מינה: הא - רבי יוחנן בן נורי, הא - רבנן. כי אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה: הכי קאמר רב ספרא, והכי אהדרי ליה. אמר ליה: ואמאי לא תימא ליה מגופה: אי סלקא דעתך גשמים הסמוכין לעיר עסקינן - האי יש להן אלפים אמה לכל רוח? הא כרגלי אנשי אותה העיר מיבעיא ליה אמר מר: ביום טוב - הרי הן כרגלי כל אדם. ואמאי? ליקני שביתה באוקיינוס לימא דלא כרבי אליעזר, דאי כרבי אליעזר - הא אמר: כל העולם כולו ממי אוקיינוס הוא שותה - אמר רבי יצחק: הכא בעבים שנתקשרו מערב יום טוב עסקינן. - ודילמא הנך אזלי והנך אחריני נינהו? - דאית להו סימנא בגוייהו. ואיבעית אימא: הוי ספק דדבריהם, וספק דדבריהם להקל. וליקני שביתה בעבים תיפשוט מינה דאין תחומין למעלה מעשרה, דאי יש תחומין - ליקני שביתה בעבים -

לעולם אימא לך: יש תחומין, ומיא בעיבא מיבלע בליעי.

דף מ.א

- כל שכן דהו להו נולד דאסירי - אלא מיא בעבים מינד נידי. - השתא דאתית להכי - אוקיינוס נמי לא ליקשו לך, מיא באוקיינוס נמי מינד נידי. ותניא: נהרות המושכין ומעיינות הנובעין - הרי הן כרגלי כל אדם. אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי יהושע בן לוי: הלכה כרבי יוחנן בן נורי. אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אידי: בפירוש שמיע לך, או מכללא שמיע לך? - אמר ליה: בפירוש שמיע לי. מאי כללא? - דאמר רבי יהושע בן לוי: הלכה כדברי המיקל בעירוב. - ותרת למה לוי? - אמר רבי זירא: צריכי, דאי אשמעינן הלכה כרבי יוחנן בן נורי - הוה אמינא בין לקולא ובין לחומרא, קא משמע לן: הלכה כדברי המיקל בעירוב. ולימא: - הלכה כדברי המיקל בעירוב, הלכה כרבי יוחנן בן נורי למה לוי? - איצטריך, סלקא דעתך אמינא: הני מילי - יחיד במקום יחיד, ורבים במקום רבים. אבל יחיד במקום רבים - אימא לא. אמר ליה רבא לאביי: מכדי, עירובין דרבנן, מה לי יחיד במקום יחיד ומה לי יחיד במקום רבים? - אמר ליה רב פפא לרבא: ובדרבנן לא שני לן בין יחיד במקום יחיד ליחיד במקום רבים? והתנן, רבי אלעזר אומר: כל אשה שעברו עליה שלש עונות - דייה שעתה. ותניא: מעשה ועשה רבי כרבי אלעזר. לאחר שנזכר אמר: כדי הוא רבי אלעזר לסמוך עליו בשעת הדחק. מאי לאחר שנזכר? אילימא לאחר שנזכר דאין הלכה כרבי אלעזר אלא כרבנן - בשעת הדחק היכי עביד כוותיה? אלא: דלא איתמר הלכתא לא כרבי אלעזר ולא כרבנן, לאחר שנזכר - דלאו יחיד פליג עליה אלא רבים פליגי עליה, אמר: כדי הוא רבי אלעזר לסמוך עליו בשעת הדחק. אמר רב משרשיא לרבא, ואמרי לה רב נחמן בר יצחק לרבא: ובדרבנן לא שני בין יחיד במקום יחיד, בין יחיד במקום רבים? והתניא: שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים, רחוקה - אינה נוהגת אלא יום אחד. ואי זו היא קרובה ואיזו היא רחוקה? בתוך שלשים - קרובה, לאחר שלשים - רחוקה, דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: אחת שמועה קרובה ואחת שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלשים. ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: כל מקום שאתה מוצא יחיד מיקל ורבים מחמירין - הלכה כדברי המחמירין, המרובים. חוץ מזו, שאף על פי שרבי עקיבא מיקל וחכמים מחמירין - הלכה כדברי רבי עקיבא. וסבר לה כשמואל, דאמר שמואל: הלכה כדברי המיקל באבל. באבילות הוא דאקילו בה רבנן, אבל בעלמא - אפילו בדרבנן שני בין יחיד במקום יחיד, בין יחיד במקום רבים.

דף מ.ב

ורב פפא אמר: איצטריך, סלקא דעתך אמינא: הני מילי - בעירובי חצירות, אבל בעירובי תחומין - אימא לא, צריכא. ומנא תימרא דשני לן בין עירובי חצירות לעירובי תחומין - דתנן, אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים - בעירובי תחומין, אבל בעירובי חצירות - מערבין בין לדעת ובין שלא לדעת, שזכין לאדם שלא בפניו, ואין חבין לאדם אלא בפניו. רב אשי אמר: איצטריך, סלקא דעתך אמינא: הני מילי - בשוירי עירוב, אבל

בתחילת עירוב - אימא לא. ומנא תימרא דשני לן בין שיורי עירוב לתחילת עירוב - דתנן, אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים - בתחילת עירוב, אבל בשיורי עירוב - אפילו כל שהוא. ולא אמרו לערב חצירות אלא כדי שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות. רבי יעקב ורבי זריקא אמרו: הלכה כרבי עקיבא מחבירו, וכרבי יוסי מחבירו, וכרבי מאיר מחבירו. למאי הלכתא? - רבי אסי אמר: הלכה, ורבי חייה בר אבא אמר: מטין, ורבי יוסי ברבי חנינא אמר: נראין. כלשון הזה אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי יוחנן: רבי מאיר ורבי יהודה - הלכה כרבי יהודה. רבי יהודה ורבי יוסי - הלכה כרבי יוסי, ואין צריך לומר רבי מאיר ורבי יוסי - הלכה כרבי יוסי. השתא במקום רבי יהודה - ליתא, במקום רבי יוסי מיבעיא? אמר רב אסי: אף אני לומד רבי יוסי ורבי שמעון - הלכה כרבי יוסי. דאמר רבי אבא אמר רבי יוחנן: רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה. השתא במקום רבי יהודה ליתא, במקום רבי יוסי מיבעיא? איבעיא להו: רבי מאיר ורבי שמעון מאי? - תיקו. אמר רב משרשיא: ליתנהו להני כללי. מנא ליה לרב משרשיא הא? אילימא מהא דתנן, רבי שמעון אומר: למה הדבר דומה - לשלש חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים, עירבו שתים החיצונות עם האמצעית - היא מותרת עמהן, והן מותרות עמה, ושתים החיצונות אסורות זו עם זו. ואמר רב חמא בר גוריא אמר רב: הלכה כרבי שמעון. ומאן פליג עליה - רבי יהודה. והא אמרת: רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה, אלא לאו שמע מינה: ליתנהו. - ומאי קושיא? דילמא: היכא דאיתמר - איתמר, היכא דלא איתמר - לא איתמר. אלא מהא, דתנן: עיר של יחיד ונעשית של רבים - מערבין את כולה, של רבים ונעשית של יחיד - אין מערבין את כולה, אלא אם כן עושה חוצה לה כעיר חדשה שביהודה, שיש בה חמשים דוורין, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר:

דף מזא

שלש חצירות של שני בתים. ואמר רב חמא בר גוריא אמר רב: הלכה כרבי שמעון. ומאן פליג עליה - רבי יהודה. והא אמרת: רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה - ומאי קושיא? דילמא הכא נמי, היכא דאיתמר - איתמר, היכא דלא איתמר - לא איתמר. אלא מהא, דתנן: המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת, אחד נכרי ואחד ישראל - אוסר לבני חצירות, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אינו אוסר. רבי יוסי אומר: נכרי - אוסר, ישראל - אינו אוסר, מפני שאין דרך ישראל לבא בשבת. רבי שמעון אומר: אפילו הניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר - אינו אוסר, שכבר הסיח דעתו. ואמר רב חמא בר גוריא אמר רב: הלכה כרבי שמעון. ומאן פליג עליה - רבי יהודה. והא אמרת רבי יהודה ורבי שמעון הלכה כרבי יהודה - ומאי קושיא? דילמא הכא נמי, היכא דאיתמר - איתמר, היכא דלא איתמר - לא איתמר. אלא מהא, דתנן: וזה שאמרו העני מערב ברגליו. רבי מאיר אומר: אנו אין לנו אלא עני. רבי יהודה אומר: אחד עני ואחד עשיר, לא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר, שלא יצא וערב ברגליו. ומתני ליה רב חייה בר אשי לחייה בר רב קמיה דרב: אחד עני ואחד עשיר.

ואמר ליה רב: סיים בה נמי: הלכה כרבי יהודה. תרתי למה לי? והא אמרת רבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה - ומאי קושיא? דילמא רב לית ליה להני כללי - אלא מהא, דתנן: היבמה לא תחלוץ ולא תתייבם עד שיהו לה שלשה חדשים, וכן שאר כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהו להן שלשה חדשים. אחד בתולות ואחד בעולות, אחד אלמנות ואחד גרושות, אחד ארוסות ואחד נשואות. רבי יהודה אומר: נשואות - יתארסו, וארוסות - ינשאו, חוץ מארוסה שביהודה מפני שלבו גס בה. רבי יוסי אומר: כל הנשים יתארסו, חוץ מן האלמנה, מפני האיבול. ואמרינן: רבי (אליעזר) (מסורת הש"ס: [אלעזר]) לא על לבי מדרשא, אשכחיה לרבי אסי דהוה קאים. אמר ליה: מאי אמור בבי מדרשא? אמר ליה, הכי אמר רבי יוחנן: הלכה כרבי יוסי. מכלל דיחידאה פליג עליה? - אין, והתניא: הרי שהיתה רדופה לילך לבית אביה, או שהיתה לה כעס עם בעלה, או שהיה בעלה זקן או חולה, או שהיתה היא חולה עקרה זקנה קטנה ואיילונית ושאינה ראויה לילד, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורין, המפלת לאחר מיתת בעלה - כולן צריכין להמתין שלשה חדשים, דברי רבי מאיר. רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד. למה לי? והא אמרת רבי מאיר ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי - ומאי קושיא? דלמא לאפוקי מדרב נחמן אמר שמואל, דאמר: הלכה כרבי מאיר בגזירותיו. אלא מהא, דתניא: הולכין ליריד של נכרים ולוקחים מהן בהמה ועבדים ושפחות בתים שדות וכרמים, וכותב ומעלה בערכאות שלהן, מפני שהוא כמציל מידן. ואם היה כהן - מטמא בחוצה לארץ לדון ולערער עמהן. וכשם שמטמא בחוצה לארץ כך מטמא בבית הקברות. בית הקברות סלקא דעתך? טומאה דאורייתא היא אלא: בבית הפרס, דרבנן. ומטמא לישא אשה וללמוד תורה. אמר רבי יהודה: אימתי - בזמן שאין מוצא ללמוד, אבל מוצא ללמוד - לא יטמא. רבי יוסי אומר: אף בזמן שמוצא ללמוד נמי יטמא, לפי

דף מז.ב

שאין מן הכל זוכה אדם ללמוד. ואמר רבי יוסי: מעשה ביוסף הכהן שהלך אצל רבו לצידן ללמוד תורה. ואמר רבי יוחנן: הלכה כרבי יוסי. ולמה לי? והא אמרת: רבי יהודה ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי - אמר אביי: איצטריך, סלקא דעתך אמינא: הני מילי - במתניתין, אבל בברייתא - אימא לא, קא משמע לן. אלא הכי קאמר: הני כללי לאו דברי הכל נינהו, דהא רב לית ליה הני כללי. אמר רב יהודה אמר שמואל: חפצי נכרי אין קונין שביתה. למאן? אילימא לרבנן - פשיטא השתא חפצי הפקר, דלית להו בעלים, אין קונין שביתה - חפצי הנכרי, דאית להו בעלים מיבעיא? - אלא אליבא דרבי יוחנן בן נורי. וקא משמע לן: אימר דאמר רבי יוחנן בן נורי קונין שביתה - הני מילי חפצי הפקר, דלית להו בעלים. אבל חפצי הנכרי, דאית להו בעלים - לא. מיתיבי, רבי שמעון בן אלעזר אומר: השואל כלי מן הנכרי ביום טוב, וכן המשאיל לו לנכרי כלי מערב יום טוב והחזירו לו ביום טוב, והכלים והאוצרות ששבתו בתוך התחום - יש להן אלפים אמה לכל רוח. ונכרי שהביא לו פירות מחוץ לתחום - הרי זה לא יזיז ממקומו. אי אמרת

בשלמא קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי נכרי קונין שביתה, הא מני - רבי יוחנן בן נורי היא. אלא אי אמרת קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי הנכרי אין קונין שביתה הא מני? לא רבי יוחנן בן נורי ולא רבנן - לעולם קסבר רבי יוחנן בן נורי חפצי הנכרי קונין שביתה ושמואל דאמר כרבנן. ודקאמרת לרבנן פשיטא - מהו דתימא: גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל, קא משמע לן. ורב חייא בר אבין אמר רבי יוחנן: חפצי נכרי קונין שביתה, גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל. הנהו דכרי דאתו למברכתא, שרא להו רבא לבני מחוזא למיזבן מינייהו. אמר ליה רבינא לרבא: מאי דעתך - דאמר רב יהודה אמר שמואל: חפצי נכרי אין קונין שביתה, והא שמואל ורבי יוחנן הלכה כרבי יוחנן, ואמר רב חייא בר אבין אמר רבי יוחנן: חפצי נכרי קונין שביתה - גזירה בעלים דנכרי אטו בעלים דישראל הדר אמר רבא: ליזדבנו לבני מברכתא. דכולה מברכתא לדידהו כארבע אמות דמיא. תני רבי חייא: חרם שבין תחומי שבת - צריך

דף מחא

מחיצה של ברזל להפסיקו. מחייד עליה רבי יוסי ברבי חנינא. מאי טעמא קא מחייד? אילימא משום דתני לה כרבי יוחנן בן נורי לחומרא, ואיהו סבירא ליה כרבנן לקולא? ומשום דסבר לקולא, מאן דתני לחומרא מחייד עליה? אלא משום דתניא: נהרות המושכין ומעיינות הנובעין - הרי הן כרגלי כל אדם. - ודילמא במכונסין - אלא - משום דקתני צריך מחיצה של ברזל להפסיקו. ומאי שנא קנים דלא - דעיילי בהו מיא, של ברזל נמי - עיילי בהו מיא. - ודילמא צריך ואין לו תקנה קאמר? אלא, משום דקל הוא שהקילו חכמים במים. כדרבי טבלא, דבעא מיניה רבי טבלא מרב: מחיצה תלויה, מהו שתתיר בחורבה? אמר ליה: אין מחיצה תלויה מתרת אלא במים, קל הוא שהקילו חכמים במים. וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע וכו'. רבי יהודה היינו תנא קמא - אמר רבא: שמונה על שמונה איכא בינייהו. תניא נמי הכי: יש לו שמונה על שמונה דברי רבי מאיר. ואמר רבא: מחלוקת להלך, אבל לטלטל - דברי הכל: ארבע אמות - אין, טפי - לא. והני ארבע אמות היכא כתיבא? - כדתניא: (שמות ט"ז) שבו איש תחתיו - כתחתיו. [וכמה תחתיו] - גופו שלש אמות, ואמה כדי לפשוט ידיו ורגליו דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: גופו שלש אמות, ואמה כדי שיטול חפץ מתחת מרגלותיו, ומניח תחת מראשותיו. מאי בינייהו? - איכא בינייהו ארבע אמות מצומצמות. אמר ליה רב משרשיא לבריה: כי עיילת לקמיה דרב פפא בעי מיניה: ארבע אמות שאמרו, באמה דידיה יהבינן ליה או באמה של קדש יהבינן ליה? אם אמר לך אמות של קדש יהבינן ליה - עוג מלך הבשן מה תהא עליו? ואם אמר לך באמה דידיה יהבינן ליה - אימא ליה: מאי טעמא לא קתני לה גבי יש שאמרו הכל לפי מה שהוא אדם? כי אתא לקמיה דרב פפא, אמר ליה: אי דייקין כולא האי לא הוי תנינן. לעולם באמה דידיה יהבינן ליה, ודקא קשיא לך מאי טעמא לא קתני גבי יש שאמרו - דלא פסיקא ליה, משום דאיכא ננס באבריו. היו שנים מקצת אמותיו של זה וכו'. למה ליה למימר למה הדבר דומה? הכי קאמר להו רבי שמעון לרבנן: מכדי, למה הדבר דומה לשלש חצירות הפתוחות זו

לזו ופתוחות לרשות הרבים. מאי שנא התם דפליגיתו, ומאי שנא הכא דלא פליגיתו? - ורבנן: התם אוושי דיוורין, הכא לא אוושי דיוורין. ושתים החיצונות כו'. ואמאי? כיון דערבי להו חיצונות בהדי אמצעית, הויא להו חדא - אמר - רב יהודה: כגון שנתנה אמצעית עירובה בזו ועירובה בזו, ורב ששת אמר: אפילו תימא שנתנו עירובן באמצעית, כגון שנתנוהו

דף מחב

בשני בתים. כמאן - כבית שמאי, דתניא: חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים, בית שמאי אומרים: אין עירובן עירוב, ובית הלל אומרים: עירובן עירוב. - אפילו תימא בית הלל עד כאן לא קאמרי בית הלל התם - אלא בשני כלים בבית אחד, אבל בשני בתים - לא. אמר ליה רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי: לרב יהודה קשיא, ולרב ששת קשיא. לרב יהודה קשיא דאמר: כגון שנתנה אמצעית עירובה בזו ועירובה בזו, וכיון דעירבה אמצעית בהדי חיצונה - הויא ליה חדא, וכי הדרה וערבה בהדי אידך - שליחותה עבדה ולרב ששת קשיא: תיהוי כחמשה ששרויין בחצר אחת, ושכח אחד מהן ולא עירב - דאסרי אהדדי אמר ליה רב אשי: לא לרב יהודה קשיא, ולא לרב ששת קשיא לרב יהודה לא קשיא: כיון דעירבה לה אמצעית בהדי חיצונה, ושתים חיצונות בהדי הדדי לא עירבו - גליא דעתיה דבהא ניחא ליה, ובהא לא ניחא ליה. ולרב ששת לא קשיא: אם אמרו דיוורין להקל, יאמרו דיוורין להחמיר? אמר רב יהודה אמר רב: זו דברי רבי שמעון. אבל חכמים אומרים: רשות אחת משמשת לשתי רשויות, אבל לא שתי רשויות משמשות לרשות אחת. כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי:

דף מטא

אף זו דברי רבי שמעון, אבל חכמים אומרים: שלשתן אסורות. תניא כוותיה דרב יהודה אליבא דשמואל, אמר רבי שמעון: למה הדבר דומה - לשלש חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים, עירבו שתים עם האמצעית - זו מביאה מתוך ביתה ואוכלת, וזו מביאה מתוך ביתה ואוכלת, זו מחזרת מותרת לתוך ביתה, וזו מחזרת מותרת לתוך ביתה. אבל חכמים אומרים: שלשתן אסורות. ואזדא שמואל לטעמיה, דאמר שמואל: חצר שבין שני מבואות, עירבה עם שניהם - אסורה עם שניהם, לא עירבה עם שניהם - אוסרת על שניהן. היתה באחד רגילה ובאחד אינה רגילה, זה שרגילה בו - אסור, וזה שאינה רגילה בו - מותר. אמר רבה בר רב הונא: עירבה עם שאינה רגילה בו - הותר רגילה לעצמו. ואמר רבה בר רב הונא אמר שמואל: אם עירבה רגילה לעצמו, וזה שאינה רגילה בו לא עירב, והיא עצמה לא עירבה - דוחין אותה אצל שאינה רגילה בו, וכגון זה כופין על מדת סדום. אמר רב יהודה אמר שמואל: המקפיד על עירובו - אין עירובו עירוב. מה שמו - עירוב שמו. רבי חנינא אמר: עירובו עירוב, אלא שנקרא מאנשי ורדינא. אמר רב יהודה אמר שמואל: החולק את עירובו אינו עירוב. כמאן - כבית שמאי, דתניא: חמשה שגבו את עירובן ונתנוהו בשני כלים, בית שמאי אומרים: אין זה עירוב, ובית הלל אומרים: הרי זה עירוב - אפילו תימא בית הלל: עד כאן לא קאמרי

בית הלל התם אלא דמליין למנא ואייתר, אבל היכא דפלגיה מיפלג - לא. ותרתי למה לוי? - צריכי, דאי אשמעינן התם - משום דקפיד, אבל הכא - אימא לא. ואי אשמעינן הכא - משום דפלגיה מיפלג, אבל התם - אימא לא, צריכא. אמר ליה רב אבא לרב יהודה בבי מעצרתא דבי רב זכאי: מי אמר שמואל החולק את עירובו - אינו עירוב, והאמר שמואל: בית שמניחין בו עירוב - אינו צריך ליתן את הפת. מאי טעמא לאו משום דאמר: דכיון דמנח בסלא - כמאן דמנח הכא דמי, הכא נמי: כיון דמנח בסלא - כמאן דמנח הכא דמי - אמר ליה: התם - אף על פי שאין פת, מאי טעמא - דכולהו הכא דיירי. אמר שמואל: עירוב משום קנין. ואם תאמר: מפני מה אין קונין במעה - מפני שאינה מצויה בערבי שבתות. היכא דעירב מיהו לקני - גזירה שמא יאמרו מעה עיקר, וזמנין דלא שכיח מעה, ולא אתי לאיערובי בפת, דאתי עירוב לאיקלקולי. רבה אמר: עירוב משום דירה. מאי בינייהו? איכא בינייהו כלי, ופחות משהו פרוטה,

דף מט.ב

וקטן. אמר ליה אביי לרבה: לדידך קשיא, ולשמואל קשיא. הא תניא: חמשה שגבו את עירובן, כשהם מוליכין את עירובן למקום אחר - אחד מוליך לכולן. הוא ניהו דקא קני, ותו לא. הוא ניהו דקא דייר, ותו לא - אמר ליה: לא לדידי קשיא, ולא לשמואל קשיא: שליחות דכולהו קא עביד. אמר רבה אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: הלכה כרבי שמעון. משנה. מי שבא בדרך וחשכה לו, והיה מכיר אילן או גדר, ואמר שביתתי תחתיו - לא אמר כלום. שביתתי בעיקרו - מהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפים אמה, ומעיקרו ועד ביתו אלפים אמה. נמצא מהלך משחשיכה ארבעת אלפים אמה. אם אינו מכיר, או שאינו בקי בהלכה, ואמר שביתתי במקומי - זכה לו מקומו אלפים אמה לכל רוח. עגולות, דברי רבי חנינא בן אנטיגנוס. וחכמים אומרים: מרובעות, כטבלא מרובעת, כדי שיהיה נשכר לזויות. וזו היא שאמרו העני מערב ברגליו. אמר רבי מאיר: אנו אין לנו אלא עני. רבי יהודה אומר: אחד עני ואחד עשיר, לא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר, שלא יצא ויערב ברגליו. גמרא. מאי לא אמר כלום? - אמר רב: לא אמר כלום כל עיקר, דאפילו לתחתיו של אילן לא מצי אזיל. ושמואל אמר: לא אמר כלום לביתו, אבל לתחתיו של אילן - מצי אזיל. ונעשה תחתיו של אילן חמר גמל, בא למדוד מן הצפון - מודדין לו מן הדרום, בא למדוד מן הדרום - מודדין לו מן הצפון.

דף נא

אמר רבה: מאי טעמא דרב - משום דלא מסיים אתריה. ואיכא דאמרי, אמר רבה: מאי טעמא דרב - משום דקסבר: כל שאינו בזה אחר זה - אפילו בבת אחת אינו. מאי בינייהו? - איכא בינייהו: דאמר ליקנו לי בארבע אמות מגו שמונה. מאן דאמר משום דלא מסיים אתריה - הא לא מסיים אתריה, ומאן דאמר משום כל שאינו בזה אחר זה אפילו בבת אחת אינו - האי כארבע אמות דמי, דהכא ארבע אמות קאמר. גופא, אמר רבה: כל דבר שאינו בזה אחר זה - אפילו בבת אחת אינו. איתיביה אביי לרבה: המרבה במעשרות - פירותיו מתוקנין ומעשרותיו מקולקלין. אמאי? לימא: כל שאינו בזה אחר

זה - אפילו בבת אחת אינו - שאני מעשר דאיתיה לחצאין, דאי אמר תקדוש פלגא פלגא דחיתתא - קדשה. והרי מעשר בהמה דליתיה לחצאין, ואמר (רבה) (מסורת הש"ס: [רבא]) יצאו שנים בעשירי, וקראן עשירי - עשירי ואחד עשר מעורבין זה בזה - שאני מעשר בהמה דאיתיה בזה אחר זה בטעות, דתנן: קרא לתשיעי עשירי, ולעשירי תשיעי, ולאחד עשר עשירי - שלשתן מקודשין. והרי תודה, דליתיה בטעות וליתיה בזה אחר זה: ואיתמר: תודה שנשחטה על שמונים חלות, חזקיה אמר: קדשו עלה ארבעים מתוך שמונים, רבי יוחנן אמר: לא קדשו עלה ארבעים מתוך שמונים - הא איתמר עלה, אמר רבי (זירא) (מסורת הש"ס: [ר' יהושע בן לוי]) הכל מודים היכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים - דקדשי, לא יקדשו ארבעים אלא אם כן קדשו שמונים. כולי עלמא לא פליגי דלא קדשו, כי פליגי בסתמא. מר סבר: לאחריות קא מכוין, ועל תנאי אייתנהו.

דף נב

ומר סבר: לקרבן גדול קא מכוין. אמר אביי: לא שנו אלא באילן שתחתיו שתיים עשרה אמה, אבל באילן שאין תחתיו שתיים עשרה אמה - הרי מקצת ביתו ניכר. מתקיף לה רב הונא בריה דרב יהושע: ממאי דבארבעי מציעתא קא מסיים? דלמא בארבעי דהאי גיסא ובארבעי דהאי גיסא קמסיים אלא אמר רב הונא בריה דרב יהושע: לא שנו אלא באילן שתחתיו שמונה אמות, אבל באילן שתחתיו שבע אמות - הרי מקצת ביתו ניכר. תניא כוותיה דרב, תניא כוותיה דשמואל. תניא כוותיה דרב: מי שבא בדרך וחשכה לו, והיה מכיר אילן או גדר, ואמר שביתתי תחתיו - לא אמר כלום. אבל אם אמר שביתתי במקום פלוני - מהלך עד שמגיע לאותו מקום. הגיע לאותו מקום - מהלך את כולו וחוצה לו אלפים אמה. במה דברים אמורים - במקום המסויים, כגון ששבת בתל שהוא גבוה עשרה טפחים והוא מארבע אמות ועד בית סאתים. וכן בקעה שהיא עמוקה עשרה והיא מארבע אמות ועד בית סאתים. אבל במקום שאין מסויים - אין לו אלא ארבע אמות. היו שנים, אחד מכיר ואחד שאינו מכיר - זה שאינו מכיר מוסר שביתתו למכיר, והמכיר אומר שביתתי במקום פלוני. במה דברים אמורים - כשסיים ארבע אמות שקבע, אבל לא סיים ארבע אמות שקבע - לא יזוז ממקומו. לימא תיהוי תיובתיה דשמואל - אמר לך שמואל: הכא במאי עסקינן - כגון דאיכא ממקום רגליו ועד עיקרו תרי אלפי וארבע גרמידי, דאי מוקמית ליה באידך גיסא דאילן - קם ליה לבר מתחומא, אי סיים ארבע אמות - מצי אזיל, ואי לא - לא מצי אזיל. תניא כוותיה דשמואל: טעה ועירב לשתי רוחות, כמדומה הוא שמערבין לו לשתי רוחות, או שאמר לעבדיו צאו וערבו לי, אחד עירב עליו לצפון ואחד עירב עליו לדרום - מהלך לצפון כעירובו לדרום, ולדרום כעירובו לצפון. ואם מיצעו עליו את התחום - לא יזוז ממקומו. לימא תיהוי תיובתיה דרב - רב תנא הוא ופליג. אמר שביתתי בעיקרו - מהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפים אמה, ומעיקרו לביתו אלפים אמה. נמצא מהלך משחשיכה ארבעת אלפים אמה.

דף נא.א

אמר רבא: והוא דכי רהיט לעיקרו מטי. אמר ליה אביי: והא חשכה לו קתני - חשכה לביתו, אבל לעיקרו של אילן מצי אזיל. איכא דאמרי אמר רבא: חשכה לו - כי מסגי קלי קלי, אבל רהיט - מטי. רבה ורב יוסף הוו קא אזלי באורחא. אמר ליה רבה לרב יוסף: תהא שביתתנו תותי דיקלא דסביל אחוה, ואמרי לה: תותי דיקלא דפריק מריה מכרגא. (ידע ליה מר) אמר ליה: לא ידענא ליה. אמר ליה: סמוך עלי. דתניא, רבי יוסי אומר: אם היו שנים, אחד מכיר ואחד שאינו מכיר - זה שאינו מכיר מוסר שביתתו למכיר, זה שמכיר אומר תהא שביתתנו במקום פלוני. ולא היא, לא תנא ליה כרבי יוסי אלא כי היכי דליקבל לה מיניה, משום דרבי יוסי נימוקו עמו. אם אינו מכיר או שאינו בקי וכו'. הני אלפים אמה היכן כתיבן? דתניא (שמות ט"ז) שבו איש תחתיו - אלו ארבע אמות, אל יצא איש ממקמו - אלו אלפים אמה. מנא לן? - אמר רב חסדא: למדנו מקום ממקום, ומקום מניסה, וניסה מניסה, וניסה מגבול, וגבול מגבול, וגבול מחוץ, וחוף מחוץ. דכתיב (במדבר ל"ה) ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו'. ונילף (במדבר ל"ה) מקיר העיר וחוצה אלף אמה - דנין חוץ מחוץ, ואין דנין חוץ מחוצה. ומאי נפקא מינה? הא תנא דבי רבי ישמעאל: (ויקרא י"ד) ושב הכהן ובא הכהן - זו היא שיבה זו היא ביאה - הני מילי - היכא דליכא מידי דדמי ליה, אבל היכא דאיכא מידי דדמי ליה - מדמי ליה ילפינן. אלפים אמה עגולות. ורבי חנינא בן אנטיגנוס מה נפשך, אי אית ליה גזירה שוה - פיאות כתיבן, אי לית ליה גזירה שוה - אלפים אמה מנא ליה? לעולם אית ליה גזירה שוה, ושאני הכא דאמר קרא (במדבר ל"ה) זה יהיה להם מגרשי הערים - לזה אתה נותן פיאות, ואי אתה נותן פיאות לשובתי שבת. ורבנן? תני, רב חנניה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. אמר רבי אחא בר יעקב: המעביר ארבע אמות ברשות הרבים - אינו חייב עד שמעביר הן ואלכסונו. אמר רב פפא, בדיק לן רבא עמוד - ברשות הרבים גבוה עשרה ורוחב ארבעה, צריך הן ואלכסונו או לא? ואמרינן ליה: לאו היינו דרב חנניה? דתניא, רב חנניה אומר: כזה יהו כל שובתי שבת. וזה הוא שאמרו העני מערב ברגליו, אמר רבי מאיר אנו אין לנו אלא עני וכו'. אמר רב נחמן: מחלוקת במקומי, דרבי מאיר סבר: עיקר עירוב בפת,

דף נא.ב

- עני הוא דאקילו רבנן עילויה, אבל עשיר - לא, ורבי יהודה סבר: עיקר עירוב ברגל, אחד עני ואחד עשיר. אבל במקום פלוני - דברי הכל: עני - אין, עשיר - לא. וזו היא שאמרו מאן קתני לה - רבי מאיר ואהייא קאי - אאינו מכיר או שאינו בקי בהלכה. ולא אמרו מערבין בפת אלא להקל מאן קתני לה - רבי יהודה. ורב חסדא אמר: מחלוקת במקום פלוני, דרבי מאיר סבר: עני - אין, עשיר - לא. ורבי יהודה סבר: אחד עני ואחד עשיר. אבל במקומי - דברי הכל: - אחד עני ואחד עשיר, דעיקר עירוב ברגל. וזו היא שאמרו מאן קתני לה - רבי מאיר. ואהייא קאי - אהא: מי שבא בדרך וחשכה. ולא אמרו מערבין בפת אלא להקל מאן קתני לה - דברי הכל. תניא כוותיה דרב נחמן: אחד

עני ואחד עשיר מערבין בפת, ולא יצא עשיר חוץ לתחום ויאמר שביתתי במקומי - לפי שלא אמרו מערבין ברגל אלא למי שבא בדרך וחשכה, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אחד עני ואחד עשיר מערבין ברגל, ויצא עשיר חוץ לתחום ויאמר תהא שביתתי במקומי, וזה הוא עיקרו של עירוב. והתירו חכמים לבעל הבית לשלח עירובו ביד עבדו, ביד בנו, ביד שלוחו בשביל להקל עליו. אמר רבי יהודה: מעשה באנשי בית ממל ובאנשי בית גוריון בארומא, שהיו מחלקין גרוגרות וצימוקין לעניים בשני בצורת, ובאין עניי כפר שיחין ועניי כפר חנניה ומחשיכין על התחום, למחרת משכימין ובאין. אמר רב אשי: מתניתין נמי דיקא, דקתני: מי שיצא לילך לעיר שמערבין לה, והחזירו חבירו - הוא מותר לילך, וכל בני העיר אסורין, דברי רבי יהודה, והוינן בה: מאי שנא איהו ומאי שנא אינהו? ואמר רב הונא: הכא במאי עסקינן - כגון שיש לו שני בתים, ושני תחומי שבת ביניהן. איהו כיון דנפקא ליה לאורחא - הוה ליה עני, והנך עשירים נינהו. אלמא: כל במקום פלוני עני - אין, עשיר - לא. שמע מינה. מתני ליה רב חייא בר אשי לחייא בר רב קמיה דרב: אחד עני ואחד עשיר. אמר ליה רב: סיים בה נמי: הלכה כרבי יהודה. רבה בר רב חנן הוה רגיל דאתי מארטיבנא לפומבדיתא,

דף נבא

אמר תהא שביתתי בצינתא. אמר ליה אביי: מאי דעתך - רבי מאיר ורבי יהודה - הלכה כרבי יהודה, ואמר רב חסדא: מחלוקת במקום פלוני, והא רב נחמן ותניא כוותיה - אמר ליה: הדרי בי. אמר רמי בר חמא: הרי אמרו שבת יש לו ארבע אמות, הנותן את עירובו יש לו ארבע אמות או לא? - אמר רבא, תא שמע: לא אמרו מערבין בפת אלא להקל על העשיר, שלא יצא ויערב ברגליו, ואי אמרת אין לו - האי להקל? להחמיר הוא - אפילו הכי ניחא ליה, כי היכי דלא נטרח וניפוק. משנה. מי שיצא לילך בעיר שמערבין בה, והחזירו חבירו - הוא מותר לילך, וכל בני העיר אסורין, דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: כל שהוא יכול לערב ולא עירב - הרי זה חמר גמל. גמרא. מאי שנא איהו ומאי שנא אינהו? אמר רב הונא: הכא במאי עסקינן - כגון שיש לו שני בתים, וביניהן שני תחומי שבת. איהו, כיון דנפק ליה לאורחא - הוה ליה עני, והני עשירי נינהו. תניא נמי הכי: מי שיש לו שני בתים וביניהן שני תחומי שבת, כיון שהחזיק בדרך - קנה עירוב דברי רבי יהודה. יתר על כן אמר רבי יוסי ברבי יהודה: אפילו מצאו חבירו ואמר לו לין פה, עת חמה הוא, עת צינה הוא - למחר משכים והולך. אמר רבה: לומר - כולי עלמא לא פליגי דצריך, כי פליגי - להחזיק. ורב יוסף אמר: להחזיק - דכולי עלמא לא פליגי דצריך, כי פליגי - לומר. כמאן אזלא הא דאמר עולא: מי שהחזיק בדרך והחזירו חבירו - הרי הוא מוחזר ומוחזק. אי מוחזר - למה מוחזק? ואי מוחזק - למה מוחזר? הכי קאמר: אף על פי שמוחזר - מוחזק. כמאן - כרב יוסף, ואליבא דרבי יוסי ברבי יהודה. רב יהודה בר אשתתא אייתי ליה כלכלה דפירי לרב נתן בר אושעיא. כי הוה אזיל שבקיה עד דנחית דרגא, אמר ליה: בית הכא. למחר קדים ואזיל.

דף נבב

כמאן - כרב יוסף, ואליבא דרבי יוסי בר יהודה. - לא, כרבה ואליבא דרבי יהודה. רבי מאיר אומר: כל שיכול לערב כו'. הא תנינא חדא זימנא: ספק, רבי מאיר ורבי יהודה אומרים: הרי זה חמר גמל - אמר רב ששת: לא תימא טעמא דרבי מאיר ספק עירב ספק לא עירב, הוא דהוי חמר גמל אבל ודאי לא עירב - לא הוי חמר גמל, אלא, אפילו ודאי לא עירב - הוי חמר גמל. דהא הכא ודאי לא עירב, וקא הוי חמר גמל. משנה. מי שיצא חוץ לתחום - אפילו אמה אחת לא יכנס. רבי אליעזר אומר: שתים - יכנס, שלש - לא יכנס. גמרא. אמר רבי חנינא: רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום - לא יכנס, דכתיב (ישעיהו נח) אם תשיב משבת רגלך, רגלך כתיב. והתניא: רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום - יכנס - הא מני - אחרים היא. דתניא, אחרים אומרים: למקום שרובו הוא נזק. איכא דאמרי, אמר רבי חנינא: רגלו אחת בתוך התחום ורגלו אחת חוץ לתחום - יכנס, דכתיב (ישעיהו נח) אם תשיב משבת רגלך, רגלך קרינן. והתניא: לא יכנס - הוא דאמר: כאחרים, דתניא: למקום שרובו הוא נזק. רבי אליעזר אומר: שתים - יכנס, שלש - לא יכנס. והתניא רבי אליעזר אומר: אחת - יכנס, שתים לא יכנס - לא קשיא הא - דעקר חדא וקם אתרתך, הא - דעקר תרתך וקם אתלת. והתניא, רבי אליעזר אומר: אפילו אמה אחת לא יכנס - כי תניא ההיא - למודד. דתנן: ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים אמה - אפילו סוף מדתו כלה במערה. משנה. מי שהחשיך חוץ לתחום - אפילו אמה אחת לא יכנס. רבי שמעון אומר: אפילו חמש עשרה אמות יכנס, שאין המשוחות ממצין את המדות מפני הטועין. גמרא. תנא: מפני טועי המדה. הדרן עלך מי שהוציאוהו. משנה. כיצד מעברין את הערים? בית נכנס בית יוצא, פגום נכנס פגום יוצא. היו שם גדודיות גבוהות עשרה טפחים,

דף נגא

וגשרים ונפשות שיש בהן בית דירה - מוציאים את המדה כנגדן, ועושין אותה כמיני טבלא מרובעת, כדי שיהא נשכר את הזויות. גמרא. רב ושמואל חד תני מעברין וחד תני מאברין. - מאן דתני מאברין - אבר אבר. ומאן דתני מעברין - כאשה עוברה. (בראשית כ"ג) מערת המכפלה, רב ושמואל חד אמר: שני בתים זה לפניו מזה, וחד אמר: בית ועלייה על גביו. בשלמא למאן דאמר זה על גב זה - היינו מכפלה. אלא למאן דאמר שני בתים זה לפניו מזה, מאי מכפלה? - שכפולה בזוגות. (בראשית ל"ה) ממרא קרית ארבע, אמר רבי יצחק: קרית הארבע זוגות: אדם וחיה, אברהם ושרה, יצחק ורבקה, יעקב ולאה. (בראשית י"ד) ויהי בימי אמרפל, רב ושמואל חד אמר: נמרוד שמו, ולמה נקרא שמו אמרפל - שאמר והפיל לאברהם אבינו בתוך כבשן האש, וחד אמר: אמרפל שמו, ולמה נקרא שמו נמרוד שהמריד את כל העולם כולו עליו במלכותו. (שמות א') ויקם מלך חדש על מצרים, רב ושמואל חד אמר: חדש ממש, וחד אמר: שנתחדשו גזירותיו. מאן דאמר חדש ממש - דכתיב חדש. ומאן דאמר שנתחדשו גזירותיו - מדלא כתיב וימת וימלוך. ולמאן דאמר שנתחדשו גזירותיו, הא כתיב (שמות א') אשר לא ידע את יוסף - מאי אשר לא ידע את יוסף - דהוה דמי כמאן דלא ידע ליה ליוסף כלל.

(סימן: שמונה עשרה ושנים עשר, למדנו בדוד ויבן). אמר רבי יוחנן: שמונה עשר ימים גידלתי אצל רבי אושעיא בריבי, ולא למדתי ממנו אלא דבר אחד במשנתנו: כיצד מאברין את הערים - באלף. איני? והאמר רבי יוחנן: שנים עשר תלמידים היו לו לרבי אושעיא בריבי, ושמונה עשר ימים גידלתי ביניהן, ולמדתי לב כל אחד ואחד וחכמת כל אחד ואחד - לב כל אחד ואחד וחכמת כל אחד ואחד - גמר, גמרא - לא גמר. איבעית אימא: מנייהו דידהו - גמר, מיניה דידהו - לא גמר. ואיבעית אימא: דבר אחד במשנתנו קאמר. ואמר רבי יוחנן: כשהיינו לומדין תורה אצל רבי אושעיא היינו יושבין ארבעה ארבעה באמה. אמר רבי: כשהיינו לומדין תורה אצל רבי אלעזר בן שמוע היינו יושבין ששה ששה באמה. אמר רבי יוחנן: רבי אושעיא בריבי בדורו - כרבי מאיר בדורו, מה רבי מאיר בדורו לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו - אף רבי אושעיא לא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו. אמר רבי יוחנן: לבן של ראשונים כפתחו של אולם, ושל אחרונים כפתחו של היכל - ואנו כמלא נקב מחט סידקית. ראשונים - רבי עקיבא, אחרונים - רבי אלעזר בן שמוע. איכא דאמרי: ראשונים - רבי אלעזר בן שמוע, אחרונים - רבי אושעיא בריבי. ואנו כמלא נקב מחט סידקית. אמר אביי: ואנן כי סיכתא בגודא לגמרא. אמר רבא: ואנן - כי אצבעתא בקירא לסברא, אמר רב אשי: אנן כי אצבעתא בבירא לשכחה. אמר רב יהודה אמר רב: בני יהודה שהקפידו על לשונם - נתקיימה תורתם בידם, בני גליל שלא הקפידו על לשונם - לא נתקיימה תורתם בידם. מידי בקפידא תליא מילתא? אלא: בני יהודה דדייקי לישנא, ומתנחי להו סימנא - נתקיימה תורתן בידן, בני גליל דלא דייקי לישנא ולא מתנחי להו סימנא - לא נתקיימה תורתן בידם. בני יהודה גמרו מחד רבה - נתקיימה תורתן בידם, בני גליל דלא גמרי מחד רבה - לא נתקיימה תורתן בידם. רבינא אמר: בני יהודה דגלו מסכתא - נתקיימה תורתן בידם, בני גליל דלא גלו מסכתא - לא נתקיימה תורתן בידם. דוד גלי מסכתא, שאול לא גלי מסכתא. דוד דגלי מסכתא כתיב ביה (תהלים קי"ט) יראיך יראוני וישמחו, שאול דלא גלי מסכתא כתיב ביה (שמואל א' י"ד) (אל כל) (מסורת הש"ס: [ובכל]) אשר יפנה

דף נגב

ירשיע. ואמר רבי יוחנן: מנין שמחל לו הקדוש ברוך הוא על אותו עון - שנאמר: (שמואל א' כ"ח) מחר אתה ובניך עמי - עמי במחיצתי. אמר רבי אבא: אי איכא דמשאיל להו לבני יהודה דדייקי לשני: מאברין תנן, או מעברין תנן? אכוזו תנן או עכוזו תנן? ידעי. שאילינהו, ואמרי ליה: איכא דתני מאברין, ואיכא דתני מעברין. איכא דתני אכוזו ואיכא דתני עכוזו. בני יהודה דייקי לישנא מאי היא? דההוא בר יהודה דאמר להו: טלית יש לי למכור. אמרו ליה: מאי גוון טליתך? אמר להו: כתרדין עלי אדמה. בני גליל דלא דייקי לישנא מאי היא? (דתניא) דההוא בר גלילא [דההו קאזיל] ואמר להו: אמר למאן, אמר למאן? אמרו ליה: גלילאה שוטה, חמר למירכב, או חמר למישתי, עמר למילבש, או אימר לאיתכסאה? ההיא איתתא דבעיא למימר לחברתה תאי דאוכליך חלבא, אמרה לה: שלוכתי, תוכליך לביא. ההיא אתתא דאתיא לקמיה דדיינא, אמרה ליה: מרי כירי,

תפלא הוית לי וגנבך מין. וכדו הוות דכד שדרו לך עילויה - לא מטי כרעיק אארעא. אמהתא דבי רבי כי הוה משתעיא בלשון חכמה אמרה הכי: עלת נקפת בכד, ידאון נישריא לקיניהון. וכד הוה בעי דליתבון, הוה אמרה להו: יעדי בתר חברתה מינה, ותתקפי עלת בכד כאילפא דאזלא בימא. רבי יוסי בר אסיין, כי הוה משתעי בלשון חכמה אמר: עשו לי שור במשפט בטור מסכן. וכד הוה שאיל באושפיזא אמר הכי: גבר פום דין חי, מה זו טובה יש? רבי אבהו - כי הוה משתעי בלשון חכמה הוה אמר הכי: אתריגו לפחמין, ארקיעו לזהבין, ועשו לי שני מגידי בעלטה. איכא דאמרי: ויעשו לי בהן שני מגידי בעלטה. אמרו ליה רבנן לרבי אבהו: הצפיננו היכן רבי אלעאי צפון - אמר להן: עלץ בנערה אהרונית אחרונית עירנית והנעירתו. אמרי לה: אשה, ואמרי לה: מסכתא. אמרי ליה לרבי אלעאי: הצפיננו היכן רבי אבהו [צפון] - אמר להן: נתייעץ במכתיר, והנגיב למפיבשת. אמר רבי יהושע בן חנניה: מימי לא נצחני אדם חוץ מאשה תינוק ותינוקת. אשה מאי היא? פעם אחת נתארחתי אצל אכסניא אחת, עשתה לי פולין. ביום ראשון אכלתים ולא שיירתי מהן כלום, שנייה ולא שיירתי מהן כלום. ביום שלישי הקדיחתן במלח. כיון שטעמתי - משכתי ידי מהן. אמרה לי: רבי, מפני מה אינך סועד? אמרתי לה: כבר סעדתי מבעוד יום. אמרה לי: היה לך למשוך ידיך מן הפת - אמרה לי: רבי, שמא לא הנחת פאה בראשונים? ולא כך אמרו חכמים: אין משיירין פאה באילפס, אבל משיירין פאה בקערה. תינוקת מאי היא? פעם אחת הייתי מהלך בדרך, והיתה דרך עוברת בשדה והייתי מהלך בה. אמרה לי תינוקת אחת: רבי, לא שדה היא זו? אמרתי לה: לא, דרך כבושה היא. אמרה לי: ליסטים כמותך כבושה. תינוק מאי היא? פעם אחת הייתי מהלך בדרך, וראיתי תינוק יושב על פרשת דרכים. ואמרתי לו: באיזה דרך נלך לעיר? אמר לי: זו קצרה וארוכה וזו ארוכה וקצרה. והלכתי בקצרה וארוכה, כיון שהגעתי לעיר מצאתי שמקיפין אותה גנות ופרדיסין, חזרתי לאחורי. אמרתי לו: בני, הלא אמרת לי קצרה? - אמר לי: ולא אמרתי לך ארוכה - נשקתו על ראשו, ואמרתי לו: אשריכם ישראל שכולכם חכמים גדולים אתם, מגדולכם ועד קטנכם. רבי יוסי הגלילי הוה קא אזיל באורחא, אשכחה לברוריה, אמר לה: באיזו דרך נלך ללוד? - אמרה ליה: גלילי שוטה, לא כך אמרו חכמים אל תרבה שיחה עם האשה היה לך לומר: באיזה ללוד. ברוריה אשכחתיה להווא תלמידא דהוה קא גריס בלחישה,

דף נדא

בטשה ביה, אמרה ליה: לא כך כתוב (שמואל ב' כ"ג) ערוכה בכל ושמרה, אם ערוכה ברמ"ח אברים שלך - משתמרת, ואם לאו - אינה משתמרת. תנא: תלמיד אחד היה לרבי אליעזר שהיה שונה בלחש, לאחר שלש שנים שכח תלמודו. תנא: תלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר שנתחייב בשריפה למקום. אמרו: הניחו לו, אדם גדול שמש. אמר ליה שמואל לרב יהודה: שיננא, פתח פומיך קרי, פתח פומיך תני, כי היכי דתתקיים בך ותוריק חיי. שנאמר (משלי ד') כי חיים הם למצאיהם ולכל בשרו מרפא, אל תקרי למצאיהם אלא למוציאיהם בפה. אמר ליה שמואל לרב יהודה: שיננא, חטוף ואכול

חטוף ואישתי, דעלמא דאזלינן מינייה כהלולא דמי. אמר ליה רב לרב המנונא: בני, אם יש לך - היטב לך, שאין בשאול תענוג ואין למות התמהמה. ואם תאמר אניח לבני - חוק בשאול מי יגיד לך. בני האדם דומים לעשבי השדה, הללו נוצצין והללו נובלין. אמר רבי יהושע בן לוי: המהלך בדרך ואין עמו לוייה - יעסוק בתורה, שנאמר (משלי א') כי לויית חן הם. חש בראשו - יעסוק בתורה, שנאמר כי לויית חן הם לראשך. חש בגרונו - יעסוק בתורה, שנאמר וענקים לגרגרתיך. חש במעיו - יעסוק בתורה, שנאמר רפאות תהי לשרך. חש בעצמותיו - יעסוק בתורה, שנאמר ושקוי לעצמותיך. חש בכל גופו - יעסוק בתורה, שנאמר ולכל בשרו מרפא. אמר רב יהודה ברבי חייא: בא וראה, שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם. מדת בשר ודם, אדם נותן סם לחבירו - לזה יפה ולזה קשה. אבל הקדוש ברוך הוא אינו כן, נתן תורה לישראל - סם חיים לכל גופו, שנאמר ולכל בשרו מרפא. אמר רב אמאי דכתיב (משלי כ"ב) כי נעים כי תשמרם בבטנך יכנו יחדו על שפתיך, אימתי דברי תורה נעימים - בזמן שתשמרם בבטנך, ואימתי תשמרם בבטנך - בזמן שיכנו יחדו על שפתיך. רבי זירא אמר מהכא: (משלי ט"ו) שמחה לאיש במענה פיו ודבר בעתו מה טוב, אימתי שמחה לאיש - בזמן שמענה בפיו. לשון אחר: אימתי שמחה לאיש במענה פיו - בזמן שדבר בעתו מה טוב. רבי יצחק אמר מהכא: (דברים ל') כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשתו. אימתי קרוב אליך - בזמן שבפיך ובלבבך לעשותו. רבא אמר מהכא: (תהלים כ"א) תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה, אימתי תאות לבו נתתה לו - בזמן שארשת שפתיו בל מנעת סלה. רבא רמי: כתיב תאות לבו נתתה לו, וכתיב וארשת שפתיו בל מנעת סלה - זכה - תאות לבו נתתה לו, לא זכה - וארשת שפתיו בל מנעת סלה. תנא דבי רבי אליעזר בן יעקב: כל מקום שנאמר נצח סלה ועד - אין לו הפסק עולמית. נצח - דכתיב (ישעיהו נ"ז) כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף. סלה - דכתיב (תהלים מ"ח) כאשר שמענו כן ראינו בעיר ה' צבאות בעיר אלהינו אלהים יכוונה עד עולם סלה. ועד - דכתיב (שמות ט"ו) ה' ימלך לעלם ועד. (סימן: ענקים לחייו לוחות חרות) אמר רבי (אליעזר) (מסורת הש"ס: [אלעזר]) מאי דכתיב (משלי א') וענקים לגרגרתיך - אם משים אדם עצמו כענק זה שרף על הצואר, ונראה ואינו נראה - תלמודו מתקיים בידו. ואם לאו - אין תלמודו מתקיים בידו. ואמר ר"א: מאי דכתיב (שיר השירים ה') לחיו כערוגת הבשם - אם משים אדם עצמו כערוגה זו שהכל דשין בה, וכבושם זה שהכל מתבשמין בה - תלמודו מתקיים, ואם לאו - אין תלמודו מתקיים. ואמר רבי (אליעזר) (מסורת הש"ס: [אלעזר]) מאי דכתיב (שמות ל"א) לחת אבן, אם אדם משים עצמו את לחייו כאבן זו, שאינה נמחית - תלמודו מתקיים בידו, ואם לאו - אין תלמודו מתקיים בידו. ואמר רבי (אליעזר) (מסורת הש"ס: [אלעזר]) מאי דכתיב (שמות ל"ב) חרות על הלחת - אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל. רב אחא בר יעקב אמר: אין כל אומה ולשון שולטת בהן, שנאמר חרות אל תיקרי חרות אלא חירות. אמר רב מתנה: מאי דכתיב (במדבר כ"א)

וממדבר מתנה - אם משים אדם עצמו כמדבר זה, שהכל דשין בו - תלמודו מתקיים בידו. ואם לאו - אין תלמודו מתקיים בידו. רבא בריה דרב יוסף בר חמא הוה ליה מלתא לרב יוסף בהדיה, כי מטא מעלי יומא דכיפורי אמר: איזיל ואפייסיה. אזל, אשכחיה לשמעיה דקא מזיג ליה כסא. אמר הב לי ואימזגיה אנא. יהב ליה, מזגיה. כדטעמיה אמר: דמי האי מזיגא למזיגא דרבא בריה דרב יוסף בר חמא. אמר ליה: אנא הוא. אמר ליה: לא תתיב אכרעיק עד דמפרשת לי הני קראי, מאי דכתיב (במדבר כ"א) וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות ומבמות הגיא. - אמר ליה: אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו - תורה ניתנה לו במתנה, וכיון שניתנה לו במתנה - נחלו אל, שנאמר וממתנה נחליאל. וכיון שנחלו אל - עולה לגדולה, שנאמר ומנחליאל במות. ואם מגיס לבו - הקדוש ברוך הוא משפילו, שנאמר ומבמות הגיא. ואם חוזר בו - הקדוש ברוך הוא מגביהו, שנאמר (ישעיהו מ') כל גיא ינשא. אמר רב הונא: מאי דכתיב (תהלים ס"ח) חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלהים - אם אדם משים עצמו כחיה זו שדורסת ואוכלת, ואיכא דאמרי שמסרחת ואוכלת - תלמודו מתקיים בידו, ואם לאו - אין תלמודו מתקיים בידו. ואם עושה כן - הקדוש ברוך הוא עושה לו סעודה בעצמו, שנאמר תכין בטובתך לעני אלהים. אמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב (משלי כ"ז) נצר תאנה יאכל פריה, למה נמשלו דברי תורה כתאנה - מה תאנה זו

דף נדב.

כל זמן שאדם ממשמש בה מוצא בה תאנים אף דברי תורה: כל זמן שאדם הוגה בהן - מוצא בהן טעם. אמר רבי שמואל בר נחמני: מאי דכתיב (משלי ה') אילת אהבים ויעלת חן וגו' למה נמשלו דברי תורה לאילת? לומר לך: מה אילה רחמה צר, וחביבה על בועלה כל שעה ושעה כשעה ראשונה - אף דברי תורה חביבין על לומדיהן כל שעה ושעה כשעה ראשונה. ויעלת חן - שמעלת חן על לומדיה. דדיה ירוך בכל עת, למה נמשלו דברי תורה כדד? מה דד זה, כל זמן שהתינוק ממשמש בו מוצא בו חלב - אף דברי תורה, כל זמן שאדם הוגה בהן - מוצא בהן טעם. באהבתה תשגה תמיד - כגון רבי (אליעזר) (מסורת הש"ס: אלעזר) בן פדת. אמרו עליו על רבי (אליעזר) (מסורת הש"ס: [אלעזר]) שהיה יושב ועוסק בתורה בשוק התחתון של ציפורי, וסדינו מוטל בשוק העליון של ציפורי. (תניא) אמר רבי יצחק בן אלעזר: פעם אחת בא אדם ליטלו ומצא בו שרף תנא דבי רב ענן: מאי דכתיב (שופטים ה') רכבי אתנות צחרות ישיבי על מדין [והולכי על דרך שיחו]. רכבי אתנות, אלו תלמידי חכמים, שמהלכין מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד (בו) תורה. צחרות, - שעושין אותה כצהרים. ישיבי על מדין - שדנין דין אמת לאמיתו. והלכי - אלו בעלי מקרא. על דרך - אלו בעלי משנה, שיחו - אלו בעלי תלמוד, שכל שיחתן דברי תורה. אמר רב שיזבי משום רבי אלעזר בן עזריה: מאי דכתיב (משלי י"ב) לא יחרך רמיה צידו - לא יחיה ולא יאריך ימים צייד הרמאי. רב ששת אמר: צייד הרמאי יחרוך? כי אתא רב דימי אמר: משל לצייד שצד צפרים, אם

ראשון ראשון משבר כנפיו - משתמר, ואם לאו - אין משתמר. אמר (רבה) (מסורת הש"ס: [רבא]) אמר רב סחורה אמר רב הונא: מאי דכתיב (משלי י"ג) הון מהבל ימעט וקבץ על יד ירבה. אם עושה אדם תורתו חבילות חבילות - מתמעט, ואם לאו - קובץ על יד ירבה. אמר (רבה) (מסורת הש"ס: [רבא]) ידעי רבנן להא מילתא ועברי עלה. אמר רב נחמן בר יצחק: אנא עבדתה, ואיקיים בידאי. תנו רבנן, כיצד סדר משנה? משה למד מפי הגבורה, נכנס אהרן ושנה לו משה פירקו. נסתלק אהרן וישב לשמאל משה. נכנסו בניו ושנה להן משה פירקו, נסתלקו בניו, אלעזר ישב לימין משה ואיתמר לשמאל אהרן. רבי יהודה אומר: לעולם אהרן לימין משה חוזר. נכנסו זקנים ושנה להן משה פירקו, נסתלקו זקנים, נכנסו כל העם ושנה להן משה פירקו. נמצאו ביד אהרן ארבעה, ביד בניו שלשה, וביד הזקנים שנים, וביד כל העם אחד. נסתלק משה, ושנה להן אהרן פירקו. נסתלק אהרן שנו להן בניו פירקו. נסתלקו בניו, שנו להן זקנים פירקו. נמצא ביד הכל ארבעה. מכאן אמר רבי אליעזר: חייב אדם לשנות לתלמידו ארבעה פעמים. וקל וחומר, ומה אהרן שלמד מפי משה, ומשה מפי הגבורה - כך, הדיוט מפי הדיוט - על אחת כמה וכמה. רבי עקיבא אומר: מנין שחייב אדם לשנות לתלמידו עד שילמדנו - שנאמר (דברים ל"א) ולמדה את בני ישראל. ומנין עד שתהא סדורה בפיהם - שנאמר שימה בפיהם. ומנין שחייב להראות לו פנים - שנאמר (שמות כ"א) ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. וליגמרו כולהו ממשה - כדי לחלוק כבוד לאהרן ובניו, וכבוד לזקנים. וניעול אהרן וניגמר ממשה, וליעיילו בניו וליגמרו מאהרן, וליעיילו זקנים ולילפו מבניו, וליזלו וליגמרינהו לכולהו ישראל - כיון דמשה מפי הגבורה גמר - מסתייעא מלתייה. אמר מר: רבי יהודה אומר: לעולם אהרן לימין משה חוזר. כמאן אזלא הא דתניא: שלשה שהיו מהלכין בדרך - הרב באמצע, וגדול בימינו וקטן בשמאלו. לימא רבי יהודה היא ולא רבנן - אפילו תימא רבנן, משום טירחא דאהרן. רבי פרידא הוה ליה ההוא תלמידא דהוה תני ליה ארבע מאה זימני וגמר. יומא חד בעויה למלתא דמצוה, תנא ליה ולא גמר. אמר ליה: האידנא מאי שנא? אמר ליה: מדהיא שעתא דאמרו ליה למר איכא מילתא דמצוה - אסחאי לדעתאי, וכל שעתא אמינא, השתא קאי מר, השתא קאי מר. אמר ליה: הב דעתידך ואתני לך. הדר תנא ליה ארבע מאה זימני [אחריני] נפקא בת קלא ואמרה ליה: ניחא לך דליספו לך ארבע מאה שני, או דתיזכו את ודרך לעלמא דאתי? אמר: דניזכו אנא ודריי לעלמא דאתי. אמר להן הקדוש ברוך הוא: תנו לו זו וזו. אמר רב חסדא: אין תורה נקנית אלא בסימנין שנאמר שימה בפיהם, אל תקרי שימה אלא סימנה. שמעה רב תחליפא ממערבא, אזל אמרה קמיה דרבי אבהו, אמר: אתון מהתם מתניתו לה, אנן מהכא מתנינן לה: (ירמיהו ל"א) הציבי לך צינים שימי לך וגו', עשו ציונים לתורה. ומאי משמע דהאי ציון לישנא דסימנא הוא - דכתיב (יחזקאל ל"ט) וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון. רבי אליעזר אמר: מהכא (משלי ז) אמר לחכמה אחתי את ומדע לבינה תקרא - עשה מודעים לתורה. רבא אמר: עשה מועדים לתורה.

דף נה.א

והיינו דאמר אבדימי בר חמא בר דוסא מאי דכתיב (דברים ל') לא בשמים היא ולא מעבר לים היא, לא בשמים היא - שאם בשמים היא אתה צריך לעלות אחריה, ואם מעבר לים היא - אתה צריך לעבור אחריה. רבא אמר: לא בשמים היא - לא תמצא במי שמגביה דעתו עליה כשמים, ולא תמצא במי שמרחיב דעתו עליה כים. רבי יוחנן אמר: לא בשמים היא - לא תמצא בגסי רוח, ולא מעבר לים היא - לא תמצא לא בסחרנים ולא בתגרים. תנו רבנן: כיצד מעברין את הערים? ארוכה - כמות שהיא, עגולה - עושין לה זווית. מרובעת - אין עושין לה זווית. היתה רחבה מצד אחד וקצרה מצד אחר - רואין אותה כאילו היא שוה. היה בית אחד יוצא כמין פגום, או שני בתים יוצאין כמין שני פגומין - רואין אותן כאילו חוט מתוח עליהן, ומודד ממנו ולהלן אלפים אמה. היתה עשויה כמין קשת או כמין גאם - רואין אותה כאילו היא מלאה בתים וחצירות, ומודד ממנו ולהלן אלפים אמה. אמר מר: ארוכה - כמות שהיא. פשיטא - לא צריכא דאריכא וקטינא, מהו דתימא: ליתן לה פותיא אאורכה קא משמע לן. מרובעת אין עושין לה זווית. פשיטא - לא צריכא, דמרבעא ולא מרבעא בריבוע עולם. מהו דתימא: לירבעא בריבוע עולם, קא משמע לן. היה בית אחד יוצא כמין פגום או שני בתים יוצאין כמין שני פגומין, השתא בית אחד אמרת, שני בתים מיבעיא? - לא צריכא - משתי רוחות. מהו דתימא: מרוח אחת - אמרינן, משתי רוחות - לא אמרינן, קא משמע לן. היתה עשויה כמין קשת או כמין גאם רואין אותה כאילו היא מלאה בתים וחצירות ומודד ממנה ולהלן אלפים אמה. אמר רב הונא: עיר העשויה כקשת, אם יש בין שני ראשיה פחות מארבעת אלפים אמה - מודדין לה מן היתר, ואם לאו - מודדין לה מן הקשת. ומי אמר רב הונא הכי? והאמר רב הונא: חומת העיר שנפרצה במאה וארבעים ואחת ושליש אמר רבה בר עולא: לא קשיא כאן - ברוח אחת, כאן - משתי רוחות. ומאי קא משמע לן דנותנין קרפף לזו וקרפף לזו? הא אמרה רב הונא חדא זימנא דתנן: -

דף נה.ב

נותנין קרפף לעיר, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: לא אמרו קרפף אלא בין שתי עיירות, ואיתמר, רב הונא אמר: קרפף לזו וקרפף לזו. וחייא בר רב אמר: אין נותנין אלא קרפף אחד לשניהם. - צריכא, דאי אשמעינן הכא - משום דהוה ליה צד היתר מעיקרא, אבל התם - אימא לא. ואי אשמעינן התם - משום דדחיקא תשמישתייהו, אבל הכא דלא דחיקא תשמישתייהו - אימא לא, צריכא. וכמה הוי בין יתר לקשת? רבה בר רב הונא אמר: אלפים אמה, רבא בריה דרבה בר רב הונא אמר: אפילו יתר מאלפים אמה. אמר אביי: כוותיה דרבא בריה דרבה בר רב הונא מסתברא, דאי בעי - הדר אתי דרך בתים. היו שם גדודיות גבוהות עשרה טפחים כו'. מאי גדודיות? - אמר רב יהודה: שלש מחיצות שאין עליהן תקרה. איבעיא להו: שתי מחיצות ויש עליהן תקרה מהו? - תא שמע: אלו שמתעברין עמה: נפש שיש בה ארבע אמות על ארבע אמות, והגשר והקבר שיש בהן בית דירה, ובית הכנסת שיש בה בית דירה לחזן, ובית עבודת כוכבים שיש בה

בית דירה לכומרים, והאורות והאוצרות שבשדות ויש בהן בית דירה, והבורגנין שבתוכה, והבית שבים - הרי אלו מתעברין עמה. ואלו שאין מתעברין עמה: נפש שנפרצה משתי רוחותיה אילך ואילך, והגשר והקבר שאין להן בית דירה, ובית הכנסת שאין לה בית דירה לחזן, ובית עבודת כוכבים שאין לה בית דירה לכומרים, והאורות והאוצרות שבשדות שאין להן בית דירה, ובור ושיח ומערה וגדר ושובך שבתוכה, והבית שבספינה - אין אלו מתעברין עמה. קתני מיהת: נפש שנפרצה משתי רוחותיה אילך ואילך. מאי לאו - דאיכא תקרה? - לא, דליכא תקרה. בית שבים למאי חזי? - אמר רב פפא: בית שעשוי לפנות בו כלים שבספינה, ומערה אין מתעברת עמה? והתני רבי חייא: מערה מתעברת עמה - אמר אביי כשיש בנין על פיה. ותיפוק ליה משום בנין גופיה - לא צריכא, להשלים. אמר רב הונא: יושבי צריפין אין מודדין להן אלא מפתח בתיהן. מתיב רב חסדא (במדבר ל"ג) ויחנו על הירדן מבית הישמית ואמר רבה בר בר חנה (אמר רבי יוחנן) לדידי חזי לי ההוא אתרא, והוי תלתא פרסי על תלתא פרסי. ותניא: כשהן נפנין - אין נפנין לא לפנייהם ולא לצדיהן אלא לאחריהן. אמר ליה רבא: דגלי מדבר קאמרת? כיון דכתיב בהו (במדבר ט') על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו - כמאן דקביע להו דמי. אמר רב חיננא בר רב כהנא אמר רב אשי: אם יש שם שלש חצירות של שני בתים - הוקבעו. אמר רב יהודה אמר רב: יושבי צריפין והולכי מדברות - חייהן אינן חיים, ונשיהן ובניהן אינן שלהן. תניא נמי הכי, אליעזר איש ביריא אומר: יושבי צריפין כיושבי קברים, ועל בנותיהם הוא אומר (דברים כ"ז) ארור שכב עם כל בהמה. מאי טעמא? עולא אמר: שאין להן מרחצאות, ורבי יוחנן אמר: מפני שמרגישין זה לזה בטבילה. מאי בינייהו? - איכא בינייהו נהרא דסמך לביתא. אמר רב הונא: כל עיר שאין בה ירק - אין תלמיד חכם רשאי לדור בה. למימרא דירק מעליא? והתניא: שלשה מרבין את הזבל וכופפין את הקומה, ונוטלין אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם, ואלו הן:

דף נ"א

פת קיבר ושכר חדש וירק - לא קשיא הא - בתומי וכרתי, הא - בשאר ירק. כדתניא: שום - ירק, כרישין - חצי ירק, נראה צנון - נראה סם חיים. והא תניא: נראה צנון - נראה סם המות - לא קשיא כאן - בעליו, כאן - באמהות כאן - בימות החמה, כאן - בימות הגשמים. אמר רב יהודה אמר רב: כל עיר שיש בה מעלות ומורדות - אדם ובהמה שבה מתים בחצי ימיהן. מתים סלקא דעתך? - אלא אימא: מזקינים בחצי ימיהן. אמר רב הונא בריה דרב יהושע: הני מולייתא דבי בירי ודבי נרש אזקנון. תנו רבנן: בא לרבעה - מרבעה בריבוע עולם, נותן צפונה לצפון עולם ודרומה לדרום עולם. וסימניך: עגלה בצפון ועקרב בדרום. רבי יוסי אומר: אם אינו יודע לרבעה בריבוע של עולם - מרבעה כמין התקופה. כיצד? חמה יוצאה ביום ארוך ושוקעת ביום ארוך - זה הוא פני צפון, חמה יוצאה ביום קצר ושוקעת ביום קצר - זה הוא פני דרום. תקופת ניסן ותקופת תשרי - חמה יוצאה בחצי מזרח ושוקעת בחצי מערב, שנאמר (קהלת א')

הולך אל דרום וסובב אל צפון. הולך אל דרום - ביום, וסובב אל צפון - בלילה. סובב סבב הולך הרוח - אלו פני מזרח ופני מערב, פעמים מהלכתן ופעמים מסבבתן. אמר רב משרשיא: ליתנהו להני כללי. דתניא: לא יצאה חמה מעולם מקרן מזרחית צפונית ושקעה בקרן מערבית צפונית, ולא יצאה חמה מקרן מזרחית דרומית ושקעה בקרן מערבית דרומית. אמר שמואל: אין תקופת ניסן נופלת אלא בארבעה רבעי היום, או בתחלת היום, או בתחלת הלילה, או בחצי היום או בחצי הלילה. ואין תקופת תמוז נופלת אלא או באחת ומחצה או בשבע ומחצה, בין ביום ובין בלילה. ואין תקופת תשרי נופלת אלא או בשלש שעות או בתשע שעות, בין ביום ובין בלילה. ואין תקופת טבת נופלת אלא או בארבע ומחצה או בעשר ומחצה, בין ביום ובין בלילה. ואין בין תקופה לתקופה אלא תשעים ואחד יום ושבע שעות ומחצה, ואין תקופה מושכת מחברתה אלא חצי שעה. ואמר שמואל: אין לך תקופת ניסן שנופלת בצדק שאינה משברת את האילנות, ואין לך תקופת טבת שנופלת בצדק שאינה מייבשת את הזרעים, והוא דאיתליד לבנה או בלבנה או בצדק.

דף נ.ב

תנו רבנן: המרבע את העיר עושה אותה כמין טבלא מרובעת, וחוזר ומרבע את התחומין, ועושה אותן כמין טבלא מרובעת. וכשהוא מודד לא ימדוד מאמצע הקרן אלפים אמה - מפני שהוא מפסיד את הזויות, אלא מביא טבלא מרובעת שהיא אלפים אמה על אלפים אמה, ומניחה בקרן באלכסונה, נמצאת העיר משתכרת ארבע מאות אמות לכאן וארבע מאות אמות לכאן, נמצאו תחומין משתכרין שמונה מאות אמות לכאן ושמונה מאות לכאן, נמצאו העיר ותחומין משתכרין אלף ומאתים לכאן ואלף ומאתים לכאן. אמר אביי: ומשכחת לה במתא דהויא תרי אלפי אתרי אלפי. תניא, אמר רבי אליעזר ברבי יוסי: תחום ערי לויים אלפים אמה, צא מהן אלף אמה מגרש - נמצא מגרש רביע, והשאר שדות וכרמים. מנא הני מילי? - אמר רבא: דאמר קרא (במדבר ל"ה) מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב. אמרה תורה: סבב את העיר באלף, נמצא מגרש רביע. - רביע? פלגא הוי - אמר רבא: בר אדא משוחאה אסברה לך, משכחת לה במתא דהויא תרי אלפי אתרי אלפי. תחום כמה הויא - שיתסר, קרנות כמה הויין - שיתסר. דל תמניא דתחומין, וארבעה דקרנות - כמה הוי, - תריסר. נמצא מגרש רביע? טפי מתלתא נינהו - אייתי ארבעה דמתא שדי עליהו, - אכתי תילתא הוי - מי סברת בריבועא קאמר? בעיגולא קאמר. כמה מרובע יתר על העגול - רביע, דל רביע מינייהו - פשו להו תשעה, ותשעה מתלתין ושיתא ריבעא, הוי. אביי אמר: משכחת לה נמי במתא דהויא אלפא באלפא. תחומין כמה הוו - תמניא, קרנות כמה הוי - שיתסר,

דף נ.א

דל ארבע דתחומין וארבע דקרנות, כמה הוי - תמניא. - תילתא הוו - מי סברת בריבועא קאמר? בעיגולא קאמר. כמה מרובע יתר על העגול - רביע, דל רביע - פשו לה שיתא, ושיתא מעשרים וארבע ריבעא הוי. רבינא אמר: מאי רביע - רביע דתחומין. רב

אשי אמר: מאי רביע - רביע דקרנות. אמר ליה רבינא לרב אשי: והא סביב כתיב - מאי סביב - סביב דקרנות. דאי לא תימא הכי, גבי עולה דכתיב (ויקרא א') וזרקו (בני אהרן) את הדם על המזבח סביב, הכי נמי סביב ממש? אלא מאי סביב - סביב דקרנות, הכי נמי: מאי סביב - סביב דקרנות. אמר ליה רב חביבי מחוזנאה לרב אשי: והא איכא מורשא דקרנתא - במתא עיגולתא. - והא ריבעוה - אימור דאמרינן חזינן כמאן דמרבעא, רבועי ודאי מי מרבענא? אמר ליה רב חנילאי מחוזנאה לרב אשי: מכדי, כמה מרובע יתר על העגול - רביע, הני תמני מאה שית מאה ושיתין ושבע נכי תילתא הוי - אמר ליה: הני מילי בעיגולא מגו רבוע, אבל באלכסונא - בעינא טפי. דאמר מר: כל אמתא בריבוע - אמתא ותרי חומשי באלכסונא. משנה. נותנין קרפף לעיר. דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: לא אמרו קרפף אלא בין שתי עיירות, אם יש לזו שבעים אמה ושיריים ולזו שבעים אמה ושיריים - עושה קרפף את שתיהן להיות אחד. וכן שלושה כפרים המשולשין, אם יש בין שנים חיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש - עשה אמצעי את שלשתן להיות אחד. גמרא. מנא הני מילי? אמר רבא: דאמר קרא (במדבר ל"ה) מקיר העיר וחוצה, אמרה תורה: תן חוצה, ואחר כך מדוד. וחכמים אומרים לא אמרו וכו'. איתמר, רב הונא אמר: נותנין קרפף לזו וקרפף לזו. חייא בר רב אמר: קרפף [אחד] לשתיהן. תנן, וחכמים אומרים: לא אמרו קרפף אלא בין שתי עיירות. תיובתא דרב הונא - אמר לך רב הונא: מאי קרפף - תורת קרפף. ולעולם קרפף לזו וקרפף לזו. הכי נמי מסתברא, מדקתני סיפא: אם יש לזו שבעים אמה ושיריים ולזו שבעים אמה ושיריים - עושה קרפף לשתיהן להיות אחד. שמע מינה. לימא תיהוי תיובתיה דחייא בר רב - אמר לך חייא בר רב:

דף נ"ב

הא מני - רבי מאיר היא. - אי רבי מאיר היא, הא תני ליה רישא: נותנין קרפף לעיר דברי רבי מאיר - צריכא, דאי מההיא הוה אמינא: חד לחדא, וחד לתרתי, קא משמע לן דלתרתי תרי יהבינן להו. ואי אשמעינן הכא - משום דדחיקא תשמישתייהו אבל התם דלא דחיקא תשמישתייהו - אימא לא, צריכא. תנן: וכן שלשה כפרים המשולשין, אם יש בין שנים החיצונים מאה וארבעים ואחת אמה ושליש - עושה אמצעי את שלשתן להיות אחד. טעמא דאיכא אמצעי, הא ליכא אמצעי - לא. תיובתא דרב הונא - אמר לך רב הונא: הא אתמר עלה אמר רבה אמר רב אידי אמר רבי חנינא: לא משולשין ממש, אלא רואין: כל שאילו מטיל אמצעי ביניהן ויהיו משולשין, ואין בין זה לזה אלא מאה וארבעים אמה ואחת ושליש - עשה אמצעי את שלשתן להיות אחד. אמר ליה רבא לאביי: כמה יהא בין חיצון לאמצעי? - אמר ליה: אלפים אמה. - והא את הוא דאמרת: כוותיה דרבא בריה דרבה בר רב הונא מסתברא, דאמר: יותר מאלפים אמה - הכי השתא התם - איכא בתים, הכא - ליכא בתים. ואמר ליה רבא לאביי: כמה יהא בין חיצון לחיצון? - כמה יהא? מאי נפקא לך מינה? כל שאילו מכניס אמצעי ביניהן ואין בין זה לזה אלא מאה וארבעים ואחת ושליש. - ואפילו ארבעת אלפים אמה? - אמר

ליה: אין. - והאמר רב הונא: עיר העשויה כקשת, אם יש בין שני ראשיה פחות מארבעת אלפים אמה - מודדין לה מן היתר, ואם לאו - מודדין לה מן הקשת - אמר ליה: התם ליכא למימר מלי, הכא - איכא למימר מלי. אמר ליה רב ספרא לרבא: הרי בני אקיסטפון דמשחינן להו תחומא מהאי גיסא דארדשיר, ובני (תחומא) דארדשיר משחינן להו תחומא מהאי גיסא דאקיסטפון, הא איכא דגלת דמפסקא יתר ממאה וארבעים ואחת ושליש נפק אחוי ליה הנך אטמהתא דשורא, דמבלעי בדגלת בשבעים אמה ושיריים. משנה. אין מודדין אלא בחבל של חמשים אמה, לא פחות ולא יותר. ולא ימדוד אלא כנגד לבו. היה מודד והגיע לגיא או לגדר - מבליעו וחוזר למדתו. הגיע להר - מבליעו וחוזר למדתו,

דף נח.א

ובלבד שלא יצא חוץ לתחום. אם אינו יכול להבליעו - בזו אמר רבי דוסתאי בר ינאי משום רבי מאיר: שמעתי שמקדרין בהרים. גמרא. מנא הני מילי? אמר רב יהודה אמר רב: דאמר קרא (שמות כ"ז) ארך החצר מאה באמה ורחב חמשים בחמשים, אמרה תורה: בחבל של חמשים אמה מדוד. - האי מיבעי ליה ליטול חמשים ולסבב חמשים - אם כן לימא קרא חמשים חמשים, מאי חמשים בחמשים - שמעת מינה תרתי. לא פחות ולא יותר תנא: לא פחות - מפני שמרבה, ולא יותר - מפני שממעט. אמר רבי אסי: אין מודדין אלא בחבל של אפסקימא. מאי אפסקימא? - אמר רבי אבא: נרגילא. מאי נרגילא? - אמר רבי יעקב: דיקלא דחד נברא. איכא דאמרי: מאי אפסקימא? רבי אבא אמר: נרגילא, רבי יעקב אמר: דיקלא דחד נברא. תניא, אמר רבי יהושע בן חנניא: - אין לך שיפה למדידה יותר משלשלאות של ברזל, אבל מה נעשה שהרי אמרה תורה (זכריה ב') ובידו חבל מדה. והכתיב (יחזקאל מ) וביד האיש קנה המדה - ההוא לתרעי. תני רב יוסף: שלשה חבלים הם: של מגג, של נצר, ושל פשתן. של מגג לפרה - דתנן: כפתוה בחבל המגג, ונתנוה על גב מערכתה. של נצרים לסוטה - דתנן: ואחר כך מביא חבל המצרי וקושרו למעלה מדדיה. של פשתן - למדידה. היה מודד והגיע. מדתני חוזר למידתו - מכלל דאם אינו יכול להבליעו, הולך למקום שיכול להבליעו, ומבליעו, וצופה כנגד מידתו וחוזר. תנינא להא, דתנו רבנן: היה מודד והגיע המידה לגיא, אם יכול להבליעו בחבל של חמשים אמה - מבליעו, ואם לאו - הולך למקום שיכול להבליעו ומבליעו, וצופה וחוזר למידתו. אם היה גיא מעוקם מקדיר ועולה, מקדיר ויורד. הגיע לכותל - אין אומרים יקוב הכותל, אלא אומדו והולך לו. והא אנן תנן: מבליעו וחוזר למידתו - התם ניחא תשמישתא, הכא לא ניחא תשמישתא. אמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו אלא שאין חוט המשקולת יורד כנגדו,

דף נח.ב

אבל חוט המשקולת יורד כנגדו - מודדו מדידה יפה. וכמה עומקו של גיא? אמר רב יוסף: אלפים. איתיביה אביי: עמוק מאה ורוחב חמשים - מבליעו, ואם לאו - אין מבליעו. - הוא דאמר כאחרים דתניא, אחרים אומרים: אפילו עמוק אלפים ורוחב

חמשים מבליעו. איכא דאמרי, אמר רב יוסף: אפילו יתר מאלפים. כמאן? דלא כתנא קמא ולא כאחרים - התם שאין חוט המשקולת יורד כנגדו, הכא - בחוט המשקולת יורד כנגדו. וכי אין חוט המשקולת יורד כנגדו עד כמה? אמר אבימי: ארבע. וכן תני רמי בר יחזקאל: ארבע. הגיע להר מבליעו וחוזר למידתו. אמר רבא: לא שנו אלא בהר המתלקט עשרה מתוך ארבע, אבל בהר המתלקט עשרה מתוך חמש - מודדו מדידה יפה. רב הונא בריה דרב נתן מתני לקולא אמר רבא: לא שנו אלא בהר המתלקט עשרה מתוך חמש, אבל בהר המתלקט עשרה מתוך ארבע - אומדו והולך לו. ובלבד שלא יצא חוץ לתחום. מאי טעמא? - אמר רב כהנא: גזירה שמא יאמרו מדת תחומין באה לכאן. אם אינו יכול להבליעו. תנו רבנן: כיצד מקדרין? תחתון כנגד לבו, עליון כנגד מרגלותיו. אמר אביי, נקיטינן: אין מקדרין אלא בחבל של ארבע אמות. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה: (נקיטינן) אין מקדרין לא בעגלה ערופה ולא בערי מקלט, מפני שהן של תורה. משנה. אין מודדין אלא מן המומחה. ריבה למקום אחד ומיעט למקום אחר - שומעין למקום שריבה. ריבה לאחד ומיעט לאחד - שומעין למרובה. ואפילו עבד אפילו שפחה נאמנין לומר עד כאן תחום שבת. שלא אמרו חכמים את הדבר להחמיר, אלא להקל.

דף נט.א

גמרא. למקום שריבה - אין, למקום שמיעט - לא? - אימא: אף למקום שריבה. ריבה לאחד ומיעט לאחד כו' הא תו למה לי? היינו הך - הכי קאמר: ריבה אחד ומיעט אחד - שומעין לזה שריבה. אמר אביי: ובלבד שלא ירבה יותר ממדת העיר באלכסונא. שלא אמרו חכמים את הדבר להחמיר אלא להקל. והתניא: לא אמרו חכמים את הדבר להקל, אלא להחמיר - אמר רבינא: לא להקל על דברי תורה אלא להחמיר על דברי תורה, ותחומין דרבנן. משנה. עיר של יחיד ונעשית של רבים - מערבין את כולה. ושל רבים ונעשית של יחיד - אין מערבין את כולה, אלא אם כן עשה חוצה לה כעיר חדשה שביהודה, שיש בה חמשים דיורין, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר: שלש חצירות של שני בתים. גמרא. היכי דמי עיר של יחיד ונעשית של רבים? - אמר רב יהודה: כגון דאיסקרתא דריש גלותא. אמר ליה רב נחמן: מאי טעמא? אילימא משום דשכיחי גבי הרמנא מדכרי אהדדי - כולהו ישראל נמי בצפרא דשבתא שכיחי גבי הדדי - אלא אמר רב נחמן: כגון דיסקרתא דנתזואי. תנו רבנן: עיר של יחיד ונעשית של רבים ורשות הרבים עוברת בתוכה כיצד מערבין אותה? עושה לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן, ונושא ונותן באמצע, ואין מערבין אותה לחצאין, אלא: או כולה, או מבוי מבוי בפני עצמו. היתה של רבים והרי היא של רבים,

דף נט.ב

ואין לה אלא פתח אחד - מערבין את כולה. מאן תנא דמיערבא רשות הרבים? - אמר רב הונא בריה דרב יהושע: רבי יהודה היא דתניא, יתר על כן אמר רבי יהודה: מי שיש לו שני בתים בשני צידי רשות הרבים - עושה לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן

וקורה מכאן ונושא ונותן באמצע. אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך. אמר מר ואין מערבין אותה לחצאין. אמר רב פפא: לא אמרו אלא לארכה, אבל לרחבה - מערבין. כמאן - דלא כרבי עקיבא, דאי כרבי עקיבא - הא אמר: רגל המותרת במקומה אוסרת אפילו שלא במקומה - אפילו תימא רבי עקיבא עד כאן לא קאמר רבי עקיבא התם - אלא בשתי חצירות זו לפניו מזו, דפנימית לית לה פיתחא אחרינא. אבל הכא - הני נפקי בהאי פיתחא, והני נפקי בהאי פיתחא. איכא דאמרי, אמר רב פפא: לא תימא לארכה הוא דלא מערבין, אבל לרחבה מערבין - אלא אפילו לרחבה נמי לא מערבין. כמאן - כרבי עקיבא - אפילו תימא רבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם - אלא בשתי חצירות זו לפניו מזו, דפנימית אחדא לדשא ומשתמשא. אבל הכא - מי מצו מסלקי רשות הרבים מהכא. אמר מר או כולה או מבוי מבוי בפני עצמו. מאי שנא דלחצאין דלא - דאסרי אהדדי מבוי מבוי נמי אסרי אהדדי - הכא במאי עסקינן כגון דעבוד דקה. וכי הא דאמר רב אידי בר אבין אמר רב חסדא: אחד מבני מבוי שעשה דקה לפתחו - אינו אוסר על בני מבוי. היתה של רבים והרי היא כו'. רבי זירא עירבה למתא דבי רבי חייא ולא שבק לה שיור. אמר ליה אביי: מאי טעמא עבד מר הכי? - אמר ליה: סבי דידה אמרי לי: רב חייא בר אסי מערב כולה. ואמינא: שמע מינה עיר של יחיד ונעשית של רבים היא. אמר ליה: לדידי אמרו לי הנהו סבי: ההיא אשפה הוה לה מחד גיסא, והשתא דאיפניא לה אשפה - הוה לה כשני פתחים, ואסיר. - אמר ליה: לאו אדעתאי. בעי מיניה רב אמי בר אדא הרפנאה מרבה: סולם מכאן ופתח מכאן מהו? אמר ליה: הכי אמר רב: סולם תורת פתח עליו. אמר להו רב נחמן: לא תציתו ליה, הכי אמר רב אדא אמר רב: סולם תורת פתח עליו, ותורת מחיצה עליו. תורת מחיצה עליו - כדאמרן, תורת פתח עליו - בסולם שבין שתי חצירות, רצו - אחד מערב, רצו - שנים מערבין. ומי אמר רב נחמן הכי? והאמר רב נחמן אמר שמואל: אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו

דף ס.א

ולא עירבו, אם יש לפניהם דקה ארבעה - אינה אוסרת, ואם לאו - אוסרת - הכא במאי עסקינן - בדלא גבוה מרפסת עשרה. - ואי לא גבוה מרפסת עשרה, כי קא עביד דקה מאי הוי? - במגופפת עד עשר אמות, דכיון דעביד דקה - איסתלוקי איסתלוק ליה מהכא. אמר רב יהודה אמר שמואל: כותל שרצפה בסולמות, אפילו ביתר מעשר - תורת מחיצה עליו. רמי ליה רב ברונא לרב יהודה במעצרתא דבי רב חנינא: מי אמר שמואל תורת מחיצה עליו, והאמר רב נחמן אמר שמואל: אנשי מרפסת ואנשי חצר ששכחו ולא עירבו, אם יש לפניה דקה ארבעה - אינה אוסרת, ואם לאו - אוסרת - הכא במאי עסקינן - דלא גבוה מרפסת עשרה. - ואי לא גבוה מרפסת עשרה, כי עביד דקה מאי הוי? - במגופפת עד עשר אמות, דכיון דעביד דקה - איסתלוקי איסתלק מהכא. הנהו בני קקונאי דאתי לקמיה דרב יוסף, אמרו ליה: הב לן גברא דליערב לן מאתין. אמר ליה לאביי: זיל ערב להו, וחזי דלא מצווחת עלה בבי מדרשא, אזל חזא

להנהו בתי דפתיחי לנהרא, אמר: הני להוי שיור למתא. הדר אמר: אין מערבין את כולה תנן, [מכלל] דאי בעי לעירובי מצי מערבי אלא איעביד להו כווי דאי בעו לעירובי דרך חלונות מצו מערבי. הדר אמר: לא בעי - דהא רבה בר אבוה מערב לה לכולה מחווא ערסייתא ערסייתא משום פירא דבי תורי, דכל חד וחד הוי שיור לחבריה, ואף על גב דאי בעו לערובי בהדי הדדי לא מצו מערבי. הדר אמר: לא דמי, התם - אי בעי לערובי דרך גגות והני לא מערבי, הילכך נעבדן כווי. הדר אמר: כווי נמי לא בעי, דההוא בי תיבנא דהוה ליה למר בר פופידתא מפומבדיתא, ושויה שיור לפומבדיתא. אמר: היינו דאמר לי מר חזי דלא מצווחת עלה בבי מדרשא. אלא אם כן עשה חוצה לה כעיר חדשה. תניא, אמר רבי יהודה: עיר אחת היתה ביהודה וחדשה שמה, והיו בה חמשים דיורים אנשים ונשים וטף, ובה היו משערים חכמים, והיא היתה שיור. איבעיא להו: חדשה מהו? חדשה, כי היכי דאיהי הויא שיור לגדולה - גדולה נמי הויא שיור לקטנה - אלא: כעין חדשה מהו? - רב הונא ורב יהודה חד אמר: בעיא שיור, וחד אמר: לא בעיא שיור. רבי שמעון אומר שלש חצירות וכו'. אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: הלכה כרבי שמעון. רבי יצחק אמר: אפילו בית אחד וחצר אחת. חצר אחת סלקא דעתך? - אלא אימא: בית אחד בחצר אחת. אמר ליה אביי לרב יוסף: הא דרבי יצחק גמרא או סברא? - אמר ליה: מאי נפקא לן מינה? אמר ליה: גמרא גמור זמורתא תהא? משנה. מי שהיה במזרח ואמר לבנו ערב לי במערב, במערב ואמר לבנו ערב לי במזרח, אם יש הימנו ולביתו אלפים אמה ולעירובו יותר מכאן - מותר לביתו ואסור לעירובו. לעירובו אלפים אמה ולביתו יתר מכאן - אסור לביתו ומותר לעירובו. הנותן את עירובו בעיבורה של עיר - לא עשה ולא כלום. נתנו חוץ לתחום, אפילו אמה אחת

דף סב

מה שנשכר הוא מפסיד. גמרא. קא סלקא דעתך למזרח - למזרח ביתו. למערב - למערב ביתו. בשלמא הימנו ולביתו אלפים אמה ולעירובו יתר מכאן - משכחת לה, דמטי לביתיה ולא מטי לעירובו. אלא - הימנו ולעירובו אלפים אמה ולביתו יתר מכאן היכי משכחת לה? - אמר רבי יצחק: מי סברת למזרח למזרח ביתו, למערב למערב ביתו? לא, למזרח - למזרח בנו, למערב - למערב בנו. רבא בר רב שילא אמר: אפילו תימא למזרח למזרח ביתו ולמערב למערב ביתו, כגון דקאי ביתיה באלכסונא. הנותן עירובו בתוך עיבורה וכו'. חוץ לתחום סלקא דעתך? אלא אימא: חוץ לעיבורה. מה שנשכר הוא מפסיד. מה שנשכר ותו לא? והתניא: הנותן את עירובו בתוך עיבורה של עיר - לא עשה ולא כלום. נתנו חוץ לעיבורה של עיר, אפילו אמה אחת - משתכר אותה אמה, ומפסיד את כל העיר כולה, מפני שמדת העיר עולה לו במדת התחום - לא קשיא כאן - שכלתה מדתו בחצי העיר, כאן - שכלתה מדתו בסוף העיר. וכדרבי אידי, דאמר רבי אידי אמר רבי יהושע בן לוי: היה מודד ובא, וכלתה מדתו בחצי העיר - אין לו אלא חצי העיר. כלתה מדתו בסוף העיר - נעשית לו העיר כולה כארבע אמות, ומשלימין לו את השאר. אמר רבי אידי: אין אלו אלא דברי נביאות מה לי כלתה בחצי העיר, מה לי

כלתה בסוף העיר? - אמר רבא: תרוייהו תננהי אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה,

דף ס.א.א

ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה. מאי טעמא - לאו משום דהני כלתה מדתן בחצי העיר, והני כלתה מדתן בסוף העיר? - ורבי אידי אנשי אנשי תני, ומוקים לה בנותן, אבל מודד לא תנן. - ולא? והתנן: ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים אמה. שאפילו סוף מדתו כלה במערה - סוף העיר איצטריכא ליה, דלא תנן. אמר רב נחמן: - מאן דתני אנשי - לא משתבש, ומאן דתני אין אנשי לא משתבש. מאן דתני אנשי לא משתבש - דמוקים לה בנותן, ומאן דתני אין אנשי לא משתבש - דמוקים לה במודד. וחסורי מחסרא והכי קתני: אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה, ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה. במה דברים אמורים - במודד, אבל מי שהיה בעיר גדולה והניח את עירובו בעיר קטנה, היה בעיר קטנה והניח את עירובו בעיר גדולה - מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. אמר רב יוסף אמר רמי בר אבא אמר רב הונא: עיר שיושבת על שפת הנחל, אם יש לפניה דקה ארבעה - מודדים לה משפת הנחל, ואם לאו - אין מודדין לה אלא מפתח ביתו. אמר ליה אביי: דקה ארבע אמות אמרת לן עלה. מאי שנא מכל דקי דעלמא דארבעה? אמר ליה: התם לא בעיתא תשמישתא הכי בעיתא תשמישתא. אמר רב יוסף: מנא אמינא לה - דתניא: התיר רבי שיהו בני גדר יורדין לחמתן, ואין בני חמתן עולין לגדר. מאי טעמא - לאו משום דהני עבוד דקה והני לא עבוד דקה? כי אתא רב דימי אמר: טטרוגי מטטרגי להו בני גדר לבני חמתן. ומאי התיר - התקין. ומאי שנא שבת? - דשכיחא בה שכרות. - כי אזלי להתם נמי מטטרגי להו - כלבא בלא מתיה שב שנין לא נבחו. - השתא נמי מטטרגי בני חמתן לבני גדר - כולי האי לא כייפי להו. רב ספרא אמר: עיר העשויה כקשת הואי. רב דימי בר חיננא אמר: אנשי עיר גדולה ואנשי עיר קטנה הואי. רב כהנא מתני הכי. רב טביומי מתני הכי: רב ספרא ורב דימי בר חיננא חד אמר: עיר העשויה כקשת הואי, וחד אמר: אנשי עיר קטנה ואנשי עיר גדולה הואי. משנה. אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה, ואנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה. כיצד? מי שהיה בעיר גדולה ונתן את עירובו בעיר קטנה, בעיר קטנה ונתן את עירובו בעיר גדולה - מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. רבי עקיבא אומר: אין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה. - אמר להן רבי עקיבא: אי אתם מודים לי בנותן עירובו במערה, שאין לו אלא ממקום עירובו אלפים אמה? - אמרו לו: אימתי - בזמן שאין בה דיוורין, אבל יש בה דיוורין - מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. נמצא קל תוכה מעל גבה. ולמודד שאמרו נותנין אלפים אמה - שאפילו סוף מדתו כלה במערה.

דף ס.א.ב

גמרא. אמר רב יהודה אמר שמואל: שבת בעיר חריבה - לרבנן מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. הניח את עירובו בעיר חריבה - אין לו ממקום עירובו אלא אלפים

אמה. רבי אלעזר אומר: אחד שבת ואחד הניח - מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. מיתבי: אמר להן רבי עקיבא: אי אתם מודים לי בנותן את עירובו במערה, שאין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה? אמרו לו: אימתי - בזמן שאין בה דירין הא באין בה דירין - מודו ליה - מאי אין בה דירין - אינה ראויה לדירה. תא שמע: שבת בעיר, אפילו היא גדולה כאנטיוכיא, במערה, אפילו היא כמערת צדקיהו מלך יהודה - מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. קתני עיר דומיא דמערה, מה מערה חריבה, אף עיר חריבה, ושבת - אין, אבל הניח - לא. מני? אילימא רבי עקיבא - מאי איריא חריבה? אפילו ישיבה נמי אלא לאו - רבנן. וטעמא דשבת - אין, אבל הניח - לא - לא תימא עיר דומיא דמערה, אלא אימא: מערה דומיא דעיר. מה עיר ישיבה - אף מערה ישיבה. ורבי עקיבא היא, דאמר: אין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה, ובשבת מודי. - והא כמערת צדקיהו קתני - כמערת צדקיהו, ולא כמערת צדקיהו. כמערת צדקיהו - גדולה, ולא כמערת צדקיהו - דאילו התם חריבה, והכא ישיבה. מר יהודה אשכחינהו לבני מברכתא דקא מותבי עירובייהו בבי כנישתא דבי אגובר. אמר להו: גוו ביה טפי, כי היכי דלישתרי לכו טפי. אמר ליה רבא: פלגאה בעירובין לית דחש להא דרבי עקיבא. הדרן עלך כיצד מעברין. משנה. הדר עם הנכרי בחצר, או עם מי שאינו מודה בעירוב - הרי זה אוסר עליו. רבי אלעזר בן יעקב אומר: לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה. אמר רבן גמליאל: מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו במבוי בירושלים, ואמר לנו אבא: מהרו והוציאו את הכלים למבוי עד שלא יוציא ויאסר עליכם. רבי יהודה אומר בלשון אחר: מהרו ועשו צרכיכם במבוי, עד שלא יוציא ויאסר עליכם.

דף סבא

גמרא. יתיב אביי בר אבין ורב חיננא בר אבין, ויתיב אביי גבייהו. ויתבי וקאמרי: בשלמא רבי מאיר קסבר: דירת נכרי שמה דירה, ולא שנא חד ולא שנא תרי. אלא רבי אלעזר בן יעקב מאי קסבר? אי קסבר דירת נכרי שמה דירה - אפילו חד נמי ניתסר ואי לא שמה דירה - אפילו תרי נמי לא ניתסר - אמר להו אביי: וסבר רבי מאיר דירת נכרי שמה דירה? והתניא: חצירו של נכרי - הרי הוא כדיר של בהמה - אלא דכולי עלמא דירת נכרי - לא שמה דירה, והכא בגזירה שמא ילמד ממעשיו קא מיפלגי, רבי אלעזר בן יעקב סבר: כיון דנכרי חשוד אשפיכות דמים, תרי דשכיחי דדיירי - גזרו בהו, חד לא שכיח - לא גזרו ביה רבנן. ורבי מאיר סבר: זמנין דמקרי ודייר. ואמרו רבנן: אין עירוב מועיל במקום נכרי, ואין ביטול רשות מועיל במקום נכרי עד שישכיר, ונכרי לא מוגר. מאי טעמא? אילימא משום דסבר: דלמא אתי לאחזוקי ברשותו, הניחא למאן דאמר שכירות בריאה בעינן, אלא למאן דאמר שכירות רעועה בעינן מאי איכא למימר? דאתמר, רב חסדא אמר: שכירות בריאה, ורב ששת אמר: שכירות רעועה. מאי רעועה, מאי בריאה? אילימא: בריאה - בפרוטה, רעועה - פחות משוה פרוטה, מי איכא למאן דאמר מנכרי בפחות משוה פרוטה לא? והא שלח רבי יצחק ברבי יעקב בר גיורי

משמיה דרבי יוחנן: הוּו יודעין ששוכרין מן הנכרי אפילו בפחות משה פרוטה. ואמר רבי חייה בר אבא אמר רבי יוחנן: בן נח נהרג על פחות משה פרוטה, ולא ניתן להשבון אלא: בריאה - במוהרקי ואבורגני, רעועה - בלא מוהרקי ואבורגני. הניחא למאן דאמר שכירות בריאה בעינן, אלא למאן דאמר שכירות רעועה בעינן, מאי איכא למימר? - אפילו הכי חשיש נכרי לכשפים ולא מוגר. גופא: חצירו של נכרי הרי הוא כדיר של בהמה, ומותר להכניס ולהוציא מן חצר לבתים ומן בתים לחצר. ואם יש שם ישראל אחד - אוסר, דברי רבי מאיר. רבי אליעזר בן יעקב אומר: לעולם אינו אוסר, עד שיהו שני ישראלים אוסרים זה על זה.

דף ס.ב.ב

אמר מר: חצירו של נכרי הרי הוא כדיר של בהמה. והא אן תנן: הדר עם הנכרי בחצר הרי זה אוסר עליו - לא קשיא הא - דאיתיה, הא - דליתיה. ומאי קסבר? אי קסבר דירה בלא בעלים שמה דירה - אפילו נכרי נמי ניתסר. ואי קסבר: דירה בלא בעלים לא שמה דירה - אפילו ישראל נמי לא ניתסר - לעולם קסבר: דירה בלא בעלים - לא שמה דירה. וישראל, דכי איתיה - אסר, כי ליתיה - גזרו ביה רבנן. נכרי, דכי איתיה - גזירה שמא ילמד ממעשיו כי איתיה - אסר, כי ליתיה - לא אסר. וכי ליתיה לא אסר? והתנן: המניח את ביתו והלך לו לשבות בעיר אחרת, אחד נכרי ואחד ישראל - אוסר, דברי רבי מאיר - התם דאתי ביומיה. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי אליעזר בן יעקב. ורב הונא אמר: מנהג כרבי אליעזר בן יעקב. ורבי יוחנן אמר: נהגו העם כרבי אליעזר בן יעקב. אמר ליה אביי לרב יוסף: קיימא לן, משנת רבי אליעזר בן יעקב קב ונקי, ואמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי אליעזר בן יעקב. מהו לאורויי במקום רבו? - אמר ליה: אפילו ביעתא בכותחא בעו מיניה מרב חסדא כל שני דרב הונא, ולא אורי. אמר ליה רב יעקב בר אבא לאביי: כגון מגלת תענית, דכתיבא ומנחא, מהו לאורויי באתריה דרביה? אמר ליה, הכי אמר רב יוסף: אפילו ביעתא בכותחא בעו מיניה מרב חסדא כל שני דרב הונא ולא אורי. רב חסדא אורי בכפרי בשני דרב הונא.

דף ס.ג.א

רב המנונא אורי בחרתא דארגז בשני דרב חסדא. רבינא סר סכינא בבבל. אמר ליה רב אשי: מאי טעמא עבד מר הכי? - אמר ליה: והא רב המנונא אורי בחרתא דארגז בשני דרב חסדא. - אמר ליה: לאו אורי אתמר. אמר ליה: אתמר אורי, ואתמר לא אורי. בשני דרב הונא רביה - הוא דלא אורי, ואורי בשני דרב חסדא, דתלמיד חבר דיליה הוה. ואנא נמי, תלמיד חבר דמר אנא. אמר רבא: צורבא מרבנן חזי לנפשיה. רבינא איקלע למחוזא, אייתי אושפיזכניה סכינא וקא מחוי ליה. אמר ליה: זיל אמטייה לרבא. אמר ליה: לא סבר מר הא דאמר רבא צורבא מרבנן חזי לנפשיה - אמר ליה: אנא מיזבן זבינא. (סימן: זיל"א להני"א מחלי"ף איק"א ויעק"ב). רבי אלעזר מהגרוניא ורב אבא בר תחליפא איקלעו לבי רב אחא בריה דרב איקא באתריה דרב אחא בר יעקב. בעי רב אחא בריה דרב איקא למיעבד להו עיגלא תילתא, אייתי סכינא וקא מחוי להו. אמר

להו רב אחא בר תחליפא: לא ליחוש ליה לסבא? - אמר להו רבי אלעזר מהגרוניא, הכי אמר רבא: צורבא מרבנן חזי לנפשיה. חזי - ואיעניש רבי אלעזר מהגרוניא. - והאמר רבא: צורבא מרבנן חזי לנפשיה - שאני התם דאתחילו בכבודו. ואי בעית אימא: שאני רב אחא בר יעקב, דמופלג. אמר רבא: ולאפרושי מאיסורא - אפילו בפניו שפיר דמי. רבינא הוה יתיב קמיה דרב אשי, חזייה לההוא גברא דקא אסר ליה לחמריה בצינתא בשבתא, רמא ביה קלא ולא אשגח ביה. אמר ליה: ליהוי האי גברא בשמתא - אמר ליה: כי האי גוונא מי מתחזא כאפקרותא? - אמר ליה (משלי כ"א) אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה', כל מקום שיש בו חילול השם - אין חולקין כבוד לרב. אמר רבא: בפניו - אסור, וחייב מיתה, שלא בפניו - אסור, ואין חייב מיתה. ושלא בפניו לא? והא תניא, רבי אליעזר אומר: לא מתו בני אהרן עד שהורו הלכה בפני משה רבן. מאי דרוש - (ויקרא א') ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח, אמרו: אף על פי שהאש יורדת מן השמים - מצוה להביא מן ההדיוט. ותלמיד אחד היה לו לרבי אליעזר שהורה הלכה בפניו. אמר רבי אליעזר לאימא שלום אשתו: תמיה אני אם יוציא זה שנתו. ולא הוציא שנתו. אמרה לו: נביא אתה? אמר לה: לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא כך מקובלני: כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה. ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: אותו תלמיד יהודה בן גוריא שמו, והיה רחוק ממנו שלש פרסאות. - בפניו הוה. - והא רחוק ממנו שלש פרסאות קאמר - וליטעמיך שמו ושם אביו למה? אלא: שלא תאמר משל היה. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל המורה הלכה בפני רבו ראוי להכישו נחש, שנאמר (איוב ל"ב) ויען אליהוא בן ברכאל הבוזי ויאמר צעיר אני לימים וגו' על כן זחלתי, וכתוב (דברים ל"ב) עם חמת זחלי עפר. זעירי אמר רבי חנינא: נקרא חוטא, שנאמר (תהלים קי"ט) בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך. רב המנונא רמי: כתיב בלבי צפנתי אמרתך וכתוב (תהלים מ') בשרתי צדק בקהל רב לא קשיא כאן - בזמן שעירא היאירי קיים, כאן - בזמן שאין עירא היאירי קיים. אמר רבי אבא בר זבדא: כל הנותן מתנותיו לכהן אחד - מביא רעב לעולם, שנאמר (שמואל ב' כ') עירא היאירי היה כהן לדוד, לדוד הוא דהוה כהן, לכולי עלמא לא? אלא: שהיה משגר לו מתנותיו. וכתוב בתריה ויהי רעב בימי דוד. רבי אליעזר אומר: מורידין אותו מגדולתו, שנאמר (במדבר ל"א) ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא וגו'. אף על גב דאמר להו: לאחי אבא צוה, ואותי לא צוה - אפילו הכי איענש. דכתיב (במדבר כ"ז) ולפני אלעזר הכהן יעמד - ולא אשכחן דאיצטריך ליה יהושע. אמר רבי לוי: כל דמותיב מלה קמיה רביה - אזיל לשאול בלא ולד, שנאמר (במדבר י"א) ויען יהושע בן נון משרת משה מבחריו ויאמר אדני משה כלאם.

דף סגב

וכתיב (דברי הימים א' ז') נון בנו יהושע בנו. ופליגא דרבי אבא בר פפא, דאמר רבי אבא בר פפא: לא נענש יהושע אלא בשביל שביטל את ישראל לילה אחת מפריה ורביה, שנאמר (יהושע ה') ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא וגו' וכתוב ויאמר (לו)

(מסורת הש"ס: [לא]) כי אני שר צבא ה' עתה באתי וגו'. אמר לו: אמש ביטלתם תמיד של בין הערבים, - ועכשיו ביטלתם תלמוד תורה. - על איזה מהן באת? - אמר לו: עתה באתי. מיד: (יהושע ח') וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק. ואמר רבי יוחנן: מלמד שהלך בעומקה של הלכה. וגמירי: דכל זמן שארון ושכינה שרויין שלא במקומן - אסורין בתשמיש המטה. אמר רבי שמואל בר איניא משמיה דרב: גדול תלמוד תורה יותר מהקרבת תמידין, דאמר ליה: עתה באתי. אמר רב ברונא אמר רב: כל הישן בקילעא שאיש ואשתו שרויין בה - עליו הכתוב אומר (מיכה ב') נשי עמי תגרשון מבית תענוגיה. ואמר רב יוסף: אפילו באשתו נדה. רבא אמר: אם אשתו נדה היא - תבא עליו ברכה. - ולא היא, דעד האידנא מאן נטריה. ההוא מבואה דהוה דייר בה לחמן בר ריסתק, אמרו ליה: אוגר לן רשותך. לא אוגר להו. אתו אמרו ליה לאביי אמר להו: זילו בטילו רשותיכו לגבי חד, הוה ליה יחיד במקום נכרי, ויחיד במקום נכרי לא אסר. אמרו ליה: מידי הוא טעמא אלא דלא שכיח דדיירי - והכא הא קדיירי - אמר להו: כל בטולי רשותייהו גבי חד - מילתא דלא שכיחא היא, ומילתא דלא שכיחא לא גזרו בה רבנן. אזל רב הונא בריה דרב יהושע אמרה לשמעתיא דרבא, אמר ליה:

דף סזא

אם כן ביטלת תורת עירוב מאותו מבוי - דמערבי. - יאמרו עירוב מועיל במקום נכרי - דמכרזינן. - אכרזתא לדרדקי? - אלא אמר רבא: ליזיל חד מינייהו - ליקרב ליה ולשאול מיניה דוכתא, ולינח ביה מידי, דהוה ליה כשכירו ולקיטו. ואמר רב יהודה אמר שמואל: אפילו שכירו ואפילו לקיטו - נותן עירובו ודיו. אמר ליה אביי לרב יוסף: היו שם חמשה שכירו וחמשה לקיטו מהו? - אמר ליה: אם אמרו שכירו ולקיטו להקל, יאמרו שכירו ולקיטו להחמיר? גופא אמר רב יהודה אמר שמואל: אפילו שכירו ואפילו לקיטו נותן עירובו ודיו. אמר רב נחמן: כמה מעליא הא שמעתא. אמר רב יהודה אמר שמואל: שתה רביעית יין אל יורה. אמר רב נחמן: לא מעליא הא שמעתא דהא אנא, כל כמה דלא שתינא רביעתא דחמרא - לא צילא דעתאי. אמר ליה רבא: מאי טעמא אמר מר הכי? האמר רבי אחא בר חנינא: מאי דכתיב (משלי כ"ט) ורעה זונות יאבד הון, כל האומר שמועה זו נאה, וזו אינה נאה - מאבד הונה של תורה - אמר ליה: הדרי בי. אמר רבה בר רב הונא: שתוי אל יתפלל, ואם התפלל - תפלתו תועבה. היכי דמי שתוי והיכי דמי שיכור? - כי הא דרבי אבא בר שומני ורב מנשיא בר ירמיה מגיפתי, הון קא מפטרי מהדדי אמעברא דנהר יופטי. אמרו: כל חד מינן לימא מילתא דלא שמיע לחבריה. דאמר מרי בר רב הונא: לא יפטר אדם מחברו אלא מתוך דבר הלכה, שמתוך כך זוכרו. פתח חד ואמר: היכי דמי שתוי והיכי דמי שיכור? שתוי - כל שיכול לדבר לפני המלך, שיכור - כל שאינו יכול לדבר לפני המלך. פתח אידך ואמר: המחזיק בנכסי הגר מה יעשה ויתקימו בידו - יקח בהן ספר תורה. אמר רב ששת: אפילו

דף סזב

בעל בנכסי אשתו. רבא אמר: אפילו עבד עיסקא ורווח. רב פפא אמר: אפילו מצא מציאה. אמר רב נחמן בר יצחק: אפילו כתב בהו תפילין. ואמר רב חנין ואיתימא רבי חנינא: מאי קראה: דכתיב (במדבר כ"א) וידר ישראל נדר וגו'. אמר רמי בר אבא: דרך מיל, ושינה כל שהוא מפיגין את היין. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב: לא שנו אלא ששתה כדי רביעית, אבל שתה יותר מרביעית - כל שכן שדרך טורדתו ושינה משכרתו. ודרך מיל מפיגה היין? והתניא: מעשה ברבן גמליאל שהיה רוכב על החמור, והיה מהלך מעכו לכזיב, והיה רבי אילעאי מהלך אחריו. מצא גלוסקין בדרך, אמר לו: אילעאי, טול גלוסקין מן הדרך. מצא נכרי אחד, אמר לו: מבגאי, טול גלוסקין הללו מאילעאי ניטפל לו רבי אילעאי, אמר לו: מהיכן אתה? אמר לו: מעיירות של בורגנין, ומה שמך? - מבגאי שמני. - כלום היכירך רבן גמליאל מעולם? - אמר לו: לאו. באותה שעה למדנו שכוון רבן גמליאל ברוח הקודש. ושלשה דברים למדנו באותה שעה: למדנו שאין מעבירין על האוכלין, ולמדנו שהולכין אחרי רוב עוברי דרכים, ולמדנו שחמצו של נכרי אחר הפסח מותר בהנאה. כיון שהגיע לכזיב בא אחד לישאל על נדרו, אמר לזה שעמו: כלום שתינו רביעית יין האיטלקי? אמר לו: הן. - אם כן יטייל אחרינו עד שיפיג יינינו. וטייל אחריהן שלשה מילין, עד שהגיע לסולמא של צור. כיון שהגיע לסולמא דצור ירד רבן גמליאל מן החמור, ונתעטף וישב, והתיר לו נדרו. והרבה דברים למדנו באותה שעה: למדנו שרביעית יין האיטלקי משכר, ולמדנו: שיכור אל יורה, ולמדנו שדרך מפיגה את היין, ולמדנו שאין מפירין נדרים לא רכוב ולא מהלך ולא עומד אלא יושב. קתני מיהת שלשה מילין - שאני יין האיטלקי - דמשכר טפי. והאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוב: לא שנו אלא ששתה רביעית, אבל שתה יותר מרביעית - כל שכן דרך טורדתו ושינה משכרתו - רכוב שאני. - השתא דאתית להכי - לרמי בר אבא נמי לא קשיא, רכוב שאני. איני? והאמר רב נחמן: מפירין נדרים בין מהלך בין עומד ובין רכוב - תנאי היא, דאיכא למאן דאמר פותחין בחרטה ואיכא למאן דאמר אין פותחין בחרטה. דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מאי פתח ליה רבן גמליאל לההוא גברא - (משלי י"ב) יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא, כל הבוטה ראוי לדוקרו בחרב, אלא שלשון חכמים מרפא. אמר מר: ואין מעבירין על האוכלין. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: לא שנו אלא בדורות הראשונים, שאין בנות ישראל פרוצות בכשפים. אבל בדורות האחרונים, שבנות ישראל פרוצות בכשפים - מעבירין. תנא: שלימין - מעבירין, פתיתין - אין מעבירין. אמר ליה רב אסי לרב אשי: ואפתיתין לא עבדן? והכתיב (יחזקאל י"ג) ותחללנה אתי אל עמי בשעלי שערים ובפתותי לחם - דשקלי באגריהו. אמר רב ששת משום רבי אלעזר בן עזריה:

דף סה.א

יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שחרב בית המקדש ועד עכשיו, שנאמר: (ישעיהו נ"א) לכן שמעי נא זאת עניה ושכרת ולא מיין. מיתבי: שיכור מקחו מקח וממכרו ממכר, עבר עבירה שיש בה מיתה - ממיתין אותו, מלקות - מלקין אותו,

כללו של דבר: הרי הוא כפיקח לכל דבריו, אלא שפטור מן התפלה. - מאי יכולני לפטור דקאמר - נמי מדין תפלה. אמר רבי חנינא: לא שני אלא שלא הגיע לשכרותו של לוט, אבל הגיע לשכרותו של לוט - פטור מכולם. אמר רבי חנינא: כל המפיק מגן בשעת גאווה סוגרין וחותמין צרות בעדו שנאמר (איוב מ"א) גאווה אפיקי מגנים סגור חותם צר. מאי משמע דהאי אפיק לישנא דעבורי הוא - דכתיב (איוב ו') אחי בגדו כמו נחל כאפיק נחלים יעברו. רבי יוחנן אמר: כל שאינו מפיק אתמר. מאי משמע דהאי מפיק לישנא דגלויי הוא - דכתיב (תהלים י"ח) ויראו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל. מכדי, קראי משמע בין למר ובין למר, מאי בינייהו? - איכא בינייהו דרב ששת. דרב ששת מסר שינתיה לשמעיה, מר אית ליה דרב ששת, ומר לית ליה דרב ששת. אמר רב חייה בר אשי אמר רב: כל שאין דעתו מיושבת עליו - אל יתפלל. משום שנאמר בצר אל יורה. רבי חנינא ביומא דרתח לא מצלי. אמר: בצר אל יורה כתיב. מר עוקבא ביומא דשותא לא הוה נפיק לבי דינא. אמר רב נחמן בר יצחק: הלכתא בעיא צילותא כיומא דאסתנא. אמר אביי: אי אמרה לי אם קריב כותחא - לא תנאי. אמר רבא: אי קרצתן כינה - לא תנאי. מר בריה דרבנא עבדה ליה אמיה שבעה מני לשבעה יומי. אמר רב יהודה: לא איברי ליליא אלא לשינתא. אמר רבי שמעון בן לקיש: לא איברי סיהרא אלא לגירסא. אמרי ליה לרבי זירא: מחדדן שמעתך אמר להו: דיממי נינהו. אמרה ליה בריתיה דרב חסדא לרב חסדא: לא בעי מר מינס פורתא? - אמר לה: השתא אתו יומי דאריכי וקטיני, ונינום טובא. אמר רב נחמן בר יצחק: אנן פועלי דיממי אנן. רב אחא בר יעקב יזיף ופרע. אמר רבי אלעזר: הבא מן הדרך אל יתפלל שלשה ימים, שנאמר (עזרא ח') ואקבצם אל הנהר הבא אל אחוא ונחנה שם ימים שלשה ואבינה בעם וגו'. אבוה דשמואל, כי אתי באורחא לא מצלי תלתא יומי. שמואל לא מצלי בביתא דאית ביה שיכרא. רב פפא לא מצלי בביתא דאית ביה הרסנא. אמר רבי חנינא: כל המתפתה בינו יש בו מדעת קונו, שנאמר (בראשית ח') וירח ה' את ריח הניחח וגו'. אמר רבי חייה כל המתיישב בינו - יש בו דעת שבעים זקנים, יין ניתן בשבעים אותיות, וסוד ניתן בשבעים אותיות, נכנס יין יצא סוד. אמר רבי חנין: לא נברא יין אלא לנחם אבלים ולשלם שכר לרשעים, שנאמר (משלי ל"א) תנו שכר לאובד וגו'. אמר רבי חנין בר פפא: כל שאין יין נשפך בתוך ביתו כמים - אינו בכלל ברכה, שנאמר (שמות כ"ג) וברך את לחמך ואת מימך. מה לחם שניקח בכסף מעשר - אף מים שניקח בכסף מעשר. ומאי ניהו - יין, וקא קרי ליה מים.

דף סהב

אי נשפך בביתו כמים - איכא ברכה, ואי לא - לא. אמר רבי אילעאי: בשלשה דברים אדם ניכר: בכוסו, ובכיסו, ובכעסו. ואמרי ליה: אף בשחקו. אמר רב יהודה אמר רב: ישראל ונכרי בפנימית, וישראל בחיצונה, בא מעשה לפני רבי ואסר, ולפני רבי חייה ואסר. יתוב רבה ורב יוסף בשילהי פירקיה דרב ששת, ויתיב רב ששת וקאמר: כמאן אמרה רב לשמעתייה - כרבי מאיר. כרכיש רבה רישיה. אמר רב יוסף: תרי גברי רברבי

כרבנן ליטעו בהאי מילתא? אי כרבי מאיר - למה לי ישראל בחיצונה? וכי תימא: מעשה שהיה כך היה - והא בעו מיניה מרב: פנימי במקומו מהו? ואמר להן: מותר. ואלא מאי - כרבי אליעזר בן יעקב? האמר: עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה - אלא כרבי עקיבא, דאמר: רגל המותרת במקומה - אוסרת שלא במקומה, למה לי נכרי? אפילו ישראל נמי - אמר רב הונא בריה דרב יהושע: לעולם כרבי אליעזר בן יעקב וכרבי עקיבא. והכא במאי עסקינן - כגון שעירבו. וטעמא - דאיכא נכרי דאסיר, אבל ליכא נכרי - לא אסיר. בעא מיניה רבי אליעזר מרב: ישראל ונכרי בחיצונה, וישראל בפנימית מהו? התם טעמא - משום דשכיח דדייר, דמירתת נכרי וסבר: השתא אתי ישראל, ואמר לי: ישראל דהוה גבך היכא? אבל הכא - אמינא ליה: נפק אזל ליה. או דילמא: הכא נמי מירתת, דסבר: השתא אתי ישראל וחזי לוי? - אמר ליה: (משלי ט') תן לחכם ויחכם עוד. ריש לקיש ותלמידי דרבי חנינא איקלעו לההוא פונדק, ולא הוה שוכר והוה משכיר. אמרו: מהו למיגר מיניה? כל היכא דלא מצי מסליק ליה - לא תיבעי לך דלא אגרינא. כי תיבעי - היכא דמצי מסליק ליה, מאי? כיון דמצי מסליק - אגרינא, או דילמא: השתא מיהא הא לא סלקיה - אמר להן ריש לקיש: נשכור, ולכשנגיע אצל רבותינו שבדרום נשאל להן. אתו שיילו לרבי אפס, אמר להן: יפה עשיתם ששכרתם. רבי חנינא בר יוסף ורבי חייא בר אבא ורבי אסי איקלעו לההוא פונדק, דאתא נכרי מרי דפונדק בשבתא. אמרו: מהו למיגר מיניה? שוכר כמערב דמי, מה מערב מבעוד יום - אף שוכר מבעוד יום, או דילמא: שוכר כמבטל רשות דמי, מה מבטל רשות - ואפילו בשבת, אף שוכר - ואפילו בשבת? רבי חנינא בר יוסף אמר: נשכור, ורבי אסי אמר: לא נשכור. אמר להו רבי חייא בר אבא: נסמוך על דברי זקן, ונשכור. אתו שיילו ליה לרבי יוחנן, אמר להן:

דף ס.א

יפה עשיתם ששכרתם. תהו בה נהרדעי, ומי אמר רבי יוחנן הכי? והאמר רבי יוחנן: שוכר כמערב דמי. מאי לאו: מה מערב מבעוד יום - אף שוכר מבעוד יום - לא, מה מערב, ואפילו בפחות משה פרוטה - אף שוכר בפחות משה פרוטה. ומה מערב - אפילו שכירו ולקיטו, אף שוכר - אפילו שכירו ולקיטו. ומה מערב, חמשה ששרוין בחצר אחת - אחד מערב על ידי כולן, שוכר נמי, חמשה ששרוין בחצר אחת - אחד שוכר על ידי כולן. תהי בה רבי אלעזר. אמר רבי זירא: מאי תהיא דרבי אלעזר? - אמר רב ששת: גברא רבה כרבי זירא לא ידע מאי תהיא דרבי אלעזר? קא קשיא ליה דשמואל רביה. דאמר שמואל: כל מקום שאוסרין ומערבין - מבטלין. מערבין ואין אוסרין, אוסרין ואין מערבין - אין מבטלין. כל מקום שאוסרין ומערבין - מבטלין, כגון שתי חצירות זו לפני זו. מערבין ואין אוסרין - אין מבטלין, כגון שתי חצירות ופתח אחד ביניהן, אוסרין ואין מערבין - אין מבטלין, לאתויי מאי? לאו לאתויי נכרי? ואי דאתא מאתמול - לוגר מאתמול -

דף ס.ב

אלא לאו דאתא בשבתא, וקתני: אוסרין ואין מערבין - אין מבטלין. שמע מינה. אמר

רב יוסף: לא שמיע לי הא שמעתא. אמר ליה אביי: את אמרת ניהלן, ואהא אמרת ניהלן: דאמר שמואל: אין ביטול רשות מחצר לחצר, ואין ביטול רשות בחורבה. ואמרת לן עלה: כי אמר שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר - לא אמרן אלא שתי חצירות ופתח אחד ביניהן. אבל זו לפנינו מזו, מתוך שאוסרין זה על זה - מבטלין. אמר ליה: אנא אמינא משמיה דשמואל הכי? והאמר שמואל: אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתנו אנשי חצר ולא אנשי חצירות - אמר ליה: כי אמרת לן אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתנו - אהא אמרת לן: שהמבוי לחצירות כחצר לבתים. גופא, אמר שמואל: אין ביטול רשות מחצר לחצר, ואין ביטול רשות בחורבה. ורבי יוחנן אמר: יש ביטול רשות מחצר לחצר, ויש ביטול רשות בחורבה. וצריכא, דאי אשמעינן מחצר לחצר - בהא קאמר שמואל, משום דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד. אבל חורבה, דתשמישתא חדא לתרווייהו - אימא מודי ליה לרבי יוחנן. וכי אתמר בהא - בהא קאמר רבי יוחנן. אבל בהך מודי ליה לשמואל - צריכא. אמר אביי: הא דאמר שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר - לא אמרן אלא בשתי חצירות ופתח אחד ביניהן, אבל שתי חצירות זו לפנינו מזו, מתוך שאוסרין - מבטלין. רבא אמר: אפילו שתי חצירות זו לפנינו מזו - פעמים מבטלין, ופעמים אין מבטלין. כיצד? נתנו עירובן בחיצונה, ושכח אחד, בין מן הפנימית ובין מן החיצונה, ולא עירב - שתיהן אסורות. נתנו עירובן בפנימית, ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב - שתיהן אסורות. שכח אחד מן החיצונה ולא עירב - פנימית מותרת, וחיצונה אסורה. נתנו עירובן בחיצונה, ושכח אחד בין מן הפנימית ובין מן החיצונה ולא עירב - שתיהן אסורות האי בר פנימית למאן ניבטיל? ליבטיל לבני פנימית - ליתא לעירוביהו גבייהו, ליבטיל לבני חיצונה - אין בטול רשות מחצר לחצר, האי בר חיצונה למאן ניבטיל? ליבטיל לבני חיצונה - איכא פנימית דאסרה עלייהו, ליבטיל לבני פנימית - אין ביטול רשות מחצר לחצר. נתנו עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב - שתיהן אסורות האי בר פנימית למאן ניבטיל? ליבטיל לבני הפנימית - איכא חיצונה דאסרה עלייהו, ליבטיל לבני חיצונה - אין ביטול רשות מחצר לחצר.

דף סזא

שכח אחד מן החיצונה ולא עירב - ודאי פנימית מותרת, דאחדא דשא ומשתמשא, וחיצונה אסורה. אמר ליה רב הונא בריה דרב יהושע לרבא. וכי שכח אחד מן הפנימית ולא עירב, אמאי שתיהן אסורות? לבטיל בר פנימית לבני פנימית, ותיתי חיצונה ותשתרי בהדייהו כמאן - כרבי אליעזר, דאמר: אינו צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד. כי קאמינא - לרבנן, דאמרי: צריך לבטל לכל אחד ואחד. רב חסדא ורב ששת כי פגעו בהדי הדדי, רב חסדא מרתען שיפוותיה ממתנייתא דרב ששת, ורב ששת מרתע כוליה גופיה מפלפוליה דרב חסדא. בעא מיניה רב חסדא מרב ששת: שני בתים משני צידי רשות הרבים, ובאו נכרים והקיפום מחיצה בשבת מהו? אליבא דמאן דאמר אין ביטול רשות מחצר לחצר - לא תיבעי לך. השתא דאי בעו לערובי מאתמול - מצו מערבני,

אמרת: אין ביטול רשות מחצר לחצר, הכא, דאי בעו לערובי מאתמול - לא מצו מערבי, לא כל שכן? כי תיבעי לך - אליבא דמאן דאמר יש ביטול רשות מחצר לחצר. התם, דאי בעו לערובי מאתמול מצו מערבי - בטולי נמי מצי מבטל. אבל הכא, דלא מצו מערבי מאתמול - בטולי נמי לא מצי מבטל. או דילמא לא שנא? - אמר ליה: אין מבטלין. מת נכרי בשבת מהו? אליבא דמאן דאמר שוכרין - לא תיבעי לך, השתא תרתי עבדינן, חדא מיבעיא? אלא: כי תיבעי לך - אליבא דמאן דאמר אין שוכרין. תרתי הוא דלא עבדינן, הא חדא - עבדינן. או דילמא: לא שנא? אמר ליה: אני אומר מבטלין, והמנונא אמר: אין מבטלין. אמר רב יהודה אמר שמואל: נכרי שיש לו פתח ארבעה על ארבעה פתוח לבקעה, אפילו מכניס ומוציא גמלים וקרונות כל היום כולו דרך מבוי - אין אוסר על בני מבוי. מאי טעמא? בפיתחא דמיחד ליה, בההוא ניחא ליה. איבעיא להו: פתוח לקרפף מהו? אמר רב נחמן בר אמי משמיה דאולפנא:

דף סזב

אפילו פתוח לקרפף. רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו: נכרי, בית סאתים - אוסר, יותר מבית סאתים - אינו אוסר. וישראל, בית סאתים - אינו אוסר, יותר מבית סאתים - אוסר. בעא מיניה רבא בר חקלאי מרב הונא: פתוח לקרפף מהו? אמר ליה: הרי אמרו, בית סאתים - אוסר, יותר מבית סאתים - אינו אוסר. אמר עולא אמר רבי יוחנן: קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה, ואפילו כור ואפילו כוריים - הזורק לתוכו חייב. מאי טעמא? מחיצה היא, אלא שמחוסרת דיורין. מתיב רב הונא בר חיננא: סלע שבים, גבוה עשרה ורוחב ארבעה - אין מטלטלין לא מן תוכו לים, ולא מן הים לתוכו. פחות מכאן - מטלטלין. עד כמה - עד בית סאתים. אהייא? אילימא אסיפא - בית סאתים, טפי לא? והא מכרמלית לכרמלית קא מטלטל - אלא לאו ארישא, והכי קאמר: סלע שבים, גבוה עשרה ורוחב ארבעה - אין מטלטלין לא מתוכו לים ולא מן הים לתוכו. ועד כמה - עד בית סאתים. הא יתר מבית סאתים - מטלטלין. אלמא - כרמלית היא. תיובתא דרבי יוחנן - אמר רבא מאן דלא ידע תרוצי מתנייתא, תיובתא מותיב ליה לרבי יוחנן? - לעולם ארישא, והכי קאמר: הא בתוכו - מטלטלין. ועד כמה - עד בית סאתים. רב אשי אמר: לעולם ארישא, הן אמרו והן אמרו. הן אמרו: קרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות, והן אמרו: אין מטלטלין מרשות היחיד לכרמלית. בית סאתים דשרי לטלטולי בכוליה - אסרי רבנן לטלטולי, לא מן הים לתוכו ולא מתוכו לים. מאי טעמא? רשות היחיד גמורה היא. יתר מבית סאתים דאסור לטלטולי בכוליה - שרו רבנן לטלטולי מתוכו לים ומן הים לתוכו. מאי טעמא - דלמא אמרי רשות היחיד גמורה היא, ואתי לטלטולי בכוליה. ומאי שנא? תוכו - שכיח, מתוכו לים ומן הים לתוכו - לא שכיח. ההוא ינוקא דאשתפיך חמימיה, אמר להו רבה: נייתו ליה חמימי מגו ביתאי. אמר ליה אביי: והא לא ערבינן - אמר ליה: נסמוך אשיתוף. - אמר ליה: הא לא שתפינן - נימרו ליה לנכרי ליתי ליה. אמר אביי בעי לאותביה למר ולא שבקן רב יוסף, דאמר רב [יוסף אמר רב] כהנא: כי הוינן בי רב

יהודה, הוה אמר לן: בדאורייתא - מותבינן תיובתא והדר עבדינן מעשה, בדרבנן - עבדינן מעשה והדר מותבינן תיובתא. לבתר הכי אמר ליה: מאי בעית לאותביה למר? אמר [ליה: דתניא], הזאה שבות ואמירה לנכרי שבות,

דף סח.א

מה הזאה שבות ואינה דוחה את השבת, אף אמירה לנכרי - שבות, ואינה דוחה את השבת אמר ליה: ולא שני לך בין שבות דאית ביה מעשה לשבות דלית ביה מעשה? דהא מר לא אמר לנכרי זיל אחים. אמר ליה רבה בר רב חנן לאביי: מבואה דאית ביה תרי גברי רבבי כרבנן לא ליהוי ביה לא עירוב ולא שיתוף? אמר ליה: מאי נעביד? מר לאו אורחיה, אנא טרידנא בגירסאי, אינהו לא משגחי. ואי אקני להו פיתא בסלא - כיון דאי בעו לה מינאי, ולא אפשר ליתבה נהליהו - בטיל שיתוף. דתניא: אחד מבני מבוי שביקש יין ושמן ולא נתנו לו, - בטל השתוף. - ונקני להו מר רביעתא דחלא בחביתא - תניא: אין משתתפין באוצר. - והא תניא: משתתפין - אמר רב אושעיא: לא קשיא הא - בית שמאי, הא - בית הלל. דתנן: המת בבית ולו פתחים הרבה - כולן טמאין, נפתח אחד מהן - הוא טמא וכולן טהורין. חישב להוציאו באחד מהן, או בחלון שיש בו ארבעה על ארבעה - מציל על כל הפתחים כולן. בית שמאי אומרים: והוא שחישב עד שלא ימות המת. ובית הלל אומרים: ואף משימות המת. ההוא ינוקא דאישתפוך חמימיה, אמר להו רבא: נישילא לאימיה, אי צריכא - נחים ליה נכרי אגב אימיה. אמר ליה רב משרשיא לרבא: אימיה קא אכלה תמרי - אמר ליה: אימור, תונבא בעלמא הוא דנקט לה. ההוא ינוקא דאישתפוך חמימיה, אמר להו רבא: פנו לי מאני מבי גברי לבי נשי, ואיזיל ואיתיב התם ואיבטיל להו הא חצר. אמר ליה רבינא לרבא: והאמר שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר - אמר ליה: אנא כרבי יוחנן סבירא לי, דאמר יש ביטול מחצר לחצר. ואי לא סבר לה מר כשמואל,

דף סח.ב

נתיב מר בדוכתיה, וניבטיל להו לדידהו, וניהדרו אינהו וניבטלו ליה למר. דהא אמר רב: מבטלין וחוזרין ומבטלין - אנא בהא כשמואל סבירא לי, דאמר: אין מבטלין וחוזרין ומבטלין. ולאו חד טעמא הוא? מאי טעמא אין מבטלין וחוזרין ומבטלין - לאו משום דכיון דבטליה לרשותיה, אסתלק ליה מהכא לגמרי, והוה ליה כבן חצר אחרת, ואין ביטול רשות מחצר לחצר. מר נמי - לא ניבטיל - התם היינו טעמא כי היכי דלא ליהוי מילתא דרבנן כחוכא ואטלולא. גופא, רב אמר: מבטלין וחוזרין ומבטלין, ושמואל אמר: אין מבטלין וחוזרין ומבטלין. לימא רב ושמואל בפלוגתא דרבנן ורבי אליעזר קא מיפלגי דרב דאמר כרבנן ושמואל דאמר כרבי אליעזר - אמר לך רב: אנא דאמרי - אפילו לרבי אליעזר, עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם המבטל רשות חצירו רשות ביתו ביטל - משום דבבית בלא חצר לא דיירי אינשי, אבל לענין איסתלוקי - מי אמר? ושמואל אמר: אנא דאמרי - אפילו כרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם - אלא מאי דבטיל - בטיל, ודלא בטיל לא בטיל. אבל מאי דבטיל - מיהא איסתלק לגמרי.

אמר רב אחא בר חנא אמר רב ששת: כתנאי מי שנתן רשותו והוציא, בין בשוגג בין במזיד - אוסר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: במזיד - אוסר, בשוגג - אינו אוסר. מאי לאו, בהא קמיפלגי, דמר סבר: מבטלין וחוזרין ומבטלין, ומר סבר אין מבטלין וחוזרין ומבטלין. אמר רב אחא בר תחליפא משמיה דרבא: לא, דכולי עלמא: אין מבטלין וחוזרין ומבטלין. והכא בקנסו שוגג אטו מזיד קא מיפלגי: מר סבר: קנסו שוגג אטו מזיד, ומר סבר: לא קנסו שוגג אטו מזיד. רב אשי אמר: רב ושמואל בפלוגתא דרבי אליעזר ורבנן קא מיפלגי. אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו. צדוקי מאן דכר שמיה? - חסורי מיחסרא והכי קתני: צדוקי הרי הוא כנכרי. ורבן גמליאל אומר: צדוקי אינו כנכרי. ואמר רבן גמליאל: מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו במבוי בירושלים, ואמר לנו אבא: מהרו והוציאו את הכלים למבוי, עד שלא יוציא ויאסר עליכם. והתניא: הדר עם נכרי צדוקי וביתוסי הרי אלו אוסרין עליו, (רבן גמליאל אומר: צדוקי וביתוסי אינן אוסרין). ומעשה בצדוקי אחד שהיה דר עם רבן גמליאל במבוי בירושלים, ואמר להם רבן גמליאל לבניו: בני, מהרו והוציאו מה שאתם מוציאים, והכניסו מה שאתם מכניסים, עד שלא יוציא התועב הזה ויאסר עליכם, שהרי ביטל רשותו לכם, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר בלשון אחרת: מהרו ועשו צורכיכם במבוי עד שלא תחשך ויאסר עליכם. אמר מר הוציאו מה שאתם מוציאים והכניסו מה שאתם מכניסים עד שלא יוציא התועב הזה ויאסר עליכם. למימרא דכי מפקי אינהו, והדר מפיק איהו לא אסר?

דף סטא

והתנן: מי שנתן רשותו והוציא, בין בשוגג בין במזיד - אוסר, דברי רבי מאיר - אמר רב יוסף: אימא אינו אוסר. אביי אמר: לא קשיא כאן - שהחזיקו בני מבוי במבוי, כאן - שלא החזיקו בני מבוי במבוי. והתניא: עד שלא נתן רשותו, הוציא בין בשוגג בין במזיד - יכול לבטל, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בשוגג - יכול לבטל, במזיד - אינו יכול לבטל. מי שנתן רשותו והוציא, בין בשוגג בין במזיד - אוסר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: במזיד - אוסר, בשוגג - אינו אוסר. במה דברים אמורים - בשלא החזיקו בני מבוי במבוי, אבל החזיקו בני מבוי במבוי - בין בשוגג ובין במזיד אינו אוסר. אמר מר רבי יהודה אומר בלשון אחרת: מהרו ועשו צורכיכם במבוי עד שלא תחשך ויאסר עליכם. אלמא: נכרי הוא. והא אנו עד שלא יוציא תנן: - אימא עד שלא יוציא היום. ואיבעית אימא: לא קשיא כאן - במומר לחלל שבתות בצנעא, כאן - במומר לחלל שבתות בפרהסיא. כמאן אזלא הא דתניא: מומר וגילוי פנים - הרי - זה אינו מבטל רשות. גילוי פנים מומר הוי? - אלא: מומר בגילוי פנים אינו יכול לבטל רשות, כמאן - כרבי יהודה. ההוא דנפק בחומרתא דמדושא, כיון דחזייה לרבי יהודה נשיאה כסייה. אמר: כגון זה מבטל רשות לרבי יהודה. אמר רב הונא: איזהו ישראל מומר - זה המחלל שבתות בפרהסיא. אמר ליה רב נחמן: כמאן? אי כרבי מאיר דאמר: חשוד לדבר אחד חשוד לכל התורה כולה - אפילו באחד מכל איסורין שבתורה נמי אי כרבנן - האמרי:

חשוד לדבר אחד לא הוי חשוד לכל התורה כולה,

דף סט.ב

עד דהוי מומר לעבודת כוכבים - אמר רב נחמן בר יצחק: ליתן רשות ולבטל רשות. וכדתניא: ישראל מומר משמר שבתו בשוק - מבטל רשות, שאינו משמר שבתו בשוק - אינו מבטל רשות. מפני שאמרו ישראל נוטל רשות ונותן רשות, ובנכרי עד שישכיר. כיצד? אומר לו: רשותי קנויה לך, רשותי מבוטלת לך - קנה, ואין צריך לזכות. רב אשי אמר: האי תנא הוא, דחמירא עליה שבת כעבודה זרה, כדתניא: (ויקרא א') מכם ולא כולכם, פרט למומר. מכם - בכס חלקתי ולא באומות. מן הבהמה - להביא בני אדם הדומין לבהמה. מכאן אמרו: מקבלין קרבנות מפושעי ישראל כדי שיחזרו בתשובה חוץ מן המומר והמנסך יין והמחלל שבתות בפרהסיא. הא גופא קשיא: אמרת מכם - ולא כולכם, להוציא את המומר. והדר תני: מקבלין קרבנות מפושעי ישראל - הא לא קשיא, רישא - במומר לכל התורה כולה, מציעתא - במומר לדבר אחד. אימא סיפא: חוץ מן המומר והמנסך יין. האי מומר היכי דמי? אי מומר לכל התורה - היינו רישא אי לדבר אחד קשיא מציעתא אלא לאו הכי קאמר: חוץ מן המומר לנסך ולחלל שבתות בפרהסיא. אלמא: עבודה זרה ושבת כי הדדי נינהו. שמע מינה. משנה. אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב - ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא לו ולהם. ושלהם מותרין לו ולהם. נתנו לו רשותן - הוא מותר והן אסורין. היו שנים - אוסרין זה על זה. שאחד נותן רשות ונוטל רשות, שנים נותנין רשות ואין נוטלין רשות. מאימתי נותנין רשות? בית שמאי אומרים: מבעוד יום, ובית הלל אומרים: משחשיכה. מי שנתן רשותו והוציא, בין בשוגג בין במזיד - הרי זה אוסר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: במזיד - אוסר, בשוגג - אינו אוסר. גמרא. ביתו הוא דאסור, הא חצירו - שריא. היכי דמי? אי דבטיל - ביתו אמאי אסור? אי דלא בטיל - חצירו אמאי שריא? - הכא במאי עסקינן - כגון שביטל רשות חצירו, ולא ביטל רשות ביתו. וקא סברי רבנן: המבטל רשות חצירו - רשות ביתו לא ביטל, דדייר איניש בבית בלא חצר. ושלהן מותר לו ולהן, מאי טעמא - דהוי אורח לגבייהו. נתנו לו רשותן הוא מותר והן אסורין. ונהוי אינהו לגביה כי אורחין - חד לגבי חמשה - הוי אורח, חמשה לגבי חד - לא הוי אורח. שמע מינה: מבטלין וחוזרין ומבטלין - הכי קאמר: נתנו לו רשותן מעיקרא, הוא מותר והן אסורין. היו שנים אוסרין זה על זה פשיטא - לא צריכא, דהדר חד מינייהו ובטיל ליה לחבריה. מהו דתימא: לישתרי, קא משמע לן: דכיון דבעידנא דבטיל לא הוה ליה שריותא בהאי חצר. שאחד נותן רשות הא תו למה ליי? אי נותן - תנינא, אי נוטל - תנינא - סיפא איצטריכא ליה: שנים נותנין רשות. - הא נמי פשיטא - מהו דתימא:

דף ע.א

ליגזר דילמא אתי לבטולי להו - קא משמע לן. ואין נוטלין רשות. למה ליי? - לא צריכא, אף על גב דאמרי ליה קני על מנת להקנות. בעא מיניה אביי מרבה: חמשה ששרויין בחצר אחת, ושכח אחד מהן ולא עירב, כשהוא מבטל רשותו, צריך לבטל לכל אחד

ואחד או לא? - אמר ליה: צריך לבטל לכל אחד ואחד. איתיביה: אחד שלא עירב - נותן רשותו לאחד שעירב, שנים שעירבו - נותנין רשותן לאחד שלא עירב, ושנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שעירבו, או לאחד שלא עירב. אבל לא אחד שעירב נותן רשותו לאחד שלא עירב. ואין שנים שעירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו, ואין שנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו. קתני מיהת רישא אחד שלא עירב - נותן רשותו לאחד שעירב. היכי דמי? אי דליכא אחרינא בהדיה - בהדי מאן עירב? אלא פשיטא - דאיכא אחרינא בהדיה. וקתני: לאחד שעירב - ורבה - הכא במאי עסקינן - דהוה ומית. - אי דהוה ומית - אימא סיפא: אבל אין אחד שעירב נותן רשותו לאחד שלא עירב. ואי דהוה ומית אמאי לא? אלא פשיטא דאיתיה, ומדסיפא איתיה, רישא נמי איתיה - מידי איריא? הא כדאיתא והא כדאיתא תדע, דקתני סיפא דרישא: ושנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שעירבו, לשנים - אין, לאחד - לא. ואביי אמר: מאי לשנים - לאחד משנים. - אי הכי ליתני לאחד שעירב או לאחד שלא עירב - קשיא. אחד שלא עירב נותן רשותו לאחד שעירב. לאביי דאיתיה, וקא משמע לן: דאין צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד. לרבה - דהוה ומית, ולא גזור זימנין דאיתיה. ושנים שעירבו, נותנין רשותן לאחד שלא עירב. פשיטא - מהו דתימא: כיון דלא עירב - ליקנסיה, קא משמע לן. ושנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שעירבו. לרבה - תנא סיפא לגלויי רישא, לאביי - שנים שלא עירבו איצטריכא ליה. סלקא דעתך אמינא: לגזר דלמא אתי לבטולי להו - קא משמע לן. או לאחד שלא עירב. למה לי? - מהו דתימא: הני מילי - היכא דמקצתן עירבו ומקצתן לא עירבו, אבל היכא דכולן לא עירבו - ליקנסיהו כדי שלא תשתכח תורת עירוב - קא משמע לן. אבל אין אחד שעירב נותן רשותו לאחד שלא עירב, לאביי - תנא סיפא לגלויי רישא, לרבה - איידי דתנא רישא תנא נמי סיפא. ואין שנים שעירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו, הא תו למה לי? - לא צריכא, דבטיל ליה חד מינייהו לחבריה. מהו דתימא: לשתרי ליה - קא משמע לן, כיון דבעידנא דבטיל לא הוה ליה שריותא בהא חצר - לא. ואין שנים שלא עירבו נותנין רשותן לשנים שלא עירבו, הא תו למה לי? - לא צריכא, דאמרי קני על מנת להקנות. בעא מיניה רבא מרב נחמן: יורש מהו שיבטל רשות?

דף עב

היכא דאי בעי לערובי מאתמול מצי מערב - בטולי נמי מצי מבטל. אבל האי, כיון דאי בעי לערובי מאתמול - לא מצי מערב - לא מצי מבטל, או דלמא: יורש כרעיה דאבוה הוא? - אמר ליה: אני אומר מבטל, והני דבי שמואל תנו: אין מבטל. איתיביה: זה הכלל, כל שמוותר למקצת שבת - הותר לכל השבת, וכל שנאסר למקצת שבת - נאסר לכל השבת, חוץ ממבטל רשות. כל שהותר למקצת שבת מותר לכל השבת - כגון עירב דרך הפתח ונסתם הפתח, עירב דרך חלון ונסתם חלון. זה הכלל - לאתויי מבוי שניטלו קורותיו או לחייו. כל שנאסר למקצת שבת נאסר לכל השבת כולה - כגון שני בתים בשני צידי רשות הרבים, והקיפום נכרים מחיצה בשבת. זה הכלל לאתויי מאי - לאתויי

מת נכרי בשבת. וקתני: חוץ ממבטל רשות, איהו - אין, יורש - לא - אימא חוץ מתורת ביטול רשות. - איתביה: אחד מבני חצר שמת, והניח רשותו לאחד מן השוק, מבעוד יום - אוסר, משחשיכה - אינו אוסר. ואחד מן השוק שמת והניח רשותו לאחד מבני חצר, מבעוד יום - אינו אוסר, משחשיכה - אוסר. אמאי אוסר? ניבטיל - מאי אוסר נמי דקתני - עד שיבטל. - תא שמע: ישראל וגר שרויין במגורה אחת, ומת גר מבעוד יום,

דף עא.א

אף על פי שהחזיק ישראל אחר בנכסיו - אוסר. משחשיכה, אף על פי שלא החזיק ישראל אחר - אינו אוסר. הא גופא קשיא אמרת מבעוד יום אף על פי שהחזיק, ולא מיבעיא כי לא החזיק, אדרבה כי לא החזיק לא אסר אמר רב פפא: אימא, אף על פי שלא החזיק. - והא אף על פי שהחזיק קתני הכי קאמר: אף על פי שלא החזיק מבעוד יום אלא משחשיכה, כיון דהוה ליה להחזיק מבעוד יום - אוסר. משחשיכה, אף על פי שלא החזיק ישראל אחר - אינו אוסר. אף על פי שלא החזיק ישראל אחר ולא מיבעיא כי החזיק? אדרבה, כי החזיק אסר - אמר רב פפא: אימא אף על פי שהחזיק. - והא אף על פי שלא החזיק קתני - הכי קאמר: אף על פי שהחזיק משחשיכה, כיון דלא הוה ליה להחזיק מבעוד יום - אינו אוסר. קתני מיהת רישא אוסר, אמאי אוסר? ניבטל - מאי אוסר דקתני - עד שיבטל. רבי יוחנן אמר: מתניתין מני - בית שמאי היא, דאמרי: אין ביטול רשות בשבת. דתנן: מאימתי נותנין רשות? בית שמאי אומרים: מבעוד יום, ובית הלל אומרים: משתחשך. אמר עולא: מאי טעמא דבית הלל - נעשה כאומר כלך אצל יפות אמר אביי: מת נכרי בשבת מאי כלך אצל יפות איכא? - אלא, הכא בהא קמיפלגי דבית שמאי סברי: ביטול רשות מיקנא רשותא הוא, ומיקנא רשותא בשבת - אסור. ובית הלל סברי: אסתלוקי רשותא בעלמא הוא, ואסתלוקי רשותא בשבת שפיר דמי. משנה. בעל הבית שהיה שותף לשכניו, לזה ביין ולזה ביין - אינן צריכין לערב. לזה ביין ולזה בשמן - צריכין לערב. רבי שמעון אומר: אחד זה ואחד זה - אינן צריכין לערב. גמרא. אמר רב: ובכלי אחד. אמר רבא: דיקא נמי, דקתני לזה ביין ולזה בשמן - צריכין לערב. אי אמרת בשלמא רישא בכלי אחד וסיפא בשני כלים - שפיר. אלא אי אמרת רישא בשני כלים וסיפא בשני כלים, מה לי יין ויין מה לי יין ושמן? - אמר ליה אביי: יין ויין - ראוי לערב, יין ושמן - אין ראוי לערב. רבי שמעון אומר אחד זה ואחד זה אין צריכין לערב. ואפילו לזה ביין ולזה בשמן? - אמר רבה: הכא במאי עסקינן - בחצר שבין שני מבואות. ורבי שמעון לטעמיה דתנן, אמר רבי שמעון: למה הדבר דומה - לשלש חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים, עירבו שתים החיצונות עם האמצעית - היא מותרת עמהן והן מותרות עמה, ושתים החיצונות אסורות זו עם זו. אמר ליה אביי: מי דמי? התם קתני שתים החיצונות אסורות, הכא קתני אין צריכין לערב כלל - מאי אין צריכין לערב - שכנים בהדי בעל הבית, אבל שכנים בהדי הדדי - צריכין לערב.

דף עא.ב

ורב יוסף אמר: רבי שמעון ורבנן בפלוגתא דרבי יוחנן בן נורי ורבנן קא מיפלגי דתנן: שמן שצף על גבי יין, ונגע טבול יום בשמן - לא פסל אלא שמן בלבד. ורבי יוחנן בן נורי אומר: שניהן חיבורין זה לזה. רבנן - כרבנן, ורבי שמעון כרבי יוחנן בן נורי. תניא. רבי אליעזר בן תדאי אומר: אחד זה ואחד זה - צריכין לערב, ואפילו לזה ביין ולזה ביין? - אמר רבה: זה בא בלגיננו ושפך, וזה בא בלגיננו ושפך - כולי עלמא לא פליגי דהוי עירוב. כי פליגי - כגון שלקחו חבית של יין בשותפות. רבי אליעזר בן תדאי סבר: אין ברירה, ורבנן סברי: יש ברירה. רב יוסף אמר: רבי אליעזר בן תדאי ורבנן בסומכין על שיתוף במקום עירוב קמיפלגי. דמר סבר: אין סומכין, ומר סבר: סומכין. אמר רב יוסף: מנא אמינא לה - דאמר רב יהודה אמר רב: הלכה כרבי מאיר. ואמר רב ברונא אמר רב: הלכה כרבי אליעזר בן תדאי. מאי טעמא - לאו משום דחד טעמא הוא? - אמר ליה אביי: ואי חד טעמא, תרתי הילכתא למה ליי? - הא קא משמע לן דלא עבדינן כתרי חומרי בעירובין. מאי רבי מאיר ומאי רבנן? דתניא מערבין בחצירות בפת, ואם רצו לערב ביין - אין מערבין. משתתפין במבוי ביין, ואם רצו להשתתף בפת - משתתפין. מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי, שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות שיאמרו אבותינו לא עירבו, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: או מערבין או משתתפין. פליגי בה רבי נחומי ורבה חד אמר: בפת, דכולי עלמא לא פליגי דבחדא סגי. כי פליגי - ביין.

דף עב.א

וחד אמר: ביין דכולי עלמא לא פליגי דבעינן תרתי, כי פליגי - בפת. מיתיבי: וחכמים אומרים או מערבין או משתתפין. מאי לאו - או מערבין בחצר בפת, או משתתפין במבוי ביין - אמר רב גידל אמר רב, הכי קאמר: או מערבין בחצר בפת, ומותרין כאן וכאן. או משתתפין במבוי בפת - ומותרין כאן וכאן. אמר רב יהודה אמר רב: הלכה כרבי מאיר. ורב הונא אמר: מנהג כרבי מאיר. - ורבי יוחנן אמר: נהגו העם כרבי מאיר. משנה. חמשה חבורות ששבתו בטרקלין אחד, בית שמאי אומרים: עירוב לכל חבורה וחבורה, ובית הלל אומרים: עירוב אחד לכולן. ומודים בזמן שמקצתן שרויין בחדרים או בעליות, שהן צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה. גמרא. אמר רב נחמן: מחלוקת במסיפס, אבל במחיצה עשרה - דברי הכל עירוב לכל חבורה וחבורה. איכא דאמרי, אמר רב נחמן: אף במסיפס מחלוקת. פליגי בה רבי חייה ורבי שמעון ברבי חד אמר: מחלוקת במחיצות המגיעות לתקרה, אבל מחיצות שאין מגיעות לתקרה - דברי הכל עירוב אחד לכולן. וחד אמר: מחלוקת במחיצות שאין מגיעות לתקרה, אבל מחיצות המגיעות לתקרה - דברי הכל צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה.

דף עב.ב

מיתיבי, אמר רבי יהודה הסבר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על מחיצות המגיעות לתקרה - שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה, על מה נחלקו - על מחיצות שאין מגיעות לתקרה. שבית שמאי אומרים: עירוב לכל חבורה וחבורה, ובית הלל אומרים: עירוב אחד לכולן. למאן דאמר במחיצות המגיעות לתקרה מחלוקת - תיובתא ולמאן דאמר

במחיצות שאין מגיעות לתקרה מחלוקת - סייעתא. להך לישנא דאמר רב נחמן מחלוקת במסיפס - תיובתא להך לישנא דאמר רב נחמן אף במסיפס מחלוקת - לימא תהוי תיובתא? אמר לך רב נחמן: פליגי במחיצה, והוא הדין במסיפס. והאי דקא מיפלגי במחיצה - להודיעך כחן דבית הלל. - וליפלגי במסיפס להודיעך כחן דבית שמאי - כח דהיתרא עדיף. אמר רב נחמן אמר רב: הלכה כרבי יהודה הסבר. אמר רב נחמן בר יצחק מתניתין נמי דיקא: דקתני ומודים בזמן שמקצתן שרויין בחדרים ובעליות שצריכין עירוב לכל חבורה וחבורה. מאי חדרי ומאי עליות? אילימא חדרי - חדרי ממש, ועליות - עליות ממש, פשיטא אלא לאו: כעין חדרי, כעין עליות. ומאי ניהו - מחיצות המגיעות לתקרה, שמע מינה. תנא: במה דברים אמורים - כשמוליכין את עירובן למקום אחר, אבל אם היה עירובן בא אצלן - דברי הכל עירוב אחד לכולן. כמאן אזלא הא דתניא: חמשה שגבו את עירובן, כשמוליכין את עירובן למקום אחר - עירוב אחד לכולן. כמאן - כבית הלל. ואיכא דאמרי: במה דברים אמורים - כשהיה עירוב בא אצלן, אבל אם היו מוליכין את עירובן למקום אחר - דברי הכל צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה. כמאן אזלא הא דתניא: חמשה שגבו את עירובן כשמוליכין את עירובן למקום אחר עירוב אחד לכולן, כמאן - דלא כחד. משנה. האחין שהיו אוכלין על שלחן אביהם וישנים בבתיהם - צריכין עירוב לכל אחד ואחד. לפיכך אם שכח אחד מהם ולא עירב - מבטל את רשותו. אימתי - בזמן שמוליכין עירובן במקום אחר. אבל אם היה עירוב בא אצלן, או שאין עמהן דיורין בחצר - אינן צריכין לערב. גמרא. שמע מינה: מקום לינה גורם - אמר רב יהודה אמר רב: במקבלי פרס שנו. תנו רבנן: מי שיש לו בית שער, אכסדרה ומרפסת בחצר חבירו - הרי זה אין אוסר עליו. (את) בית התבן (ואת) בית הבקר בית העצים ובית האוצרות - הרי זה אוסר עליו. רבי יהודה אומר: אינו אוסר אלא מקום דירה בלבד. אמר רבי יהודה: מעשה בבן נפחא שהיו לו חמש חצרות באושא, ובא מעשה לפני חכמים ואמרו: אינו אוסר אלא בית דירה בלבד. בית דירה סלקא דעתך? אלא אימא: מקום דירה. מאי מקום דירה? רב אמר:

דף עגא

מקום פיתא, ושמואל אמר: מקום לינה. מיתיבי: הרועים והקייצין והבורגנין ושומרי פירות, בזמן שדרכן ללין בעיר - הרי הן כאנשי העיר, בזמן שדרכן ללין בשדה, - יש להם אלפים לכל רוח - התם אנן סהדי דאי ממטו להו ריפתא התם - טפי ניחא להו. אמר רב יוסף: לא שמיע לי הא שמעתא. אמר ליה אביי: את אמרת ניהלן, ואהא אמרת ניהלן: האחין שהיו אוכלין על שלחן אביהן וישנים בבתיהן - צריכין עירוב לכל אחד ואחד. ואמרינן לך: שמע מינה - מקום לינה גורם. ואמרת לן עלה, אמר רב יהודה אמר רב: במקבלי פרס שנו. תנו רבנן: מי שיש לו חמש נשים מקבלות פרס מבעליהן, וחמשה עבדים מקבלין פרס מרביהן, רבי יהודה בן בתירה מתיר בנשים ואוסר בעבדים. רבי יהודה בן בבא מתיר בעבדים ואוסר בנשים. אמר רב: מאי טעמא דרבי יהודה בן בבא - דכתיב (דניאל ב') ודניאל בתרע מלכא. פשיטא, בן אצל אביו - כדאמרן. אשה אצל

בעלה ועבד אצל רבו - פלוגתא דרבי יהודה בן בתירה ורבי יהודה בן בבא. תלמיד אצל רבו מאי? - תא שמע: דרב בי רבי חייא אמר: אין אנו צריכין לערב, שהרי אנו סומכין על שולחנו של רבי חייא. ורבי חייא בי רבי אמר: אין אנו צריכין לערב, שהרי אנו סומכין על שולחנו של רבי. בעא מיניה אביי מרבה: חמשה שגבו את עירובן, כשמוליכין את עירובן למקום אחר, עירוב אחד לכולן או צריכין עירוב לכל אחד ואחד? - אמר ליה: עירוב אחד לכולן. - והא אחין, דכי גבו דמו, וקתני צריכין עירוב לכל אחד ואחד. - הכא במאי עסקינן - כגון דאיכא דיורין בהדיהו, דמגו דהני אסרי - הני נמי אסרי. הכי נמי מסתברא, דקתני: אימתי - בזמן שמוליכין את עירובן במקום אחר, אבל אם היה עירובן בא אצלם, או שאין דיורין עמהן בחצר - אין צריכין לערב, שמע מינה. בעא מיניה רב חייא בר אבין מרב ששת: בני בי רב דאכלי נהמא בבאגא, ואתו ובייתי בבי רב. כי משחינן להו תחומא, מבי רב משחינן להו או מבאגא משחינן להו? - אמר ליה: משחינן מבי רב. והרי נותן את עירובו בתוך אלפים אמה ואתי וביית בביתיה דמשחינן ליה תחומא מעירוביה - בההוא אנן סהדי, ובהדא אנן סהדי. בההוא אנן סהדי דאי מיתדר ליה התם - ניחא ליה. ובהדא אנן סהדי, דאי מייתו להו ריפתא לבי רב - ניחא להו טפי. בעי רמי בר חמא מרב חסדא: אב ובנו הרב ותלמידו כרבים דמו או כיחידים דמו? צריכין עירוב, או אין צריכין עירוב? מבוי שלהן נותר בלחי וקורה, או אין נותר בלחי וקורה? - אמר ליה, תניתוה: אב ובנו הרב ותלמידו, בזמן שאין עמהן דיורין - הרי הן כיחידים, ואין צריכין לערב, ומבוי שלהן נותר בלחי וקורה. משנה. חמש חצירות פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי, עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי - מותרין בחצירות ואסורין במבוי.

דף עגב

ואם נשתתפו במבוי - מותרין כאן וכאן. עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי, ושכח אחד מבני חצר ולא עירב - מותרין כאן וכאן. מבני מבוי ולא נשתתף - מותרין בחצירות ואסורין במבוי, שהמבוי לחצירות כחצר לבתים. גמרא. מני? רבי מאיר היא, דאמר: בעינן עירוב ובעינן שיתוף. אימא מציעתא: ואם נשתתפו במבוי - מותרין כאן וכאן, אתאן לרבנן, דאמרי: בחדא סגיא - הא לא קשיא ואם נשתתפו נמי קאמר. אימא סיפא: עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי, ושכח אחד מבני חצר ולא עירב - מותרים כאן וכאן. היכי דמי? אי דלא בטיל - אמאי מותרים? אלא פשיטא - דבטיל, אימא סיפא: שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתפו - מותרין בחצירות ואסורין במבוי. ואי דבטיל - אמאי אסורין במבוי? וכי תימא: קסבר רבי מאיר אין ביטול רשות במבוי - והא תניא: שהרי ביטל לכם רשותו, דברי רבי מאיר אלא פשיטא - דלא בטיל. ומדסיפא דלא בטיל - רישא נמי דלא בטיל. רישא וסיפא רבי מאיר, מציעתא רבנן - כולה רבי מאיר היא, וטעמא מאי אמר רבי מאיר בעינן עירוב ובעינן שיתוף - שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות. והכא, כיון דרובה עירבו - לא משתכחא. אמר רב יהודה: רב לא תני פתוחות זו לזו. וכן אמר רב כהנא: רב לא תני פתוחות זו לזו. איכא דאמרי: רב כהנא

גופיה לא תני פתוחות זו לזו. אמר ליה אביי לרב יוסף: מאי טעמא דלא תני פתוחות זו לזו? - קסבר: כל שיתוף שאין מכניסו ומוציאו דרך פתחים במבוי - לאו שמיה שיתוף. - איתיביה: בעל הבית שהיה שותף לשכניו, לזה ביין ולזה ביין - אין צריכין לערב - התם דאפקיה ועייליה. (איתיביה: כיצד משתתפין במבוי וכו' - התם נמי, דאפקיה ועייליה. מתקיף לה רבה בר חנן: אלא מעתה הקנה לו פת בסלו, הכי נמי דלא הוי שיתוף? וכי תימא הכי נמי - והא אמר רב יהודה אמר רב: בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום, הפת שעל שלחן סומכין עליה משום עירוב, ואמרי לה משום שיתוף. ואמר רבה: לא פליגי, כאן - במסובין בבית, כאן - במסובין בחצר. אלא, טעמא דרב דקא סבר: אין מבוי נותר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחים לתוכו. גופא, אמר רב: אין מבוי נותר בלחי וקורה

דף ע.ד.א

עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו. ושמואל אמר: אפילו בית אחד וחצר אחת. ורבי יוחנן אמר: אפילו חורבה. אמר ליה אביי לרב יוסף: אמר רבי יוחנן אפילו בשביל של כרמים? - אמר ליה: לא אמר רבי יוחנן אלא בחורבה, דחזי לדירה. אבל שביל של כרמים דלא חזי לדירה - לא. אמר רב הונא בר חיננא: ואזדא רבי יוחנן לטעמיה, דתנן (אמר רבי שמעון) (מסורת הש"ס: [רבי שמעון אומר]) אחד גגות ואחד קרפיפות ואחד חצירות - רשות אחת הן לכלים ששבתו לתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית. ואמר רב: הלכה כרבי שמעון, והוא שלא עירבו, אבל עירבו - גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר. ושמואל אמר בין עירבו ובין לא עירבו. וכן אמר רבי יוחנן: הלכה כרבי שמעון, בין עירבו ובין לא עירבו. אלמא: לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר. הכא נמי: לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דחצר לחורבה. יתיב רב ברונא וקאמר להא שמעתא, אמר ליה רבי אלעזר בר בי רב: אמר שמואל הכי? - אמר ליה: אין. - אמר ליה: אחוי לי אושפיזיה, אחוי ליה. אתא לקמיה דשמואל, אמר ליה: אמר מר הכי? - אמר ליה: אין. - והא מר הוא דאמר: אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתנו, שהמבוי לחצירות כחצר לבתים אישתיק. קבלה מיניה או לא קבלה מיניה? תא שמע: דההוא מבואה דהוה דייר ביה איבות בר איהי, עבד ליה לחייא ושרא ליה שמואל,

דף ע.ד.ב

אתא רב ענן שדיה. אמר: מבואה דדיירנא ביה ואתינא משמיה דמר שמואל. ניתי רב ענן בר רב נישדייה מן? שמע מינה: לא קיבלה מיניה. - לעולם אימא לך: קיבלה מיניה והכא - חזנא הוא דהוה אכיל נהמא בביתיה, ואתי ביתי בבי כנישתא. ואיבות בר איהי סבר: מקום פיתא גרים. ושמואל לטעמיה, דאמר: מקום לינה גרים. אמר רב יהודה אמר רב: מבוי שצידו אחד נכרי וצידו אחד ישראל - אין מערבין אותו דרך חלונות, להתירו דרך פתחים למבוי. אמר ליה אביי לרב יוסף: אמר רב אפילו בחצר? - אמר ליה: אין, דאי לא אמר מאי? הוה אמינא: טעמא דרב משום דקסבר אין מבוי נותר בלחי וקורה, עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו. ותרתי למה לי? - צריכא, דאי מההיא

דף עה.א

הוה אמינא: דירת נכרי - שמה דירה. קא משמע לן: דדירת נכרי לא שמה דירה. ואי מהכא - הוה אמינא: לא ידענא בתים כמה, קא משמע לן: בתים תרין. השתא דאמר רב אפילו חצר, טעמא דרב דקא סבר: אסור לעשות יחיד במקום נכרי. אמר רב יוסף: אי הכי, היינו דשמענא ליה לרבי טבלא דאמר נכרי נכרי תרי זימני, ולא ידענא מאי אמר. משנה. שתי חצירות זו לפניו מזו, עירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה - הפנימית מותרת והחיצונה אסורה. החיצונה ולא הפנימית - שתיהן אסורות. עירבה זו לעצמה וזו לעצמה - זו מותרת בפני עצמה, וזו מותרת בפני עצמה. רבי עקיבא אוסר החיצונה, שדריסת הרגל אוסרתה. וחכמים אומרים: אין דריסת הרגל אוסרתה. שכח אחד מן החיצונה ולא עירב - הפנימית מותרת והחיצונה אסורה. מן הפנימית ולא עירב - שתיהן אסורות. נתנו עירובן במקום אחד, ושכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב - שתיהן אסורות. ואם היו של יחידים - אינן צריכין לערב. גמרא. כי אתא רב דימי אמר רבי ינאי: זו דברי רבי עקיבא, דאמר: אפילו רגל המותרת - במקומה - אוסרת שלא במקומה. אבל חכמים אומרים: כשם שרגל המותרת אינה אוסרת - כך רגל האסורה אינה אוסרת. תנן: עירבה חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות. מני? אילימא רבי עקיבא - מאי איריא רגל אסורה? אפילו רגל מותרת נמי אלא לאו - רבנן. - לעולם רבי עקיבא, ולא זו אף זו קתני. תנן: עירבה זו לעצמה וזו לעצמה - זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה. טעמא - דעירבה, הא לא עירבה - שתיהן אסורות. והא האי תנא, דאמר רגל המותרת אינה אוסרת, רגל האסורה אוסרת, מני הא? אילימא רבי עקיבא היא - אפילו רגל המותרת נמי אלא לאו - רבנן היא. ועוד, מדסיפא רבי עקיבא - רישא לאו רבי עקיבא - כולה רבי עקיבא היא, וחסורי מיחסרא והכי קתני: עירבה זו לעצמה וזו לעצמה - זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה. במה דברים אמורים - שעשתה דקה, אבל לא עשתה דקה - חיצונה אסורה, דברי רבי עקיבא. שרבי עקיבא אוסר את החיצונה, מפני שדריסת הרגל אוסרת. וחכמים אומרים: אין דריסת הרגל אוסרת. מתיב רב ביבי בר אביי: ואם היו של יחידים - אין צריכין לערב. הא של רבים - צריכין לערב. אלמא: רגל המותרת במקומה - אינה אוסרת, רגל האסורה - אוסרת. ועוד מתיב רבינא: שכח אחד מן החיצונה ולא עירב - הפנימית מותרת, וחיצונה אסורה. שכח אחד מן הפנימית ולא עירב - שתיהן אסורות. טעמא דשכח, הא לא שכח - שתיהן מותרות. אלמא: רגל המותרת - אינה אוסרת, רגל האסורה - אוסרת. אלא, כי אתא רבין אמר רבי ינאי: שלש מחלוקות בדבר: תנא קמא סבר: רגל המותרת - אינה אוסרת, רגל האסורה - אוסרת. רבי עקיבא סבר: אפילו רגל המותרת אוסרת. ורבנן בתראי סברי: כשם שרגל מותרת אינה אוסרת - כך רגל האסורה אינה אוסרת. נתנו עירובן במקום אחד ושכח אחד בין מן הפנימית וכו'. מאי מקום אחד? (סימן: חיצונה עצמה בבית יחידאה רבינא דלא משכח בפנים) אמר רב יהודה אמר רב: חיצונה, ומאי קרו לה מקום אחד - מקום המיוחד לשתיהן.

דף עה.ב

תניא נמי הכי: נתנו עירובן בחיצונה, ושכח אחד בין מן החיצונה ובין מן הפנימית ולא עירב - שתיהן אסורות, נתנו עירובן בפנימית ושכח אחד מן הפנימית ולא עירב - שתיהן אסורות. מן החיצונה ולא עירב - שתיהן אסורות, דברי רבי עקיבא. וחכמים אומרים: בזו פנימית מותרת וחיצונה אסורה. אמר ליה רבה בר חנן לאביי: מאי שנא לרבנן דאמרי פנימית מותרת - משום דאחדא דשא ומשתמשא. לרבי עקיבא נמי: תיחד דשא ותשמש - אמר ליה: עירוב מרגילה. - לרבנן נמי עירוב מרגילה - דאמרה: לתקוני שיתפתך ולא לעוותי. - לרבי עקיבא נמי, תימא: לתקוני שיתפתך ולא לעוותי - דאמרה לה: מבטלינן לך רשותי. ורבנן - אין ביטול רשות מחצר לחצר. לימא שמואל ורבי יוחנן בפלוגתא דרבנן ורבי עקיבא קא מיפלגי דשמואל אמר כרבנן, ורבי יוחנן דאמר כרבי עקיבא? - אמר לך שמואל: אנא דאמרי אפילו לרבי עקיבא עד כאן לא קאמר רבי עקיבא הכא - אלא בשתי חצירות זו לפניו מזו, דאסרן אהדדי. אבל התם - מי קא אסרן אהדדי? ורבי יוחנן אמר: אנא דאמרי אפילו לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן הכא - אלא דאמרה לה אדמבטלת לי קא אסרת עלאי. אבל התם - מי קאסרת עלה? ואם היו של יחידים וכו'. אמר רב יוסף, תני רבי: היו שלשה - אסורין. אמר להו רב ביבי: לא תציתו ליה, אנא אמריתיה ניהלה, ומשמיה דרב אדא בר אהבה אמריתיה ניהלה: הואיל ואני קורא בהן רבים בחיצונה. אמר רב יוסף: מריה דאברהם רבים ברבי איחלף לי. ושמואל אמר: לעולם מותרות, עד שיהו שנים בפנימית ואחד בחיצונה. אמר רבי אלעזר: ונכרי הרי הוא כרבים. מאי שנא ישראל דלא אסר - דמאן דידע - ידע, ומאן דלא ידע - סבר: עירובי עירב. נכרי נמי, אמרינן: דידע - ידע, דלא ידע - סבר: אגירי אוגר - סתם נכרי, אי איתא דאוגר - מיפעא פעי. אמר רב יהודה אמר שמואל: עשרה בתים זה לפניו מזה - פנימי נותן את עירובו, ודיו. ורבי יוחנן אמר: אפילו חיצון. חיצון בית שער הוא - חיצון של פנימי. במאי קמיפלגי? - מר סבר: בית שער דיחיד שמיה בית שער, ומר סבר: לא שמיה בית שער. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבובא אמר רב: שתי חצירות ושלשה בתים ביניהן, זה בא דרך זה ונותן עירובו בזה, וזה בא דרך זה ונותן עירובו בזה

דף עו.א

- זה נעשה בית שער לזה, וזה נעשה בית שער לזה. אמצעי הוה ליה בית שמניחין בו עירוב, ואין צריך ליתן את הפת. בדיק להו רחבה לרבנן: שתי חצרות ושני בתים ביניהם, זה בא דרך זה ונתן עירובו בזה, וזה בא דרך זה ונתן עירובו בזה, קנו עירוב או לא? מי משוית להו לגבי דהאי בית ולגבי דהאי בית שער [ולגבי דהאי בית שער ולגבי דהאי בית]? - אמרו ליה: שניהן לא קנו עירוב מה נפשך: אי בית שער משוית ליה - הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת - אינו עירוב. אי בית משוית ליה - קא מטלטל לבית דלא מערב ליה. ומאי שנא מדרבא? דאמר רבא: אמרו לו שנים צא וערב עלינו, לאחד עירב עליו מבעוד יום ולאחד עירב עליו בין השמשות, זה שעירב עליו מבעוד יום

נאכל עירובו בין השמשות, וזה שעירב עליו בין השמשות נאכל עירובו משתחשך - שניהם קנו עירוב הכי השתא? התם - ספק יממא ספק ליליא - לא מינכרא מילתא. אבל הכא, אי דלגבי דהאי בית - לגבי דהאי בית, אי לגבי דהאי בית שער - לגבי דהאי נמי בית שער. הדרן עלך הדר. משנה. חלון שבין שתי חצירות, ארבעה על ארבעה בתוך עשרה - מערבין שנים. ואם רצו - מערבין אחד. פחות מארבעה על ארבעה, או למעלה מעשרה - מערבין שנים ואין מערבין אחד. גמרא. לימא תנן סתמא כרבן שמעון בן גמליאל, דאמר: כל פחות מארבעה כלבוד דמי - אפילו תימא כרבנן. עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבן שמעון בן גמליאל - אלא לענין לבודין, אבל לענין פתחא - אפילו רבנן מודו, דאי איכא ארבעה על ארבעה - חשיב, ואי לא - לא חשיב. פחות מארבעה וכו'. פשיטא כיון דאמר ארבעה על ארבעה בתוך עשרה - ממילא אנא ידענא דפחות מארבעה ולמעלה מעשרה לא - הא קא משמע לן: טעמא - דכוליה למעלה מעשרה, אבל מקצתו בתוך עשרה - מערבין שנים, ואם רצו מערבין אחד. תנינא להא, דתנן רבנן: כולו למעלה מעשרה ומקצתו בתוך עשרה, כולו בתוך עשרה ומקצתו למעלה מעשרה - מערבין שנים, ואם רצו - מערבין אחד. השתא כולו למעלה מעשרה ומקצתו בתוך עשרה אמרת מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד, כולו בתוך עשרה ומקצתו למעלה מעשרה מיבעיא? - זו ואין צריך לומר זו קתני. אמר רבי יוחנן: חלון עגול צריך שיהא בהיקפו עשרים וארבעה טפחים, ושנים ומשהו מהן בתוך עשרה, שאם ירבענו נמצא משהו בתוך עשרה. - מכדי כל שיש בהיקפו שלשה טפחים - יש בו ברוחבו טפח, בתריסר סגיא

דף ע"ב

הני מילי - בעיגולא, אבל בריבועא בעינן טפי. - מכדי, כמה מרובע יתר על העגול - רביע, בשיתסר סגיא - הני מילי - עיגולא דנפיק מגו ריבועא, אבל ריבועא דנפיק מגו עיגולא - בעינן טפי. מאי טעמא - משום מורשא דקרנתא - מכדי, כל אמתא בריבועא אמתא ותרי חומשי באלכסונא בשיבסר נכי חומשא סגיא - רבי יוחנן אמר כי דייני דקיסרי, ואמרי לה כרבנן דקיסרי, דאמרי: עיגולא מגו ריבועא - ריבועא ריבועא מגו עיגולא - פלגא. פחות מארבעה על ארבעה וכו'. אמר רב נחמן: לא שנו אלא חלון שבין שתי חצירות, אבל חלון שבין שני בתים - אפילו למעלה מעשרה נמי, אם רצו לערב - מערבין אחד. מאי טעמא - ביתא כמאן דמלי דמי. איתיביה רבא לרב נחמן: אחד לי חלון שבין שתי חצירות, ואחד לי חלון שבין שני בתים, ואחד לי חלון שבין שתי עליות, ואחד לי חלון שבין שני גגין, ואחד לי חלון שבין שני חדרים - כולן ארבעה על ארבעה בתוך עשרה - תרגומא אחצירות. והא אחד לי קתני - תרגומא אארבעה על ארבעה. בעא מיניה רבי אבא מרב נחמן: לול הפתוח מן בית לעלייה, צריך סולם קבוע להתירו או אין צריך סולם קבוע להתירו? כי אמרינן ביתא כמאן דמלי דמי - הני מילי מן הצד, אבל באמצע - לא. או דילמא לא שנא? - אמר ליה: אינו צריך. סבור מינה: סולם קבוע הוא דאינו צריך, הא סולם עראי - צריך. איתמר, אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב

נחמן: אחד סולם קבוע ואחד סולם עראי - אינו צריך. משנה. כותל שבין שתי חצירות, גבוה עשרה ורוחב ארבעה - מערבין שנים ואין מערבין אחד. היו בראשו פירות - אלו עולין מכאן ואוכלין, ואלו עולין מכאן ואוכלין, ובלבד שלא יורידו למטן. נפרצה הכותל, עד עשר אמות - מערבין שנים, ואם רצו מערבין אחד, מפני שהוא כפתח. יותר מכאן - מערבין אחד ואין מערבין שנים. גמרא. אין בו ארבעה מאי? - אמר רב: אויר שתי רשויות שולטת בו, לא יזיז בו אפילו מלא נימא.

דף עזא.

ורבי יוחנן אמר: אלו מעלין מכאן ואוכלין, ואלו מעלין מכאן ואוכלין. תנן: אלו עולין מכאן ואוכלין, ואלו עולין מכאן ואוכלין. עולין - אין, מעלין - לא - הכי קאמר: יש בו ארבעה על ארבעה, עולין - אין, מעלין - לא. אין בו ארבעה על ארבעה - מעלין נמי. ואזדא רבי יוחנן לטעמיה, דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מקום שאין בו ארבעה על ארבעה - מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו, ובלבד שלא יחליפו. ורב לית ליה דרב דימי? - אי ברשויות דאורייתא - הכי נמי. הכא במאי עסקינן - ברשויות דרבנן, וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה. אמר רבה (אמר) (מסורת הש"ס: [בר]) רב הונא אמר רב נחמן: כותל שבין שתי חצירות, צידו אחד גבוה עשרה טפחים וצידו אחד שוה לארץ - נותנין אותו לזה ששוה לארץ, משום דהוה לזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה, וכל לזה בנחת ולזה בקשה - נותנין אותו לזה שתשמישו בנחת. אמר רב שיזבי אמר רב נחמן: חריץ שבין שתי חצירות, צידו אחד עמוק עשרה וצידו אחד שוה לארץ. - נותנין אותו לזה ששוה לארץ, משום דהוה ליה לזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה וכו'. וצריכי, דאי אשמעינן כותל - משום דבגובהא משתמשי אינשי, אבל חריץ - בעומקא לא משתמשי אינשי, אימא לא. ואי אשמעינן בחריץ - משום דלא בעיתא תשמישתא, אבל כותל דבעיתא תשמישתא - אימא לא, צריכא. בא למעטו, אם יש במיעוטו ארבעה - מותר להשתמש בכל הכותל כולו, ואם לאו - אין משתמש אלא כנגד המיעוט. מה נפשך? אי אהני מעוטא - בכוליה כותל לישתמש, אי לא אהני - אפילו כנגד המיעוט נמי לא - אמר רבינא: כגון שעקר חוליא מראשו. אמר רב יחיאל: כפה ספל - ממעט. ואמאי? דבר הניטל בשבת הוא, ודבר הניטל בשבת אינו ממעט - לא צריכא, דחבריה בארעא. - וכי חבריה בארעא מאי הוי? והא תניא: פגה שהטמינה בתבן, וחררה שהטמינה בגחלים, אם מגולה מקצתה - נטלת בשבת - הכא במאי עסקינן - דאית ליה אוגנייס. - וכי אית ליה אוגנייס מאי הוי? והתנן: הטומן לפת וצנון תחת הגפן, בזמן

דף עזב.

שמקצת עלין מגולין - אינו חושש לא משום כלאים ולא משום מעשר, ולא משום שביעית, וניטלין בשבת. לא צריכא, דבעי מרא וחצינא. סולם המצרי אינו ממעט והצורי ממעט. היכי דמי סולם המצרי? - אמרי דבי רבי ינאי: כל שאין לו ארבעה חווקים. אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: מאי טעמא דסולם המצרי דלא ממעט? - אמר ליה:

לא שמיע לך הא דאמר רב אחא בר אדא אמר רב המנונא אמר רב: משום דהוה ליה דבר שניטל בשבת, וכל דבר שניטל בשבת - אינו ממעט. - אי הכי, אפילו צורי נמי? - התם כובדו קובעו. אמר אביי: כותל שבין שתי חצירות גבוה עשרה טפחים, והניח סולם רחב ארבעה מכאן - וסולם רחב ארבעה מכאן, ואין בין זה לזה שלשה טפחים - ממעט, שלשה - אינו ממעט. ולא אמרן אלא דלא הוי כותל ארבעה, אבל הוי כותל ארבעה - אפילו מופלג טובא נמי. אמר רב ביבי בר אביי: בנה איצטבא על גב איצטבא, אם יש באיצטבא התחתונה ארבעה - ממעט. אי נמי, אין בתחתונה ארבעה ויש בעליונה ארבעה, ואין בין זה לזה שלשה - ממעט. ואמר רב נחמן אמר רבא בר אבוה: סולם ששליבותיו פורחות, אם יש בשליבה התחתונה ארבעה - ממעט, אי נמי, אין בשליבה התחתונה ארבעה, ויש בשליבה העליונה ארבעה, ואין בין זה לזה שלשה - ממעט. ואמר רב נחמן אמר רבא בר אבוה:

דף עח.א

זיז היוצא מן הכותל ארבעה על ארבעה, והניח עליו סולם כל שהוא - מיעטו. ולא אמרן אלא דאותביה עליה, אבל אותביה בהדיה - ארווחי ארווחיה. ואמר רב נחמן אמר רבא בר אבוה: כותל תשעה עשר צריך זיז אחד להתירו, כותל עשרים - צריך שני זיזים להתירו. אמר רב חסדא: והוא שהעמידן זה שלא כנגד זה. אמר רב הונא: עמוד ברשות הרבים, גבוה עשרה ורחב ארבעה, ונעץ בו יתד כל שהוא - מיעטו. אמר רב אדא בר אהבה: ובגבוה שלשה. אביי ורבא דאמרי תרוייהו: אף על פי שאין גבוה שלשה. מאי טעמא - לא משתמש ליה. רב אשי אמר: אפילו שגבוה שלשה, מאי טעמא - אפשר דתלי ביה מידי. אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: מלאו כולו ביתדות מהו? - אמר ליה: לא שמיע לך הא דאמר רבי יוחנן: בור וחולייתה מצטרף לעשרה? ואמאי? הא לא משתמש ליה אלא מאי אית לך למימר - דמנח מידי ומשתמש. הכא נמי - דמנח מידי ומשתמש. אמר רב יהודה אמר שמואל: כותל עשרה - צריך סולם ארבעה עשר להתירו. רב יוסף אמר: אפילו שלשה עשר ומשהו. אביי אמר: אפילו אחד עשר ומשהו. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: אפילו שבעה ומשהו. אמר רב: סולם זקוף ממעט, גמרא, ולא ידענא מאי טעמא. אמר שמואל: ולא ידע אבא טעמא דהא מלתא? מידי דהוה אאיצטבא על גבי איצטבא. אמר רבא אמר רבי חייה: דקלים שבבבל אינן צריכין קבע. מאי טעמא - כבידן קובעתן. ורב יוסף אמר רבי אושעיא: סולמות שבבבל אינן צריכין קבע, מאי טעמא - כבידן קובעתן. מאן דאמר סולמות - כל שכן דקלים, ומאן דאמר דקלים, אבל סולמות - לא. בעא מיניה רב יוסף מרבא: סולם מכאן וסולם מכאן וקשין באמצע, מהו? - אמר ליה: אין כף הרגל עולה בהן. - קשין מכאן וקשין מכאן וסולם באמצע מהו? - אמר ליה: הרי כף הרגל עולה בהן.

דף עח.ב

חקק להשלים בכותל בכמה? - אמר ליה: בעשרה. - אמר ליה: חקקו כולו בכותל בכמה? - אמר ליה: מלא קומתו. - ומאי שנא? - אמר ליה: התם מסתלק ליה, הכי - לא

מסתלק ליה. בעא מיניה רב יוסף מרבה: עשאו לאילן סולם מהו? תיבעי לרבי, תיבעי לרבנן תיבעי לרבי: עד כאן לא קאמר רבי התם כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו הני מילי - בין השמשות, אבל כולי יומא - לא. או דילמא: אפילו לרבנן, פיתחא הוא ואריא הוא דרביע עליה. עשאו לאשירה סולם מהו? תיבעי לרבי יהודה תיבעי לרבנן, תיבעי לרבי יהודה עד כאן לא קאמר רבי יהודה התם דמותר לקנות בית באיסורי הנאה - אלא התם, דבתר דקנה ליה עירוב לא נחא ליה דלינטר. או דילמא: אפילו לרבנן פיתחא הוא, ואריא דרביע עליה? - אמר ליה: אילן מותר, ואשירה אסורה. מתקיף לה רב חסדא: אדרבה, אילן שאיסור שבת גורם לו - ניתסר, ואשירה שאיסור דבר אחר גורם לו - לא ניתסר. איתמר נמי, כי אתא רבין אמר רבי אלעזר ואמרי לה אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: כל שאיסור שבת גרם לו - אסור, כל שאיסור דבר אחר גרם לו - מותר. רב נחמן בר יצחק מתני הכי: אילן - פלוגתא - דרבי ורבנן, אשירה - פלוגתא דרבי יהודה ורבנן. משנה. חריץ שבין שתי חצירות, עמוק עשרה ורוחב ארבעה - מערבין שנים ואין מערבין אחד, אפילו מלא קש או תבן. מלא עפר או צרורות - מערבין אחד ואין מערבין שנים. נתן עליו נסר שרחב ארבעה טפחים, וכן שתי גזוזטראות זו כנגד זו - מערבין שנים, ואם רצו מערבין אחד. פחות מכאן - מערבין שנים ואין מערבין אחד. גמרא. ותבן לא חייץ? והא אנן תנן: מתבן שבין שתי חצירות, גבוה עשרה טפחים - מערבין שנים ואין מערבין אחד - אמר אביי: לענין מחיצה - כולי עלמא לא פליגי דהויא מחיצה, אבל לענין חציצה, אי בטליה - חייץ, ואי לא בטליה - לא חייץ. מלא עפר. ואפילו בסתמא? והתנן: בית שמילאהו תבן או צרורות וביטלו - בטל. ביטלו - אין,

דף עט.א

לא ביטלו - לא. אמר רב הונא: מאן תנא אהליות - רבי יוסי היא. אי רבי יוסי - איפכא שמעינן ליה. דתניא, רבי יוסי אומר: תבן ואין עתיד לפנותו - הרי הוא כסתם עפר ובטל, עפר ועתיד לפנותו - הרי הוא כסתם תבן ולא בטיל - אלא אמר רב אסי: מאן תנא עירובין - רבי יוסי היא. רב הונא בריה דרב יהושע אמר: טומאה אשבת קרמית? הנח איסור שבת, דאפילו ארנקי נמי מבטל איניש. רב אשי אמר: בית אחריץ קא רמית? בשלמא חריץ - למיטיימיה קאי. אלא בית למיטיימיה קאי? נתן עליו נסר שרוחב ארבעה. אמר רבא: לא שנו אלא שנתן לרחבו, אבל לארכו - אפילו כל שהוא נמי, שהרי מיעטו מארבעה. וכן שתי גזוזטראות זו כנגד זו. אמר רבא: הא דאמרת זו כנגד זו - אין, זו שלא כנגד זו - לא. וזו למעלה מזו, נמי לא אמרן אלא שיש בין זה לזה שלשה טפחים, אבל אין בין זה לזה שלשה - גזוזטרא עקומה היא. משנה. מתבן שבין שתי חצירות גבוה עשרה טפחים - מערבין שנים ואין מערבין אחד. אלו מאכילין מכאן, ואלו מאכילין מכאן. נתמעט התבן מעשרה טפחים - מערבין אחד ואין מערבין שנים. גמרא. אמר רב הונא: ובלבד שלא יתן לתוך קופתו ויאכיל. ולאוקמי שרי? והאמר רב הונא אמר רבי חנינא: מעמיד אדם את בהמתו על גבי עשבים בשבת, ואין מעמיד אדם

את בהמתו על גבי מוקצה בשבת - דקאים לה באפה ואזלה ואכלה. ולא יתן לתוך קופתו תבן? והתניא: בית שבין שתי חצירות ומילאהו תבן - מערבין שנים ואין מערבין אחד. זה נותן לתוך קופתו ויאכיל, וזה נותן לתוך קופתו ויאכיל. נתמעט התבן מעשרה טפחים - שניהם אסורים. כיצד הוא עושה? נועל את ביתו ומבטל את רשותו, הוא אסור וחבירו מותר. וכן אתה אומר בגוב של תבן שבין שני תחומי שבת. קתני מיהת זה נותן לתוך קופתו ויאכיל, וזה נותן לתוך קופתו ויאכיל - אמרי: בית כיון דאיכא (מחיצות ותקרה) [תקרה] כי מיפחית - מינכרא ליה מלתא. הכא - לא מינכרא ליה מלתא. נתמעט התבן מעשרה טפחים שניהן אסורין. הא עשרה - שרי, ואף על גב דמידליא תקרה טובא. שמע מינה: מחיצות שאין מגיעות לתקרה - שמן מחיצות אמר אביי: הכא בבית שלשה עשר חסר משהו עסקינן, ותבן עשרה. ורב הונא בריה דרב יהושע אמר: אפילו תימא בבית עשרה

דף עט.ב

ותבן שבעה ומשהו. דכל פחות משלשה כלבוד דמי. בשלמא לאביי - היינו דקתני מעשרה. אלא לרב הונא בריה דרב יהושע מאי מעשרה? - מתורת עשרה. שניהן אסורין. שמע מינה: דיורין הבאין בשבת אסורין. - דלמא דאימעט מאתמול. כיצד הוא עושה נועל את ביתו ומבטל רשותו. תרתי? - הכי קאמר: או נועל את ביתו או מבטל את רשותו. ואיבעית אימא: לעולם תרתי, כיון דדש ביה - אתי לטלטולי. הוא אסור וחבירו מותר. פשיטא - לא צריכא דהדר אידך ובטיל ליה לחבריה. והא קא משמע לן: דאין מבטלין וחוזרין ומבטלין. וכן אתה אומר בגוב של תבן שבין שני תחומי שבת. פשיטא - לא צריכא לרבי עקיבא דאמר: תחומין דאורייתא. מהו דתימא ליגזור דלמא אתי לאיחלופי - קא משמע לן. משנה. כיצד משתתפין במבוי? מניח את החבית, ואומר: הרי זו לכל בני מבוי. ומזכה להן על ידי בנו ובתו הגדולים, ועל ידי עבדו ושפחתו העברים, ועל ידי אשתו. אבל אינו מזכה לא על ידי בנו ובתו הקטנים, ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים, מפני שידן כידו. גמרא. אמר רב יהודה: חבית של שיתופי מבואות - צריך להגביה מן הקרקע טפח. אמר רבא: הני תרתי מילי סבי דפומבדיתא אמרינהו. חדא - הא. אידך: המקדש, אם טעם מלא לוגמיו - יצא, ואם לאו - לא יצא. אמר רב חביבא: הא נמי סבי דפומבדיתא אמרינהו, דאמר רב יהודה אמר שמואל: עושין מדורה לחיה בשבת. סבור מינה: לחיה - אין, לחולה - לא. בימות הגשמים - אין, בימות החמה - לא. איתמר, אמר רב חייה בר אבין אמר שמואל: הקיז דם ונצטנן - עושין לו מדורה בשבת, ואפילו בתקופת תמוז. אמר אמימר: הא נמי סבי דפומבדיתא אמרינהו, דאיתמר: איזו היא אשירה סתם? אמר רב: כל שכומרין שומרין אותה,

דף פ.א

ואין טועמין מפירותיה. ושמואל אמר: כגון דאמרי הני תמרי לשיכרא דבי נצרפי דשתו ליה ביום חגם. (אמר אמימר) ואמרו לי סבי דפומבדיתא: הלכתא כוותיה דשמואל, מיתבי: כיצד משתתפין במבוי - מביאים חבית של יין ושל שמן ושל תמרים ושל

גרוגרות ושל שאר מיני פירות, אם משלו - צריך לזכות, ואם משלהן - צריך להודיע. ומגביה מן הקרקע משהו - מאי משהו נמי דקאמר - טפח. איתמר, שיתופי מבואות, רב אמר: אין צריך לזכות, ושמואל אמר: צריך לזכות עירובי תחומין, רב אמר: צריך לזכות, ושמואל אמר: אין צריך לזכות. בשלמא לשמואל - הכא - תנן, והכא - לא תנן. אלא לרב מאי טעמא? - תנאי היא דאמר רב יהודה אמר רב: מעשה בכלתו של רבי אושעיא שהלכה לבית המרחץ וחשכה לה, ועירבה לה חמותה. ובא מעשה לפני רבי חייה ואסר. אמר לו רבי ישמעאל ברבי יוסי: בבלאי כל כך אתה מחמיר בעירובין? כך אמר אבא: כל שיש לך להקל בעירובין - הקל. ואבעיא להו: משל חמותה עירבה לה, ומשום דלא זיכתה לה, או דילמא: משלה עירבה לה, ומשום דשלא מדעתה? - אמר להן ההוא מרבנן ורבי יעקב שמיה: לדידי מיפרשא לה מיניה דרבי יוחנן: משל חמותה עירבה, ומשום דלא זיכתה לה. אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב (בריה) (מסורת הש"ס: [ברה]) דבת יעקב: כי מטית התם אקיף וזיל לסולמא דצור, ובעיא מיניה מרב יעקב בר אידי. בעא מיניה: משל חמותה עירבה, ומשום דלא זיכתה לה, או דלמא: משלה עירבה, ומשום דשלא מדעתה? - אמר ליה: משל חמותה עירבה לה, ומשום דלא זיכתה לה. אמר רב נחמן, נקטינן: אחד עירובי תחומין ואחד עירובי חצירות אחד שיתופי מבואות צריך לזכות. בעי רב נחמן: עירובי תבשילין, צריך לזכות או אין צריך לזכות? - אמר רב יוסף: ומאי תיבעי ליה? לא שמיע ליה הא דאמר רב נחמן בר רב אדא אמר שמואל: עירובי תבשילין צריך לזכות? - אמר ליה אביי פשיטא דלא שמיע ליה, דאי שמיע ליה - מאי תיבעי ליה? - אמר ליה: אטו עירובי תחומין מי לא אמר שמואל אין צריך לזכות ואמר איהו צריך לזכות? - הכי השתא? בשלמא התם - פליגי רב ושמואל, וקא משמע לן כחומרין דמר וכי חומרין דמר, אבל הכא, אי איתא דשמיע ליה - מי איכא דמאן דפליגי? ההוא טורזינא דהוה בשיבבותיה דרבי זירא, אמרו ליה: אוגיר לן רשותך. לא אוגיר להו. אתו לקמיה דרבי זירא, אמרו ליה: מהו למיגר מדביתהו? אמר להו: הכי אמר ריש לקיש משמיה דגברא רבה, ומנו - רבי חנינא: אשתו של אדם מערבת שלא מדעתו. ההוא טורזינא דהוה בשיבבותיה דרב יהודה בר אושעיא, אמרי ליה: אוגר לן רשותך. לא אוגר להו. אתו לקמיה דרב יהודה בר אושעיא, אמרי ליה: מהו למיגר מדביתהו? לא הוה בידיה, אתו לקמיה דרב מתנה - לא הוה בידיה. אתו לקמיה דרב יהודה, אמר להו הכי אמר שמואל: אשתו של אדם מערבת שלא מדעתו. מיתיבי: נשים שעירבו ונשתתפו שלא מדעת בעליהן - אין עירובן עירוב, ואין שיתופן שיתוף - לא קשיא הא - דאסר, הא - דלא אסר. הכי נמי מסתברא, דאם כן - קשיא דשמואל אדשמואל: דאמר שמואל: אחד מבני מבוי שרגיל להשתתף עם בני מבוי, ולא נשתתף - בני המבוי נכנסין לתוך ביתו ונוטלין שיתופן ממנו בעל כרחו. רגיל - אין, שאין רגיל - לא. שמע מינה. לימא מסייע ליה: כופין אותו לעשות לחי וקורה למבוי.

דף פ.ב

שאני התם דליכא מחיצות. לישנא אחרינא: מצד שאני. איתמר, רב חייה בר אשי אמר:

עושין לחי אשירה ורבי שמעון בן לקיש אמר: עושין קורה אשירה. מאן דאמר קורה - כל שכן לחי, ומאן דאמר לחי - אבל קורה לא, כתותי מכתת שיעוריה. משנה. נתמעט האוכל - מוסיף ומזכה, ואין צריך להודיע. נתוספו עליהן - מוסיף ומזכה, וצריך להודיע. כמה הוא שיעורו? בזמן שהן מרובין - מזון שתי סעודות לכולם, בזמן שהן מועטין - כגרוגרת לכל אחד ואחד. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים - בתחילת עירוב, אבל בשירי עירוב - כל שהוא. ולא אמרו לערב בחצירות אלא כדי שלא לשכח את התינוקות. גמרא. במאי עסקינן? אילימא במין אחד - מאי איריא נתמעט, אפילו כלה נמי אלא בשני מינין - אפילו נתמעט נמי לא, דתניא: כלה האוכל, ממין אחד - אין צריך להודיע, משני מינים - צריך להודיע - איבעית אימא: ממין אחד, ואיבעית אימא: משני מינין. איבעית אימא ממין אחד, מאי נתמעט - נתמטמט. ואיבעית אימא משני מינין - כלה שאני. ניתוספו עליהן מוסיף ומזכה וכו'. אמר רב שיזבי אמר רב חסדא: זאת אומרת חלוקין עליו חביריו על רבי יהודה. דתנן, אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים - בעירובי תחומין, אבל בעירובי חצירות - מערבין בין לדעת ובין שלא לדעת. פשיטא דחלוקין - מהו דתימא: הני מילי - בחצר שבין שני מבואות, אבל חצר של מבוי אחד - אימא לא, קמשמע לן. כמה הוא שיעורו וכו'. כמה הוא מרובין? - אמר רב יהודה אמר שמואל: שמונה עשר בני אדם. - שמונה עשר ותו לא - אימא: משמונה עשר ואילך. ומאי שמונה עשר דנקט? - אמר רב יצחק בריה דרב יהודה: לדידי מיפרשא לי מניה דאבא, כל שאילו מחלקו למזון שתי סעודות ביניהן ואין מגעת גרוגרת לכל אחד ואחד - הן הן מרובין, וסגי במזון שתי סעודות. ואי לא (הן הן) מועטין נינהו. ואגב אורחיה קא משמע לן דשתי סעודות הויין שמונה עשרה גרוגרות. משנה. בכל מערבין ומשתתפין, חוץ מן המים ומן המלח, דברי רבי אליעזר. רבי יהושע אומר: ככר הוא עירוב, אפילו מאפה סאה והוא פרוסה - אין מערבין בה. ככר כאיסר והוא שלם - מערבין בו.

דף פא.א

גמרא. תנינא חדא זימנא בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים והמלח - אמר רבה: לאפוקי מדרבי יהושע, דאמר ככר אין, מידי אחרינא לא - קמשמע לן בכל. איתיביה אביי: בכל מערבין עירובי חצירות ובכל משתתפין שיתופי מבואות, ולא אמרו לערב בפת אלא בחצר בלבד. מאן שמעת ליה דאמר פת אין מידי אחרינא לא - רבי יהושע, וקתני: בכל - אלא אמר רבה בר בר חנה: לאפוקי מדרבי יהושע, דאמר: שלימה אין, פרוסה לא - קמשמע לן בכל. ופרוסה מאי טעמא לא? - אמר רבי יוסי בן שאול אמר רבי: משום איבה. אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: עירבו כולן בפרוסות מהו? - אמר ליה: שמא יחזור דבר לקלקולו. אמר רבי יוחנן בן שאול: ניטלה הימנה כדי חלתה וכדי דימועה - מערבין לו בה. והתניא: כדי דימועה - מערבין לו בה, כדי חלתה - אין מערבין לו בה - לא קשיא הא - בחלת נחתום הא - בחלת בעל הבית. דתנן: שיעור חלה אחד מעשרים וארבעה, העושה עיסה לעצמו ועיסה למשתה בנו - אחד מעשרים וארבעה. נחתום שהוא עושה למכור בשוק, וכן האשה שעשתה למכור בשוק - אחד

מארבעים ושמונה. אמר רב חסדא: תפרה בקיסם - מערבין לו בה. והא תניא: אין מערבין לו בה - לא קשיא הא - דידיע תיפרה, הא - דלא ידיע תיפרה. אמר רבי זירא אמר שמואל: מערבין בפת אורז ובפת דוחן. אמר מר עוקבא: לדידי מיפרשא לי מיניה דמר שמואל, בפת אורז - מערבין, ובפת דוחן - אין מערבין. אמר רב חייה בר אבין אמר רב: מערבין בפת עדשים. איני? והא ההיא דהואי בשני דמר שמואל, ושדייה לכלביה ולא אכלה - ההיא דשאר מינים הוא, דכתיב (יחזקאל ד') ואתה קח לך חטין ושערים ופול ועדשים ודחן וכסמים וגו'. רב פפא אמר: ההיא צלויה בצואת האדם הואי, דכתיב (יחזקאל ד') והיא בגללי צאת האדם תעגנה לעיניהם. מאי ועגת שערים תאכלנה? - אמר רב חסדא: לשיעורים. רב פפא אמר: עריבתה כעריבת שעורים, ולא כעריבת חטים. משנה. נותן אדם מעה לחנוני ולנחתום כדי שיזכה לו עירוב, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: לא זכו לו מעותיו.

דף פא.ב

ומודים בשאר כל האדם שזכו לו מעותיו, שאין מערבין לאדם אלא מדעתו. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים - בעירובי תחומין, אבל בעירובי חצירות - מערבין לדעתו ושלא לדעתו, לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לאדם שלא בפניו. גמרא. מאי טעמא דרבי אליעזר? הא לא משך - אמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו: עשאו רבי אליעזר כארבעה פרקים בשנה. דתנן: בארבעה פרקים אלו משחיטין את הטבח בעל כרחו, אפילו שור שוה אלף דינר ואין ללוקח אלא דינר אחד - כופין אותו לשחוט. לפיכך, אם מת - מת ללוקח. מת ללוקח? - הא לא משך - אמר רב הונא: בשמשך. - אי הכי אימא סיפא: בשאר ימות השנה אינו כן לפיכך, אם מת - מת למוכר. אמאי? הא משך - אמר רבי שמואל בר יצחק: לעולם בשלא משך, הכא במאי עסקינן - בשזיכה לו על ידי אחר. בארבעה פרקים אלו, דזכות הוא לו - זכין לו שלא בפניו, בשאר ימות השנה דחוב הוא לו - אין חבין לו אלא בפניו. ורב אילא אמר רבי יוחנן: בארבעה פרקים אלו העמידו חכמים דבריהן על דברי תורה. דאמר רבי יוחנן: דבר תורה מעות קונות, ומפני מה אמרו משיכה קונה - גזירה שמא יאמר לו: נשרפו חיטיך בעלייה. ומודים בשאר כל האדם כו'. מאן שאר כל אדם? - אמר רב: בעל הבית. וכן אמר שמואל: בעל הבית. דאמר שמואל: לא שנו אלא נחתום, אבל בעל הבית - קונה. ואמר שמואל: לא שנו אלא מעה, אבל כלי - קונה. ואמר שמואל: לא שנו אלא דאמר לו זכה לי, אבל אמר ערב לי - שליח שויה, וקני. אמר רבי יהודה במה דברים אמורים וכו'. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יהודה. ולא עוד אלא, כל מקום ששנה רבי יהודה בעירובין - הלכה כמותו. אמר ליה רב חנא בגדתאה לרב יהודה: אמר שמואל אפילו במבוי שניטלו קורותיו או לחייו? - אמר ליה: בעירובין אמרתי לך, ולא במחיצות. אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: הלכה מכלל דפליגי? והאמר רבי יהושע בן לוי: כל מקום שאמר רבי יהודה אימתי ובמה במשנתנו - אינו אלא לפרש דברי חכמים - ולא פליגי? והא אנן תנן: נתוספו עליהן - מוסיף ומזכה וצריך להודיע - התם בחצר שבין

שני מבואות. - והאמר רב שיזבי אמר רב חסדא: זאת אומרת חלוקין עליו חביריו על רבי יהודה - אלא:

דף פבא

גברא אגברא קא רמית? - מר סבר: פליגי, ומר סבר לא פליגי. גופא, אמר רבי יהושע בן לוי: כל מקום שאמר רבי יהודה, אימתי ובמה במשנתנו - אינו אלא לפרש דברי חכמים. ורבי יוחנן אמר: אימתי - לפרש, ובמה - לחלוק. ואימתי לפרש הוא? והא תנן: ואלו הן הפסולים: המשחק בקוביא, ומלוה בריבית, ומפריחי יונים, וסוחרי שביעית. אמר רבי יהודה: אימתי - בזמן שאין לו אומנות אלא היא, אבל יש לו אומנות שלא היא - הרי זה כשר. ותני עלה בברייתא וחכמים אומרים: בין שאין לו אומנות אלא היא, ובין שיש לו אומנות שלא היא - הרי זה פסול - ההיא דרבי יהודה אמר רבי טרפון היא דתניא, אמר רבי יהודה משום רבי טרפון: לעולם אין אחד מהן נזיר, לפי שאין נזירות אלא להפלאה. אלמא: כיון דמספקא ליה אי נזיר אי לא נזיר הוא - לא משעביד נפשיה, הכא נמי: כיון דלא ידע אי קני אי לא קני - לא גמר ומקנה. הדרן עלך חלון. משנה. כיצד משתתפין בתחומין? מניח את החבית, ואומר: הרי זה לכל בני עירי לכל מי שילך לבית האבל או לבית המשתה. וכל שקיבל עליו, מבעוד יום - מותר, משתחשך - אסור, שאין מערבין משתחשך. גמרא. אמר רב יוסף: אין מערבין אלא לדבר מצוה. - מאי קא משמע לן? תנינא: לכל מי שילך לבית האבל או לבית המשתה - מהו דתימא: אורחא דמלתא קתני, קא משמע לן. וכל שקיבל עליו מבעוד יום - שמעת מינה: אין ברירה, דאי יש ברירה - תיגלי מילתא למפרע דמבעוד יום הוה ניחא ליה - אמר רב אשי: הודיעוהו ולא הודיעוהו קתני. אמר רב אשי: קטן בן שש יוצא בעירוב אמו. מיתיבי: קטן שצריך לאמו - יוצא בעירוב אמו, ושאין צריך לאמו - אין יוצא בעירוב אמו. ותנן נמי גבי סוכה כי האי גוונא: קטן שאין צריך לאמו - חייב בסוכה. והוינן בה: ואיזהו קטן שאין צריך לאמו? - אמרי דבי רבי ינאי: כל שנפנה ואין אמו מקנחתו. רבי שמעון בן לקיש אמר: כל שניעור ואינו קורא אימא. אימא סלקא דעתך? גדולים נמי קרו - אלא אימא: כל שניעור משנתו ואינו קורא אימא אימא. וכמה - כבר ארבע, כבר חמש

דף פבב

אמר רב יהושע בריה דרב אידי: כי קאמר רב אסי - כגון שעירב עליו אביו לצפון, ואמו לדרום. דאפילו בר שש נמי, בצוותא דאמיה ניחא ליה. מיתיבי: קטן שצריך לאמו - יוצא בעירוב אמו, עד בן שש. תיובתא דרב יהושע בר רב אידי תיובתא. לימא תיהוי תיובתיה דרב אסי? - אמר לך רב אסי: עד ועד בכלל. לימא תיהוי תיובתיה דרבי ינאי וריש לקיש - לא קשיא הא - דאיתיה אבוהי במתא, הא - דלא איתיה אבוהי במתא. תנו רבנן: מערב אדם על ידי בנו ובתו הקטנים, על ידי עבדו ושפחתו הכנענים, בין לדעתן בין שלא לדעתן. אבל אינו מערב לא על ידי עבדו ושפחתו העברים, [ולא] על ידי בנו ובתו הגדולים ולא על ידי אשתו, אלא מדעתם. תניא אידך: לא יערב אדם על ידי בנו ובתו הגדולים, ועל ידי עבדו ושפחתו העברים ולא על ידי אשתו, אלא מדעתן.

אבל מערב הוא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים ועל ידי בנו ובתו הקטנים, בין לדעתן ובין שלא לדעתן - מפני שידן כידו. וכולן שעירבו, ועירב עליהם רבן - יוצאין בשל רבן, חוץ מן האשה, מפני שיכולה למחות. אשה מאי שנא? - אמר רבה: אשה וכל דדמי לה. אמר מר: חוץ מן האשה מפני שיכולה למחות. טעמא: דמחי, הא סתמא - נפקא בדבעלה. הא קתני רישא אלא מדעתם מאי לאו דאמרי אין - לא, מאי אלא מדעתם - דאישתיקו. לאפוקי היכא דאמרי לא. הא וכולן שעירבו ועירב עליהן רבן יוצאין בשל רבן וסתמא הוא, וקתני: חוץ מן האשה, דלא נפקי - אמר רבא: כיון שעירבו אין לך מיחוי גדול מזה. משנה. כמה הוא שיעורו? מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד, מזונו לחול ולא לשבת, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: לשבת ולא לחול, וזה וזה מתכוונים להקל. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: מככר בפונדיון מארבע סאין בסלע. רבי שמעון אומר: שתי ידות לככר משלש לקב, חצייה לבית המנוגע, וחצי חצייה לפסול את הגוייה. גמרא. וכמה מזון שתי סעודות? אמר רב יהודה אמר רב: תרתי ריפתא איכרייתא. רב אדא בר אהבה אמר: תרתי ריפתא נהר פפיתא. אמר - ליה רב יוסף לרב יוסף בריה דרבא: אבוך כמאן סבירא ליה? - כרבי מאיר סבירא ליה. - אנא נמי כרבי מאיר סבירא לי, דאי כרבי יהודה - קשיא הא דאמרי אינשי רווחא לבסימא שכית. רבי יוחנן בן ברוקה אומר. תנא: וקרובים דבריהן להיות שוין. מי דמי? דרבי יוחנן - ארבע סעודתא לקבא, דרבי שמעון - תשע סעודתא לקבא - אמר רב חסדא: צא מהן שליש לחנוני. - ואכתי למר תשעה ולמר שית - [אלא כאידך] דרב חסדא, דאמר: צא מהן מחצה לחנוני. - ואכתי, למר - תשע, ולמר - תמני - היינו דקאמר וקרובים דבריהם להיות שוין. קשיא דרב חסדא אדרב חסדא - לא קשיא הא - דקא יהיב בעל הבית ציבי, הא - דלא יהיב בעל הבית ציבי. חצייה לבית המנוגע וחצי חצייה לפסול את הגוייה.

דף פגא

תנא: וחצי חצי חציה לטמא טומאת אוכלין. ותנא דידן, מאי טעמא לא תני טומאת אוכלין? - משום דלא שוו שיעורייהו להדדי. דתניא: כמה שיעור חצי פרס - שתי ביצים חסר קימעא, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: שתי ביצים שוחקות. שיער רבי שתי ביצים ועוד. כמה ועוד? אחד מעשרים בביצה. ואילו גבי טומאת אוכלין תניא רבי נתן ורבי דוסא אמרו: כביצה שאמרו - כמוה וכקליפתה, וחכמים אומרים: כמוה בלא קליפתה. אמר רפרס בר פפא אמר רב חסדא: זו דברי רבי יהודה ורבי יוסי, אבל חכמים אומרים: כביצה ומחצה שוחקות. ומאן חכמים - רבי יוחנן בן ברוקה. פשיטא - שוחקות אתא לאשמועינן. כי אתא רב דימי אמר: שיגר בוניוס לרבי מודיא דקונדיס דמן נאוסא, ושיער רבי מאתן ושבע עשרה ביעין. הא סאה דהיכא? אי דמדברית - מאה ארבעים וארבע הויא, ואי דירושלמית - מאה שבעים ושלש הויא. ואי דציפורית - מאתים ושבע הויין - לעולם דציפורית, אייתי חלתא שדי עלייהו. חלתא כמה הויין - תמני, אכתי בצר ליה? - אלא: אייתי ועודות דרבי שדי עלייהו. - אי הכי, הוי ליה טפי - כיון דלא הוי כביצה לא חשיב ליה. תנו רבנן: סאה ירושלמית יתירה על מדברית שתות,

ושל ציפורית יתירה על ירושלמית שתות, נמצאת של ציפורית יתירה על מדברית שליש. שליש דמאן? אילימא שליש דמדברית, מכדי שליש דמדברית כמה הוי - ארבעין ותמניא, ואילו עודפא - שיתין ותלת ואלא שליש דירושלמית, שליש דידה כמה הוי - חמשין ותמניא, נכי תילתא. ואילו עודפא שתין ותלת ואלא דציפורי שליש דידה כמה הוי - שבעין נכי חדא, ואילו עודפא - ששים ושלש - אלא אמר רבי ירמיה: הכי קאמר נמצאת סאה של ציפורי יתירה על מדברית קרוב לשליש שלה, ושליש שלה קרוב למחצה דמדברית. - מתקיף לה רבינא: מידי קרוב קרוב קתני? - אלא אמר רבינא: הכי קאמר, נמצאת שליש של ציפורי בועודיות של רבי, יתירה על מחצה של מדברית שליש ביצה. תנו רבנן (במדבר ט): ראשית ערסתכם -

דף פגב

כדי עיסותיכם. וכמה עיסותיכם - כדי עיסת המדבר. וכמה עיסת המדבר - דכתיב (שמות ט"ז) והעמר עשרית האפה הוא. מכאן אמרו: שבעה רבעים קמח ועוד חייבת בחלה, שהן ששה של ירושלמית, שהן חמשה של ציפורי. מכאן אמרו: האוכל כמדה זו, הרי זה בריא ומבורך, יתר על כן - רעבתן, פחות מכאן - מקולקל במעיו. משנה. אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו, כל שגבוה עשרה טפחים - למרפסת, פחות מכאן - לחצר. חוליית הבור והסלע גבוהים עשרה טפחים - למרפסת, פחות מכאן - לחצר. במה דברים אמורים - בסמוכה, אבל במופלגת - אפילו גבוה עשרה טפחים לחצר. ואיזו היא סמוכה - כל שאינה רחוקה ארבעה טפחים. גמרא. פשיטא לזה בפתח ולזה בפתח - היינו חלון שבין שתי חצירות, לזה בזריקה ולזה בזריקה - היינו כותל שבין שתי חצירות. לזה בשלשול ולזה בשלשול - היינו חריץ שבין שתי חצירות. לזה בפתח ולזה בזריקה - היינו דרבה בר רב הונא אמר רב נחמן. לזה בפתח ולזה בשלשול - היינו דרב שיזבי אמר רב נחמן. לזה בשלשול ולזה בזריקה מאי? - אמר רב: שניהן אסורין, ושמואל אמר: נותנין אותו לזה שבשלשול, שלזה תשמישו בנחת ולזה תשמישו בקשה. וכל דבר שתשמישו לזה בנחת ולזה בקשה - נותנים אותו לזה שתשמישו בנחת. תנן: אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו, כל שגבוה עשרה טפחים - למרפסת, פחות מכאן - לחצר. קא סלקא דעתך, מאי מרפסת -

דף פדא

בני עלייה. ומאי קרו לה מרפסת - דקסלקי במרפסת. אלמא כל לזה בשלשול ולזה בזריקה - נותנין אותו לזה שבשלשול - כדאמר רב הונא: לאותן הדרים במרפסת. הכא נמי: לאותן הדרין במרפסת. - אי הכי, אימא סיפא: פחות מכאן - לחצר, אמאי? לזה בפתח ולזה בפתח הוא - מאי לחצר - אף לחצר, ושניהן אסורין. הכי נמי מסתברא, מדקתני סיפא: במה דברים אמורים - בסמוכה, אבל במופלגת, אפילו גבוה עשרה טפחים - לחצר. מאי לחצר? אילימא לחצר ושרי אמאי? רשותא דתרווייהו הוא אלא מאי לחצר - אף לחצר, ושניהן אסורין. הכא נמי, מאי לחצר - אף לחצר, ושניהן אסורין, שמע מינה. תנן: חוליית הבור והסלע שהן גבוהין עשרה - למרפסת, פחות מכאן -

לחצר. אמר רב הונא: לאותן הדורים במרפסת. תינח סלע, בור מאי איכא למימר? - אמר רב יצחק בריה דרב יהודה: הכא בבור מלאה מים עסקינן. - והא חסרא - כיון דכי מליא שריא, כי חסרא - נמי שריא. - אדרבה, כיון דכי חסרא אסירא, כי מליא נמי אסירא - אלא אמר אביי: הכא בבור מליאה פירות עסקינן. - והא חסרי - בטיבלא. דיקא נמי, דקתני דומיא דסלע, שמע מינה. ולמה לי למיתנא בור, ולמה לי למיתנא סלע? - צריכא, דאי אשמעינן סלע - דליכא למיגזר, אבל בור - ליגזר, זמנין דמליא פירות מתוקנין - צריכא. תא שמע: אנשי חצר ואנשי עלייה ששכחו ולא עירבו - אנשי חצר משתמשין בעשרה התחתונים, ואנשי עלייה משתמשין בעשרה העליונים. כיצד? זיז יוצא מן הכותל, למטה מעשרה - לחצר, למעלה מעשרה - לעלייה. הא דביני ביני - אסור - אמר רב נחמן: הכא בכותל תשעה עשר עסקינן, וזיז יוצא ממנו. למטה מעשרה - לזה בפתח ולזה בשלשול, למעלה מעשרה - לזה בפתח ולזה בזריקה.

דף פדב

תא שמע: שתי גזוזטראות זו למעלה מזו, עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה - שתיהן אסורות עד שיערבו - אמר רב אדא בר אהבה: בבאין בני תחתונה דרך עליונה למלאות. אביי אמר: כגון דקיימין בתוך עשרה דהדדי. ולא מיבעיא קאמר לא מיבעיא עשו לתחתונה ולא עשו לעליונה דאסירי, דכיון דבגו עשרה דהדדי קיימין אסרן אהדדי. אלא אפילו עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה, סלקא דעתך אמינא כיון דלזה בנחת ולזה בקשה - ליתביה לזה שתשמישו בנחת, קא משמע לך: כיון דבגו עשרה קיימין - אסרן אהדדי. כי הא דאמר רב נחמן אמר שמואל: גג הסמוך לרשות הרבים - צריך סולם קבוע להתירו. סולם קבוע - אין, סולם עראי - לא. מאי טעמא - לאו משום דכיון דבתוך עשרה דהדדי קיימי אסרן אהדדי? - מתקיף לה רב פפא: ודילמא כשרבים מכתפין עליו בכומתא וסודרא אמר רב יהודה אמר שמואל:

דף פהא

בור שבין שתי חצירות, מופלגת מכותל זה ארבעה ומכותל זה ארבעה - זה מוציא זיז כל שהוא וממלא, וזה מוציא זיז כל שהוא וממלא. ורב יהודה דידיה אמר: אפילו קניא. אמר ליה אביי לרב יוסף: הא דרב יהודה - דשמואל היא. דאי דרב - הא אמר: אין אדם אוסר על חבירו דרך אויר. ודשמואל מהיכא? אילימא מהא, דאמר רב נחמן אמר שמואל: גג הסמוך לרשות הרבים - צריך סולם קבוע להתירו. - דילמא כדרב פפא אלא מהא: זה מוציא זיז כל שהוא וממלא, וזה מוציא זיז כל שהוא וממלא. טעמא - דאפיק, הא לא אפיק - אמרינן: אדם אוסר על חבירו דרך אויר. ודרב מהיכא? אילימא מהא - שתי גזוזטראות זו למעלה מזו, עשו מחיצה לעליונה ולא עשו מחיצה לתחתונה - שתיהן אסורות עד שיערבו. ואמר רב הונא אמר רב: לא שנו אלא בסמוכה, אבל במופלגת ארבעה - עליונה מותרת ותחתונה אסורה. דלמא שאני הכא, דכיון דלזה בזריקה ושלשול, ולזה בשלשול לחודיה - כלזה בזריקה ולזה בפתח דמי. אלא מהא, דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבובא אמר רב: שני בתים ושלש חורבות ביניהם, זה

משתמש בסמוך שלו על ידי זריקה, וזה משתמש בסמוך שלו על ידי זריקה,

דף פה.ב

והאמצעי - אסור. יתיב רב ברונא וקאמר להא שמעתא. אמר ליה רבי אליעזר בר בי רב: אמר רב הכי? אמר ליה: אין. אחוי לי אושפיזיה. אחוי ליה. אתא לקמיה דרב, אמר ליה: אמר מר הכי? - אמר ליה: אין, אמר ליה: והא מר הוא דאמר: לזה בשלשול ולזה בזריקה - שניהן אסורין - אמר ליה: מי סברת דקיימי כשורה? לא - דקיימי כחצובה בדפוס וילנא יש במקום זה שרטוט. אמר ליה רב פפא לרבא: לימא שמואל לית ליה דרב דימי. דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מקום שאין בו ארבע על ארבע - מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו, ובלבד שלא יחליפו. - התם רשויות דאורייתא, הכא רשויות דרבנן, וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה. אמר ליה רבינא לרבא: מי אמר רב הכי? והא איתמר, שני בתים משני צידי רשות הרבים, רבה בר רב הונא אמר רב: אסור לזרוק מזה לזה, ושמואל אמר: מותר לזרוק מזה לזה - אמר ליה: לאו מי אוקימנא - דמדלי חד ומתתי חד, זימנין דמגנדר ונפיל ואתי לאיתויי. משנה. הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת - אינו עירוב. והדר שם - אינו אוסר עליו. בית התבן ובית הבקר ובית העצים ובית האוצרות - הרי זה עירוב, והדר שם אוסר, רבי יהודה אומר: אם יש שם תפיסת יד של בעל הבית - אינו אוסר. גמרא. אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת: כל מקום שאמרו הדר שם אינו אוסר - הנותן את עירובו אינו עירוב, חוץ מבית שער דיחיד. וכל מקום שאמרו חכמים אין מניחין בו עירוב - מניחין בו שיתוף, חוץ מאויר מבוי. מאי קא משמע לך? תנינא: הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת - אינו עירוב. עירוב הוא - דלא הוי - הא שיתוף הוי - בית שער דיחיד ואויר דמבוי איצטריכא ליה, דלא תנן. תניא נמי הכי: הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת, ובחצר ובמבוי - הרי זה עירוב. והתנן: אין זה עירוב - אימא: הרי זה שיתוף. שיתוף במבוי לא מינטר - אימא: בחצר שבמבוי. אמר רב יהודה אמר שמואל: בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום, פת שעל השלחן סומכין עליהן משום עירוב. ואמרי לה: משום שיתוף. אמר רבה: ולא פליגי כאן - במסובין בבית, כאן במסובין בחצר. אמר ליה אביי לרבה, תניא דמסייע לך: עירובי חצירות בחצר, ושיתופי מבואות במבוי. והוינן בה: עירובי חצירות בחצר? והתנן: הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב - אימא: עירובי חצירות - בבית שבחצר, שיתופי מבואות - בחצר שבמבוי. רבי יהודה אומר אם יש שם תפיסת יד וכו'. היכי דמי תפיסת יד? כגון חצירו של בונייס. בן בונייס אתא לקמיה דרבי, אמר להו: פנו מקום לבן מאה מנה. אתא איניש אחרינא, אמר להו:

דף פו.א

פנו מקום לבן מאתים מנה. אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי: רבי, אביו של זה יש לו אלף ספינות בים וכנגדן אלף עיירות ביבשה אמר לו: לכשתגיע אצל אביו אמור לו: אל תשגרהו בכלים הללו לפני. רבי מכבד עשירים, רבי עקיבא מכבד עשירים. כדדרש רבא

בר מרי: (תהלים סא) ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרהו, אימתי ישב עולם לפני אלהים - בזמן שחסד ואמת מן ינצרהו. רבה בר בר חנה אמר: כגון יתד של מחרישה. אמר רב נחמן, תנא דבי שמואל: דבר הניטל בשבת - אוסר, דבר שאינו ניטל בשבת - אינו אוסר. תניא נמי הכי: יש לו טבל, יש לו עששית, וכל דבר שאינו ניטל בשבת - אינו אוסר. משנה. המניח ביתו והלך לשבות בעיר אחרת, אחד נכרי ואחד ישראל - הרי זה אוסר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אינו אוסר. - רבי יוסף אומר: נכרי - אוסר, ישראל - אינו אוסר, שאין דרך ישראל לבא בשבת. רבי שמעון אומר: אפילו הניח ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר - אינו אוסר, שכבר הסיע מלבו. גמרא. אמר רב: הלכה כרבי שמעון. ודוקא בתו, אבל בנו - לא. דאמרי אינשי: נבח בך כלבא - עול, נבח בך גורייתא - פוק. משנה. בור שבין שתי חצירות אין ממלאין ממנו בשבת, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים, בין מלמטה בין מתוך אוגנו. רבן שמעון בן גמליאל אומר: בית שמאי אומרים: מלמטה, ובית הלל אומרים: מלמעלה. אמר רבי יהודה: לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהם. גמרא. אמר רב הונא: למטה - למטה ממש, למעלה - למעלה ממש. וזה וזה בבור. ורב יהודה אמר: למטה - למטה מן המים, למעלה - למעלה מן המים. אמר ליה רבה בר רב חנן לאביי: הא דאמר רב יהודה למטה - למטה מן המים מאי שנא למטה ממש דלא - דעריבי מיא, למטה מן המים נמי - הא עריבי מיא - אמר ליה: לא שמיע לך הא דאמר רב יהודה אמר רב, ומטו בה משום רבי חייא: צריך שיראו ראשן של קנים למעלה מן המים טפח. ותו, הא דאמר רב יהודה: למעלה - למעלה מן המים. מאי שנא למעלה ממש דלא - דעריבי מיא, למעלה מן המים נמי - הא עריבי מיא - אמר ליה: לא שמיע לך הא דתני יעקב קרחינאה: צריך שישקע ראשי קנים במים טפח. - ואלא הא דאמר רב יהודה: קורה ארבע מתרת בחורבה, ורב נחמן אמר רבה בר אבוב:

דף פ.ב

קורה ארבעה מתרת במים, הא קא אזיל דלי לאידך גיסא ומייתי - קים להו לרבנן דאין דלי מהלך יותר מארבעה טפחים. - תחת קורה מיהא הא עריבי מיא אלא: משום דקל הוא שהקילו חכמים במים. כדבעא מיניה רבי טבלא מרב: מחיצה תלויה, מהו שתתיר בחורבה? - אמר ליה: אין מחיצה תלויה מתרת אלא במים, קל הוא שהקילו חכמים במים. אמר רבי יהודה לא תהא מחיצה. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: רבי יהודה בשיטת רבי יוסי אמרה, דאמר: מחיצה תלויה מתרת אפילו ביבשה. דתנן: המשלשל דפנות מלמעלה למטה, בזמן שגבוהות מן הארץ שלשה טפחים - פסולה, ממטה למעלה, אם גבוהות עשרה טפחים - כשירה. רבי יוסי אומר: כשם שמלמטה למעלה עשרה, כך מלמעלה למטה עשרה. ולא היא, לא רבי יהודה סבר לה כרבי יוסי, ולא רבי יוסי סבר לה כרבי יהודה. רבי יהודה לא סבר לה כרבי יוסי עד כאן לא קאמר רבי יהודה אלא בעירובי חצירות דרבנן - אבל סוכה דאורייתא - לא. ולא רבי יוסי סבר לה כרבי יהודה עד כאן לא קאמר רבי יוסי - אלא בסוכה דאיסור עשה הוא, אבל שבת

דאיסור סקילה הוא - לא אמר. ואם תאמר: אותו מעשה שנעשה בציפורי על פי מי נעשה? לא על פי רבי יוסי, אלא על פי רבי ישמעאל ברבי יוסי נעשה. דכי אתא רב דימי אמר: פעם אחת שכחו ולא הביאו ספר תורה מבעוד יום, למחר פרסו סדין על העמודים והביאו ספר תורה וקראו בו. פרסו? לכתחילה מי שרי? והא הכל מודים שאין עושין אהל עראי בשבת - אלא: מצאו סדינין פרוסין על העמודים, והביאו ספר תורה וקראו בו. אמר רבה: רבי יהודה ורבי חנניא בן עקביא אמרו דבר אחד. רבי יהודה - הא דאמרן. רבי חנניא בן עקביא - (דתנן) (מסורת הש"ס: [דתניא]) רבי חנניא בן עקביא אומר: גזוזטרא שיש בה ארבע אמות על ארבע אמות -

דף פזא

חוקק בה ארבע על ארבע וממלא. אמר ליה אביי: ודילמא לא היא עד כאן לא קאמר רבי יהודה התם - אלא דאמר גוד אחית מחיצתא אבל כוף וגוד - לא. ועד כאן לא קאמר רבי חנניא בן עקביא התם - אלא בימה של טבריא, הואיל ויש לה אוגנים, ועיירות וקרפיפות מקיפות אותה, אבל בשאר מימות - לא. אמר אביי: ולדברי רבי חנניא בן עקביא, היתה סמוכה לכותל בפחות משלשה טפחים - צריך שיהא אורכה ארבע אמות ורוחבה אחד עשר ומשהו. היתה זקופה - צריך שיהא גובהה עשרה טפחים ורוחבה ששה טפחים ושני משהוין. אמר רב הונא בריה דרב יהושע: היתה עומדת בקרן זוית - צריך שיהא גובהה עשרה טפחים ורוחבה שני טפחים ושני משהוין. ואלא הא דתניא, רבי חנניא בן עקביא אומר: גזוזטרא שיש בה ארבע אמות על ארבע אמות - חוקק בה ארבעה על ארבעה וממלא, היכי משכחת לה? - דעבידא כי אסיאתא. משנה. אמת המים שהיא עוברת בחצר - אין ממלאין הימנה בשבת, אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה וביציאה. רבי יהודה אומר: כותל שעל גבה תידון משום מחיצה. אמר רבי יהודה: מעשה באמה של אבל שהיו ממלאין ממנה על פי זקנים בשבת. אמרו לו: מפני שלא היה בה כשיעור. גמרא. תנו רבנן: עשו לה בכניסה ולא עשו לה ביציאה, עשו לה ביציאה ולא עשו לה בכניסה - אין ממלאין הימנה בשבת, אלא אם כן עשו לה מחיצה עשרה טפחים ביציאה ובכניסה. רבי יהודה אומר: כותל שעל גבה תידון משום מחיצה. אמר רבי יהודה: מעשה באמת המים שהיתה באה מאבל לצפורי, והיו ממלאין הימנה בשבת על פי הזקנים. אמרו לו: משם ראיה? מפני שלא היתה עמוקה עשרה טפחים ורוחבה ארבעה. תניא אידך: אמת המים העוברת בין החלונות, פחות משלשה - משלשל דלי וממלא, שלשה - אין משלשל דלי וממלא. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פחות מארבעה - משלשל דלי וממלא. ארבעה - אין משלשל דלי וממלא. במאי עסקינן? אילימא באמת המים גופה, ואלא הא דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: אין כרמלית פחותה מארבעה - לימא כתנאי אמרה לשמעתי - אלא באגפיה, ולהחליף - והא כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מקום שאין בו ארבעה על ארבעה - מותר לבני רשות היחיד ולבני רשות הרבים לכתף עליו, ובלבד שלא יחליפו - התם רשויות דאורייתא,

דף פז.ב

הכא רשויות דרבנן. והא רבי יוחנן ברשויות דרבנן נמי אמר, (דתניא) (מסורת הש"ס: [דתנן]:) כותל שבין שתי חצירות גבוה עשרה טפחים ורוחב ארבעה - מערבין שנים ואין מערבין אחד. היו בראשו פירות - אלו עולין מכאן ואוכלין, ואלו עולין מכאן ואוכלין. נפרץ הכותל, עד עשר אמות - מערבין שנים, ואם רצו מערבין אחד, מפני שהוא כפתח. יותר מכאן - מערבין אחד ואין מערבין שנים. והוינן בה: אין בו ארבעה מאי? - אמר רב: אויר שתי רשויות שולטת בו, ולא יזיז בו מלא נימא. ורבי יוחנן אמר: אלו מעלין מכאן ואוכלין, ואלו מעלין מכאן ואוכלין. ואזדא רבי יוחנן לטעמיה, דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מקום שאין בו ארבעה על ארבעה - מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו, ובלבד שלא יחליפו - ההיא זעירי אמרה. - ולזעירי קשיא הא - זעירי מוקים לה באמת המים גופה. ורב דימי תנאי היא. - ותיהוי כי חורי כרמלית - אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרויהו: אין חורין לכרמלית. רב אשי אמר: אפילו תימא יש חורין לכרמלית - הני מילי בסמוכה, הכא - במופלגת. רבינא אמר: כגון דעביד לה ניפקי אפומה. ואזדו רבנן לטעמייהו, ורבן שמעון בן גמליאל לטעמיה. משנה. גזוזטרא שהיא למעלה מן המים - אין ממלאין הימנה בשבת, אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים, בין מלמעלה בין מלמטה. וכן שתי גזוזטראות זו למעלה מזו, עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה - שתיהן אסורות, עד שיערבו. גמרא. מתניתין דלא כחנניא בן עקביא. דתניא, חנניא בן עקביא אומר: גזוזטרא שיש בה ארבע על ארבע אמות - חוקק בה ארבעה על ארבעה וממלא. אמר רבי יוחנן: משום רבי יוסי בן זימרא לא התיר רבי חנניא בן עקביא אלא בימה של טבריא, הואיל ויש לה אוגנים, ועיירות וקרפיפות מקיפות אותה. אבל בשאר מימות לא. תנו רבנן: שלשה דברים התיר רבי חנניא בן עקביא לאנשי טבריא: ממלאין מים מגזוזטרא בשבת, וטומנין בעצה, ומסתפגין באלונטית. ממלאין מים מגזוזטרא בשבת - הא דאמרן. וטומנין בעצה מאי היא? דתניא: השכים להביא פסולת, אם בשביל שיש עליו טל - הרי הוא בכי יתן, ואם בשביל שלא יבטל ממלאכתו - אינו בכי יתן. וסתם

דף פח.א

אנשי טבריא כמי שלא יבטל ממלאכתו דמי. ומסתפגין באלונטית מאי היא? דתניא: מסתפג אדם באלונטית ומניחה בחלון, ולא ימסרנה לאוליירין מפני שחשודין על אותו דבר. רבי שמעון אומר: אף מביאה בידו לתוך ביתו. אמר רבה בר רב הונא: לא שנו אלא למלאות, אבל לשפוך - אסור. מתקיף לה רב שיזבי: וכי מה בין זה לעוקה? - הני תיימי, והני לא תיימי. איכא דאמרי, אמר רבה בר רב הונא: לא תימא למלאות הוא דשרי, לשפוך אסור. אלא, לשפוך נמי שרי. אמר רב שיזבי: פשיטא היינו עוקה - מהו דתימא: הני תיימי, והני לא תיימי קא משמע לן. וכן שתי גזוזטראות זו וכו'. אמר רב הונא אמר רב: לא שנו אלא בסמוכה, אבל במופלגת - עליונה מותרת. ורב לטעמיה, דאמר רב: אין אדם אוסר על חבירו דרך אויר. אמר רבה אמר רבי חייה, ורב יוסף אמר רבי אושעיא:

יש גזל בשבת, וחורבה מחזיר לבעלים. הא גופא קשיא אמרת יש גזל בשבת אלמא: קניא. וחורבה מחזיר לבעלים - אלמא: לא קניא - הכי קאמר: יש דין גזל בשבת. כיצד - דחורבה מחזיר לבעלים. אמר רבה: ומותבינן אשמעתין: וכן שתי גזוזטראות זו למעלה מזו וכו'. ואי אמרת יש דין גזל בשבת, אמאי אסורות? - אמר רב ששת: הכא במאי עסקינן - כגון שעשו מחיצה בשותפות. - אי הכי, כי עשו לתחתונה נמי - כיון דעשו לתחתונה - גלוי גלי דעתה דאנא בהדך לא ניחא לי. משנה. חצר שהיא פחותה מארבע אמות, אין שופכין בתוכה מים בשבת אלא אם כן עשו לה עוקה מחזקת סאתים מן הנקב ולמטה. בין מבחוץ בין מבפנים, אלא שמבחוץ צריך לקמור, מבפנים אין צריך לקמור. רבי אליעזר בן יעקב אומר: ביב שהוא קמור ארבע אמות ברשות הרבים - שופכים לתוכו מים בשבת. וחכמים אומרים: אפילו גג או חצר מאה אמה לא ישפוך על פי הביב, אבל שופך הוא לגג, והמים יורדין לביב. החצר והאכסדרה מצטרפין לארבע אמות. וכן שתי דיוטאות זו כנגד זו, מקצתן עשו עוקה ומקצתן לא עשו עוקה, את שעשו עוקה - מותרין, את שלא עשו עוקה - אסורין. גמרא. מאי טעמא? אמר רבה מפני שאדם עשוי להסתפק סאתים מים בכל יום, בארבע אמות - אדם רוצה לזלפן,

דף פחב

פחות מארבע - שופכן. אי דעביד עוקה - שרי, אי לא - אסור. רבי זירא אמר: ארבע אמות - תיימי, פחות מארבע אמות - לא תיימי. מאי בינייהו? - אמר אביי: אריך וקטין איכא בינייהו. תנן: חצר ואכסדרה מצטרפין לארבע אמות. בשלמא לרבי זירא - ניחא, אלא לרבה קשיא - תרגמא רבי זירא אליבא דרבה: באכסדרה מהלכת על פני כל החצר כולה. תא שמע: חצר שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות - אין שופכין לתוכה מים בשבת. בשלמא לרבה - ניחא, אלא לרבי זירא קשיא - אמר לך רבי זירא: הא מני - רבנן היא, ומתניתין רבי אליעזר בן יעקב היא. ומאי דוחקיה דרבי זירא לאוקמה למתניתין כרבי אליעזר בן יעקב? - אמר רבא: מתניתין קשיתיה מאי איריא דתני חצר שהיא פחותה, ליתני חצר שאין בה ארבע אמות על ארבע אמות אלא לאו - שמע מינה דרבי אליעזר בן יעקב היא, שמע מינה. - והא מדסיפא רבי אליעזר בן יעקב, רישא לאו רבי אליעזר בן יעקב - כולה רבי אליעזר בן יעקב היא, וחסורי מיחסרא והכי קתני: חצר שהיא פחותה מארבע אמות - אין שופכין לתוכה מים בשבת, הא ארבע אמות - שופכין, שרבי אליעזר בן יעקב אומר: ביב הקמור ארבע אמות ברשות הרבים שופכין לתוכו מים בשבת. רבי אליעזר בן יעקב אומר: ביב הקמור. מתניתין דלא כחנניא. דתניא, חנניא אומר: אפילו גג מאה אמה - לא ישפוך, לפי שאין הגג עשוי לבלוע אלא לקלח, תנא: במה דברים אמורים - בימות החמה, אבל בימות הגשמים - שופך ושונה - ואינו נמנע. מאי טעמא? - אמר רבא: אדם רוצה שיבלעו מים במקומן. אמר ליה אביי: והרי שופכין, דאדם רוצה שיבלעו, וקתני לא ישפוך אמר ליה: התם למאי ניחוש לה? אי משום קלקול חצירו - הא מיקלקלא וקיימא, ואי משום גזירה שמא יאמרו צנורו של פלוני מקלח מים - סתם צנורות מקלחים הם. אמר רב נחמן: בימות הגשמים, עוקה

מחזיק סאתים - נותנין לו סאתים, מחזיק סאה - נותנין לו סאה. בימות החמה, מחזיק סאתים - נותנין לו סאתים, סאה - אין נותנין לו כל עיקר. בימות החמה נמי, מחזיק סאה ניתב ליה סאה - גזירה דלמא אתי ליתן ליה סאתים. - אי הכי, בימות הגשמים נמי ליגזור - התם מאי ניחוש לה? אי משום קילקול - הא מיקלקלא וקיימא, אי משום גזירה שמא יאמרו צנורו של פלוני מקלח מים - סתם צנורות מקלחין הן. אמר אביי: הילכך, אפילו כור ואפילו כוריים. וכן שתי דיוטאות זו כנגד זו. אמר רבא: אפילו עירבו. אמר (ליה) אביי: מאי טעמא? אילימא משום נפישא דמיא - והתניא: אחת לי עוקה ואחת לי גיסטרא בריכה ועריבה, אף על פי שנתמלאו מים מערב שבת - שופכין לתוכן מים בשבת - אלא, אי איתמר הכי איתמר: אמר רבא

דף פט.א

לא שנו אלא שלא עירבו, אבל עירבו - מותרין. וכי לא עירבו מאי טעמא לא? אמר רב אשי: גזירה דילמא אתי לאפוקי ממאני דבתים להתם. הדרן עלך כיצד משתתפין. משנה. כל גגות העיר רשות אחת, ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל אחד ואחד רשות בפני עצמו. רבי שמעון אומר: אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות - רשות אחת הן לכלים ששבתו לתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית. גמרא. יתיב אביי בר אבין ורבי חנינא בר אבין, ויתיב אביי גבייהו, ויתבי וקאמרי: בשלמא רבנן סברי: כשם שדירין חלוקין למטה כך דירין חלוקין למעלה. אלא רבי מאיר מאי קסבר? אי קסבר כשם שדירין חלוקין למטה כך דירין חלוקין למעלה - אמאי רשות אחת הן? ואי קסבר אין חלוקין, דכל למעלה מעשרה רשות אחת היא - אפילו גג גבוה עשרה ונמוך עשרה נמי - אמר להו אביי: לא שמיע לכו הא דאמר רב יצחק בר אבדימי, אומר היה רבי מאיר: כל מקום שאתה מוצא שתי רשויות והן רשות אחת, כגון עמוד ברשות היחיד גבוה עשרה ורחב ארבעה - אסור לכתף עליו, גזירה משום תל ברשות הרבים. הכי נמי - גזירה משום תל ברשות הרבים. סבור מינה: אפילו מכתשת ואפילו גיגית. אמר להו אביי, הכי אמר מר: לא אמר רבי מאיר אלא עמוד ואמת הריחים, הואיל ואדם קובע להן מקום. - והרי כותל שבין שתי חצירות דקבוע, ואמר רב יהודה: כשתימצי לומר לדברי רבי מאיר: גגין רשות לעצמן, חצירות רשות לעצמן, קרפיפות רשות לעצמן. מאי לאו - דשרי לטלטולי דרך כותל - אמר רב הונא בר יהודה אמר רב ששת: לא, להכניס ולהוציא דרך פתחים. וחכמים אומרים כל אחד ואחד רשות בפני עצמו. איתמר, רב אמר: אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות, ושמואל אמר: מותר לטלטל בכולו. במחיצות הניכרות - דכולי עלמא לא פליגי. כי פליגי - במחיצות שאינן ניכרות. רב אמר: אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות, לא אמר גוד אסיק מחיצתא, ושמואל אמר: מותר לטלטל בכולו, דאמר גוד אסיק מחיצתא. תנן, וחכמים אומרים: כל אחד ואחד

דף פט.ב

רשות לעצמו, בשלמא לשמואל - ניחא, אלא לרב קשיא - אמרי בי רב משמיה דרב:

שלא יטלטל שתי אמות בגג זה ושתי אמות בגג זה. והא אמר רבי אלעזר: כי הוינן בבבל הוה אמרינן: בי רב משמיה דרב אמרו: אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות, והני דבי שמואל תנו: אין להן אלא גגן. מאי אין להן אלא גגן - לאו דשרו לטלטולי בכוליה? - ומי אלימא ממתניתין, דאוקימנא שלא יטלטל שתי אמות בגג זה ושתי אמות בגג זה - הכי נמי: שתי אמות בגג זה ושתי אמות בגג זה. אמר רב יוסף: לא שמיע לי הא שמעתא. אמר ליה אביי: את אמרת ניהלן, ואהא אמרת ניהלן: גג גדול הסמוך לקטן - הגדול מותר והקטן אסור. ואמרת לן עלה, אמר רב יהודה אמר שמואל: לא שנו אלא שיש דיורין על זה ודיורין על זה, דהויא לה הא דקטן מחיצה נדרסת. אבל אין דיורין על זה ועל זה - שניהן מותרין. - אמר ליה: אנא הכי אמרי לכו: לא שנו אלא שיש מחיצה על זה ומחיצה על זה, דגדול מישתרי בגיפופי, וקטן נפרץ במלואו. אבל אין מחיצה לא על זה ולא על זה - שניהן אסורין. - והא דיורין אמרת לן - אי אמרי לכו דיורין - הכי אמרי לכו: לא שנו אלא שיש מחיצה ראויה לדירה על זה ומחיצה ראויה לדירה על זה, דגדול מישתרי בגיפופי וקטן נפרץ במלואו. אבל יש מחיצה ראויה לדירה על הגדול, ואין ראויה לדירה על הקטן - אפילו קטן שרי לבני גדול. מאי טעמא - כיון דלא עבוד מחיצה - סלוקי סליקו נפשיהו מהכא. כהא דאמר רב נחמן: עשה סולם קבוע לגגו - הותר בכל הגגין כולן. אמר אביי: בנה עלייה על גבי ביתו ועשה לפניה דקה ארבע - הותר בכל הגגין כולן. אמר רבא: פעמים שהדקה לאיסור. היכי דמי - דעבידא להדי תרביצא דביתיה, דאמר

דף צא

לנטורי תרביצא הוא דעבידא. בעי רמי בר חמא: שתי אמות בגג ושתי אמות בעמוד מהו? אמר רבה: מאי קא מיבעיא ליה? כרמלית ורשות היחיד קא מיבעיא ליה? - ורמי בר חמא אגב חורפיה לא עיין בה, אלא הכי קמיבעיא ליה: שתי אמות בגג, ושתי אמות באכסדרה מהו? מי אמרינן: כיון דלא האי חזי לדירה, ולא האי חזי לדירה - חדא רשותא היא. או דילמא: כיון דמגג לגג אסיר, מגג לאכסדרה נמי אסיר? בעי רב ביבי בר אביי: שתי אמות בגג ושתי אמות בחורבה מהו? אמר רב כהנא: לאו היינו דרמי בר חמא? - אמר רב ביבי בר אביי: וכי מאחר אתאי ונצאי? אכסדרה - לא חזיא לדירה, וחורבה - חזיא לדירה. וכי מאחר דחזיא לדירה, מאי קמיבעיא ליה? - אם תימצי לומר קאמר אם תימצי לומר אכסדרה לא חזיא לדירה - חורבה חזיא לדירה, או דילמא השתא מיהא לית בה דיורין? תיקו. גגין השוין לרבי מאיר, וגג יחידי לרבנן. רב אמר: מותר לטלטל בכולו, ושמואל אמר: אין מטלטלין בו אלא בארבע. רב אמר: מותר לטלטל בכולו, קשיא דרב אדרב - התם - לא מינכרא מחיצתא, הכא מינכרא מחיצתא. ושמואל אמר: אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות, קשיא דשמואל אדשמואל - התם לא הוי יותר מבית סאתים, הכא - הוי יותר מבית סאתים. והני מחיצות למטה עבידן, למעלה לא עבידן, והוה כקרפף יתר מבית סאתים שלא הוקף לדירה, וכל קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה - אין מטלטלין בו אלא בארבע. איתמר ספינה, רב

אמר: מותר לטלטל בכולה, ושמואל אמר: אין מטלטלין בה אלא בארבע. רב אמר: מותר לטלטל בכולה,

דף צ.ב

דהא איכא מחיצתא. ושמואל אמר: אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות - מחיצות להבריח מים עשויות. אמר ליה רב חייה בר יוסף לשמואל: הילכתא כוותך או הילכתא כרבי? - אמר ליה: הילכתא כרב. אמר רב גידל אמר רב חייה בר יוסף: ומודה רב שאם כפאה על פיה - שאין מטלטלין בה אלא בארבע אמות. כפאה למאי? אילימא לדור תחתיה - מאי שנא מגג יחידי? אלא שכפאה לזופתה. רב אשי מתני לה אספינה, ורב אחא בריה דרבא מתני לה אאכסדרא. דאיתמר, אכסדרה בבקעה, רב אמר: מותר לטלטל בכולה, ושמואל אמר: אין מטלטלין בה אלא בארבע. רב אמר: מותר לטלטל בכולה, אמרינן: פי תקרה יורד וסותם. ושמואל אמר: אין מטלטלין בה אלא בארבע, לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם. ורב אליבא דרבי מאיר, ליטלטלי מגג לחצר - גזירה משום דרב יצחק בר אבדימי. ושמואל אליבא דרבנן, ניטלטל מגג לקרפף - אמר רבא בר עולא: גזירה שמא יפחת הגג. - אי הכי, מקרפף לקרפף נמי לא יטלטל, דילמא מיפחית ואתי לטלטולי - התם, אי מיפחית - מינכרא ליה מילתא, הכא אי מיפחית - לא מינכרא מילתא. אמר רב יהודה: כשתמצא לומר, לדברי רבי מאיר: גגין רשות לעצמן, חצירות רשות לעצמן,

דף צ.א

קרפיפות רשות לעצמן. לדברי חכמים: גגין וחצירות רשות אחת, קרפיפות רשות אחת הן. לדברי רבי שמעון: כולן רשות אחת הן. תניא כוותיה דרב, תניא כוותיה דרב יהודה. תניא כוותיה דרב: כל גגות העיר רשות אחת הן, ואסור להעלות ולהוריד מן הגגין לחצר ומן החצר לגגין, וכלים ששבתו בחצר - מותר לטלטלן בחצר. בגגין - מותר לטלטלן בגגין, ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: כל אחד ואחד רשות לעצמו, ואין מטלטלין בו אלא בארבע. תניא כוותיה דרב יהודה אמר רבי: כשהיינו לומדים תורה אצל רבי שמעון בתקוע היינו מעלין שמן ואלונטית מגג לגג, ומגג לחצר, ומחצר לחצר, ומחצר לקרפף, ומקרפף לקרפף אחר, עד שהיינו מגיעין אצל המעיין שהיינו רוחצין בו. אמר רבי יהודה מעשה בשעת הסכנה והיינו מעלין ספר תורה מחצר לגג ומגג לחצר ומחצר לקרפף לקרות בו. אמרו לו: אין שעת הסכנה ראיה. רבי שמעון אומר אחד גגין וכו'. אמר רב: הלכה כרבי שמעון, והוא שלא עירבו. אבל עירבו - לא, דגזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר. ושמואל אמר: בין עירבו בין שלא עירבו. וכן אמר רבי יוחנן: מי לחשך בין עירבו ובין שלא עירבו? מתקיף לה רב חסדא: לשמואל ולרבי יוחנן, יאמרו: שני כלים בחצר אחת, זה מותר וזה אסור - רבי שמעון לטעמיה דלא גזר. דתנן, אמר רבי שמעון: למה הדבר דומה - לשלש חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים, ועירבו שתי החיצונות עם האמצעית. היא מותרת עמהן והן מותרות עמה, ושתי החיצונות אסורין

זו עם זו. ולא גזר דילמא אתי לאפוקי מאני דהא חצר להא חצר - הכי נמי לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר. מתיב רב ששת, רבי שמעון אומר: אחד גגות אחד חצירות ואחד קרפיפות - רשות אחת הן לכלים ששבתו בתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית. אי אמרת בשלמא דעירבו - היינו דמשכחת לה מאני דבתים בחצר. אלא אי אמרת בשלא עירבו - היכי משכחת לה מאני דבתים בחצר? הוא מוטיב לה והוא מפרק לה: בכומתא וסודרא.

דף צא.ב

תא שמע: אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו, כל שגבוה עשרה טפחים - למרפסת, פחות מכאן - לחצר. במה דברים אמורים - שהיו אלו של רבים ואלו של רבים, ועירבו אלו לעצמן ואלו לעצמן, או של יחידים שאין צריכין לערב. אבל היו של רבים, ושכחו ולא עירבו - גג וחצר ואכסדרה ומרפסת כולן רשות אחת הן. טעמא - דלא עירבו, הא עירבו - לא - הא מני - רבנן היא. - דיקא נמי, דלא קתני קרפף ומבוי, שמע מינה. תא שמע: חמש חצירות הפתוחות זו לזו ופתוחות למבוי, ושכחו כולם ולא עירבו - אסור להכניס ולהוציא מחצר למבוי, ומן המבוי לחצר. וכלים ששבתו בחצר - מותר לטלטלן בחצר, ובמבוי אסור. ורבי שמעון מתיר, שהיה רבי שמעון אומר: כל זמן שהן של רבים ושכחו ולא עירבו, גג וחצר ואכסדרה ומרפסת וקרפף ומבוי - כולן רשות אחת הן. טעמא - דלא עירבו, הא עירבו - לא - מאי לא עירבו. - לא עירבו חצירות בהדי הדדי, הא חצר ובתים - עירבו. - והא לא עירבו קתני - מאי לא עירבו - לא נשתתפו. ואיבעית אימא: רבי שמעון לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי לא שנא עירבו ולא שנא לא עירבו, אלא לדידכו - אודו לי מיהת דהיכא דלא עירבו רשות אחת היא. ואמרו ליה רבנן: לא, שתי רשויות הן. אמר מר: ובמבוי אסור. לימא מסייע ליה לרבי זירא אמר רב, דאמר רבי זירא אמר רב: מבוי שלא נשתתפו בו - אין מטלטלין אלא בארבע אמות - אימא ולמבוי אסור. - היינו רישא - משנה יתירה איצטריכא ליה, מהו דתימא: כי פליגי רבנן עליה דרבי שמעון - הני מילי היכא דעירבו, אבל היכא דלא עירבו - מודו ליה, קא משמע לן. אמר ליה - רבינא לרב אשי:

דף צב.א

מי אמר רבי יוחנן הכי? והא אמר רבי יוחנן: הלכה כסתם משנה. ותנן: כותל שבין שתי חצירות, גבוה עשרה ורוחב ארבעה - מערבין שנים ואין מערבין אחד. היו בראשו פירות - אלו עולין מכאן ואוכלים, ואלו עולין מכאן ואוכלים, ובלבד שלא יורידו למטה - מאי למטה - למטה לבתים. והא תני רבי חייה: ובלבד שלא יהא זה עומד במקומו ואוכל, וזה עומד במקומו ואוכל - אמר ליה: וכי רבי לא שנאה, רבי חייה מנין לו? אתמר, שתי חצירות וחורבה אחת ביניהם, אחת עירבה ואחת לא עירבה. אמר רב הונא: נותנין אותה לזו שלא עירבה, אבל לשעירבה - לא, דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחורבה. וחייא בר רב אמר: אף לשעירבה, ושתייהן אסורות. ואם תאמר שתיהן מותרות, מפני מה אין נותנין חצר שלא עירבה לחצר שעירבה - התם כיון דמנטרי מאני דבתים

בחצר אתי לאפוקי, הכא בחורבה כיון דלא מנטרי מאני דחצר בחורבה - לא אתי לאפוקי. איכא דאמרי, חייא בר רב אמר: אף לשעירבה, ושתייהן מותרות. ואם תאמר שתייהן אסורות - לפי שאין נותנים חצר שלא עירבה לחצר שעירבה. התם כיון דמנטרי מאני דבתים בחצר לא שרו בהו רבנן, דאתי לאפוקי, אבל בחורבה - לא מנטרי. משנה. גג גדול סמוך לקטן - הגדול מותר והקטן אסור. חצר גדולה שנפרצה לקטנה - גדולה מותרת וקטנה אסורה, מפני שהיא כפתחה של גדולה. גמרא. למה ליה למיתני תרתוי? - לרב קתני גג דומיא דחצר מה חצר מנכרא מחיצתא - אף גג נמי מנכרא מחיצתא. ולשמואל גג דומיא דחצר מה חצר דקא דרסי לה רבים - אף גג נמי דקא דרסי ליה רבים. יתיב רבה ורבי זירא ורבה בר רב חנן, ויתיב אביי גביהו, ויתיב וקאמרי: שמע מינה ממתניתין: דיורי גדולה בקטנה, ואין דיורי קטנה בגדולה. כיצד? גפנים בגדולה - אסור לזרוע את הקטנה, ואם זרע - זרעין אסורין,

דף צבב

גפנים מותרין. גפנים בקטנה - מותר לזרוע את הגדולה. אשה בגדולה וגט בקטנה - מתגרשת. אשה בקטנה וגט בגדולה - אינה מתגרשת. צבור בגדולה ושליח צבור בקטנה - יוצאין ידי חובתן. ציבור בקטנה ושליח צבור בגדולה - אין יוצאין ידי חובתן. תשעה בגדולה ויחיד בקטנה - מצטרפין, תשעה בקטנה ואחד בגדולה - אין מצטרפין. צואה בגדולה - אסור לקרות קריאת שמע בקטנה, צואה בקטנה - מותר לקרות קריאת שמע בגדולה. אמר להו אביי: אם כן מצינו מחיצה לאיסור, שאילמלי אין מחיצה - מרחיק ארבע אמות וזרוע. ואילו השתא אסורה - אמר ליה רבי זירא לאביי: ולא מצינו מחיצה לאיסור? והא תנן: חצר גדולה שנפרצה לקטנה - גדולה מותרת וקטנה אסורה, מפני שהיא כפתחה של גדולה. ואילו השוה את גיפופיה - גדולה נמי אסורה - אמר ליה: התם סילוק מחיצות הוא. - אמר ליה רבא לאביי: ולא מצינו מחיצה לאיסור? והא אתמר:

דף צגא

סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין - כשירה, ואילו השוה פצימיה - פסולה - אמר ליה אביי: לדידי - כשירה, לדידך - סילוק מחיצות היא. אמר ליה רבה בר רב חנן לאביי: ולא מצינו מחיצה לאיסור? והתניא: בית שחציו מקורה וחציו אינו מקורה, גפנים כאן - מותר לזרוע כאן. ואילו השוה את קרויו - אסור - אמר ליה: התם סילוק מחיצות הוא. שלח ליה רבא לאביי ביד רב שמעיה בר זעירא: ולא מצינו מחיצה לאיסור? והתניא: יש במחיצות הכרם להקל ולהחמיר כיצד? כרם הנטוע עד עיקר מחיצה - זרוע מעיקר מחיצה ואילך, שאילו אין שם מחיצה מרחיק ארבע אמות וזרוע, וזה הוא מחיצות הכרם להקל. ולהחמיר כיצד? היה משוך מן הכותל אחת עשרה אמה - לא יביא זרע לשם, שאילמלי אין מחיצה - מרחיק ארבע אמות וזרוע, וזוהי מחיצות הכרם להחמיר - אמר ליה: וליטעמך, אותבן ממתניתין, דתנן: קרחת הכרם, בית שמאי אומרים: עשרים וארבע אמות, ובית הלל אומרים: שש עשרה אמה. מחול הכרם: בית שמאי אומרים:

שש עשרה אמה, ובית הלל אומרים: שתיים עשרה אמה. ואיזו היא קרחת הכרם - כרם שחרב אמצעיתו. אם אין שם שש עשרה אמה - לא יביא זרע לשם, היו שם שש עשרה אמה - נותן לו כדי עבודתו, וזורע את המותר. אי זו היא מחול הכרם - בין הכרם לגדר. שאם אין שם שתיים עשרה אמה - לא יביא זרע לשם, היו שם שתיים עשרה אמה - נותן לו כדי עבודתו וזורע את המותר. אלא התם לאו היינו טעמא - דכל ארבע אמות לגבי כרם - עבודת הכרם, לגבי גדר - כיון דלא מזדרען - אפקורי מפקר להו. דביני ביני, אי איכא ארבע - חשיבן, ואי לא - לא חשיבן. אמר רב יהודה: שלשה קרפיפות זה בצד זה, ושנים החיצונים מגופפים והאמצעי אינו מגופף, ויחיד בזה ויחיד בזה - נעשה כשיירא ונותנין להן כל צורכן ודאי. אמצעי מגופף ושנים החיצונים אינן מגופפין, ויחיד בזה ויחיד זה [ויחיד בזה] - אין נותנין להם אלא בית שש, איבעיא להו: אחד בזה ואחד בזה ושנים באמצעי מהו? - אי להכא נפקי - תלתא הוו, ואי להכא נפקי - תלתא הוו. או דילמא: חד להכא נפיק, וחד להכא נפיק. ואם תימצי לומר: חד להכא נפיק וחד להכא נפיק שנים בזה ושנים בזה, ואחד באמצעי מהו? הכא ודאי, אי להכא נפיק - תלתא הוו, ואי להכא נפיק - תלתא הוו, או דילמא: אימר להכא נפיק, ואימר להכא נפיק? - והלכתא: בעיין לקולא. אמר רב חסדא:

דף צגב

גידוד חמשה ומחיצה חמשה - אין מצטרפין, עד שיהא או כולו בגידוד או כולו במחיצה. מיתבי: שתי חצירות זו למעלה מזו, ועליונה גבוהה מן התחתונה עשרה טפחים, או שיש בה גידוד חמשה ומחיצה חמשה - מערבין שנים ואין מערבין אחד. פחות מכאן - מערבין אחד ואין מערבין שנים (מסורת הש"ס: [רבא]) מודה רב חסדא בתחתונה, הואיל ורואה פני עשרה. - אי הכי, תחתונה תערב שנים ולא תערב אחד, עליונה לא תערב לא אחד ולא שנים - אמר רבה בר עולא: כגון שהיתה עליונה מגופפת עד עשר אמות. - אי הכי אימא סיפא: פחות מכאן - מערבין אחד ואין מערבין שנים. אי בעיא - חד תערב, אי בעיא - תרי תערב - אמר רבה בריה דרבא כגון שנפרצה התחתונה במלואה לעליונה. - אי הכי, תחתונה - חד תערב תרי לא תערב. עליונה, אי בעיא - תרי תערב, אי בעיא - חד תערב - אין הכי נמי. וכי קתני פחות מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים - אתחתונה. דרש מרימר: גידוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפין. אשכחיה רבינא לרב אחא בריה דרבא, אמר ליה: תני מר מידי במחיצה? - אמר ליה: לא. והלכתא: גידוד חמשה ומחיצה חמשה - מצטרפין. בעי רב הושעיא: דיוורין הבאין בשבת מהו שיאסרו? - אמר רב חסדא: תא שמע, חצר גדולה שנפרצה לקטנה - הגדולה מותרת והקטנה אסורה, מפני שהיא כפתחה של גדולה. - אמר רבה: אימר מבעוד יום נפרצה. אמר ליה אביי: לא תימא מר אימר, אלא ודאי מבעוד יום נפרצה. דהא מר הוא דאמר: בעי מיניה מרב הונא, ובעי מיניה מרב יהודה: עירב דרך הפתח ונסתם הפתח, עירב דרך חלון ונסתם החלון מהו? ואמר ליה: שבת, כיון שהותרה - הותרה. אתמר, כותל שבין שתי חצירות שנפל, רב אמר: אין מטלטלין בו אלא בארבע

אמות, ושמואל אמר:

דף צ.ד.א

- זה מטלטל עד עיקר מחיצה, וזה מטלטל עד עיקר מחיצה. והא דרב לאו בפירוש אתמר, אלא מכללא אתמר. דרב ושמואל הוו יתבי בההוא חצר, נפל גודא דביני ביני. אמר להו שמואל: שקולו גלימא נגידו בה. אהדרינהו רב לאפיה. אמר להו שמואל: אי קפיד אבא - שקולו (הימניה) (מסורת הש"ס: [המייני']) וקטרו בה. ולשמואל למה לי הא? הא אמר: זה מטלטל עד עיקר מחיצה, וזה מטלטל עד עיקר מחיצה - שמואל עביד לצניעותא בעלמא. ורב, אי סבירא ליה דאסיר - לימא ליה - אתריה דשמואל הוה. - אי הכי, מאי טעמא אהדרינהו לאפיה? - דלא נימרו כשמואל סבירא ליה, (והדר ביה משמעתייה). משנה. חצר שנפרצה לרשות הרבים, המכניס מתוכה לרשות היחיד או מרשות היחיד לתוכה - חייב, דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: מתוכה לרשות הרבים או מרשות הרבים לתוכה - פטור, מפני שהיא ככרמלית. גמרא. ורבי אליעזר, משום דנפרצה לרשות הרבים הויה לה רשות הרבים? - אין, רבי אליעזר לטעמיה. דתניא, רבי יהודה אומר משום רבי אליעזר: רבים שבררו דרך לעצמן - מה שבררו ברו. - איני? והאמר רב גידל אמר רב: והוא שאבדה להן דרך באותו שדה. וכי תימא: הכא נמי כגון שאבדה לה דרך באותה חצר - והאמר רבי חנינא: עד מקום מחיצה מחלוקת - אימא: על מקום מחיצה מחלוקת. ואיבעית אימא: בצידי רשות הרבים קמיפלגי דרבי אליעזר סבר: צידי רשות הרבים - כרשות הרבים דמו, ורבנן סברי: צידי רשות הרבים - לאו כרשות הרבים דמו. וליפלוג בצידי רשות הרבים בעלמא - אי איפליגו בצידי רשות הרבים בעלמא - הוה אמרינן: כי פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר - הני מילי היכא דאיכא חיפופי, אבל היכא דליכא חיפופי - אימא מודו ליה, קא משמע לן. - והא מתוכה קאמר - אידי דאמור רבנן מתוכה אמר איהו נמי מתוכה. ורבנן, אמר רבי אליעזר צידי רשות הרבים, ומהדרו ליה אינהו מתוכה? - הכי קאמרי ליה רבנן לרבי אליעזר: מי לא קא מודית לן היכא דטילטל מתוכה לרשות הרבים, ומרשות הרבים לתוכה דפטור - מפני שהיא כרמלית, צידי נמי לא שנא. ורבי אליעזר - התם לא קא דרסי לה רבים, הכא - קא דרסי לה רבים. משנה. חצר שנפרצה לרשות הרבים משתי רוחותיה, וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו, וכן מבוי שנטלו קורותיו או לחיו - מותרים באותו שבת, ואסורים לעתיד לבא, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: אם מותרין לאותו שבת - מותרין לעתיד לבא, ואם אסורין לעתיד לבא - אסורין לאותו שבת. גמרא. במאי עסקינן? אילימא בעשר - מאי שנא מרוח אחת - דאמר פיתחא הוא, משתי רוחות נמי פיתחא הוא אלא ביתר מעשר - אי הכי אפילו מרוח אחת נמי - אמר רב: לעולם בעשר,

דף צ.ד.ב

וכגון שנפרצה בקרן זוית, דפיתחא בקרן זוית לא עבדי אינשי. וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו. מאי שנא מרוח אחת - דאמרינן פי תקרה יורד וסותם משתי רוחות נמי, לימא

פי תקרה יורד וסותם - אמרי דבי רב משמיה דרב: כגון שנפרץ בקרן זוית, וקירוי באלכסון, דליכא למימר פי תקרה יורד וסותם. ושמואל אמר: אפילו ביתר מעשר. - אי הכי, מרוח אחת נמי - משום בית. - ובית גופיה תקשי, מאי שנא מרוח אחת - דאמרינן פי תקרה יורד וסותם, משתי רוחות נמי נימא פי תקרה יורד וסותם ותו: מי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד וסותם? והא אתמר, אכסדרה בבקעה רב אמר: מותר לטלטל בכולה, ושמואל אמר: אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות - הא לא קשיא, כי לית ליה - בארבע, אבל בשלש - אית ליה. מכל מקום קשיא - כדאמרי בי רב משמיה דרב: כגון שנפרץ בקרן זוית וקירוי באלכסון, הכא נמי: כגון שנפרץ בקרן זוית, וקירוי בארבע. שמואל לא אמר כרב - אלכסון לא קתני. ורב לא אמר כשמואל: אם כן הויא ליה אכסדרה, ורב לטעמיה, דאמר: אכסדרה מותר לטלטל בכולה. דאיתמר, אכסדרה בבקעה, רב אמר: מותר לטלטל בכולה, ושמואל אמר: אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות. רב אמר: מותר לטלטל בכולה, אמרינן פי תקרה יורד וסותם ושמואל אמר: אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות, לא אמרינן פי תקרה יורד וסותם. בעשר כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי - ביתר מעשר. ואיכא דאמרי: ביתר - כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי - בעשר. והא דאמר רב יהודה:

דף צה.א

קורה ארבעה מתיר בחורבה. ורב נחמן אמר רבה בר אבונה: קורה ארבעה מתיר במים. מני? - להך לישנא דאמרת בעשר לא פליגי - בעשר, ודברי הכל. להך לישנא דאמרת בעשר פליגי - כרב. - לימא אביי ורבא בפלוגתא דרב ושמואל קמיפלגי דאיתמר: סיכך על גבי אכסדרה שיש לה פצימין - כשירה. אין לה פצימין אביי אמר: כשירה, ורבא אמר: פסולה. אביי אמר: כשירה, אמר: פי תקרה יורד וסותם. ורבא אמר: פסולה, לא אמר פי תקרה יורד וסותם. לימא אביי כרב, ורבא כשמואל - אליבא דשמואל כולי עלמא לא פליגי, כי פליגי - אליבא דרב. אביי - כרב. ורבא - עד כאן לא קאמר רב התם - אלא דהני מחיצות לאכסדרה עבידי. אבל הכא, דהני מחיצות לאו לסוכה עבידי - לא. רבי יוסי אומר אם מותרין. איבעיא להו: רבי יוסי לאסור או להתיר? - אמר רב ששת: לאסור. וכן אמר רבי יוחנן: לאסור. תניא נמי הכי, אמר רבי יוסי: כשם שאסורין לעתיד לבא כך אסורין לאותו שבת. איתמר, רב חייא בר יוסף אמר: הלכה כרבי יוסי, ושמואל אמר: הלכה כרבי יהודה. ומי אמר שמואל הכי? והתנן, אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים - בעירובי תחומין, אבל בעירובי חצירות - מערבין בין לדעת בין שלא לדעת, לפי שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין שלא בפניו. ואמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יהודה. ולא עוד אלא, כל מקום ששנה רבי יהודה בעירובין - הלכה כמותו. ואמר ליה רב חנא בגדתאה לרב יהודה: אמר שמואל אפילו במבוי שניטל קורתו או לחייו? ואמר ליה: בעירובין אמרתי לך, ולא במחיצות. - אמר רב ענן: לדידי מיפרשא לי מיניה דשמואל, כאן - שנפרצה לכרמלית, כאן - שנפרצה לרשות הרבים. משנה. הבונה עלייה על גבי שני בתים, וכן גשרים המפולשים - מטלטלין תחתיהן בשבת, דברי רבי יהודה.

וחכמים אוסרין. ועוד אמר רבי יהודה: מערבין למבוי המפולש, וחכמים אוסרין. גמרא. אמר רבה: לא תימא היינו טעמא דרבי יהודה משום דקא סבר שתי מחיצות דאורייתא, אלא משום דקסבר: פי תקרה יורד וסותם. איתיביה אביי: יתר על כן אמר רבי יהודה: מי שיש לו שני בתים משני צידי רשות הרבים - עושה לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן, ונושא ונותן באמצע. אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך אמר ליה: מההיא - אין, מהא - ליכא למשמע מינה. אמר רב אשי: מתניתין נמי דיקא, מדקתני ועוד אמר רבי יהודה מערבין במבוי המפולש וחכמים אוסרין. אי אמרת בשלמא משום דקא סבר פי תקרה יורד וסותם - היינו דקתני ועוד, אלא אי אמרת משום דקא סבר שתי מחיצות דאורייתא - מאי ועוד? - שמע מינה. הדרן עלך כל גגות. משנה. המוצא תפילין - מכניסן זוג זוג, רבן גמליאל אומר: שנים שנים. במה דברים אמורים - בישנות, אבל בחדשות - פטור. מצאן צבתים או כריכות - מחשיך עליהן ומביאן.

דף צה.ב

ובסכנה - מכסן והולך לו. רבי שמעון אומר: נותנן לחבירו, וחבירו לחבירו, עד שמגיע לחצר החיצונה. וכן בנו - נותנו לחבירו, וחבירו לחבירו, אפילו מאה. רבי יהודה אומר: נותן אדם חבית לחבירו, וחבירו לחבירו אפילו חוץ לתחום. אמרו לו: לא תהלך זו יותר מרגלי בעליה. גמרא. זוג אחד - אין, טפי - לא. לימא תנן סתמא דלא כרבי מאיר. דאי כרבי מאיר - האמר: לובש כל מה שיכול ללבוש, ועוטף כל מה שיכול לעטוף. דתנן: ולשם מוציא כל כלי תשמישו, ולובש כל מה שיכול ללבוש, ועוטף כל מה שיכול לעטוף - וההיא סתמא, ממאי דרבי מאיר היא - דקתני עלה: לובש ומוציא, ופושט ולובש ומוציא ופושט, אפילו כל היום כולו דברי רבי מאיר. - אמר רבא: אפילו תימא רבי מאיר. התם - דרך מלבושו - כחול שוויה רבנן, והכא דרך מלבושו - כחול שוויה רבנן. התם דבחול כמה דבעי לביש - לענין הצלה נמי שרו ליה רבנן. הכא דבחול נמי, זוג אחד - אין, טפי - לא, לענין הצלה נמי: זוג אחד - אין, טפי - לא. רבן גמליאל אומר שנים שנים. מאי קסבר? אי קסבר שבת זמן תפילין הוא - זוג אחד - אין, טפי לא. ואי קסבר שבת לאו זמן תפילין הוא. ומשום הצלה דרך מלבוש שרו ליה רבנן - אפילו טפי נמי - לעולם קסבר: שבת לאו זמן תפילין הוא, וכי שרו רבנן לענין הצלה - דרך מלבוש במקום תפילין. אי הכי, זוג אחד נמי - אין, טפי - לא - אמר רב שמואל בר רב יצחק: מקום יש בראש להניח בו שתי תפילין. - הניחא דראש, דיד מאי איכא למימר? כדרב הונא דאמר רב הונא: פעמים שאדם בא מן השדה וחבילתו על ראשו, ומסלקן מראשו וקושרן בזרועו. - אימר דאמר רב הונא שלא ינהג בהן דרך בזיון, ראוי מי אמר? - אלא כדאמר רב שמואל בר רב יצחק: מקום יש בראש שראוי להניח בו שתי תפילין. הכא נמי: מקום יש ביד שראוי להניח בו שתי תפילין. תנא דבי מנשה: (דברים ו') על ירך - זו קיבורת, בין עיניך - זו קדקד. היכא? אמרי דבי רבי ינאי: מקום שמוחו של תינוק רופס. לימא בדרב שמואל בר רב יצחק קמיפלגי דתנא קמא לית ליה דרב שמואל בר רב

יצחק, ורבן גמליאל אית ליה דרב שמואל בר רב יצחק - לא, דכולי עלמא אית להו דרב שמואל בר רב יצחק. והכא בשבת זמן תפילין קמיפלגי. דתנא קמא סבר: שבת זמן תפילין הוא, ורבן גמליאל סבר: שבת לאו זמן תפילין הוא. ואיבעית אימא: דכולי עלמא - שבת זמן תפילין הוא. והכא במצות צריכות כוונה קמיפלגי. תנא קמא סבר: לצאת בעי כוונה, ורבן גמליאל סבר: לא בעי כוונה.

דף צ.א

ואיבעית אימא: דכולי עלמא לצאת לא בעי כוונה. והכא, לעבור משום בל תסיף קמיפלגי. דתנא קמא סבר: לעבור משום בל תסיף - לא בעי כוונה, ורבן גמליאל סבר: לעבור משום בל תסיף - בעי כוונה. ואיבעית אימא: אי דסבירא לן דשבת זמן תפילין - דכולי עלמא לא לעבור בעי כוונה, ולא לצאת בעי כוונה. והכא בלעבור שלא בזמנו קמיפלגי. תנא קמא סבר: לא בעי כוונה, ורבן גמליאל סבר: לעבור שלא בזמנו - בעי כוונה. - אי הכי, לרבי מאיר זוג אחד נמי לא ועוד: הישן בשמיני בסוכה ילקה - אלא מחוורתא כדשנינן מעיקרא. ומאן שמעת ליה שבת זמן תפילין - רבי עקיבא. דתניא: (שמות י"ג) ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה - ימים ולא לילות. מימים ולא כל ימים, פרט לשבתות וימים טובים, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר: לא נאמר חוקה זו אלא לענין פסח בלבד. ואלא הא דתנן: הפסח והמילה מצות עשה, לימא דלא כרבי עקיבא דאי רבי עקיבא - כיון דמוקי לה בפסח, לאו נמי איכא, כדברי אבין אמר רבי אילעאי דאמר רבי אבין אמר רבי אילעאי: כל מקום שנאמר השמר פן ואל - אינו אלא בלא תעשה. - אפילו תימא רבי עקיבא: השמר דלאו - לאו, השמר דעשה - עשה. וסבר רבי עקיבא שבת זמן תפילין הוא? והתניא, רבי עקיבא אומר: יכול יניח אדם תפילין בשבתות וימים טובים - תלמוד לומר (שמות י"ג) והיה לך לאות על ירך - מי שצריכין אות, יצאו אלו שהן גופן אות אלא, האי תנא הוא: דתניא, הניעור בלילה, רצה - חולץ, רצה - מניח, דברי רבי נתן. יונתן הקיטוני אומר: אין מניחין תפילין בלילה. מדלילה לתנא קמא זמן תפילין - שבת נמי זמן תפילין. דילמא סבירא ליה: לילה זמן תפילין הוא, שבת - לאו זמן תפילין הוא. דהא שמעינן ליה לרבי עקיבא, דאמר: לילה זמן תפילין הוא, שבת לאו זמן תפילין הוא אלא האי תנא הוא, דתניא: מיכל בת כושי היתה מנחת תפילין ולא מיחו בה חכמים. ואשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בה חכמים. מדלא מיחו בה חכמים - אלמא קסברי: מצות עשה שלא הזמן גרמא היא. - ודילמא סבר לה

דף צ.ב

כרבי יוסי, דאמר: נשים סומכות רשות. דאי לא תימא הכי - אשתו של יונה היתה עולה לרגל ולא מיחו בה. מי איכא למאן דאמר רגל לאו מצות עשה שהזמן גרמא הוא? אלא: קסבר רשות, הכא נמי: רשות. אלא האי תנא היא, דתניא: המוצא תפילין מכניסן זוג זוג, אחד האיש ואחד האשה, אחד חדשות ואחד ישנות, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אוסר בחדשות ומתיר בישנות. ע"כ לא פליגי אלא בחדשות וישנות, אבל באשה - לא פליגי.

שמע מינה: מצות עשה שלא הזמן גרמא הוא, וכל מצות עשה שאין הזמן גרמא נשים חייבות. - ודילמא סבר לה כרבי יוסי, דאמר: נשים סומכות רשות? - לא סלקא דעתך, דלא רבי מאיר סבר לה כרבי יוסי, ולא רבי יהודה סבר לה כרבי יוסי. לא רבי מאיר סבר לה כרבי יוסי - דתנן: אין מעכבין את התינוקות מלתקוע. הא נשים - מעכבין. וסתם מתניתין רבי מאיר. ולא רבי יהודה סבר לה כרבי יוסי - דתניא: (ויקרא א') דבר אל בני ישראל וסמך - בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות. רבי יוסי ורבי שמעון אומרים: נשים סומכות רשות. וסתם סיפרא מני - רבי יהודה. אמר רבי אלעזר: המוצא תכלת בשוק, לשונות - פסולות, חוטין - כשרין. מאי שנא לשונות - דאמר: אדעתא דגלימא צבעינהו. חוטין נמי, נימא: אדעתא דגלימא טוינהו - בשזורים. שזורים נמי, נימא: אדעתא דשיפתא דגלימא עייפינהו - במופסקין, דכולי האי ודאי לא טרחי אינשי. - אמר רבא: וכי אדם טורח לעשות קמיע כמין תפילין? דתנן: במה דברים אמורים - בישנות, אבל בחדשות - פטור - אמר רבי זירא לאהבה בריה, פוק תני להו: המוצא תכלת בשוק, לשונות - פסולין, חוטין מופסקין - כשרין, לפי שאין אדם טורח. - אמר רבא: ומשום דתני לה אהבה בריה דרבי זירא כיפי תלא לה? והתנן: במה דברים אמורים - בישנות אבל בחדשות - פטור - אלא אמר רבא: טרח ולא טרח - תנאי היא, דתניא: המוצא תפילין - מכניסן זוג זוג, אחד האיש ואחד האשה,

דף צזא

אחד חדשות ואחד ישנות. דברי רבי מאיר. רבי יהודה אוסר בחדשות ומתיר בישנות. אלמא, מר סבר: טרח איניש, ומר סבר: לא טרח איניש. (שיצ"י עצב"י סימן). והשתא דתני אבוה דשמואל בר רב יצחק: אלו הן ישנות - כל שיש בהן רצועות ומקושרות, חדשות - יש בהן רצועות ולא מקושרות. דכולי עלמא לא טרח איניש. וליענבינהו מיענב - אמר רב חסדא, זאת אומרת: עניבה פסולה בתפילין. אביי אמר: רבי יהודה לטעמיה, דאמר: עניבה קשירה מעלייתא היא. טעמא דעניבה קשירה מעלייתא היא, הא לאו הכי - עניב להו? והאמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: קשר של תפילין הלכה למשה מסיני הוא. ואמר רב נחמן: ונוייהן לבר - דעניב להו כעין קשירה דידהו. אמר רב חסדא אמר רב: הלוקח תפילין ממי שאינו מומחה - בודק שתים של יד ואחת של ראש, או שתים של ראש ואחת של יד. מה נפשך אי מחד גברא קא זבין - לבדוק או שלש של יד או שלש של ראש. אי מתרי תלתא גברי זבין - כל חד וחד ליבעי בדיקה - לעולם מחד גברא זבין, ובעינן דמיתמחי בשל יד ובשל ראש. - איני? והא תני רבה בר שמואל: בתפילין בודק שלש של יד ושל ראש. מאי לאו או שלש של יד, או שלש של ראש? - לא, שלש, מהן של יד מהן של ראש. - והתני רב כהנא: בתפילין בודק שתים של יד ושל ראש - הא מני - רבי היא, דאמר: בתרי זימני הוי חזקה. - אי רבי, אימא סיפא: וכן בצבת השני, וכן בצבת השלישי. ואי רבי - שלישי מי אית ליה? - מודה רבי בצבתים, דמתרי תלתא גברי זבין. - אי הכי, אפילו רביעי נמי, ואפילו חמישי נמי - אין הכי נמי. והאי דקתני שלישי - לאפוקי מחזקיה, ולעולם אפילו רביעי וחמישי נמי.

מצאן צבתים או כריכות וכו'. מאי צבתים, ומאי כריכות? - אמר רב יהודה אמר רב: הן הן צבתים, הן הן כריכות. צבתים - זווי זווי, כריכות - דכריכן טובא. מחשיך עליהן ומביאן. ואמאי? לעיילינהו זוג זוג - אמר רב יצחק בריה דרב יהודה, לדידי מיפרשא ליה מיניה דאבא: כל שאילו מכניסן זוג זוג וכלות קודם שקיעת החמה - מכניסן זוג זוג, ואי לא - מחשיך עליהן ומביאן. ובסכנה מכסן והולך. והתניא: ובסכנה מוליכן פחות פחות מארבע אמות - אמר רב: לא קשיא הא - בסכנת נכרי, הא - בסכנת לסטים.

דף צזב

- אמר ליה אביי: במאי אוקימתא למתניתין - בסכנת נכרי, אימא סיפא רבי שמעון אומר: נותנן לחבירו, וחבירו לחבירו. - כל שכן דאוושא מילתא - חסורי מיחסרא והכי קתני: במה דברים אמורים - בסכנת נכרי, אבל בסכנת ליסטים - מוליכן פחות פחות - מארבע אמות. רבי שמעון אומר נותנן לחבירו וכו'. במאי קמיפלגי? מר סבר: פחות מארבע אמות עדיף, דאי אמרת נותנן לחבירו וחבירו לחבירו - אוושא מילתא דשבת. ומר סבר: נותנן לחבירו עדיף, דאי אמרת מוליכן פחות מארבע אמות - זימנין דלא אדעתיה, ואתי לאתויינהו ארבע אמות ברשות הרבים. וכן בנו. בנו מאי בעי התם? - דבי מנשה תנא: בשילדתו אמו בשדה. ומאי אפילו הן מאה - דאף על גב דקשיא ליה ידא, אפילו הכי - הא עדיפא. רבי יהודה אומר נותן אדם חבית. ולית ליה לרבי יהודה הא דתנן: הבהמה והכלים כרגלי הבעלים - אמר ריש לקיש משום לוי סבא: הכא במאי עסקינן - במערן מחבית לחבית. ורבי יהודה לטעמיה, דאמר: מים אין בהם ממש. דתנן: רבי יהודה פוטר במים, מפני שאין בהן ממש. ומאי לא תהלך זו - לא יהלך מה שבזו יותר מרגלי הבעלים. - אימר דשמעת ליה לרבי יהודה היכא דבליען בעיסה, היכא דאיתנהו בעינייהו מי שמעת ליה? השתא בקדירה אמר רבי יהודה לא בטלי, בעינייהו בטלי? דתניא, רבי יהודה אומר: מים ומלח - בטלין בעיסה, ואין בטלין בקדירה, מפני רוטבה - אלא אמר רבא: הכא בחבית שקנתה שביתה, ומים שלא קנו שביתה עסקינן, דבטלה חבית לגבי מים. כדתנן: המוציא החי במטה - פטור אף על המטה, מפני שהמטה טפילה לו. המוציא אוכלין פחות מכשיעור בכלי - פטור אף על הכלי, מפני שהכלי טפל לו. מתיב רב יוסף רבי יהודה אומר: בשיירא נותן אדם חבית לחבירו, וחבירו לחבירו. בשיירא - אין, שלא בשיירא - לא - אלא אמר רב יוסף: כי תנן נמי במתניתין - בשיירא תנן. אביי אמר: בשיירא - אפילו חבית שקנתה שביתה ומים שקנו שביתה. שלא בשיירא - חבית שקנתה שביתה ומים שלא קנו שביתה. רב אשי אמר: הכא בחבית דהפקר עסקינן, ומים דהפקר עסקינן. ומאן אמרו לו - רבי יוחנן בן נורי היא, דאמר: חפצי הפקר קונין שביתה. ומאי לא תהלך זו יותר מרגלי הבעלים - לא יהלכו אלו יותר מכלים שיש להם בעלים. משנה. היה קורא בספר על האיסקופה, ונתגלגל הספר מידו - גוללו אצלו. היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידו, עד שלא הגיע לעשרה טפחים - גוללו אצלו, משהגיע לעשרה טפחים - הופכו על הכתב. רבי יהודה אומר: אפילו אין מסולק מן הארץ אלא כמלא מחט - גוללו אצלו. רבי שמעון

אומר: אפילו בארץ עצמו - גוללו אצלו, שאין לך דבר משום שבות עומד בפני כתבי הקודש. גמרא. האי איסקופה היכי דמי? אילימא איסקופה רשות היחיד, וקמה רשות הרבים, ולא גזרינן דילמא נפיל ואתי לאתויי,

דף צח.א

מני - רבי שמעון היא, דאמר: כל דבר שהוא משום שבות אינו עומד בפני כתבי הקודש. - אימא סיפא, רבי יהודה אומר: אפילו אין מסולק מן הארץ אלא מלא החוט גוללו אצלו. רבי שמעון אומר: אפילו בארץ עצמה גוללו אצלו. רישא וסיפא רבי שמעון, מציעתא רבי יהודה? - אמר רב יהודה: אין, רישא וסיפא רבי שמעון, מציעתא רבי יהודה. רבה אמר: הכא באיסקופה הנדרסת עסקינן, ומשום בזיון כתבי הקדש שרו רבנן. - איתיביה אביי: תוך ארבע אמות - גוללו אצלו, חוץ לארבע - הופכו על הכתב. ואי אמרת באיסקופה נדרסת עסקינן, מה לי תוך ארבע אמות מה לי חוץ לארבע אמות? - אלא אמר אביי: הכא באיסקופה כרמלית עסקינן, ורשות הרבים עוברת לפניה. תוך ארבע אמות, דאי נפיל ומייתי ליה לא אתי לידי חיוב חטאת - שרו ליה רבנן. חוץ לארבע אמות, דאי מייתי ליה אתי לידי חיוב חטאת - לא שרו ליה רבנן. - אי הכי, תוך ארבע אמות נמי, נגזר דילמא מעייל מרשות הרבים לרשות היחיד וכי תימא כיון דמפסקת כרמלית לית לן בה והאמר רבא: המעביר חפץ מתחלת ארבע לסוף ארבע, והעבירו דרך עליו - חייב - הכא במאי עסקינן - באיסקופה ארוכה, אדהכי והכי מיזכר. ואיבעית אימא: לעולם באיסקופה שאינה ארוכה, וסתם כתבי הקדש עיוני מעיין בהו ומנח להו. וליחוש דילמא מעיין בהו ברשות הרבים, ועייל להו בהדיא לרשות היחיד - הא מני - בן עזאי היא, דאמר: מהלך כעומד דמי. - ודילמא זריק להו מזרק, דאמר רבי יוחנן: מודה בן עזאי בזורק? - אמר רב אחא בר אהבה: זאת אומרת: אין מזרקין כתבי הקודש. היה קורא בראש הגג וכו'. ומי שרי? והתניא: כותבי ספרים תפילין ומזוזות לא התירו להן להפך יריעה על פניה, אלא פורס עליה את הבגד - התם אפשר, הכא לא אפשר. ואי לא אפיק, איכא בזיון כתבי הקודש טפי. הופכו על הכתב. והא לא נח [אמר רבא]: בכותל משופע. [אמר ליה אביי]: במאי אוקימתא למתניתין - בכותל משופע, אימא סיפא: רבי יהודה אומר: אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא החוט - גוללו אצלו. והא נח ליה - חסורי מיחסרא והכי קתני: במה דברים אמורים - בכותל משופע, אבל

דף צח.ב

בכותל שאינו משופע, למעלה משלשה - גוללו אצלו, למטה משלשה - הופכו על הכתב. רבי יהודה אומר: אפילו אינו מסולק מן הארץ וכו'. דבעינן הנחה על גבי משהו. ואלא הא דאמר רבא: תוך שלשה לרבנן צריך הנחה, לימא כתנאי אמרה לשמעתי? - אלא כולה רבי יהודה היא, וחסורי מיחסרא והכי קתני: במה דברים אמורים - בכותל משופע, אבל בכותל שאינו משופע - אפילו פחות משלשה טפחים גוללו אצלו. שרבי יהודה אומר: אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא החוט גוללו אצלו. מאי טעמא -

דבעינן הנחה על גבי משהו. משנה. זיז שלפני חלון - נותנין עליו ונוטלין ממנו בשבת. גמרא. האי זיז דמפיק להיכא? אילימא דמפיק לרשות הרבים - ליחוש דילמא נפיל, ואתי לאיתויי אלא דמפיק לרשות היחיד - פשיטא - אמר אביי: לעולם דמפיק לרשות הרבים, ומאי נותנין עליו דקתני - כלים הנשברים. תניא נמי הכי: זיז שלפני החלון היוצא לרשות הרבים - נותנין עליו קערות וכוסות קיתונות וצלוחיות. ומשתמש בכל הכותל עד עשרה התחתונים. ואם יש זיז אחד למטה ממנו - משתמש בו, ובעליון אין משתמש בו אלא כנגד חלונו. האי זיז היכי דמי? אי דלית ביה ארבעה - מקום פטור הוא, ואפילו כנגד חלונו נמי לא ישתמש. ואי אית ביה ארבעה - בכלי הכותל לישתמש - אמר אביי: תחתון - דאית ביה ארבעה, ועליון - לית ביה ארבעה, וחלון משלימתו לארבעה. כנגד חלון - משתמש, דחורי חלון הוא, דהאי גיסא ודהאי גיסא - אסור. משנה. עומד אדם ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים, ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד, ובלבד שלא יוציא חוץ מארבע אמות. לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתין ברשות הרבים, ברשות הרבים וישתין ברשות היחיד, וכן לא ירוק. רבי יהודה אומר: אף משנתלש רוקו בפיו לא יהלך ארבע אמות, עד שירוק. גמרא. מתני ליה רב חיננא בר שלמיא לחייא בר רב קמיה דרב: לא יעמוד אדם ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים. אמר ליה: שבקת רבנן ועבדת כרבי מאיר

דף צט.א

- הוא סבר: מדסיפא רבי מאיר רישא נמי רבי מאיר, ולא היא: סיפא רבי מאיר, ורישא רבנן. ובלבד שלא יוציא חוץ. הא הוציא חייב חטאת. לימא מסייע ליה לרבא, דאמר רבא: המעביר חפץ מתחילת ארבע לסוף ארבע, והעבירו דרך עליו - חייב. - מי קתני אם הוציא חייב חטאת, דילמא, אם הוציא - פטור אבל אסור. איכא דאמרי: הא הוציא - פטור אבל אסור. לימא תיהוי תיובתיה דרבא, דאמר רבא: המעביר מתחילת ארבע לסוף ארבע והעבירו דרך עליו - חייב - מי קתני, הוציא פטור אבל אסור? דילמא: אם הוציא - חייב חטאת. לא יעמוד אדם ברשות היחיד וכו'. אמר רב יוסף: השתין ורק - חייב חטאת. והא בעינן עקירה והנחה מעל גבי מקום ארבעה, וליכא - מחשבתו משויא ליה מקום, דאי לא תימא הכי, הא דאמר רבא: זרק ונח בפיו הכלב או בפיו הכבשן - חייב חטאת. והא בעינן הנחה על גבי מקום ארבעה - וליכא אלא: מחשבתו משויא ליה מקום, הכי נמי מחשבה משויא לה מקום. בעי רבא: הוא ברשות היחיד, ופי אמה ברשות הרבים מהו? בתר עקירה אזלינן, או בתר יציאה אזלינן? - תיקו. וכן לא ירוק רבי יהודה אומר וכו'. אף על גב דלא הפיך בה? והתני: היה אוכל דבילה בידיים מסואבות, והכניס ידו לתוך פיו ליטול צרור, רבי מאיר מטמא, ורבי יוסי מטהר, רבי יהודה אומר: היפך בה - טמא, לא היפך בה - טהור - אמר רבי יוחנן: מוחלפת השיטה. ריש לקיש אמר: לעולם לא תחליף, והכא במאי עסקינן - בכיחו. והתניא רבי יהודה אומר: כיחו ונתלש. מאי לאו - רוק ונתלש - לא, כיחו ונתלש. והא תניא רבי יהודה אומר: כיחו שנתלש, וכן רוקו שנתלש, לא יהלך ארבע אמות עד שירוק - אלא מחוורתא

כדשנינן מעיקרא. אמר ריש לקיש: כיח בפני רבו חייב מיתה, שנאמר (משלי ח') כל משנאי אהבו מות, אל תקרי למשנאי אלא למשנאי. - והא מינס אניס - כיח ורק קאמרינן. משנה. לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתה ברשות הרבים, ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד, אלא אם כן הכניס ראשו ורובו למקום שהוא שותה. וכן בגת. גמרא. רישא רבנן וסיפא רבי מאיר - אמר רב יוסף: בחפיצין שצריכין לו, ודברי הכל. איבעיא להו: כרמלית מאי? אמר אביי: היא היא. אמר רבא: היא גופא גזירה, ואנן ניקום ונגזור גזירה לגזירה? - אמר אביי: מנא אמינא לה - מדקתני:

דף צט.ב

וכן בגת. ורבא אמר: לענין מעשר. וכן אמר רב ששת: וכן בגת - לענין מעשר. דתנן: שותין על הגת, בין בחמין ובין בצונן ופטור, דברי רבי מאיר. רבי אליעזר בר צדוק מחייב. וחכמים אומרים: על החמין - חייב, ועל הצונן - פטור, מפני שמחזיר את המותר. משנה. קולט אדם מן המזחילה למטה מעשרה טפחים, ומן הצינור מכל מקום שותה. גמרא. קולט - אין, אבל מצרף - לא. מאי טעמא? - אמר רב נחמן: הכא במזחילה פחות משלשה סמוך לגג עסקינן, דכל פחות משלשה סמוך לגג דמי. תניא נמי הכי: עומד אדם ברשות היחיד ומגביה ידו למעלה מעשרה טפחים לפחות משלשה סמוך לגג - וקולט, ובלבד שלא יצרף. תניא אידך: לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויגביה ידו למעלה מעשרה טפחים לפחות משלשה סמוך לגג ויצרף, אבל קולט הוא ושותה. מן הצינור מכל מקום שותה. תנא: אם יש בצינור ארבעה על ארבעה - אסור, מפני שהוא כמוציא מרשות לרשות. משנה. בור ברשות הרבים וחולייתו גבוה עשרה טפחים - חלון שעל גביו ממלאין הימנו בשבת, אשפה ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים - חלון שעל גביו שופכין לתוכה מים בשבת. גמרא. במאי עסקינן? אילימא בסמוכה - למה לי חוליא עשרה? - אמר רב הונא: הכא במאי עסקינן - במופלגת מן הכותל ארבעה. וטעמא - דאיכא חוליא עשרה, הא ליכא חוליא עשרה - קא מטלטל מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים. ורבי יוחנן אמר: אפילו תימא בסמוכה, הא קא משמע לן: דבור וחולייתו מצטרפין לעשרה. אשפה ברשות הרבים וכו'. ולא חיישינן שמא תנטל אשפה? - והא רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק: מעשה במבוי אחד שצידו אחד כלה לים וצידו אחד כלה לאשפה, ובא מעשה לפני רבי ולא אמר בו לא איסור ולא היתר. היתר לא אמר בו - דחיישינן שמא תנטל אשפה ויעלה הים שירטון. איסור - לא אמר בו - דהא קיימין מחיצות - לא קשיא הא - דיחיד, הא - דרבים. משנה. אילן שהיה מיסד על הארץ, אם אין גופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים - מטלטלים תחתיו. שרשיו גבוהים מן הארץ שלשה טפחים - לא ישב עליהן. גמרא. אמר רב הונא בריה דרב יהושע: אין מטלטלין בו יתר מבית סאתים. מאי טעמא?

דף ק.א

משום דהוי דירה שתשמישה לאויר, וכל דירה שתשמישה לאויר - אין מטלטלין בה יתר מבית סאתים. שרשיו גבוהין מן הארץ וכו'. איתמר, שרשי אילן הבאין מלמעלה

משלשה לתוך שלשה. רבה אמר: מותר להשתמש בהן, רב ששת אמר: אסור להשתמש בהן. רבה אמר: מותר להשתמש בהן - דכל פחות משלשה דארעא - ארעא היא. רב ששת אמר: אסור להשתמש בהן, דכיון דמכח איסור קאתי - אסורין. דדמו כמשונותא, דסלקין לעילא - אסורין דנחתין לתתאי - שרו. לצדדין - פלוגתא דרבה ורב ששת. וכן אניגרא, וכן בקרן זוית. ההוא דיקלא דהוה לאביי והוה סליק באיפומא. אתא לקמיה דרב יוסף ושרא ליה. אמר רב אחא בר תחליפא: דשרא לך - כרבה שרא לך. - פשיטא מהו דתימא: אפילו לרב ששת, ביתא כמאן דמלי דמי, ולישתמש בפחות משלשה סמוך לגג - קא משמע לן. תנן: שרשיו גבוהין מן הארץ שלשה טפחים - לא ישב עליהם. היכי דמי? אי דלא הדרי כיפי - פשיטא. אלא לאו - אף על גב דהדרי כיפי - לא, לעולם דלא הדרי כיפי. והא קא משמע לן: אף על גב דצידו אחד שוה לארץ. תנו רבנן: שרשי אילן שגבוהין מן הארץ שלשה טפחים. או שיש חלל תחתיהן שלשה טפחים, אף על פי שצידו אחד שוה לארץ - הרי זה לא ישב עליהן, לפי שאין עולין באילן, ואין נתלין באילן, ואין נשענין באילן. ולא יעלה באילן מבעוד יום וישב שם כל היום כולו, אחד אילן ואחד כל הבהמה. אבל בור שיח ומערה וגדר - מטפס ועולה מטפס ויורד, ואפילו הן מאה אמה. תני חדא: אם עלה - מותר לירד, ותני חדא: אסור לירד. לא קשיא כאן - מבעוד יום, כאן - משחשיכה. ואיבעית אימא: הא והא משחשיכה, ולא קשיא כאן - בשוגג, כאן - במזיד. ואיבעית אימא: הא והא בשוגג, והכא בקנסו שוגג אטו מזיד קמיפלגי מר סבר: קנסינן, ומר סבר לא קנסינן. אמר רב הונא בריה דרב יהושע: כתנאי, הניתנין במתנה אחת שנתערבו בניתנין מתנה אחת - ינתנו במתנה אחת. מתן ארבע במתן ארבע - ינתנו במתן ארבע, מתן ארבע במתן אחת, רבי אליעזר אומר: ינתנו במתן ארבע. ורבי יהושע אומר: ינתנו במתנה אחת. אמר לו רבי אליעזר: הרי הוא עובר על בל תגרע - אמר לו רבי יהושע: הרי הוא עובר בבל תוסיף - אמר רבי אליעזר: לא אמרו אלא כשהוא בעצמו. אמר לו רבי יהושע: לא נאמר בל תגרע אלא כשהוא בעצמו. ועוד אמר רבי יהושע: כשנתת - עברת על בל תוסיף ועשית מעשה בידך, כשלא נתת - עברת על בל תגרע ולא עשית מעשה בידך. לרבי אליעזר, דאמר התם: קום עשה עדיף - הכא נמי ירד. לרבי יהושע דאמר התם שב ואל תעשה עדיף - הכא נמי לא ירד. - דילמא לא היא, - עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם קום עשה עדיף - אלא דקא עביד מצוה, אבל הכא דלא עביד מצוה - הכי נמי לא ירד. ואי נמי, עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם שב ואל תעשה עדיף - אלא

דף קב

דלא קא עביד איסורא, אבל הכא דקא עביד איסורא - הכי נמי דירד. תני חדא: אחד אילן לח ואחד אילן יבש. ותניא אידך: במה דברים אמורים - בלח, אבל ביבש - מותר. אמר רב יהודה: לא קשיא כאן - כשגזעו מחליף, כאן - כשאין גזעו מחליף. גזעו מחליף יבש קרית ליה? - אלא: לא קשיא כאן - בימות החמה, כאן - בימות הגשמים. בימות החמה הא נתרי פירי - בדליכא פירי. - והא קא נתרי קינסי בגדודא. - איני? והא רב

איקלע לאפסטיא, ואסר בגדודא - רב בקעה מצא, וגדר בה גדר. אמר רמי בר אבא אמר רב אסי: אסור לאדם שיהלך על גבי עשבים בשבת, משום שנאמר (משלי י"ט) ואף ברגלים חוטה. תני חדא: מותר לילך על גבי עשבים בשבת, ותניא אידך: אסור. לא קשיא הא - בלחים, הא - ביבשים. ואי בעית אימא: הא והא בלחים, ולא קשיא כאן - בימות החמה, כאן - בימות הגשמים. ואיבעית אימא: הא והא בימות החמה, ולא קשיא הא - דסיים מסאניה, הא - דלא סיים מסאניה. ואיבעית אימא: הא והא דסיים מסאניה, ולא קשיא: הא - דאית ליה עוקצי, הא - דלית ליה עוקצי. ואיבעית אימא: הא והא דאית ליה עוקצי, הא - דאית ליה שרכא, הא - דלית ליה שרכא. והאידנא דקיימא לן כרבי שמעון - כולהו שרי. ואמר רמי בר חמא אמר רב אסי: אסור לאדם שיכוף אשתו לדבר מצוה, שנאמר ואף ברגלים חוטה. ואמר רבי יהושע בן לוי: כל הכופה אשתו לדבר מצוה הויין לו בנים שאינן מהוגנין. אמר רב איקא בר חיננא: מאי קראה - (משלי י"ט) גם בלא דעת נפש לא טוב, תניא נמי הכי גם בלא דעת נפש לא טוב - זה הכופה אשתו לדבר מצוה. ואף ברגלים חוטה - זה הבועל ושונה. - איני? והאמר רבא: הרוצה לעשות כל בניו זכרים יבעול וישנה - לא קשיא כאן - לדעת, כאן - שלא לדעת. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן: כל אשה שתובעת בעלה לדבר מצוה - הוויין לה בנים שאפילו בדורו של משה לא היו כמותן. דאילו בדורו של משה כתיב (דברים א') הבו לכם אנשים חכמים ונבנים וידעים לשבטיכם, וכתוב ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידעים, ואילו נבונים לא אשכח. ואילו גבי לאה כתיב (בראשית ל') ותצא לאה לקראתו ותאמר אלי תבוא כי שכר שכרתיך, וכתוב (דברי הימים א' י"ב) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל אחיהם על פיהם. - איני? והאמר רב יצחק בר אבדימי: עשר קללות נתקללה חוה, דכתיב (בראשית ג') אל האשה אמר הרבה ארבה - אלו שני טפי דמים, אחת דם נדה ואחת דם בתולים. עצבונך - זה צער גידול בנים, והרנך - זה צער העיבור, בעצב תלדי בנים - כמשמעו. ואל אישך תשוקתך - מלמד שהאשה משתוקקת על בעלה בשעה שיוצא לדרך. והוא ימשל בך - מלמד שהאשה תובעת בלב, והאיש תובע בפה, זו היא מדה טובה בנשים. - כי קאמרין - דמרציא ארצויי קמיה. - הני שבע הויין כי אתא רב דימי אמר: עטופה כאבל, ומנודה מכל אדם, וחבושה בבית האסורין. מאי מנודה מכל אדם? אילימא משום דאסיר לה ייחוד - איהו נמי אסיר ליה ייחוד - אלא: דאסירא לבי תרי. במתניתא תנא: מגדלת שער כלילית, ויושבת ומשתנת מים כבהמה, ונעשית כר לבעלה. - ואידך - הני שבח הוא לה. דאמר רבי חייא: מאי דכתיב (איוב ל"ה) מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמו, מלפנו מבהמות - זו פרידה שכורעת ומשתנת מים, ומעוף השמים יחכמו - זה תרנגול שמפייס ואחר כך בועל. אמר רבי יוחנן: אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול, וגזל מנמלה, ועריות מיונה. דרך ארץ מתרנגול - שמפייס ואחר כך בועל. ומאי מפייס לה? אמר רב יהודה אמר רב, הכי קאמר לה: זביננא לך זיגא דמטו לך עד כרעיק. לבתר הכי אמר לה: לישמטתיה לכרבלתיה דהווא תרנגולא,

אי אית ליה ולא זביננא לך.

דף קא.א

משנה. הדלת שבמוקצה, וחרקים שבפרצה, ומחצלות - אין נועלין בהן אלא אם כן גבוהים מן הארץ. גמרא. ורמינהו: דלת הנגררת, ומחצלת הנגררת, וקנקן הנגרר, בזמן שקשורין ותלויין - נועלין בהן בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב - אמר אביי: בשיש להם ציר. רבא אמר: בשהיה להן ציר. מיתבי: דלת הנגררת, ומחצלת הנגררת, וקנקן הנגרר בזמן שקשורין ותלויין, וגבוהים מן הארץ אפילו מלא נימא - נועלין בהן, ואם לאו - אין נועלין בהן - אביי מתרץ לטעמיה, ורבא מתרץ לטעמיה. אביי מתרץ לטעמיה: או שיש להן ציר, או שגבוהין מן הארץ. רבא מתרץ לטעמיה: כשהיה להן ציר, או שגבוהין מן הארץ. תנו רבנן: סוכי קוצים וחבילין שהתקינן לפירצה שבחצר, בזמן שקשורין ותלויין - נועלין בהן בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב. תני רבי חייה: דלת אלמנה הנגררת - אין נועלין בה. היכי דמי דלת אלמנה - איכא דאמרי: דחד שיפא, ואיכא דאמרי: דלית ליה גשמה. אמר רב יהודה: האי מדורתא, ממעלה למטה - שרי, ממטה למעלה - אסיר. וכן ביעתא, וכן קידרא, וכן פוריא, וכן חביתא. אמר ליה ההוא מינא לרבי יהושע בן חנניה: חדקאה דכתיב בכו (מיכה ז') טובם כחדק. אמר ליה: שטיא, שפיל לסיפיה דקרא, דכתיב ישר ממסוכה. ואלא מאי - טובם כחדק - כשם שחדקים הללו מגינין על הפירצה, כך טובים שבנו מגינים עלינו. דבר אחר: טובם כחדק - שמהדקין את אומות העולם לגיהנם, שנאמר (מיכה ד') קומי ודושי בת ציון כי קרנד אשים ברזל ופרסתך אשים נחושה והדקות עמים רבים וגו'. משנה. לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים, ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד, אלא אם כן עשה מחיצה גבוה עשרה טפחים, דברי רבי מאיר. אמרו לו: מעשה בשוק של פטמים שהיה בירושלים שהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח. רבי יוסי אומר: שוק של צמרים הוה. גמרא. ורבנן, אמר רבי מאיר רשות הרבים - ומהדרו אינהו כרמלית? דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: ירושלים, אלמלא דלתותיה ננעלות בלילה - חייבין עליה משום רשות הרבים. - אמר רב פפא: כאן - קודם שנפרצו בה פרצות, כאן - לאחר שנפרצו בה פרצות. רבא אמר: סיפא אתאן לשערי גינה. והכי קאמר: וכן לא יעמוד ברשות היחיד ויפתח בכרמלית, בכרמלית ויפתח ברשות היחיד,

דף קא.ב

אלא אם כן עשה מחיצה גבוהה עשרה טפחים, דברי רבי מאיר. אמרו לו: מעשה בשוק של פטמים שהיה בירושלים, שהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח. רבי יוסי אומר: שוק של צמרים היה. תנו רבנן: פתחי שערי גינה, בזמן שיש להן בית שער מבפנים - פותח ונועל מבפנים. מבחוץ - פותח ונועל מבחוץ. מכאן ומכאן - פותח ונועל כאן וכאן. אין להן לא לכאן ולא לכאן - אסורין כאן וכאן. וכן חנויות הפתוחות לרשות הרבים, בזמן שהמנעול למטה מעשרה - מביא מפתח מערב שבת ומניחו באיסקופה, למחר פותח ונועל ומחזירו לאיסקופה. ובזמן שהמנעול למעלה מעשרה, -

מביא מפתח מערב שבת, ומניחו במנעול - למחר פותח ונועל ומחזירו למקומו, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: אף בזמן שהמנעול למעלה מעשרה טפחים מביא מפתח מערב שבת, ומניחו באיסקופה, למחר פותח ונועל ומחזירו למקומו, או בחלון שעל גבי הפתח. אם יש בחלון ארבעה על ארבעה - אסור, מפני שהוא כמוציא מרשות לרשות. מדקאמר וכן חנויות - מכלל דבאיסקופת כרמלית עסקינן. האי מנעול היכי דמי? אי דלית ביה ארבעה - מקום פטור הוא, ואי אית ביה ארבעה - בהא לימא רבנן: אף בזמן שהמנעול למעלה מעשרה מביא מפתח מערב שבת ומניחו באיסקופה, למחר פותח ונועל בו ומחזירו לאיסקופה, או לחלון שעל גבי הפתח? והא קא מטלטל מכרמלית לרשות היחיד אמר אביי: לעולם דאין בו ארבעה, ויש בו לחוק ולהשלימו לארבעה. ובהא פליגי דרבי מאיר סבר: חוקקין להשלים, ורבנן סברי: אין חוקקין להשלים. אמר רב ביבי בר אביי: שמע מינה מהא מתניתא תלת שמע מינה: חוקקין להשלים, ושמע מינה: הדר ביה רבי מאיר משערי גינה, ושמעת מינה: מדרבנן איתא לדרב דימי. דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן: מקום שאין בו ארבעה על ארבעה - מותר לבני רשות הרבים ולבני רשות היחיד לכתף עליו, ובלבד שלא יחליפו. משנה. נגר שיש בראשו גלוסטרא, רבי אליעזר אוסר ורבי יוסי מתיר. אמר רבי אליעזר: מעשה בכנסת שבטבריא שהיו נוהגין בו היתר, עד שבא רבן גמליאל והזקנים ואסרו להן. רבי יוסי אומר: איסור נהגו בו, ובא רבן גמליאל והזקנים והתירו להן. גמרא. בניטל באגדו - כולי עלמא לא פליגי. כי פליגי -

דף קבא

בשאינו ניטל באגדו - דמר סבר: כיון דיש בראשו גלוסטרא - תורת כלי עליו, ומר סבר: כיון דאינו ניטל באגדו - לא. - משנה. נגר הנגרר - נועלין בו במקדש אבל לא במדינה. והמונח - כאן וכאן אסור. רבי יהודה אומר: המונח - מותר במקדש, והנגרר במדינה. גמרא. תנו רבנן: איזהו נגר הנגרר שנועלין במקדש אבל לא במדינה - כל שקשור ותלוי, וראשו אחד מגיע לארץ. רבי יהודה אומר: זה - אף במדינה מותר, אלא איזהו נגר שנועלין במקדש אבל לא במדינה כל שאינו לא קשור ולא תלוי, ושומטו ומניחו בקרן זוית. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יהודה בנגרר. אמר רבא: והוא שקשור בדלת. איני? והא רבי טבלא איקלע למחוזא, וחזא לההוא דהוה תלי בעיברא דדשא, ולא אמר להו ולא מידי - ההוא ניטל באגדו הוה. רב אויא איקלע לנהרדעא, חזייה לההוא גברא דהוה קא קטיר בגמי, אמר: דין לא נטרוק. בעי רבי זירא: נקמז מהו? - אמר רב יוסף: מאי תיבעי ליה? לא שמיע ליה הא דתניא: נשמט - אסור, נקמז - מותר. ורבי יהודה אמר: נקמז, אף על פי שאינו נשמט - אסור. ואמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יהודה בנקמז. וטעמא מאי? אמר אביי: משום דמיחזי כבונה. בעא מיניה רב נחומי בר זכריה מאביי: עשה לו בית יד מהו? - אמר ליה: בוכנא קאמרת. איתמר, אמר רב נחומי בר אדא: עשה לו בית יד - מותר. ההוא שריתא דהוה בי רבי פדת, דהוה מדלו לה בי עשרה ושדו לה אדשא, ולא אמר להו ולא מידי. אמר: תורת

כלי עליה. ההיא אסיתא דהות בי מר שמואל, דהוה מחזקת אדריבא, שרא מר שמואל למישדייה אדשא, אמר: תורת כלי עליה. שלח ליה רמי בר יחזקאל לרב עמרם: נימא לן מר מהלין מילי מעלייתא דאמרת לן משמיה דרב אסי בכיפי דארבא - שלח ליה, הכי אמר רב אסי: הני כיפי דארבא, בזמן שיש בהן טפח, אי נמי אין בהן טפח ואין בין זה לזה שלשה - למחר מביא מחצלת ופורס עליהן. מאי טעמא - מוסיף על אהל עראי הוא, ושפיר דמי. הנהו דכרי דהוו ליה לרב הונא, דביממא בעו טולא ובליליא בעו אוירא. אתא לקמיה דרב. אמר ליה: זיל כרוך בודיאי, ושייר בה טפח. למחר פשטה, ומוסיף על אהל עראי הוא, ושפיר דמי. אמר רב משום רבי חייא: וילון מותר לנטותו ומותר לפורקו בשבת. כילת חתנים מותר לפורקה ולנטותה בשבת. אמר רב ששת בריה דרב אידי: לא אמרן אלא שאין בגגה טפח, אבל יש בגגה טפח - אסור. וכי אין בגגה טפח, לא אמרן אלא שאין בגגה טפח, אבל יש בפחות משלשה סמוך לגג טפח, אבל יש בפחות משלשה סמוך לגג טפח - אסור. וכי אין בפחות משלשה סמוך לגג טפח נמי, לא אמרן אלא שאין

דף קבב

בשיפועה טפח. אבל יש בשיפועה טפח - שיפועי אהלים כאהלים דמו. ואמר רב שישא בריה דרב אידי: סיינא שרי. והתניא אסור - לא קשיא, הא - דאית ביה טפח, הא - דלית ביה טפח. אלא מעתה שרביב בגלימיה טפח הכי נמי דאסור - אלא לא קשיא הא - דמיהדק, הא - דלא מיהדק. משנה. מחזירין ציר התחתון במקדש, אבל לא במדינה. והעליון - כאן וכאן אסור. רבי יהודה אומר: העליון במקדש, והתחתון במדינה. גמרא. תנו רבנן: ציר דלת שידה תיבה ומגדל, במקדש - מחזירין, במדינה - דוחקין. והעליון - כאן וכאן לא יחזיר, גזירה שמא יתקע. ואם תקע - חייב חטאת. של בור ושל דות ושל יציע - לא יחזיר, ואם החזיר - חייב חטאת. משנה. מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה, אם בתחילה - כאן וכאן אסור. גמרא. תנו רבנן: רטיה שפרשה מעל גבי מכה מחזירין בשבת. רבי יהודה אומר: הוחלקה למטה - דוחקה למעלה, למעלה - דוחקה למטה. ומגלה מקצת הרטיה ומקנח פי המכה, וחוזר ומגלה מקצת רטיה ומקנח פי המכה. ורטיה עצמה לא יקנח, מפני שהוא ממרח. ואם מירח - חייב חטאת. אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכה כרבי יהודה. אמר רב חסדא: לא שנו אלא שפירשה על גבי כלי, אבל פירשה על גבי קרקע - דברי הכל אסור אמר מר בר רב אשי: הוה קאימנא קמיה אבא, נפלה ליה אבי סדיא וקא מהדר ליה. אמינא ליה: לא סבר לה מר להא דאמר רב חסדא: מחלוקת - שפירשה על גבי כלי, אבל פירשה על גבי קרקע - אסור. ואמר שמואל: הלכה כרבי יהודה - אמר לי: לא שמיע לי. כלומר: לא סבירא לי. משנה. קושרין נימא במקדש אבל לא במדינה, ואם בתחילה - כאן וכאן אסור. גמרא. ורמינהו: נימת כנור שנפסקה - לא היה קושרה אלא עונבה לא קשיא הא - רבנן, והא - רבי אליעזר. לרבי אליעזר דאמר: מכשירי מצוה דוחין את השבת - קושרה, לרבנן דאמרי אין דוחין - עונבה, אי רבי אליעזר - אפילו לכתחילה נמי - אלא, לא קשיא הא - רבי

יהודה, והא - רבנן. ורבי יהודה אליבא דמאן?

דף קגא

אי אליבא דרבי אליעזר קאמר - אפילו לכתחילה נמי - אלא לא קשיא הא - רבי שמעון, הא - רבנן. דתניא: בן לוי שנפסקה לו נימא בכנור - קושרה, רבי שמעון אומר: עונבה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף היא אינה משמעת את הקול, אלא משלשל מלמטה וכורך מלמעלה, או משלשל מלמעלה וכורך מלמטה. ואיבעית אימא: הא והא רבנן, ולא קשיא כאן באמצע, כאן - מן הצד. ואיבעית אימא: הא והא באמצע מר סבר: גזרינן, ומר סבר - לא גזרינן. משנה. חותכין יבלת במקדש, אבל לא במדינה, ואם בכלי - כאן וכאן אסור. גמרא. ורמינהו: הרכיבו והבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו אין דוחין, רבי אליעזר אומר: דוחין רבי אלעזר ורבי יוסי (בן) (מסורת הש"ס: [בר"י]) חנינא חד אמר: הא והא בלחה, ולא קשיא כאן - ביד, כאן - בכלי, וחד אמר: הא והא ביד, ולא קשיא הא - בלחה, הא - ביבישה. ולמאן דאמר הא ביד הא בכלי מאי טעמא לא אמר הא בלחה הא ביבישה? אמר לך: יבישה אפילו בכלי נמי שרי. מאי טעמא - איפרוכי איפרכה. ולמאן דאמר הא בלחה והא ביבישה, מאי טעמא לא אמר הא ביד הא בכלי אמר לך: בכלי - הא תנן: אם בכלי - כאן וכאן אסור. - ואידך: הא דקתני התם - משום דקא בעי איפלוגי רבי אליעזר ורבנן. ואידך: דומיא דהרכיבו והבאתו מחוץ לתחום קתני, דרבנן. - ואידך: הרכיבו דלא כרבי נתן, דאמר: החי נושא את עצמו. הבאתו מחוץ לתחום - כרבי עקיבא, דאמר: תחומין דאורייתא. מתיב רב יוסף, אמר רבי אליעזר: קל וחומר, ומה שחיטה שהיא משום מלאכה - דוחה את השבת, אלו שמשום שבות - אינו דין שידחו את השבת? - אלא אמר רב יוסף: הא והא ביד, ושבות מקדש במקדש - התירו, שבות דמקדש במדינה - לא התירו. יתיב אביי וקאמר להא שמעתא. איתיביה רב ספרא לאביי: היה קורא בספר על האסקופה, ונתגלגל הספר מידו - גוללו אצלו. והא הכא, דשבות דמקדש במדינה הוא ולא גזרינן דילמא נפיל ואתי לאיתויי - ולא אוקימנא באסקופה כרמלית, ורשות הרבים עוברת לפניה דכיון דאיגדו בידו - אפילו שבות נמי ליכא. איתיביה: משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה. והא הכא, דשבות דמקדש במדינה, ולא גזרינן שמא יחתה בגחלים אישתיק. כי אתא לקמיה דרב יוסף, אמר ליה: הכי אמר לי רב ספרא. - אמר ליה: מאי טעמא לא תשני ליה: בני חבורה זריזין הן? - ואביי, כהנים זריזין הן - אמרינן, בני חבורה זריזין הן - לא אמרינן. רבא אמר: רבי אליעזר היא, דאמר: מכשירי מצוה דוחין את השבת. ומודה רבי אליעזר, דכמה דאפשר לשנויי - משנינן.

דף קגב

מאי היא? דתניא: כהן שעלתה בו יבלת - חבירו חותכה לו בשיניו. בשיניו - אין, בכלי - לא. חבירו - אין, איהו לא. מני? אילימא רבנן ובמקדש כיון דאמרי רבנן בעלמא משום שבות - הכא מה לי הוא מה לי חבירו? אלא לאו רבי אליעזר, דאמר בעלמא חייב חטאת, והכא - אף על גב דמכשירי מצוה דוחין את השבת - כמה דאפשר לשנויי

משנין. - לא, לעולם רבן. ואי עלתה בכריסו - הכי נמי. הכא במאי עסקינן - כגון שעלתה לו נשיכה בגבו ובאצילי ידיו, דאיהו לא מצי שקיל לה. - ואי רבן נשקליה ניהליה ביד, ותפשוט דרבי אלעזר. דאמר רבי אלעזר: מחלוקת ביד, אבל בכלי - דברי הכל - חייב - וליטעמך, לרבי אליעזר נמי: לישקליה ניהליה ביד - האי מאי? אי אמרת בשלמא רבי אליעזר - היינו דגזר יד אטו כלי. אלא אי אמרת רבן היא - נשקליה ניהליה ביד, ותו לא מידי משנה. כהן שלקה באצבעו - כורך עליה גמי במקדש אבל לא במדינה. אם להוציא דם, - כאן וכאן אסור. גמרא. אמר רב יהודה בריה דרבי חייא לא שנו אלא גמי, אבל צלצול קטן - הוי יתור בגדים. ורבי יוחנן אמר: לא אמרו יתור בגדים אלא במקום בגדים, אבל שלא במקום בגדים - לא הוי יתור בגדים. תיפוק ליה משום חציצה - בשמאל, אי נמי: בימין - ושלא במקום עבודה. ופליגא דרבא, דאמר רבא אמר רב חסדא: במקום בגדים - אפילו נימא אחת חוצצת, שלא במקום בגדים - שלש על שלש חוצצות, פחות משלש על שלש - אינן חוצצות. אדרבי יוחנן - ודאי פליגא, אדרב יהודה בריה דרבי חייא מי נימא פליגא? - שאני צלצול קטן דחשיב. לישנא אחרינא, אמרי לה אמר רב יהודה בריה דרבי חייא: לא שנו אלא גמי, אבל צלצול קטן חוצץ. ורבי יוחנן אמר: לא אמרו חציצה בפחות משלש על שלש אלא במקום בגדים, אבל שלא במקום בגדים,

דף קד.א

שלש על שלש - חוצצות, פחות משלש - אין חוצצות. והיינו דרבא אמר רב חסדא, לימא פליגא דרב יהודה בריה דרבי חייא? - שאני צלצול קטן דחשיב. ולרבי יוחנן, אדאשמעינן גמי לישמעין צלצול קטן מילתא אגב אורחיה קא משמע לן, דגמי מסי. משנה. בוזקין מלח על גבי כבש בשביל שלא יחליקו, וממלאין מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת, ומבאר הקר ביום טוב. גמרא. רמי ליה רב איקא מפשוניא לרבא, תנן: בוזקין מלח על גבי הכבש בשביל שלא יחליקו. במקדש - אין, במדינה - לא. ורמינהי: חצר שנתקלקלה במימי גשמים - מביא תבן ומרדה בה - שאני תבן, דלא מבטיל ליה. אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרבא אשי: האי מלח היכי דמי? אי דמבטליה - קא מוסיף אבנין, (דברי הימים א' כ"ח) הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל. ואי דלא קא מבטליה - קא הויא חציצה - בהולכת אברים לכבש, דלאו עבודה היא. ולא? והא כתיב (ויקרא א') והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה, ואמר מר: זו הולכת אברים לכבש - אלא אימא: בהולכת עצים למערכה, דלאו עבודה היא. דרש רבא: חצר שנתקלקלה במימי גשמים מביא תבן ומרדה בה. אמר ליה רב פפא לרבא, והתניא כשהוא מרדה - אינו מרדה לא בסל ולא בקופה אלא בשולי קופה הדר אוקים רבא אמורא עליה ודרש: דברים שאמרת לפניכם טעות הן בידי, ברם כך אמרו משום רבי אליעזר: וכשהוא מרדה אינו מרדה לא בסל ולא בקופה אלא בשולי קופה. ממלאין מבור הגולה. עולא איקלע לבי רב מנשה, אתא ההוא גברא טרף אבבא. אמר: מאן האי? ליתחל גופיה דקא מחיל ליה לשבתא. אמר ליה רבה: לא אסרו אלא קול של שיר.

איתביה אביי: מעלין בדיופי, ומטיפין מיארק לחולה בשבת. לחולה - אין, לבריא - לא. היכי דמי? לאו דנים וקא בעי דליתער? שמע מינה: אולודי קלא אסיר - לא, דתיר וקא בעי דלינים, דמשתמע כי קלא דזמזומי. - איתביה: המשמר פירותיו מפני העופות ודלעיו מפני החיה - משמר כדרכו בשבת, ובלבד שלא יספק ולא יטפח ולא ירקד כדרך שהן עושין בחול. מאי טעמא - לאו דקמוליד קלא, וכל אולודי קלא אסיר - אמר רב אחא בר יעקב: גזירה שמא יטול צרור. ואלא הא דאמר רב יהודה אמר רב: נשים המשחקות באגוזים - אסור. מאי טעמא - לאו דקא מוליד קלא, וכל אולודי קלא אסיר? - לא, דלמא אתי לאשוויי גומות. דאי לא תימא הכי - הא דאמר רב יהודה: נשים משחקות בתפוחים אסור. התם מאי אולודי קלא איכא? אלא: דילמא אתי לאשוויי גומות. תנן: ממלאין מבור הגולה ומבור הגדול בגלגל בשבת. במקדש - אין, במדינה - לא. א מאי טעמא - לאו משום דאולודי קלא ואסיר? - לא, גזירה שמא ימלא לגינתו ולחורבתו. אממר שרא למימלא בגילגלא במחוזא, אמר: מאי טעמא גזרו רבנן - שמא ימלא לגינתו ולחורבתו, הכא - לא גינה איכא ולא חורבה איכא. כיון דקא חזא דקא

דף קדב

תרו בה כיתנא אסר להו. ומבאר הקר. מאי באר הקר? - אמר שמואל: בור שהקרו עליה דברים והתירוה. מיתבי: לא כל הבורות הקרות התירו, אלא זו בלבד. ואי אמרת שהקרו דברים עליה מאי זו בלבד? - אלא אמר רב נחמן בר יצחק: באר מים חיים, שנאמר (ירמיהו ו') כהקיר ביר מימיה וגו'. גופא: לא כל הבורות הקרות התירו אלא זו בלבד, וכשעלו בני הגולה חנו עליה, ונביאים שביניהן התירו להן. ולא נביאים שביניהן, אלא מנהג אבותם בידיהם. משנה. שרץ שנמצא במקדש כהן מוציאו בהמיינו שלא לשהות את הטומאה, דברי רבי יוחנן בן ברוקה. רבי יהודה אומר: בצבת של עץ, שלא לרבות את הטומאה. מהיכן מוציאין אותו - מן ההיכל, ומן האולם, ומבין האולם ולמזבח, דברי רבי שמעון בן ננס. רבי עקיבא אומר: כל מקום שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, משם מוציאין אותו. ושאר כל המקומות - כופין עליו פסכתו. רבי שמעון אומר: מקום שהתירו לך חכמים - משלך נתנו לך, שלא התירו לך אלא משום שבות. גמרא. אמר רב טבי בר קיסנא אמר שמואל: המכניס טמא שרץ למקדש - חייב, שרץ עצמו - פטור. מאי טעמא? אמר קרא: (במדבר ה') מזכר ועד נקבה תשלחו - מי שיש לו טהרה במקוה, יצא שרץ שאין לו טהרה. לימא מסייע ליה: מזכר עד נקבה תשלחו - פרט לכלי חרש, דברי רבי יוסי הגלילי. מאי טעמא - לאו משום דלית ליה טהרה במקוה? - לא, מי שנעשה אב הטומאה - יצא כלי חרס שאינו נעשה אב הטומאה. לימא כתנאי: שרץ שנמצא במקדש - כהן מוציאו בהמיינו, שלא לשהות את הטומאה, דברי רבי יוחנן בן ברוקה. רבי יהודה אומר: בצבת של עץ מוציאו, שלא לרבות את הטומאה. מאי לאו בהא קא מיפלגי: דמאן דאמר שלא לשהות - קסבר: המכניס שרץ למקדש - חייב. ומאן דאמר שלא לרבות קסבר: המכניס שרץ למקדש - פטור - לא, דכולי עלמא חייב. והכא בהא קא מיפלגי מר סבר: שהויי טומאה - עדיף,

ומר סבר: אפושי טומאה עדיף. אלא כהני תנאי, דתנן: מהיכן מוציאין אותו כו' מאי לאו בהא קא מיפלגי דמאן דאמר מעזרה - לא, קסבר המכניס שרץ למקדש פטור, ומאן דאמר מכולה עזרה - קסבר: חייב.

דף קה.א

אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו (דברי הימים ב' כ"ט) ויבאו הכהנים לפנימה בית ה' לטהר ויוציאו את כל הטומאה אשר מצאו בהיכל ה' לחצר בית ה' ויקבלו הלויים להוציא לנחל קדרון חוצה. מר סבר: מדאשתני בעזרה בלויים - טומאה בעזרה ליכא. ומר סבר: עד היכא דלא אפשר בלויים - מפקי כהנים, השתא דאפשר בלויים - תו לא מטמאי כהנים. תנו רבנן: הכל נכנסין בהיכל לבנות לתקן ולהוציא את הטומאה, ומצוה בכהנים. אם אין שם כהנים - נכנסין לויים, אין שם לויים - נכנסין ישראלים. ואידי ואידי טהורין - אין, טמאין - לא. אמר רב הונא: רב כהנא מסייע כהני, דתני רב כהנא: מתוך שנאמר (ויקרא כ"א) אך אל הפרכת לא יבא, יכול לא יהו כהנים בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח לעשות ריקועי פחים - תלמוד לומר אך - חלק. מצוה בתמימים, אין שם תמימים - נכנסין בעלי מומין. מצוה בטהורין, אין שם טהורין - נכנסין טמאין. אידי ואידי, כהנים - אין, ישראלים - לא. איבעיא להו: טמא ובעל מום איזו מהן נכנס? רב חייא בר אשי אמר רב: טמא נכנס, דהא אישתרי בעבודת ציבור. רבי אלעזר אומר: בעל מום נכנס, דהא אישתרי באכילת קדשים. רבי שמעון אומר וכו'. רבי שמעון היכא קאי? - התם קאי, דתנן: מי שהחשיך חוץ לתחום, אפילו אמה אחת לא יכנס. רבי שמעון אומר: אפילו חמש עשרה אמה יכנס, לפי שאין המשוחות ממצעין את המדות מפני הטועים. דקאמר תנא קמא לא יכנס, ואמר ליה רבי שמעון יכנס. שלא התירו לך אלא משום שבות. היכא קאי - התם קאי, דקאמר תנא קמא: קושרה, ואמר ליה רבי שמעון: עונבה. עניבה דלא אתי לידי חיוב חטאת - שרו ליה רבנן, קשירה דאתי לידי חיוב חטאת - לא שרו ליה רבנן. הדרן עלך המוצא תפילין וסליקא לה מסכת עירובין.

-